

F

HARVARD UNIVERSITY.

LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF COMPARATIVE ZOÖLOGY.

4833

Exchange

February 8, 1907 - June 29, 1909.

4833

BIDRAG

tilt

KÄNNEDOM AF

FINLANDS NATUR OCH FOLK.

Utgifna

af

Finska Vetenskaps-Societeten.

Sextiondetredje Häftet.

BIDRAG
till
KÄNNEDOM AF
FINLANDS NATUR OCH FOLK.

Utgifna
af
Finska Vetenskaps-Societeten.

Sextiondetredje Häftet.

Helsingfors,
Finska Litteratur-Sällskapets tryckeri,
1905.

INNEHÅLL.

Sprakliga bidrag till Den svenska bosättningens historia i Finland.

1. Egentliga Finland. Satakunta och södra Österbotten. Af *Ralf Saxén*.
-

Språkliga bidrag

til

Den svenska bosättningens historia

i

Finland.

I.

Egentliga Finland, Satakunta och södra Österbotten.

af

Ralf Saxén.

Förord.

Härmed öfverlämnas åt offentligheten första delen af en på ortnamnen grundad undersökning af den svenska befolkningens äldre geografiska utbredning i Finland. I en följande del är det min afsikt att behandla ortnamnen i norra Österbotten och Nyland äfvensom vissa delar af Karelen.

Det område jag företagit mig att undersöka är sålunda mycket vidsträckt; och då jag i många trakter ej varit i tillfälle att själf insamla material, så är det naturligt, att detta ej kan göra anspråk på fullständighet. Mitt arbete framträder därför blott såsom ett första försök att på grund af ursprungligen svenska, men nu förfinskade ortnamn belysa den svenska bosättnings tidigare skeden i vårt land. Men då redan det material, som stått till mitt förfogande i hvarje fall varit ganska rikhaltigt, vågar jag hoppas, att de slutsatser jag på grund där af ansett mig kunna draga, dock i hufvudsak skola vara riktiga. Jag behöfver väl knappast nämna, att jag ingalunda föreställer mig, att jag vid de talrika jämförelser af svenska och finska namn, som ingå i arbetet, alltid skulle hafva funnit den riktiga lösningen. Såsom läsaren nogsamst skall finna, äro många af mina förklaringar medtagna blott i förväntan på bättre. Jag är beredd på anmärkningen, att jag medtagit alltför många af dessa osäkra jämförelser, men vill härtill blott

genmäla, att jag härvid utgått från principen: hellre för mycket än för litet, och kan därjämte upplysa om att antalet af dessa osäkra fall i betydande mån kunnat förökas och att jag från mitt första koncept bortlämnat ett ej ringa antal sådana namn.

Så länge de finska ortnamnen äro så godt som oundersökta, anser jag det lända saken till fromma att äfven i osäkra fall påpeka möjligheten af germanskt ursprung, i synnerhet som det i alla fall måste kvarstå såsom ett säkert resultat af undersökningen, att germanska namn i mycket stort antal upptagits af finnarna. Särskildt i sådana fall, då det finska namnet ej synes kunna etymologiseras i finskan, är det absolut nödvändigt att påpeka möjligheten af lån.

En noggrann undersökning af hithörande namn hade äfven bort taga i betraktande, huruvida ej stundom slaviskt eller littauiskt ursprung vore tänkbart, men då dessa språks inflytande på finskan i onomatologiskt afseende tillsvidare är fullkomligt oundersökt, har jag i mitt arbete ej kunnat taga hänsyn till denna möjlighet.

Såsom redan häraf framgår, mötes ett arbete sådant som det föreliggande för närvarande af stora svårigheter. Men då likväl för de nordiska ortnamnens vidkommande redan flere utmärkta arbeten föreligga, så borde ju en undersökning af sådana ortnamn inom Finlands gränser — och sådana äro ju äfven de förfinskade — kunna leda till säkra resultat. Om jag i detta afseende i någon mån lyckats, så har jag i främsta rummet att tacka härför de framstående nordiska språkforskare, som genom utmärkta arbeten lämnat viktiga språkliga och kronologiska bidrag till belysande af de nordiska ortnamnen. Bland dem vill jag i främsta rummet nämna O. Rygh och E. Hellquist.

Tyvärr har den tid jag kunnat använda till dessa mina undersökningar varit ytterst begränsad — det är blott ferierna och en och annan från strängt skolarbete ledig aftonstund jag

kunnat anslå härför — hvarför jag är lifligt öfvertygad om arbetets brister. Jag har i alla fall ansett mig bäst befrämja saken genom att nu redan publicera mina samlingar, då jag ej i en öfverskådlig framtid trott mig kunna vinna behörig tid för en ny grundlig genomarbetning af materialet. Då manuskriptet nedskrifvits under vidt olika tider, hafva ej häller inkonsekvenser, särskildt beträffande ortnamnens ortografi, kunnat undvikas, och ber jag därför läsaren om benäget öfverseende i detta hänseende. Ofta nog finna de sin förklaring i den vacklande och inkorrekt ortografin i källorna.

Helsingfors den 29 mars 1905.

Ralf Saxén.

I N N E H Å L L.

	Sid.
FÖRORD	III
INNEHÅLL	VII
INLEDNING	1
EGENTLIGA FINLAND	6—161
Björnå: Perniö	6
Kisko	13
Angelniemi	13
Sagu: Sauvo	17
Karuna	19
Halikko	20
Uskela	26
Maurla	29
St. Bertils: Pertteli	30
Kuusijoki (Kuusio)	32
Kiikala	33
Paimio: Pemar	36
Piikkiö: Pikis	43
Kustö: Kuusluoto (Kuusisto)	47
St. Karins: Kaarina	49
Kaxkerta	53
St. Marie: Maaria	54
Eura	58
St. Märrens: Marttila	60
Koski(s)	62
Lundå: Lieto	64
Prunkkala (Brunkala)	69

Paattinen	70
Pöytyä: Pöytis	71
Orihpää	72
Yläne	72
Karinainen	72
Raisio: Reso	73
Nådendal: Naantali	76
Rimito: Rymättylä	78
Merimasku	81
Askainen: Villnäs	82
Lemu: Lemo	84
Masku	84
Vahto	86
Rusko	87
Nousiainen: Nousis	88
Mietoinen	91
Virmo: Mynämäki	92
Vehmaa: Vemo	97
Lokalahti	105
Taivassalo: Töfsala	105
Velkua l. Palva	107
Gustafs: Kustavi (Kivimaa)	108
Nykyrko: Uusikirkko	110
Nystads landsförsamling	113
Laitila: Letala	114
Pyhämaa	117
(Äterblick)	118
SATAKUNTA	162—214
Rauma: Raumo	162
Lappi	163
Hinnerjoki	164
Eurajoki: Euraâminne	164
Eura	167
Köyliö: Kjulo	170
Säkylä	172
Kumä: Kokemäki	173
Hvittis: Huittinen	182

Kauvatsa	183
Harjavalta	183
Nakkila	187
Ufsby: Ulvila	190
Luvia	192
Kullaa	193
Björneborgs landsförsamling	194
Norrmark: Noormarkku	196
Pamark: Po(o)markku	197
Hvittisbofjärd: Ahlainen	198
Sastmola: Merikarvia	201
Siikainen	207
(Aterblick)	207
SÖDRA ÖSTERBOTTEN	215—279
Stora: Isojoki	215
Bötom: Karijoki	217
Östermark: Teuva	219
Jurva	221
Laihela (Laihia)	223
Vähäkyrö: Lillkyro	231
Isokyrö: Storkyro	236
Ylistaro	241
Ilmajoki: Ilmola	242
Kurikka och Kauhajoki	244
Seinäjäki och Nurmo	245
Lapua: Lappo	246
Kauhava	247
Yli- och Alahärmä	248
Alajärvi	249
Vindala: Vimpeli	250
Lappajärvi	252
Kortesjärvi	253
Evijärvi	253
Veteli: Vetil	255
Kaustinen: Kaustby	257
Ullava	258
Kälviä: Kelviä	259

	Sid.
Lohtaja: Lochteå	261
Himanka: Himango	263
(Återblick).	263
(Tavastland)	279
RÄTTELSE OCH TILLÄGG	286
STARKARE FÖRKORTNINGAR	290
REGISTER.	292

Inledning.

Långt tillbaka i tiden ligger Finlands första uppodling, och få äro de källor, som därom kunna gifva oss några upplysningar. De arkeologiska fynden tala visserligen sitt i många hänseenden tydliga språk, men svårt hafva vi att uteslutande på grund af dem bilda oss en klar bild om förhållandena i Finland under förhistorisk tid. Hvarje bidrag, som kan göra denna bild klarare och mera lefvande, måste därför mottagas med intresse.

En sådan källa är utan tvifvel ortnamnen. En grundlig undersökning af dem skall säkerligen kasta nytt ljus öfver mången hittills dunkel fråga. Tyvärr är på detta område ännu mycket litet gjordt, och särskildt gäller detta om de finska ortnamnen. Forskaren mötes därför här af en massa svårigheter, isynnerhet som äfven det tillsvidare insamlade materialet är mycket ofullständigt.

Vårt land har såsom bekant sedan urminnes tider befolkats af lappar, finnar och svenskar. Alla hafva de lämnat otaliga spår efter sig i våra ortnamn. Ja, det är möjligt att en framtida forskning uti dem skall finna lämningar af det språk, som lapparna en gång i tiden talat, innan de småningom af sina nya grannar tillegnat sig det urfinska språket, hvaraf

de lapska dialekterna enligt senaste teorier skola utgöra en fortsättning.¹

Antagligen ha flere trakter i vårt land under olika tider befolkats af olika nationaliteter. Lapska namn kunna uppvisas från finska trakter, finska namn kunna i ganska stort antal påträffas i nu svenska bygder och på finskt område äro svenska namn af olika datum ej något ovanligt. Tvärtom förekomma de i mycket stort antal.

Dessa namn kunna förklaras på olika sätt. Ofta äro de i mycket sen tid tillkomna namn af tillfällig art (namn på herrgårdar, herrgårdstorp, soldatnamn o. s. v.), ofta äro de minnen af en på orten tidigare bosatt svensk befolkning, men oftast äro de minnen af det mäktiga svenska kulturinflytande, för hvilket finnarna och finska språket varit utsatta i vårt land. I några fall kunna de sist och slutligen vara minnen från än äldre beröringar mellan finnar och germaner.

En undersökning af dessa namn kommer därför att i många afseenden erbjuda intresse och lämna många bidrag till kännedom om vårt lands kulturhistoria under olika tider.

Finska ortnamn bildade på någon svensk eller i allmänhet germansk ordstam kunna uppvisas i alla delar af vårt land, likasom germanska appellativa lånord påträffas i alla västfinska språk. En uttömmande behandling af detta rika material kommer därför att erfordra mycket lång tid och många forskares arbete.

Jag har under flere år varit sysselsatt med insamlandet och bearbetandet af material för en undersökning af detta slag och har därvid funnit lämpligast att göra början med de delar

¹ Ett sådant protolapskt ord tror Wiklund sig hafva funnit *Lulcå*. (Ymer 1904 s. 150 ff.)

af vårt land, där man apriori eller på grund af äldre forskares utsago kunnat vänta sig verkliga äldre svenska *ortnamn* och sålunda äfven en äldre svensk bosättning. Detta område är ganska vidsträckt och vi måste därför antaga, att den svenska befolkningen i Finland fordom utbredt sig öfver ett vida större område än för närvarande.

Detta antagande bör ej förefalla osannolikt. Tvärtom förefaller det, i synnerhet för den, som någon tid varit i tillfälle att studera språkförhållandena i svensk-finska gränstrakter, ytterst acceptabelt, och många bevis kunde ur kyrkoböcker, mantalslängder o. a. urkunder framletas härpå.

Utvecklingen har dock ingalunda alltid varit denna. Exempel kunna nog uppvisas på en småningom skeende försvenskning af finska trakter, och allmänt bekant är, att i nästan alla våra svenska socknar finska *ortnamn* finnas i ganska stort antal.

Vi må dock akta oss för att häraf göra den generella slutsatsen, att de finska *ortnamnen* i svenska trakter alltid skulle bevisa att dessa tracters första bebyggare varit finnar, eller att tvärtom på grund af de svenska *ortnamnen* på finskt område draga samma slutsats. Detta är en mycket invecklad fråga, hvartill vi längre fram skola återvända.

Ämnet har ej förut gjorts till föremål för en sammanhängande undersökning, men det faktum att svenskar fordom bebott många nu finska trakter har ofta i litteraturen blifvit påpekadt.

Bland äldre författare, som egnat bithörande fakta någon uppmärksamhet, må nämnas: Mathesius (*De Ostrobothnia*, 1734, öfversatt till svenska i *Suomi* 1843), Lindström (*Kumo socken i historiskt hänseende*; i *Suomi* 1860), Yrjö-Koskinen (*Pohjanmaan asuttamisesta*; *Suomi* 1857), J. R. Aspelin (*Kokoelmia muinaistutkinnon alalta*; *Suomi* II: 9), Ignatius (*Bidrag till*

södra Österbottens äldre historia, 1861), Chydenius (Laibian murteesta: Virittäjä II).

Bland yngre författare vilja vi nämna endast T. E. Karsten, Några bidrag till Österbottens uppodlingshistoria (Jonkahainen XII) samt några smärre uppsatser i Finskt museum. Den förstnämnda uppsatsen innehåller många riktiga iakttagelser men därjämte ett ganska stort antal oriktiga sammanställningar, hvilka ledt författaren till förhastade slutsatser.

Därjämte kunna ännu omnämnas flere mindre uppsatser af undertecknad, i hvilka den nu föreliggande undersökningens resultat delvis blifvit meddelade. Dessa uppsatser hafva ingått i Virittäjä, Finskt museum, Finska fornminnesföreningens tidskrift XXI, Finsk tidskrift och Nordiska studier tillagnade Adolf Noreen 1904. Det är väl onödigt att nämna, att jag under undersökningens förlopp i många detaljer kommit till annan åsikt än den jag i ofvan anförda uppsatser förfäktat och att jag numera anser många af mina tidigare ortnamnstolkningar för ohållbara.

Materialet till min undersökning har jag hufvudsakligen samlat ur kyrkoböcker och mantalslängder, hvilka jag delvis genomgått här å finska statsarkivet och revisionskontoret, delvis å ort och ställe i resp. orters kyrkoarkiv under en af finska fornminnesföreningen bekostad stipendiatresa sommaren 1898. Därvid var jag äfven i tillfälle att ur äldre kyrkoböcker och andra kyrkliga handlingar insamla ortnamn från äldre tider samt uppteckna ortnamnens nuvarande former enligt befolkningens eget dialektala uttal. En god hjälpkälla i detta afseende har jag äfven haft i Ojansuus undersökning af de sydväsfinska dialekternas historia (Suomen lounaismurteiden äännehistoria I, II).

Det är sålunda hufvudsakligen socken-, by- och hemmansnamn, hvarpå undersökningen hvilat, och ej ens i detta afseende

gör materialet anspråk på fullständighet. Äfven „naturnamn“ har jag försökt insamla så godt detta latit sig göra ur till buds stående källor. Men då insamlandet af sådana namn naturligtvis mötes af större svårigheter, och då jag ej varit i tillfälle att personligen göra sådana insamlingar å stora delar af det nu behandlade området, så är det naturligt, att detta material är än bristfälligare än gårdnamnen. — En god hjälpkälla har jag haft i Lönnbolms i Finska fornminnesföreninges ego befintliga handskrifna samling af ortnamn.

De äldsta urkundsförmerna äro insamlade ur tryckta källor, hvarjämte jag genomgått ett stort antal äldre handlingar (jorde- och skatteböcker m. m.) å finska statsarkivet, svenska riksarkivet och kammararkivet.

Vi börja vår undersökning med Finlands säkerligen äldsta kulturhård, Egentliga Finland.

Egentliga Finland.

För närvarande förekommer svensk befolkning, antingen uteslutande eller till öfvervägande del, i följande församlingar: Hitis, Dragsfjärd, Västanfjärd, Finby, Pargas, Nagu, Korpo, Houtskär och Iniö. I mindre antal finnas svenskar dessutom i Bjärnä, Sagu, Kustö, Kaxkerta, Karuna, Kisko, Halikko, Angelniemi, Uskela och St. Marie.

I äldre tider måtte förhållandet hafva varit ett annat. Den svenska bosättningen sträckte sig antagligen längs hela kusten af detta landskap. Om vi då gå från sydost till nordväst, möta vi främst på gränsen till Nyland

Bjärnä: Perniö.

Denna stora socken (6,705 inv., hvaraf c. 600 sv.)¹ med sitt svenska namn (*Berna* 1352, *Bernom* 1330, *Berna* 1405, 1426, *berno* 1438, *beerno* 1447, *biörna* 1451, *Bernö* 1470, *Baerne* 1479, *Bierno* 1546), bildadt på det gamla mansnamnet *Bern* (*Biorn*), har utan tvifvel för ej alltför länge sedan till större delen varit svensk. Ortnamn af svenskt ursprung förekomma här i mängd. Enligt jordböcker och mantalslängder må här anföras t. ex. följande: *Boböle*, *Bondböle*, *Bondtykö*.

¹ Uppgifterna enligt Uschakoff, Geogr.-statistisk uppslagsbok, 1898.

Breitsböle (1540 *Bredzböle*), *Broända*, *Ekkulla* (1540 *Ekekulla*) *Errasböle* (1618 *Erjicesteböle*), *Finnäng*, *Gesterby*, *Lappnäs*, *Stor-*, *Lillbaggböle*, *Litslaböle* (1540 *Lisleböle*), *Langvik*, *Löfböle*, *Näsegård* (1540 *Näss*), *Vinnäs*, *Viborgsgård*, *Hollfast*, *Öfverby*, *Masurböle* (1618), *Helgaa* (1364).

De flesta af dessa namn innehålla ett gammalt personnamn: *Bo*, *Bonde*, *Bredh*, *Errast*,¹ *Fin(ne)*, *Bagge*, *Wini*, *Holmfäst* (runst. *hulfustr*; ljudlagsenligt bortfall af *m*: *Noreen*, *Aschw.* gr. § 316).

Tykö (1540 *Tykeby*) är bildadt på fsv. *Tyke*, *Tyko*. Den finska formen *Teijo* (< *Teiko*: jag har en äldre form *Teijkois* antecknad, men kan ej säga från hvilken tid den är) måste bero på någon folketyologi eller association med något annat namn. — *Gesterby* (1540 förut *Gesterby*) förutsätter möjligen ett äldre *Gesta(r)-arf-by*; jfr. *Sommeröda* på Åland < *Somarrffödhä* (1431). Äfven i Tenala, Kyrklätt och Sibbo finnes bynamnet *Gestarby*, *Gesterby*. Första leden är *Gest*. Jfr. Rygh NG. II s. 247 f.

Hosla skrives stundom *Hofsla* (d. v. s. *Hofslagare*). Ojansuu I s. 141 härleder namnet ur ett äldre *Hossila*, men äldre former tala häremot: 1680 *Huusla*, 1733—39 *Hosla*, 1741—47 *Hoszla*, hvarför jag anser det sannolikt att här verkliga föreligger sv. *hofslagare*.

Jorde- och kyrkoböckernas *Krogsböle* (l. *Krootila*) uttalas å orten *Krotla* och är att jämföras med samma namn uti Eura och Kumo (fsv. släktnamnet *Groot*), hvarför *Krogsböle* måste bero på etymologiserande skrifsätt. Älsta namnformen har jag antecknad från 1729—32: *Gråtåla*. Sv. *Krogsböle*

¹ År 1540 nämnes ett *Aruestaböl*, sammansatt med fsv. *Arufast*, men är troligen ett annat namn.

ger ett fi. *Kroula* (< *Krouvila*); så t. ex. i Nousis, Masku, Sammatti.

Af svensk upprinnelse äro äfven följande gårdnamn:

Frälsi; sv. *frälse*.

Tranala; sv. *trana* troligen användt såsom personnamn.

Jfr. *Trana* i Norge (se Rygh NG. XV s. 225).

Protta; fsv. *Broti* l. *Brodde*, no. *Brodde*. Äfven appellativet *broti* („et opbrudt Stykke Land“) är enligt Rygh NG. Indl. s. 45 vanligt i ortnamn.

Kreula (Greula) och *Kreu* (Gren) äro vanliga namn i sydvästra Finland. *Kreula* har jag antecknadt från Bjärnå, Ulfby, Eurajoki, Kumå, Uskela, Masku, Lundo, Vemo och Letala; *Kreu* från Bjärnå och Muurla. Till grund för namnet ligger personnamnet *Gregge* (< *Gregorius*; se Freudenthal, Nyl. namn s. 22). Ljudutvecklingen har enligt Ojansuu II s. 175 varit *kreu*, *kreula*, < *krevu*, *kreula*, < **kreyu*, **krejula*. Samma namn är *Krekula* i Harjalta, Kullaa, *Krekola* i Hvittis, *Kräkilä* i Lillkyro.

Svårare att förklara äro *Feilä* och *Skoila*, ehuru deras icke finska ursprung genast springer i ögat.

Hvad *Feilä* vidkommer, kunde man tänka på ett af Falkman (Ortn. i Skåne s. 122) omnämndt, men ej hos Lundgren upptaget personnamn *Fegel*; altså *Feilä* < **Feglä* < **Fegilä*.

Vid *Skoila* han jag ej förutsätta något annat namn än fsv. *Skógr*. l. *Skógi* (eller möjligen appellativet *skog*), ehuru äfven denna tolkning mötes af svårighet. Ur ett fi. **Skogila* skulle vi nämligen (genom **Skogla*) närmast vänta oss ett **Skoula*. Men man kunde dock kanske tänka sig en utveckling *ogl* > *oïl* såsom parallel till den från några västfinska dialekter kända öfvergången *aðr* > *air* (motsvarande andra dialekters *aðr* > *aur*; se Ojansuu II s. 61 f.) och *ugl* > *uil* uti *Fuila* (< *Fugla*) i Pemar. — Å andra sidan vore det

visserligen möjligt att li. *Skoola* förutsatte ett affricerat uttal af *g* uti *Skógi* (se Noreen Gesch. d. nord. spr. § 179); alltså *Skoola* < **Skojila*. Men detta anser jag mindre sannolikt, emedan vid *Fuila* denna senare förklaring ej kan vara möjlig. Se detta namn!

Betecknande för språkförbistringen i dessa trakter äro en mängd makaroniska namnbildningar i jorde- och kyrkoböcker, t. ex. *Lemogård* (1540 *Lemulo*), *Pojogård*, *Kanturböle*, *Kaukonböle* (1540 *Kaukobölis*), *Ketunböle*, *Kirakböle* *Kuustonböle* (1618 *Kustenböle*: i samma socken äfven *Lillkuusto*, *Storkuusto*: 1540 *Lislekusto*, *Storkusto*: jfr. nedan *Kustö*), *Lassinböle* (gård i *Lassinulo* by), *Sonkkaböle* (1540 *Souekaböle*), *Saksenböle* (jfr. fsv. *Sare*). Oftast äro de väl att anses för blott i officiella handlingar förekommande former bildade af präster och andra tjänstemän.

Makarla (jfr. fda. *Mughaer*) hette 1540 *Makarböle*, *Nurkkila* skrefs samma år *Norrkaby*, *Kollarla* gick under namnet *Kollar* (= fsv. **Koller*, **Kuller*; jfr. äfven *Kollari* i Uskela) och *Mussaari* l. *Mussare* anträffas under formen *Musthsoor*, *Musth soor*.

Uti *Norrkaby* och *Musthsoor* ha vi exempel på finska namn, som varit utsatta för inverkan af svenska ljudlagar. Angående *u > o* uti *Nurkkila* (jfr. släktnamnet *Nurkkinen*) > *Norrkaby* jfr. li. *nurkka* > sv. *nork* (se Saxén, Finska lånord s. 33).¹ Det finska *Mustasaari* åter blef i svenskan dels *Musthsoor* (1540), dels *Mussar*, beroende på att hufvudtonen kunde hvila antingen på andra eller första leden. Assimila-

¹ *Sormijärvi* skrefs 1456 *Suremaicarffui*, som synes antyda att vi också här finna *u > o*, om ej skrifsättet är blott etymologiserande. Obs. redan 1420 *Sormiäerffui*, 1463 *Sormejaerffue* (SvB.)

tionen *sts* > *ss* kan äfven vara finsk, men förkortningen af *ā* i andra leden synes mig tyda på att formen är beroende på svenska ljudlagar. Jfr. Ojansuu Virittäjä 1902 s. 66. — Till denna kategori hör också *Vinimä* < fi. *Vihiniemi* (se Saxén, Finska lånord. s. 73).

Aaljoki: första leden i namnet kan vara identisk med den i germanska flod- och sjönamn vanliga stammen *al-*, samma rot som ingår i fsv. isl. *ala* „uppföda“, „föda“ m. fl., hvarför namnet kanske haft betydelsen „den som (vattnar och dymedelst liksom) när l. föder trakten“ eller möjligen „den svällande“ (Hellquist Sv. Im. XX: 1 s. 21, 32 f.). Man kunde äfven tänka på sv. sjönamn sådana som *Alen*, *Alsjön*, i hvilka ingår träddnamnet *al*. Enligt Hellquist anf. arb. s. 31 äro sådana vattendragsnamn vanliga både i Skandinavien och Tyskland. Men då vi i så fall skulle nödgas antaga lån först efter det *a* i fsv. förlängts, är det kanske sannolikare att jämföra fi. *Aaljoki* med isl. *áll* m. „djup ränna i älf. sund, fjord“, hvilket ord möjligen ingår äfven i några svenska ortnamn på *Al-*, *Ala-* (se Karsten Finskt Museum 1903 s. 33 f.).

Slutligen må här uppräknas följande namn, ehuru sannolikt flere af dem såsom *ortnamn* betraktade äro finska.

Asila (utt. *Asla*): fsv. *Ase*, fda., isl. *Asi*. Jfr. *Asola* i Rusko.

Asteljoki (utt. *Aslo* < *Astelo*; c. 1440 *Astalioki*): fsv., fda., fno. *Aste*: altså egentligen **Astalanjoki*.

Aittlaks; jfr. isl. *Eiðr* och *Eitsböle* i Karuna. Å andra sidan märke man dock *Aittolahti* i Messuby, hvarför jag anser sammanställningen för ytterst osäker.

Airikki l. *Aerikki* (utt. *Äriki*); fsv. *Erik*, isl. fsv. *Eirikr*. Samma namn återfinnes i St. Bertils, Nousis, Virmo, Mietois, Lojo, *Airikkala* finnes i Mietois, Virmo. Ojansuu s. 74 ff. har beträffande dessa namn uttalat en annan åsikt och antager att

vi ha att förutsätta en ljud utveckling $\delta r > er$ (således $< *A\delta rikk(i)$), emedan $ir > er$ ej skulle kunna antagas, då i följer i nästa stafvelse. Utan att här inlata mig på fragan om diftongreduceringen i de sydvästsfinnska dialekterna i dess helhet, vill jag påpeka att de äldsta formerna af ortnamn sådana som *Airikki*, *Airila* m. fl. alltid uppvisa ett i och således afgjort tala emot Ojansuus antagande, ehuru han ej vill lägga någon vikt på dessa former. Han nödgas därför äfven förklara tolkningen *Airisto* $< *Airiksstaper$ för oriktig, emedan det i dialekterna heter än *Aeristo* än *Aristo*. Då Ojansuus formulering af ljudlagen beträffande diftongernas reducereing i öfrigt förefaller väl motiverad, vill jag ännu framhålla att dessa exempel väl kunna uppfattas som beroende på analogiskt inflytande. Däremot omöjliggör den svenska formen *Erstan* (af fi. *Airisto*) helt och hållet Ojansuus förklaring, ty ett fi. $*A\delta risto$ kan i ingen händelse så tidigt ha gett ett *Aeristo* se (Ojansuus II s. 63, Setälä ÄH. s. 144) att svenskarna däraf genom ett substitueradt $*Airisto$ skulle fått ett *Erstan*¹. — Jfr. dessutom äfven *Airikkala* i Mola, Valkjärvi, Nykyrko (Vib.), *Airikainen* i Ingermanland, Rautu, Valkjärvi, Hartola. Namnet är därför sannolikt ett gammalt län med ursprungligt ai .

Foudila (utt. *Foula*); sv. *fogde*, fsv. *foghatte*).

Knaapila (utt. *Knāpla*); fsv. *Knapi*.

Kakola: fsv. *Kagh*(?); no. *Kagi*: fda. $*Kak$, $*Kaki$, $*Kako$.

Kokkila: fda. $*Kok$, *Kokki*, fsv. (tillnamn) *Kok* (Svb).

Jfr. *Kokki* i Kumo, Kjulo, Vederlaks, Koskis, Sammatti, *Kokkola* i Uskela.

¹ I förbigående må här äfven påpekas det omotiverade uti att — såsom Ojansuus s. 76 m. fl. gör — utan all reservation operera med en ljudutveckling $ae > a$ uti fi. *napakāra*, ty formen kan direkt återgå på ett urnordiskt $*naba\z\bar{a}kak$ (jfr. Noreen Aisl. gr. ³ § 54, 3, b).

Kontola; frv. *Konde*.

Korttila (utt. *Kortla*; 1540 *Korthola*); no. *Kort* (inkommet från tyskan).

Lauka: fda. *Loki*: jfr. äfven namn på *Lauka*- hos Rygh NG. I s. 263.

Lüde (1540 *Lydheby*): no. *lið* „li“, fsv. *liþ* backslutning, sv. dial. *lil* id. Jfr. Rygh NG. Indl. s. 65 m. fl.

Lindilä (utt. *Lindlä*); fda *Lindli*.

Sauru (1540 *Säuruby*; 1405 *Hannus Sawghro*, 1407 *Hannus Sauro*, 1479 *Jussi Saurro*: Sv.); jfr. isl. *saurr* „skorn, smuds, sole“, sv. dial. *saur*, *sör*, *sär* id.; mycket vanligt i ortnamn (se Rygh N. G. Indl. s. 73, Falkm. Ortn. i Skåne s. 242 not 3, Nordlander Sv. Lm. XV, 2 s 12).

Osalä: fda. *Osa*. Jfr. *Osoi* i Eurajoki.

Halla: fsv. *Halle*; fda. no. *Halli*, *Halla*. Jfr. *Halla* i Kymmene, *Halli* i St. Bertils, Pemar, Lundo, St. Martens, *Hallela* i Sagu, *Hallis* i St. Marie, *Hullu* i Nykyrka och *Halla* i Sverige.

Risa: fda. *Risi*, fht. *Riso*.

Nirva innehåller troligen ett fsv. **Nirwe*, biform till fsv. *Narwi*. Se härom närmare *Närvä* i Kumå. Ett *Nirva* finnes också i Kauhajoki och Kajana, *Nirvankallio* i Messukylä; *Nirvinen* är släktnamn i Itis.

Häntola: Lundgren Sv. Lm X:6 s. 120 anför ett *Huente* (Olaff Hentisson) från Finland. Namnet är måhända finskt. Jfr. äfven *Hänti* i Muurla, St. Bertils, *Häntelä* i Halikko m. fl.

Torkkila (1540 *Torkila*): fsv. *Thorkel*, isl., no. *þorkell*.

Passi: fsv. *Basse*. Äfven i St. Bertils, Lundo.

Paarskylä (1440? *Pauerskyla*, 1455, 1466, 1467, 1469 *Pariskylä*, 1464 *Pariskoloe*, 1540 *Pariskylä*); alltså < **Paari-senkylä*; fsv. *Bare*.

Buotila (utt. *Puotla*): frv. *Bodhi* l. *Botc*.

Öjyrälä (utt. *örlä*: 1540 *Äjyrälä*: 1686 *Ejyrü*: 1729—32 *Eurilü*). Säsom den älsta formen *Äjyrälä* utvisar, kan den synkoperade vokalen ej vara *i*, säsom är att förvänta, ty då hade diftongreducering ej inträffat. Jag antager därför ett ursprungligt *fi*. *Ejyrälä* (> *Öjyrälä* > *örlä*) utgående från ett fsv. *eyrr*. Således samma grundord som i *Eura* (se detta). Man kunde äfven tänka på *fla*. Or. Jfr. en afvikande härledning hos Ojansuu I s. 45 f.

Tiipilü (utt. *Tiipiü*) se *Kiika*, St. Mårtens.

Kisko.

Soeken med 2,841 inv., hvaraf 190 svensktalande.

Från socknen har jag antecknat de svenska byanamnen *Bergrik* och *Lappby*, hvilka jag dock ej återfinner i källorna från 1500-talet.

Några förlinskade namn har jag ej funnit. *Kacasto* kunde möjligen vara ett fsv. **Skaga-staper* l. *Kaga-staper* (af fsv. personnamnet *Kagi* l. *Skagi*), men synes mig snarast vara af finskt ursprung.

Ett gammalt germanskt namn ha vi i *Villikkalu* (1540 *Villickala*); jfr. fht. *Willico*.

Om *Viiari* (1540 *Vijari*) är finskt eller nordiskt (= *Vi-äri*; jfr. *Ve-geirr*; se K. Rygh), kan jag ej afgöra. Se *Viianen* i *Vemo*.

Angelniemi.

Detta lilla kapell (1618 *Angeleniemi*) hade 1898 c. 990 inv., hvaraf 60 svenskatalande. Kapellnamnet själf är måhända nordiskt och förekom på 1500-talet äfven under formen *Angelisto* (Forsman, Suomen Museo 1902 s. 23). Jag anser

det sannolikt, alt denna senare form af namnet är att jämföras med sv. *Angelsta*, hvilket Lundgren Sv. Im. X:6 s. 13 anser sammansatt med fsv. personnamnet **Angul* (?); jfr. isl. *Qngull*. Uti fi. *Angelisto* är *i* troligen att uppfatta såsom svarabhaktivokal. Personnamnet ha vi säkerligen bevaradt uti byanamnet *Angela* (1540 *Anghela*) uti samma kapell. Mindre sannolikt anser jag att första leden i *Angelisto* vore sv. *angel*, isl. *qngull* „krok“, hvilket också det enligt Rygh NG. Indl. s. 39 användes i ortnamn („om forskjellige staerkt krummede situationer“), ehuru vattendragen kring *Angelniemi* mycket starkt påminna om en „krok“.

Bland ortnamn af nordiskt ursprung möter oss främst *Kalfsnäs*, intressant därigenom att det äfven har biformen *Kalmusnäs* (1540 *Kalmusnes*). Då växlingen *m* ~ *f* synbarligen är att förklara såsom uti t. ex. isl. *helmingr* ~ *helfingr*. fsv. *haelfinger* ~ *haelminger* m. fl. (Noreen Aisl, gr.³ § 229, 2, Aschw. gr. § 236, anm. 4), så synes mig namnet nästan tala emot Lundgrens härledning af personnamnet fsv. *Kalf*,¹ isl. *Kálfr* (< **Kar-ulfr*; se Upps. stud. s. 19), ty antagligen utgöres första leden i *Kalfsnäs* af detta personnamn. Formen *Kalmus* med *u* beror på folketyologi.

Ett annat intressant namn är fi. *Pättelmä* ~ sv. *Båtsholm* (1618 *Batzholm*). 1540 skrefs namnet *Paatzalma*, *Patzalma* och jag antager följande utveckling: sv. **Bats(h)olma* > sv. *Bätsalma* > fi. *Pätsalma* (*Pättalma*) > *Paattelma*. Då vokalen *a* (< *o*) med säkerhet är belagd uti *Paatzalma*, men ej kan förklaras enligt finska ljudlagar, är jag benägen för att här finna att nytt exempel på den ännu ej fullt utredda fsv. ljudlagen *o* > *a* i obetonad (och bitonig?) stafvelse (se Noreen Aschw. gr. § 148 och där anf. litt.). Uti fi. *Paatsalma*

¹ Bevaradt i Vemo i gårdnamnet *Kalpi*.

bör sedan *a*:et hafva synkoperats (Ojansuu I s. 115 f.), men detta skulle hafva förorsakat uttalssvårigheter, hvarför ordet ej kunnat följa med den ljudlagsenliga utvecklingen längre än att *a*:et ersattes af ett reduceradt vokalljud (tecknad *e*). En annan, afgjordt oriktig, förklaring hos Ojansuu I s. 235.¹ Paralleler till *Båtsholm* > *Puattelma* ha vi möjligen uti *Andelma* och *Raadelma* i Pikis. — Första leden i *Båtsholm* är fsv. *bāt* (jfr. *Båtö*: *Puatio* i Vederlax), hvilket kanske kunnat användas såsom personnamn (urspr. tillnamn: jfr. Loll-Falsters *Baath*). Jag tror mig nämligen finna samma namn uti kapellnamnet *Puattinen*, som tyckes vara en patronymisk bildning af ett fi. *Puatti* (< sv. **Bāt*): Senare leden *holmī* (gen. *holnu*) har väl snarast haft dem af Rygh NG. Indl. s. 56 anförda betydelsen „en Plet, som adskiller sig fra den omliggende grund, som en Jordplet paa en Klippe, en Graesplet i en Ager, et stykke uslaet Eng“, fsv. „instängd, afskild plats“. Jfr. *Pukkholm* i Kauvatsa.

Bynamnet *Pöylü* måste väl återföras pa sv. *böle*, ehuru detta ord vanligen i finskan blir *Pyöli* eller *Pülü*. Äfven i Pyhämaa förekommer ett *Pöylä*, hvartill Ojansuu s. 128 förutsätter ett äldre *Pöülilä*.

På nordiskt ursprung tyder också *Karunge* (1540 *Karungga*), ehuru jag ej tillfredsställande kan förklara det. Rygh NG.

¹ Den därstädes antagna öfvergången *i* > *e* i andra stafvelsen förefaller ganska problematisk. Om man franser från de troligen ej hit hörande *Andelma*, *Pattelma* och *Raadelma* samt ihågkommer att af de öfriga exemplen *künttel*, *vispel* och *kattel* äro svenska lånord, där *e* kan förklaras ur grundspråket (jfr. för öfrigt *rinkelī* ~ *rinkilä*, *sinkelī* ~ *sinkilä*, *Tüpelī* ~ *Tüpilü* m. fl. svenska lånord), så återsta ej många exx., som tala för den antagna ljudlagen. *Apelia* är troligen litt. lånord och kan äfven hafva inlanats med *e*.

II s. 68 anför ett *Kaksrud*, som c. 1400 skrefs *Kucurud*, 1578 *Karerudt*. Vi få kanske därför antaga ett **Kare*, hvar af ett patrononymiskt *Kavunger*. Namnet bör till sin bildning jämföras med släktnamn sådana som **Gorsunger*, **Tharunger* m. fl. (se Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 38, 152 o. s. v.).

Bland gårdnamn, som kunna vara ursprungligen svenska kunna vidare nämnas följande:

Asila (utt. *āsla*): se Bjärnå.

Kunamäki: fsv. *Kani* (jfr. Kana i Parkano).

Karviuis: se *Karvia* (i Satakunta). Namnet kan dock härvara finskt.

Pinkilä: se *Spinkkilä* i Ulfby.

Kokkila: fda. *Kok*, **Koki*. Jfr. *Kokki* i Kumå, Kjulå, Vederlax, *Kokkila* i Bjärnå, *Kokkola* i Österbotten (= Gamla Karleby).

Jullas förutsätter antagligen i likhet med *Iulla* i Koski ett äldre fi. *Jumila* (jfr. Ojansuu I s. 146); fsv. *Iunne*.

Torkkila: se Bjärnå.

Vallila: isl., no. *Valdi*.

Päärnäspää (1549 *Pernespä*) < **Päärnäsenpää*: fsv., *Baern*. Jfr. *Päärnä* uti St. Märten's, *Päärnälä* i Kymmene.

Esselpää (1618 *Esellpää*): första leden kunde kanske vara svensk. Jfr. fsv. *hüsle*, *hesle*, isl. *hesli* (hasselskog), i hvilket fall namnet inkommit från en svensk dialekt med bortfallet *h*. *Esselpää* skulle således betyda „hasseludden“. Nämnas kan att i Angelnemi äfven finnes ett *Tammenpää* (1540 *Tamimnpää*) = Ekudden. Möjligt är dock äfven att vi i *Esselpää* skulle hafva ett gammalt namn: märk t. ex. isl. *Aesileif* (kv.) l. sv. *Esse* (se Hellquist Arkiv VII s. 154).

Nuapala kan möjligen utgå från ett sv. *nabo*, fsv. *naboe*. Namnet uttalas *Nāpla*; *a*:et uti skrifformerna *Nuapala* behöfver ej återgifva den ursprungliga synkoperade vokalen: de nu-

tida skriformerna äro i detta afseende ofta vilseledande (jfr Ojansuu I s. 140). — Jfr dock äfven sv. släktnamnet *Nafra*. — Ett *Naapala* finnes också i Halikko.

Sagu: fi. Sauvo.

Socknens invanareantal steg 1898 till 3,050, hvaraf 270 svensktalande.

Svenska gårdnamn förekomna i mängd, t. ex. *Alsböle*, *Amböle* (1469 *Amahole: Svö*), *Birrkärr*, *Britsböle*, *Flossböle* (1618 *Flesböle*), *Hadböle*, *Holvastböle*, *Hemböle* (1618 *Handaböle*; i äldre tid äfven *Händböle*), *Hännikböle* (1329 *Haennikahy*, 1618 *Hennikböle*, *Hännick(e)böle*, *Hemningzböle*), *Kitsböle*, *Knappböle* (1618 *Knapböle*), *Kosundböle*, *Lurböle*, *Dikarböle* (1469 *Digreby*), *Skörsböle*, *Sorrböle*, *Lattmark* (1413 *Lapmarck*).¹ De flesta af dem hafva som första led ett personnamn: *Alf*, *Ammi*, *Bred*, *Flosi*, *Haddi*, *Holmfäst*, *Haenniki* (jfr Nielsen s. 42), *Knappi*, *Soti* (*Sodi?*). — *Birrkärr* skrefs 1469 *Birkekere*; således = *Björk-kärr*. — Beträffande *Skörböle* jfr *Skördböle* i Ulfshy, *Skörbäck* i Pemar. — *Kosundböle* hette 1469 *Kasaböle*, hvarför vi kunna antaga att formen *Kosundböle* på folketytologisk väg bildats af ett *Kösuböle* (sv. dial. *kase*, *kasa*, isl. *kös*, *kasar*).

Uti Svartboken anföres från 1461 ett *Toraböl* (fsv. *Thore*). troligen samma namn som 1618 heter *Törböle*.

Angående de talrika *böle*-namnen kan här omnämnas, att de i Sagu, Angelniemi och Karuna uttalas *pülü* (< *püli*). Detta uttal grunder sig på sv. *bjgli*. Jfr Ojansuu I s. 50 f.

Redan dessa namn angifva, att socknens svenska befolkning fordom varit vida talrikare än nu. Äfven bland de finska

¹ Det är dock möjligt att formen *Lapmarck* beror på skriffer. Se *Lattomeri* i Harjavalta.

gårdnamnen innehålla många svenska beståndsdelar, ehuru det ej är säkert att de alla upptagits af finnarna såsom lokalitetsbeteckningar. Sådana äro t. ex.

Fougðila (utt. *Fourla* < *Fouðila*; 1540 *ffowdila*; se Ojansuu I s. 140); se Bjärnä.

Hallela; se *Halla* i Bjärnä.

Hünnülä; fsv. *Haenne*; namnet finnes äfven i Kaksकर्ता. Jfr ofvan *Händböle*.

Inkiniemi; fsv. *Inge*; fda., no. *Ingi*. Jfr *Inki* i Sastmola.

Silkkilä; jfr no. tillnamnet *Silki* (Rygh NG I s. 160 f.). Äfven i Pemar.

Kollari se Bjärnä.

Liivala (1618 *Ljufvala*); no. *Liv*, isl. *Hlif*. Jfr *Liivi* i Kuusjoki.

Pyrlä; enligt Ojansuu I s. 140 < *Pürrilä* (1540 *Pyrrölä*, 1667 *Pyrelä*); namnet utgår synbarligen från ett svenskt namn på *Byr-* (jfr Lundgren X:6 s. 41 art. *Byrir*) eller kanske fsv. *Byrghi(r)*. Samma namn är antagligen jordeböckernas *Pörilä*, hvilken form i så fall antagligen återger ett senare svenskt uttal (jfr nysv. *Börje*). Vi skulle således finna alla tre stadierna *Birghe(r)* > *Byrghe(r)* > *Börje* bevarade i finskan; *Pirilä* (se Kükala): *Pyrlä*: *Pörilä*.

Siuri; nyl. *Siur* (= fsv. *Sighurper*, *Süwrðh*).

Slääti; jfr fsv. *slaet* f. slätt, *slaeter* adj.

Ett gammalt svenskt gårdnamn är *Uotkulla* (1424 *Odekulla*, 1618 *Othekulla*), sammansatt af personnamnet (fda.) *Othi*, *Odo* och sv. *kulla*.

Puddais (1346 *Patasum*, 1413 (?) *Padhas*, 1424 *Pathasa*: Sv.); jfr fda. *Puddi* (?) l. *Pathi*.

Karviainen: se nedan Sastmola socken.

Timperlä är visserligen bildadt på fsv. tillnamnet *Timber(man)*, men kan såsom gårdnamn vara finskt. *Timperi* är ett gammalt finskt släktnamn (Forsman PN s. 117).

Från Jesper Mattsson Krus' förteckning (1618) kunna ännu tilläggas: *Kärkenäs, Ekenäs, Orkenäs, Damskula, Akerskulla, Talleböl, Strömsböle, Kårholm*.

Karuna.

Också detta kapell — 1898 steg invånareantalet till 1,692; däraf omkring 400 sv. — har fordom troligen varit till större delen svenskt. Enligt officiella källor finna vi där ännu t. ex.

Eitsböle (utt. *Eispülü*). *Gussdal*.

Hintsholm, Pukböle, Kvilleby.

Ruskulla (c. 1480 *Rwskulla*, 1816 *Russkulla*) m. fl.

Hvad kapellnamnet *Karuna* vidkommer, synes det återge ett germanskt **Garuni*; jfr fht. *Garino* och *Keruni*.

Halslax (utt. *Halslahde*) är att döma af äldre urkundsformer (1373 *Halztelax*, 1406 *halstelaxby*, 1447 *Halistalax*, 1540 *Halstelax*) ett svenskt *Hals-stal* (fsv. *Hal*). Jfr Saxén, Sv. bef. ålder s. 14.

Maalo är samma ord som senare leden i gårdnamnen *Lill-målo, Stormålo, Skörmålo* (i Pargas), hvilka åter äro att sammanställa med de från södra Sverige kända namnen på *-mala*. Jfr Falkman Ortnamnen i Skåne och Saxén, Sv. bef. ålder s. 36. Jfr äfven *Måle* i Ångermanland (Nordl. Norrl. saml. s. 189).

Kampurs (1540 *Kamparla*); fsv. *Kamper*, hvilket Lundgren Sv. Im. X:6 s. 146 jämför med fda. *Kamphaard*.

Gårdnamnet *Liiden* är naturligtvis samma namn som *Liide* i Bjärnå. Den i längderna förekommande egendomliga formen *Liiden*, som ej kan vara finsk, är kanske bestämda formen af substantivet *lid*. Namnets uttal känner jag ej till

Lid är vanligt i namn på ängar och backar, t. ex. *Svartliden*, *Måsaliden*, *Svartlidbacka* (i Pörtom).

Slutligen vill jag påpeka två ursprungligen finska namn, hvilka synas hafva varit underkastade svenska ljudlagar.

Orgsaari skrefs 1540 *Orghesäär*, 1571 *Orgsoor*, hvilket skrifsätt troligen återger det svenska uttalet af namnt (< fi. **Orkosaari* l. *Oryonsaari*: $\bar{a} > \acute{a}$ liksom vanligt i försvenskade former af namn på *-saari*). Jfr *Orkenäs* i Sagu.

Likaså är antagligen *Södmo* en svensk omskapning af ett finskt **Sydänmaa* (1469 *Sodoma*: Sv.; 1571 *Sydemå*: jfr Ojansuu II s. 135). Öfvergången $y > o$ i första stafvelsen kan vara ljudlagsenlig (Noreen, Aschw. gr. § 116), ty det är antagligt, att det finska uttalet af svenskarna uppfattades såsom ett **Sydänmaa* (se Setälä ÄH s. 29 f., Ojansuu I s. 28 f.). Jfr dock äfven 1618 *Södenpäri* (= *Sydänperä*) i Virmo, som möjligen ger vid handen att ljudutvecklingen skett i finskan. Anmärkas bör ännu att Karuna och Hvittisbofjärd äro de enda trakter, där den väst-finska dialekten har samma *d*-ljud som i svenskan. Men detta beror på svenskt inflytande (Ojansuu II s. 38), hvilket således vid midten af 1400-talet ännu ej gjort sig gällande, om ofvanstående resonemang är riktigt.

Halikko.

Af socknes 5,235 inv. äro blott omkring 150 svensk-talande.

Utom *Skinnarböle* och *Aminne* (fi. *Joensuu*; redan 1352 *Aminne*: Sv.) och det dunkla *Rudam* kunna från äldre tider anföras följande nu försvunna svenska namn: 1352 nämnas i Sv. *Praestøø*, *Holm(a)*, (*de Holmis*) och *Hedherby*; 1530 har jag funnit ett *Huga* (dombref i svenska riksarkivet); 1618 *Workullu*, *Truskeböle*.

Bland förlinskade namn eller rättare bland namn, som bildats på ursprungligen svenska personnamn, fästa vi oss först vid socknens eget namn. Jag anser det nämligen sannolikt, att *Halikko* är af germanskt ursprung och jämför det med flit. *Halicho*, ehuru jag ej känner någon nordisk motsvarighet därtill. Samma namn finnes bevaradt uti *Halikkola* i Koskis, *Halikonsaari* i Muoniojoki. § Märkas bör likväl, att *Halikko* ansetts vara en finsk *kko*-afdelning af den namnstam, som vi ha i *Halia*, *Hali*, *Halo* (se Forsman Suomen Museo 1902 s. 6). Detta kan ju vara möjligt, men jag anser det för mindre sannolikt, ty det finnes ett icke så ringa antal finska namn på *-ikka*, *-ikko*, hvilka noggrant tyckas återgifva gamla germanska personnamn, hvarför äfven Forsman för några af dem antager germanskt ursprung (*Vitikka*, *Viinikka*). Se flere exempel nedan (i återblicken på Egentliga Finlands gårdnamn). Dessa namn synas erbjuda mycket af intresse för den jämförande finsk-skandinaviska språkforskningen, i ty att vi med tämligen stor säkerhet kunna antaga, att de i finskan inkommit från något sydgermanskt språk, troligen gotiskt. Namn på *-ika* voro vanliga kortnamnsformer hos sydgermaner (se Stark Kosenamen) och förekomma äfven hos både öst- och väst-goter. Det finnes visserligen några hithörande fornsvenska namn. Kock, Scand. archiv s. 14 f. uppräknar följande: *Konika*, *Lydheca*, *Hacnika*, *Tideka*, *Hartika*, *Gotika*, *Godheka*, *Gereko* (dat.), *Efreka*, *Slaveka*, *Bertika*, *Englika*. Härtill kommer fgotl. *Ormica*. Men såsom Bugge, Norges inskrifter med de aeldre runer s. 157 påpekat, kunna dessa ej vara af nordiskt ursprung, utan hafva i svenskan inkommit söderifrån. Suffixet *-k* var i äldsta tider mycket produktivt i de germanska, äfven i de nordiska språken (se Noreen, Svenska etymologier s. 26), men de ofvan uppräknade fsv. namnformerna med sitt osynkoperade *i* (e) och oomljudda rotvokal kunna ej förklaras annor-

lunda än som lån. För fullständighets skull kunna vi här dock påminna om Förde-stenens *aluko* (= fsachs. *Aluco*, ags. *Aluca*), hvilket Bugge anf. arb. s. 312 f. anser för en smekform (jfr *Valka*, *Ranka*), samt fsv. *Brunke*, **Gudhke*. isl. *Sveinke* och några andra, hvilka äfvenså äro deminutiva kortformer (jfr härom Hellquist Sv. orten på -inge ss. 13, 226). Men i ingen händelse synas dock alla våra finska namn på *-ikka*, *-ikko* kunna utgå från nordiska språk, där ju dock kortformer på *-k* ej äro alltför talrika (se äfven Stark, Kosenamen uti Sitzungsberichte d. akad. d. wissenschaften 52 s. 303 f., 313 f.).

Halikko har sedan från finnarna mycket tidigt öfvergått till svenskarna i vårt land; de älsta formerna af namnet förete nämligen synkope (1330 *Halku*; 1336, 1352, 1398, 1400 *Halko*; 1405 *Halco* o. s. v.). För detta namn kunde vi sålunda verkligen tänka på nordisk upprinnelse: det synkoperade *i* har efter kort starktoning stafvelse ej verkat omljud (det skulle således hafva behandlats i likhet med ett urn. **taličō*). Men då namnet i de nordiska språken skulle komma att stå isolerad, och då vi längre fram med tämlig säkerhet torde kunna uppvisa, att namn af denna typ från något icke-nordiskt germanskt språk inkommit i finskan, så måste vi väl antaga den ofvan antydda gången af lånet.

Bland socknens gårdnamn märkas följande:

Breidilä (utt. *Preilä*: 1601 *Breijlä*): fsv. *Bred*. isl. *Breidr*: fda. *Brethi*, *Breth*.

Buotila (utt. *Puotla*); fsv. *Bothi* (jfr. *Bodom* i Esbo) l. *Bote*. Jfr. *Puotulu* i Storkyro, Masku, *Puoteli* i Lillkyro. *Puotila* i Vemo.

Immala: fda. *Imma*, *Immi*; fht. *Immo*. Jfr. *Immi* i Kangasala, *Imbola* i Kuusjoki, *Immala* i Masku. *Immois* i Pemar, Nädendal, *Immola* i Raumo, Lojo, Karislojo. hvarjämte bör observeras, att *Immonen* är ett gammalt finskt släktnamn.

Se Forsman PN s. 86. Om vi ha län, har det således säkert inkommit såsom personnamn.

Kalkkila; fsv. *Kalk* l. fda. *Skalk*. Jfr *Kalkkinen* i Asikkala; *Kalkkila* i Reso.

Kannigola (1352 *Kaenikytae*, *Kenekalum*; SvB.: 1540 *Kanungula*). Jag sammanställer namnet med fsv. *kanunker*, *kanuker*, *kaniker*. Sannolikast är väl att bortfallet af nasalens framför homorgan klusil här inträffat på svensk språkbotten (jfr Noreen Aschw. gr. § 318), men då vi verkligen år 1540 hafva nasalens bevarad, är det ej otänkbart, att vi i detta namn finna ett nytt exempel på en sydvästhinsk ljudlag, hvaraf äfven några andra spår kunnat uppvisas (se Saxén. Virittäjä 1904 s. 37). Jfr. för öfrigt *Kanonki* (i Kuusjoki och nära Parola) samt appellativet *kanungi* (hos Martti: se Virittäjä II s. 18).

Knaappi; fsv. *Knapi*, fda. *Knap*, no. *Knapper*, *Knaappi*. Jfr *Knaappila* i Storkyro och släktnamnet *Knaappinen*.

Kierlä (utt. *Kērla*); fsv. *Gere* l. fsv. *Keer*, nyl. *Keeri*, *Keri*. Se angående detta namn Lundgren Upps. stud. s. 17, Saxén Nord. stud. s. 40 och jfr nedan *Kairis* i St. Karins.

Kraapa se *Kraappa* i St. Märrens.

Kuttila; fsv. *Gutte*, no. *Guddi*.

Härkinen; fsv. *Haerger*. Jfr å andra sidan de finska *Härkölä*, *Härkönen* m. fl., hvilka synas vara bildade på ett fi. *Härkä* (fi. *härkä* = oxe).

Kuru: det finska *kuru* betyder „lång smal vik“ och är lånadt från det liktydiga sv. *skuru* (Rietz). Lånet är säkerligen ganska gammalt och ordet finnes användt såsom ortnamn långt inne i Finland, t. ex. *Kuru* „det fågelrika kapellet“ (vid Näsijärvi) och *Kuru* by i Kangasala. Också sv. *skuru* förekommer såsom ortnamn: *Skuru* i Pojo.

Latala; fda. *Lathi*.

Lakkila; fda. *Lakki*.

Satuli; fsv. *sapul*, isl. *saðull*; hvilket enligt Rygh NG. II s. 187 användes i ortnamn i betydelsen „Indsaenkning mellan Hoider i Naerheden“ (*Salerud* < *Sačulruč*).

Skinnari l. *Kinnari*; sv. *skinnare* (= garfvare). Vanligt gårdnamn i både svenska och finska trakter (t. ex. Storkyro, Laihela, Halikko, Nummi, Pikis, Brunkala, Patis: *Skin-nar*, *Skinnari*, *Skinnars*, *Skinnarböle*, *Skinnarla*).

Kiöpi; fsv. *Köpe*, fda. *Kopi*. Om namnet verkligen uttalas å orten *Kiöpi*, återgår detta uttal på en fsv. form med affriceradt *k*. Se Noreen Aschw. gr. § 278. Fsv. *Köpe* förutsätter ett äldre *Kaupe*, hvilket finnes bevaradt i en mängd finska namn i hela Finland: *Kauppi*, *Kauppinen*, *Kauppila*. Det af Lundgren Sv. Lm. X:6 s. 163 från Finland anförda *Caupi*, *Caupe* återger synbarligen just denna finska form.

Därjämte bör ihågkommas, att detta *Caupe* är uppvisadt uteslutande från Finland; Lundgren anf. st. nämner endast ett från Västerbotten. Det synes mig därför ej osannolikt, att fsv. *Kaupe* vore lånadt från fi. *Kauppi* och ej tvärtom. Då *Kauppi* ännu i några trakter af Finland användes i betydelsen *Jakob*, förefaller mig det af Forsman PN s. 66 not 2 framställda antagandet, att fi. *Kauppi* vore ett lån från detta namn, speciellt från den form, som representeras af isl. *Jákaupr*. ganska sannolikt. Möjligt är dock äfven, att fi. *Kauppi* inkommit från något annat germanskt språk, märk t. ex. fris. *Coob*, *Coop*, *Kop*, *Koppe* m. fl., hvilka enligt Forsman anf. st. och där anförd litteratur skola användts såsom kortformer af *Jakob* (l. *Jakop*). Härifrån härstammar äfven det af Lundgren Sv. Lm. X:6 s. 154 nämnda *Köpe*. Äfven Hellquist (Sv. ortn. på *-inge* s. 240) tyckes hysa vissa tvifvel beträffande fsv. *Köpe*, då han ej i fsv. *Köpinge* vill se något släktnamn, utan härleder detta ortnamn från sbst. *kop* eller *kopunger*. Härtill bör dock anmärkas, att *Köping* förekommer såsom gårdnamn ett

par gånger i Österbotten (Malaks och Laihela), och i denna omständighet finner jag egentligen det enda, som synes kunna tala emot mitt antagande af gangen för lånet fsv. *Kopec*: fi. *Kauppi*, ty det nämnda österbottniska gardnamnet synes mig snarast vara patronymiskt och näppeligen kunna förklaras på det af Hellquist föreslagna sättet. Men äfven om vi antaga att namnet inlånats i svenskan från finskan, måste detta lån på grund af Halikko-formen *Kiöpi* (och i Kumå finnes ett *Köpi*) anses för mycket gammalt (inkommet före öfvergången *au > o*), och vi kunna därför väl antaga ett österbottniskt patronymiskt *Köping* (< *Köpinge*), i synnerhet som ändelsen *-ung* (och troligen äfven *-ing*) här synes hafva varit produktiv ända in i nyare tid (se härom Saxén, Sv. bef. ålder s. 37).¹

Kraapa: sv. *Grape*. Jfr äfven det af Falkm. Ortn. i Skåne s. 129 antagna personnamnet *Grave*.

Kapral; sv. *korpral*.

Pamsila (utt. *Pumpsila*; på 1500-talet *Pumpsula*: 1618 *Bantzula*); fsv. *Bamse* (se Hellquist Arkiv VII s. 154).

Hintsalu: fsv. *Hinza* (Svb.), *Hinze* (Falkman Ortn. i Skåne s. 141). Jag tänker att namnet är en *se*-bildning till *Hendrik* i analogi med *Bamse*, *Esse*, *Hasse*, *Jösse*, *Lasse* o. d. Se Hellquist anf. st. Likaså återger sannolik fi. *Huntsa* (i Nousis) *Huntsala* (i Letala) ett fsv. *Hundse*, *se*-bildning till fsv. *Hunde*. Jfr *Huntzeröd* m. fl. hos Falkman anf. st. Ojansuu Virittäjä 1902 s. 9, som för *Huntsa* och *Huntsala*

¹ Jag ville i detta sammanhang såsom en fråga framställa, om ej det af Lundgren Sv. Im. X:6 s. 147 omnämnda *Cakaldi* — savida läsarten *Takaldi* är oriktig — kunde vara ett gammalt finskt lån. Originalen vore det fornfinska *Kaukovalta* (gen. (äldre) **Kaukovaldan*), som kunnat, upptaget af fornsvenskarna, gifva ett *Kakalde*.

uppger de dialektala uttalsformerna *Hunsa*, *Hunsla*, anser *t* här vara ett senare inskott. Detta synes mig osannolikt.

Talala; nrn. *þalík* (på Bratsbergsstenen i Norge; Bugge. NO. I s. 383 f. Noreen Aisl. gr.³, anhang 4). Är sammanställningen riktig, har namnet i urnordisk tid inlånats. Jfr *Tali* nära Viborg.

Tunila; fda. **Duni*, fht. *Duni*, *Duno*.

Turila: fda. *Stur*.

Viikerlä: fda. *Vikaer*.

Yttelä; fda. *Ytti*. Jfr. *Yttilä* i Kjulä.

Sipilä; fsv. *Sibbe*. Vanligt finskt namn.

Saloinen: se *Salo* i Uskela.

Yöntilä (utt. *Üöndlä*): fsv. *Onder*, *Ønde* (märk t. ex. Olaff Ondhason 1439: Sv.).

Häntelä: fsv. *Haente*. Jfr *Händi* i Lundo, Virmo. Muurla, St. Bertils, Muurla, *Händilä* i Vemo, *Häntola* i Bjärnä. Då dessa namn så ofta skrivas med *d*, är det dock sannolikt att de utgå från ett sv. *Händ-*, vanligt i nysvenska ortnamn.

Uskela.

3,354 invånare, hvaraf omkring 270 svensktalande.

Utom de svenska *Karlberg*, *Nökters*, *Ragneböle* (1618 *Ragneböle*), *Dikars* och (1618) *Heideby* tyda följande namn på svenskt ursprung:

Anninen; fsv. *Anne*.

Kreula se Bjärnä.

Fulkkila (1540 *Falkila*); fsv. *Falke*, fda. *Fulke*, isl. *Fálki*.

Fulkkila; (1618 *Fulkkila*: detta år hörde till *Fulkkila* holmarna *Guld Crono* (jfr nu *Gullkronafjärden*) och *Sten-skiür*); fsv. *Fulke*, *Folke*; fda., no. isl. *Folki*.

Hungala; fsv. *Hang*. Jfr. *Hanka* i Jurva, Rimito.

Raune: ett gammalt svenskt personnamn *Ragne*, mask. form till *Ragna* har säkert funnits. Jfr. t. ex. *Jon Ragnason* (1392 hos Arvidsson). Se Freudenthal Nyl. namn s. 41 f. Enligt jordeböckerna finnes i socknen också ett *Ragneböle*. (< **Ragnaböle*: 1618 *Ragneböle*). Ehuru jag anser denna sammanställning för afgjort riktig, vill jag dock äfven påpeka några andra nordiska namn, med hvilka fi. *Raune* kunde jämföras: no. *Rafn*, isl. *Hrafn*, no. (?) *Rakni* (Rygh GP s. 197).

Närvelä (1500-talet *Narveuala*, *Naruuala*: SvB.); fsv. tillnamnet *Naerffure* (*Hennikinus Naerffure*: SvB.). Namnet är en biform till isl. *Narfi*. Se härom utförligare *Närvä* i Kumo.

Hintsa se *Halikko*.

Haukkala (1540 *Hauckala*): fsv., fda. *Hok*: no., isl. *Haukr*. Jfr. *Haukka* i Eurajoki, *Haukempää* i Rimito. Naturligtvis kan man äfven förutsätta ett finskt personnamn *Haukka* (fi. *haukka* < skand. *hawk*-).

Hämmäis: fsv. *Haemme*; fda. *Hemme*. Jfr *Hammäis* i Harjavalta.

Puonti (äfven skrifvet *Buonti*); fsv. *Bonde*, no. *Bóndi*.

Kupila; fsv. *Gubbe*, no. *Gubbi*. Jfr. *Kupi* i Kumi.

Lambola (1696—1702 *Lamboila*); fsv. *Lambe*: isl., no. *Lambi*. eller också sv. *landbo* (jfr Ojansuu I s. 229).

Klaavo: jag jämför det med ortnamn på *Klåfve* i Sverige, hvilka väl i likhet med *Klavestad*, *Klave* i Norge innehålla sbst. *klåfi*. Märkas bör äfven att *Klafi* en gång på träffats såsom tillnamn på Island (jfr Rygh NG I s. 240, II s. 184). Jfr *Klaavola* i Vemo.

Kollarì se Bjärnä (fsv. *Kuller*).

Aku; fsv. *Aghi* l. *Agge*.

Pappinen (1540 *Pappi*): fsv. *Fabbe* l. fda. *Papi*. Äfven i St. Karins.

Kreivi (l. *Greivi*); fda. *Greve*, no. *Greivi*: Falkm. Ortn. i Skåne s. 129, Rygh NG II s. 42.

Pukkila; fsv. *Bugge*. Jfr *Pukki* i Lillkyro, *Pukkinen* i Storkyro, *Bukkila* i Pikis.

Rauvola (1540 *Raffuola*; 1601 *Raffwoyla*; 1687 *Rafwola*); fsv. *Ragvald*, no. *Ra(g)valdr*, isl. *Rognvaldr*.

Salo (1325 *Salvi*; detta namn, som med många derivationer är ett vanligt finskt ortnamn, är naturligtvis i de flesta fall fi. *salu* 'skogbevuxen ö, skog'. Men då vi äfven ha sådana patronymiska bildningar, som *Salonen*, *Saloinen*, anser jag det vara möjligt, att vi stundom ha att göra med ett personnamn, som väl då är skandinaviskt lån: fda., isl., no. *Sali*, fht. *Salo*. Beträffande det nu ifrågavarande namnet vore det äfven formellt möjligt att tänka på det fsv. ortnamnet *Sala*, ang. hvars etymon se Noreen Upps. stud. s. 203. — I fall sådana som dessa måste man — åtminstone tillsvidare — nöja sig med att påpeka de olika möjligheterna till namnets förklaring. Finskt ursprung synes mig i detta fall sannolikast. — Jfr äfven *Sali* i Lojo, *Salinmaa* i Karttula. Derivationen *Salikka* (i Lamminkoski) tyckes återgifva fht. *Salicho*.

Saksi: fda., no., isl., fsv. *Sare*, *Saxi*. Vanligt i finska ortnamn, t. ex. *Saksala* i Padasjoki, Kymmene, St. Michel, *Saksa* i Östermark, Kumå, Kymmene, St. Bertils, Pusula, *Saksenböle* i Bjärnä, *Saksila* i Nådendal. *Saksa*, *Saksala* kan dock äfven ofta voro bildadt på fi. *saksa* köpman. Se härom J. R. Aspelin Joukahainen XII s. 63 ff.

Tottola (1540 *Tottola*); fda. *Toti*, *Toddae*, no. *Toddi*, *Todda* (möjligen smekformer af *porör* och *porälis*).

Villilä (utt. *VillänGülä*); fda. *Willi*, fht. *Willo*.

Ulenböle är väl att uppfatta som en af dessa i officiella källor så vanliga försvenskningar af finska namn (jfr *Kan-*

turböle m. fl. i Bjärnå). Första leden är troligen personnamnet *Ulli, Ullr*.

Tomma: jfr *Tommarp, Tommaholma* m. fl. i Skåne, hvilka af Falkman, Ortn. i Skåne s. 183 härledas från ett personnamn *Tumi*. Jfr Wimmer DR II s. 209.

Berttula: se *Berttala* i Pikis.

Nu vilja vi aflägsna oss från kusten och kasta en blick på namnförhållandena i de närgränsande kapellen *Muurla, St. Bertils* och *Kuusjoki*.

Muurla.

Kapell med 1,350 invånare.

Muurla (1540 *Murla*, 1600 *Muurla, Murila*: 1696—1702 *Maurila*) återgår på ett äldre **Muurala* l. *Muurila* och är bildadt på något personnamn: jfr *Hannis Mur*, borgare i Åbo 1451 (Svb.).

Jag har antecknat följande svenska gårdnamn: *Böle, Grankulla, Storgård, Träskvik*.

Bland de finska förtjäna följande uppmärksamhet:

Kreu se Bjärnå.

Mölkkäri: kan väl ej vara annat än sv. *mjökkare*. Jfr *Mjökkare-boden* i Sverige (Falkm. Ortn. i Skåne s. 200). *Mjolkeberg* i Norge (Rygh NG. I s. 70 f.) och *Mölker* i Pusula.

Manni: fda. *Manni*, fsv. *Manne*. Se Wimmer DR II s. 220. Namnet är ett gammalt lån och finnes vida spridt i landet: *Mannila, Manninen* äro mycket vanliga namn.

Klaavola: se *Klaavo* i Uskela.

Knaappi se Halikko.

Kistola: fda. *Kisti*, fgotl. *Kista* (Pipping. Ardrestenarna s. 25). Jfr *Kistilä* i Eurajoki.

Bangi; samma ord som det svenska släktnamnet *Bång* — jag behöfver blott på mina om Petrus Bång — det danska *Bang*, hvilka troligen härledas från adjektivet nsv., fsv. *bang* (< mnt. *bange*). Jfr dock äfven ortnamnet *Bang* i Norge (Rygh NG I s. 149, XV s. 35 m. fl.).

Kortti (*Korti?*); se *Korttila* i Bjärnå.

Pullola (1540 *Pullala*); fsv. *Bulle*. Jfr. *Pulli* i Östermark, Lojo.

Randa; fda. *Rand*, *Randi*; fht. *Rando*.

Kaurla (< **Kaurila* l. **Kaarala*); fsv. *Kar*, *Kare*; fda. no., isl. *Kári*. Se om detta namn Lundgren, Upps. stud. s. 18.

Hänti; se *Häntelä* i Halikko.

I 1540 års jordebok upptages ett *Hoūneböle* (< **Hogneböle*): fsv. *Hagne*, isl., no. *Hogni*. Se *Houna* i Nousis.

St. Bertils: Pertteli.

2,346 invånare.

Af denna sockens gårdnamn äro två från äldre tider bevarade i svensk form:

Ingeris l. *Inkere* (utt. *Ingere*) skrefs 1540 *Ingrööby*, 1690 *Ingeritz*, *Ingritz* och är bildadt på kvinnonamnet fsv. *Ingridh*, *Ingereth*, *Ingeredhe*, no., isl. *Ingiriðr*.

Passi bette 1540 *Basseböle*¹ och dess första led utgöres af personnamnet fsv. *Basse*, fda., no. *Bassi*.

Härtill kommer *Grankulla*, på finska *Kraankuld* (Ojan-suu, Kansanjohd. s. 5).

För öfrigt må antecknas:

¹ Mindre sannolikt är att detta skulle beteckna *Bastböle* i Finby.

Arkkila: fsv. *Arnkell* (> *Arkel*: jfr *Arkelstorp* i Skåne: Falkman Ortn. s. 106). Af *Arnkell* får kanske äfven antagas en förkortad form *Arki*, som då kunde ingå t. ex. i *Arkebo* i Sverige, *Arkarud* i Norge (annorlunda Rygh NG I s. 218 f.; uti GP s. 7 antager han en förkortning (?) *Anki*). Jfr *Arkkola* i Storkyro.

Airikki se Bjärnä.

Muru: detta dunkla namn bör kanske jämföras med det äfvenledes dunkla *Murom* i Finby (hvarom se Saxén. Sv. bef. ålder s. 18 och nedan). Likheten med *Muru* (med sammansättningarna) i Norge måste vara tillfällig, alldenstund denna form enligt Rygh NG II s. 350, IV 1 s. 82, XV s. 288 är en „Ligedannelseform“ af ett äldre *Mara*.

Putala (1618 *Patala*): fsv. *Badhe*; fht. *Bado*.

Kristeri; sv. *Krister*.

Halli: fsv. *Halle*. Se *Halla* i Bjärnä.

Hänti; se *Häntelä* i Halikko.

Tolppa: jfr sv. släktnamnet *Stolpe* (no. *Stolpi*: K. Rygh) och namn på *Stolpa-* (*Stolparöd* m. fl. Falkm. Ortn. s. 227). Namnet kunde dock äfven motsvara fsv. fda *Tholw*, isl. *þólfr*: märk fi. *tolppa*, som i Torneå-trakten förekommer i betydelsen „tolf skilling“ (= 25 öre). En annan parallel finna vi i fi. *kalppa* (~ *kalpa*): sv. *klafve* (Wiklund, Nordiska studier s. 154 f.).

Tolkki: fsv. släktnamnet *Tolk* (t. ex. Anders Tolk, Olof Tolk : Sv.).

Tattula: vand. *Tatu* (Wrede, Sprache der Wandalen), fht. *Tatto* eller också fda. **Tuti*. Jfr. *Tattu* i Sastmola.

Kuusijoki (Kuusio).

Kapell med 1,768 inv.

Några svenska gårdnamn har jag ej anträffat, men vill anteckna följande på svenska ord bildade finska:

Diskarla (1540 *Dijskarla*); fsv. *diskare* snickare (mnt. *discher*, *disker*), denominativ af fsv. *disker* (isl. *diskr*, mnt. *discher*, lat. *discus*) tallrik. Ordet finnes äfven i finskan: *tiskari* „puulautasten l. -vatien tekijä“; se Forsman PN s. 116. — Jfr. *Diskarholm* i Saga.

Liivi; no. *Lif*, isl. *Hlif* (kv.). Se *Liivala* i Sagu.

Prättä; fsv. **Braette*.

Hürri; fsv. *Haeridh*; fda. *Herri*.

Paanu; fda. *Bani* (?); äfven i Halikko.

Joulu: fsv. *Iule*, fda. *Iul*; *Iuli*: no. *Jóli*: isl. *Jólgeirr*. Säkerligen betecknar ej *Joulu* den ljudlagsenliga motsvarigheten till fsv. *Iule*, utan har antagligen analogin med appellativet fi. *joulu* (sv. *jul*) spelat in. Enligt Pipping, Neuphil. mitteilungen ¹⁵/₁₁—¹⁵/₁₂ 1902 inträffade brytning af *e* äfven omedelbart framför *u*, således *eu* > *iau* > **iou* > *iu*. På detta sätt får fi. *joulu* (= sv. *jul*), som hittills varit dunkelt, en enkel förklaring. Nu skulle vi således få två likalydande ord med stadiet **iou*, som ej eljes belagts. Ortnamnet *Joulu* beror därför antagligen på analogi. Äfven ändelsevokalismen tyder därpå. Märk *Iwla* 1416 (?) i Masku (Svb).

Kanunki; fsv. *kanunker*. Jfr. *Kanunki* i Hattula. Se ofvan *Kannigola* i Halikko.

Jaati; fsv. *Iaethi* (?). *Jaatinen* är äfven ett vanligt släktnamn i Finland.

Vesü; fda. *Wesi*.

Pässi; fsv. *Baesse*, no. *Bessi*.

Parta: fsv. *Bardhe*: no., isl. *Barði*. Jfr det vanliga släktnamnen *Partanen* (och fi. *parta* skägg < isl. *barð*: Thom sen GSI s. 140).

Kuttila (utt. *Kutla*), se Halikko.

Skraatarla (1540 *Skrädrla*: 1685, 1691 *Skradarla*, 1695 *Sradarla*); sv. *skräddare*, användt som tillnam (t. ex. Martin Skrädaron: SvB.). Jfr Falkm. Ortn. s. 201. — På grund af uttalet *Krätla* (< **Kraatila*) anser Ojansuu I s. 143 formen *Skraatarla* bero på etymologiserande skrifsätt. Jag kan ej finna hans resonemang öfvertygande. De äldre skriformerna äro fullkomligt enstämmiga. Och hans påstående att fonemet *rl* alltid skulle hafva bibehållits i dialekterna öster om Åbo håller ej streck. Själf anför han från Pemar *Laiterla*, som uttalas *Lcitta*, och *Naskarla* i samma socken skrefs 1540 *Naskala*.

Palta; fsv. *Balte*, no. *Baldi*.

Imbola (1540 *Ymbola*); fda. *Imma*, *Immi*. Se *Immola* i Halikko.

Jama fda. **Jami*. Jfr äfven *Jama* torp vid *Jamajärvi* Keuru och släktnamnet *Jamalainen*.

Kiikala.

Folkmängden beräknades år 1898 till 2,573 personer.

Utom det synbarligen från yngre tid härstammande *Johannislund* anser jag följande tre namn vara verkliga svenska ortnamn:

Tiipeli är samma namn som det i mellersta Sverige så vanliga *Tibble* (< *Tibbele* ~ *Tibbile* < *Thigbele* ~ *Thigbile* < *Thigböle* ~ *Thigbjyli*: Noreen Aschw. gr. §§ 101 anm.

2, 286, anm. 1), hvilket egendomligt nog ej påträffats i svensk form i Finland.

Samma namn finnes under formen *Tiipilä* i Bjärnä, Patis och St. Mårtens. (Jfr Saxén Sv. bef. ålder s. 29).

Krapenpyöli förutsätter ett svenskt *Krappböle* l. *Krabböle* l. *Grabböle*. Jfr fda. *Krappi*, svenska och norska släktnamnet *Krabbe* (se K. Rygh, Norske og isl. tilnavne s. 38) samt ortnamn sådana som *Grabbacka* i Karis (jfr Freudenthal Nyl. ort. s. 21), *Grabbetorp*, *Grabboda*, *Krappathorp*, *Krappertup* i Sverige (om de två sista se Falkman Ortn. s. 236 f.), *Krapfoss* (se Rygh NG I s. 81), *Krabset* (Rygh NG XV s. 53) i Norge m. fl. Se nedan *Krapi* och *Krapu* i Kumå.

Topuli sammanställer jag med sv. *Toböle* (t. ex. i Sund, Geta, Ångermanland och Norge; *Toböle* i Sund skrefs 1541 *Tobel*: Arw. handl. V). Rygh NG II s. 224 anser första leden vara appellativet *t ó f* „Graesplet“ eller ett personnamn *Tófi*, *Tófa*. Jag anser den senare härledningen för de finska namnens vidkommande för sannolikare och jämför dem med bynamnet *Toby* i Mustasaari, hvilket att döma af namnets finska form *Tuovita* innehåller personnamnet. Jfr äfven *Toböle* i Finström, som 1438 skrefs *touaböle* (Arw. handl. II). — Fi. *Topuli* utgår snarast ur ett sv. *Tobul* (l. *Tobyli*). Om växlingen *böl* : *bäl* se Noreen Aschw. gr. § 167. Förkortningen af den långa vokalen i första stafvelsen är analog med den uti *Tibble* (fi. *Tiipilä*).

Bland gårdnamn, som kunna vara af svenskt ursprung, skall jag anteckna följande:

Birilä l. *Pirilä* (1540 *Bijrilä*); fsv. *Birghe* (< *Birgher*). Närmast har man dock att utgå från en form **Birje* (> *Byrje* > *Börje*), emedan vi eljes skulle vänta oss ett fi. **Pirkilä*. Samma namn finnes också i Harjavalta, Eurajoki, Nykyrko

och Reso, hvarjämte *Biri* l. *Piri* förekommer i Lillkyro, Eura-joki och Harjavalta. Märkas bör att *Biri* i Lillkyro 1752 skrefs *Pirgi*. Jfr ofvan *Pyrlä* i Sagu.

Tryyki; fda. *Thrygir*, no. *Tryggr* l. *þrygrekr*.

Kello; fsv. *Kaella*, *Kaelle* (*Kelle*).

Krausila (utt. *Krūsila*: 1540 *Krūsila*); fsv. *Kruse*.

Rasi: fda. *Rasi*. Jfr släktnamnet *Rasinen*. *Rasi* förekommer äfven såsom torpnamn i Kumå och hemmansnamn i Vederlax.

Knauppi se Halikko.

Kierikka: namnet, som förekommer äfven i Kumå och Kymmene, utgår från det från tyskan (fht. *Gericho*) inkomma fsv. *Gerik(a)*, *Gereke*, nsv. *Jerk*, *Jerker* (hos Grubb *Gerko*: Sv. Im. VI:7). Vi finna namnet uti *Gerknäs* (1540 *Gerickenäs*) i Lojo. Jfr också finska släktnamnet *Kierikainen* (1441 *Gerikainen*: Sv.) och *Kierikkala* (1460 *Gerikala*: Sv.) i Rusko. — Efter öfvergången *g* > *j* har *Jerk* sedan i svenskan ofta förväxlat med *Erk* (*Erik*), så att t. ex. det forna *Gerikenäss*, *Gerekenes* i Sibbo nu heter *Eriksnäs*. Jfr Freudenthal, Nyl. personnamn s. 16.

Nissa: sv. *Nisse*, *Niss* (< *Nils* < *Nikolaus*). Namnet är under formerna *Nissi*, *Nissilä*, *Nissinen* vanligt i finska trakter.

Työveri: jag ville jämföra namnet med *Stoveren*, *Stover*, *Stovre* m. fl. i Norge, hvarom se Rygh NG XV s. 171. Den där framställda förklaringen förefaller mig dock osannolik (< *stúfr* m. Stump, Stubbe).

Klemelä; sv. *Klemet*. Vanligt i finska gårdnamn: *Klemi*, *Klemola*, *Klemä*, *Kleemola*, *Klemetti*, *Klemettilä*, *Klemettylä*.

Kolli; fsv. *Kolle*, fno. *Kolli*. Jfr *Kolla* i Raumo.

Revü; fda. *Reu*, fno. *Refr*. Om fi. *repo* se Saxén, Sv. Im. XI:3 s. 208.

Leikilä; fsv. *Lek*, fda. *Leki*, fno. *Leikr*; fht. *Laico*. Jfr *Leiko* i Laihela, *Leikko* i Harjavalta, *Leikola* i Brunkala och — med stadiet *ai* — *Laikko* i Kumå.

Silva (1540 *Sihuala*); fda. *Silwi*.

Krappi se ofvan i denna socken *Krapenpyöli*.

Jaanu; fsv. *Ian* (< *Iān*). Jfr *Juani* i Nousis, *Jaanu* i Uskela.

Kriipi; fda. *Grip* (1392 *Griiph*), isl. *Gripir*. I Svartboken nämnes år 1432 en Anders Gripinpoika från Pöyttis.

Paimio: Pemar.

Socken med 3951 invånare.

Då namnet *Pemar* (äldre former: 1325 *Penarum*, 1346 *Pemaeren*, 1343 *Pemarum*, 1373 *Peymarum*, 1405 *Peymara*, 1407 *Pemara* o. s. v.) på grund af öfvergången *ai* > *e* måste anses för ett mycket gammalt lån, har jag Fennia XIV:4 s. 41 antagit att den svenska formen vore att förstå såsom en gammal genitiv af fi. *Paimio*, hvilken af svenskarna behandlats såsom en *iō*-stam. Såsom stöd härför kan nämnas att man än i dag säger *Pemar* socken (ej *Pemars*). Se jämförbara fall hos Kock, Sv. Im. XV:5 s. 37 f. Jag är därför allt fortsättningsvis benägen för att uppfatta *Pemar* såsom en ursprunglig genitiv, men vill likväl påpeka att en sådan genitiv ej behöfver vara bildad till en urnordisk nominativ — ehuru det i detta fall är möjligt — ty äfven i senare tid tyckas sådana genitivformer hafva bildats till främmande namn. Jag påminner om isl. *Sardinar ey* till lat. *Sardinia* (se Bugge Arkiv XVII s. 48 not.).

Bland gårdnamnen har jag i mantalslängder funnit följande svenska namn: *Böle*, *Skörbüek* (1336 *Skerebek*: Sv.:

troligen fsv. *skaer*: isl. *sker* n. skär l. adj. fsv. *skaer*, isl. *skaerr* klar) och *Viksberg*. 1416 och 1439 nämnes i Svartboken ett *Heslebergh*, *Haeslabergh* (1618 *Halsbergh*), hvilket enligt Svartbokens utgifvare nu skall heta *Hellsberg*. Första leden i namnet är fsv. *hüsle*, *hesle* „hasselskog“. I samma urkundssamling finner också från år 1477 nämndt ett *Hammarböle äng*. Från 1540 års jordebok har jag antecknadt ett *Stangberg*. 1405 nämnas i Sv. dipl. I *Ekeby*, *Hakkebergh*, *Diskarböle*, *ofraböle* och *Fuglaböle*.

I likhet med flere andra socknar (se ofvan t. ex. Bjärnä) uppvisar äfven denna sockens officiella namnlängder en mängd finska namn med *-böle* såsom senare led. De äro naturligtvis försvenskningar gjorda af häradskrifvare och präster. Sådana äro t. ex. *Kaupelanböle*, *Hahkaböle* (redan 1477 *Ackaböle*, *Hackaböle*, 1540 *Hagkaböle*). På 1500-talet voro sådana mycket vanliga, t. ex. i denna socken *Kumioböle* (jfr *Kumjonpää* i Bjärnä), *Ihanaböle*, *Heviläböle*, *Kijrenböle*, *Vikuriböle*.

Bland gårdnamn, som kunna vara svenska, märkas följande:

Aakkoinen; fsv. *Ake*; fda., fno. *Áki*. Namnstammen är dock vanlig i finska trakter, t. ex. *Aaku* i Sastmola, *Aakula* i Kumå, *Aakkula* i Kangasala.

Aro (1464 *Aros by*, 1540 *Arinböle*); fsv., fda., fno. *Ari*. Äfven i Reso nämnes i Svartboken 1370 ett *Aru*. *Aro*, *Aronen* äro äfven vanliga finska släktnamn.

Paltta; fsv. *Balte*. Jfr *Paltta* i Kuusjoki.

Askala (1477 *Haskala*, 1540 *Askala*); fno. *Askí* (jfr fsv. *Asger*, *Asgot*). Lån är dock knappast troligt, ty märkas bör att *Aska* på 1600-talet förekom såsom mansnamn i Kexholms län; likaledes vor *Asko* på 1500- och 1600-talen vanligt i Savolax, Karelen och Ingermanland. — Af skrifsätten *Ackaböle*, *Haskala* (pro *Hahkaböle*, *Askala*) framgår en från många

både öst- och västsvenska dialekter känd dialektal egendomlighet (s. k. rospiggs *h*). Jfr ofvan *Esselpää* i Angelniemi.

Eppinen (1540 *Epis*); fsv. *Ebbe*, fda. *Ebbi*, fht. *Ebbo*, *Eppo*.

Fuila (1405 *Fuglaby*, Sv. dipl. I); denna älsta form anger att namnet är bildadt på fsv. *Fugle*, fda. *Fugl* och detta namn bekräftar därför det ofvan angående *Skoola* i Bjärnä gjorda antagandet, att vi i dessa traktors dialekt haft en utveckling *ogl* > *oil* (och *ugl* > *uil*).

Huittila (1549 *Huithilä*); fsv. *Hwit*, *Hwite*. Jfr *Huitinen* (= Hvittis socken) och *Huitu* i Laihela.

Immoinen (1540 *Ymois*); se *Immola* i Halikko.

Breidilä (utt. *Preilä*; 1540 *Bredilä*, *Bredle*); se *Breidilä* i Halikko.

Karpala; namnet finnes i 1540 års jordebok under denna form, men därjämte har jag i samma urkund funnit ett *Karf-fuböle*. Måne vi här hafva det finska namnets svenska original bevaradt? Detta anser jag mindre sannolikt. Det finska släktnamnet *Karpalainen* (hvaraf *Carpelan*) omnämnes från dessa trakter redan från början af 1400-talet (se Sv.b.). Där emot är jag benägen att antaga, att fi. *Karpala* är bildadt på ett svenskt tillnamn *Garp*, känt från Finland redan från 1300-talet (Svb.). Jfr äfven *Garpgård* i Pärnä och Loll-Falst. släktnamnet *Garb*. Äfven från Norge är det känt, och K. Rygh (Norske og isl. Tilnavne s. 18) öfversätter det med „stridbar man“, men säger att ordet också brukas om „Hanseaternes handelsbetjente“. Det är antagligt, att ordet åtminstone i en del fall haft denna betydelse äfven hos oss (jfr fsv. *garper*, tysk som vistas i nordn; se äfven Hellquist, Sv. sjönamn s. 167) och att det således haft samma betydelse som det i finsk folkpoesi förekommande *kesti*, hvilket är lån från fsv. *gaester* (= isl. *gestr*), som också

användts i betydelsen „utländing, i stad sig uppehållande främling“; „fremmed, i saer fremmed handelsreisende“. *Gest* är uppvisadt äfven såsom släktnamn (Kauppi Gest 1478; Hausen I). Häraf sedan namnen *Kesti* i Lillkyro, Kjulä, *Kestilä* i Raumo, Pyhämaa, Kjulö.

Af ett sv. *Garp* skulle vi visserligen vänta oss ett **Karp-pala* (jfr tillnamnet *Karppa* från Pemar 1477?: Sv.), men det må anmärkas, att talrika exx. på undantag från regeln att kort svensk klusil i finskan blir lång kunna uppvisas, beroende på analogiska utjämningar. Jag vill blott anföra att sv. *sköld* i finskan finnes under formerna *költti*, *költi* och *köllä*.

Pi. *Karpala* kan äfven ntga från något sv. namn på *Skarp-* eller *Skarf-*.

Kiusala (utt. *Kiusla*: 1730 *Kiusla*); jfr sv. *kjusa* (aflång trång dal, isl. *kjóss* m. smal Vik; liden Dal; liden Skov eller Buskads: Rygh NG Indl. s. 60). Men då vi veta att — såsom Forsman har uppvisat — gamla finska ortnamn på *-la* äro sammansatta med personnamn, så förefaller den nu gifva tolkningen mindre sannolik, då namnet att döma af synkopen tyckes vara gammalt. — Jfr äfven det fsv. tillnamnet *kiusa-ään* (Södervall).

Kruusila (utt. *Krūsila*: 1540 *Krusila*); fsv. *Kruse*. Se *Kiikala*.

Kruuvais (1464 *Gruvas*, 1477 *Gruffues*: Sv.; 1540 *Kruuäs*; jfr också 1407 *Heyki Gruwa*: Sv. dipl. I); namnets svenska ursprung kan ej betviflas, ehuru jag ej är i tillfälle att gifva en fullt tillfredsställande förklaring af namnet. Det norske *Grue* härledes af Rygh NG Indl. s. 52, II s. 357 från subst. *grof* f. (gen. *grafar*) Graf. Det sv. *grufva* åter, som nog träffas i ortnamn (se Falkman Ortn. s. 43), torde man ej kunna tänka på, om ej i trakten verkligen funnits någon „grufva“, hvilket är föga sannolikt. På fsv. personnamnet

Gro, fsv. *Gróa* kan man ej håller tänka, då man ej kan förutsätta ett äldre **Grūa*, alldenstund ju också fno. har *Gróa* (se Hultman, Finl. bidrag s. 121 not 2, Noreen Aschw. gr. § 121).

Kuopila (utt. *Kuopla*; 1540 *Koopila*); fsv. *Kope*.

Kyllälä (1540 *Kyllülä*); fsv. **Gylla*.

Kyysilä (utt. *Kūslä*: 1723 *K̄ylä*); fsv. *Kysill* (se Lundgren Sv. Im. X:6 s. 156).

Pussila (äfvén *Bussila*); jag sammanställer det med fsv. släktnamnet *Busse* (Peder Busse i Sv.) och *Bossi* (jfr fsv. *Iusse* ~ *Iosse*; se Noreen Aschw. gr. § 112). Jfr för öfrigt sådana namn som *Bussiö*, *Bossiholm*, *Bosserup* hos Falkman, Ortn. s. 113. *Pussila* finnes också i *Pikis*, *Vemo*; jfr äfvén *Pussi* i *Harjavalta*, *Pusso* i *Kumå*.

Prusila l. *Brusila* (utt. *Prusla*; 1540 *Bursila*;¹ 1723—28 *Brusla*); fsv. *Bruse*, fno. *Brúsi*. Äfvén i *St. Mårtens*.

Rekottila (utt. *Rēkotla*: 1540 *Redekottila*, 1667 *Rekot-tula*, 1690—1704 *Reicottula*, *Recottila*); jag sammanställer namnet, som synbarligen ej kan vara finskt, med det bekanta folkslagsnamnet *Reidgoter* (< **Hreiðgotan* = „die sieg- oder ruhmreichen Goten: Bugge Sievers Beiträge XXIV s. 445). Det ags. *Hrédgotan* afser som bekant Ermanariks och Teodoriks goter, men namnet förekommer äfvén på Rökstenen och Bugge anser i sin första afhandling om denna runskrift (*Antiqvarisk tidskrift för Sverige*), att med dessa *Reidgoter* afses östgötarna. Det finska *Rekottila* kunde sålunda gifva en antydning om att denna by (trakt) först uppkallats efter hit inflyttade östgötar. Dock anser jag detta för mindre sannolikt och

¹ Mindre sannolikt anser jag att detta namn skulle åsyfta det nuvarande *Bussila* (l. *Pussila*); se ofvan. Beträffande metatesen jfr Saxén, *Virittäjä* 1898 s. 7 f. samt numera äfvén Wiklund, *Nordiska studier* ss. 152 ff.

är benägen för att antaga, att det finska bynamnet bildats på ett personnamn **Redgot*, vore sig att detta ursprungligen varit ett tillnamn („östgöten“) eller ett gammalt germanskt förnamn bildadt i analogi med å ena sidan fht. *Hreidkêr*, isl. *Hreiðulfr*, *Hreiðurr*, å andra sidan fht. *Agilygaul*, *Heimgoz*, isl. *Asgautr* m. fl. För det förra alternativet talar starkt den omständighet, att namnet *rödukoth* i äldre tider förekommit såsom tillnamn (1469: Arw. V). Jag anser nämligen detta vara samma namn. Ljudutvecklingen $e > \ddot{o}$ synes böra jämföras med de af Ojansuu I s. 44 ff. behandlade labialiseringsföreteelserna i sydvästfinskan, ehuru han troligen gifvit en för trång formulering åt ljudlagen. En parallel till den nu antagna öfvergången finna vi i *Rölax* < *Redelax* (1469: Sv. b.) i Sagu. — Fi. *Rekottila* har tämligen sent upptagits af finnarna: först efter monoftongiseringen af diftongen i första stafvelsen. Skrifformerna *Reicottula* står isolerad och lämnar det nuvarande uttalet oförklaradt. *e*: et uti andra stafvelsen af *Relekottila* är finskt inskott (svarabhakti?).

Silvola: fda. *Silvi*. Se *Silva* i Kiikala.

Spuurila (utt. *Pärila*); tyckes förutsätta ett eljes ej uppvisadt namn **Spúri*, kanske identiskt med tillnamnet *Spora*, som flere gånger nämnes i Svartboken (t. ex. 1455 säges väpnaren Iönis Spora pantsätta sitt gods Loppis i Pemar) och som kunde uppfattas såsom en på urgermanskt *a*-omljud beroende biform till **Spúri*. Jfr fsv. *spuri*: *spori* (se Noreen Aschw. gr. § 163, 2).

Taatilu l. *Tauttila* (1540 *Tatila*: uti. *Tätla*). Jfr Rygh NG II s. 346 (*Tuterud*). *Tauttila* också i Lundo, Vemo.

Taninen (1407 *Danis*: Sv. dipl. I; 1540 *Danis*); fsv., fda. *Dun*, fno. *Danr*.

Tupila: fsv., fda. *Stubbe* l. fsv. fno. *Tabbi*.

Halli: fsv. *Halle*. Se St. Bertils, Lundå.

Tuuvala (1618 *Dufvala*); fsv. tillnamnet *Dufva* (t. ex. Jöns Dufva år 1403, 1405 o. s. v.: Sv.). I Kymmene finnes ett *Tuuva*.

Küppi: fsv. *Kaebbe*.

Vista (1540 *Vistala*, 1555 *Vistböle*); fda. *Wisti*, *Wista* l. fsv. *vist* f. *Vist* och *Vista* förekomma såsom ortnamn i Sverige.

Munkkila (1477 *Munkila by*); fsv. släktnamnet *Munk* (t. ex. 1418, 1473: Sv.).

Auvola är bildadt på ett personnamn, som synes ingå i en mängd gårdnamn i sydvästra Finland: *Auwaismäki* i Patis, *Auvaishberg* i St. Karins, *Auwaish* i Vahto, Pöyttis, Patis, *Auvinkylä* i Eurajoki, *Auvola* i Masku; hit räknar jag slutligen äfven *Aula* i Nykyrko och Letala (< **Auvala*, *Auvila*). Jag anser det sannolikt att namnet är finskt. Forsman PN s. 154 anför en hel serie af hithörande personnamn. Det förtjänar dock kanske påpekas, att nordiskt ursprung i något fall vore tänkbart. Jfr fsv. *Oþin*. isl. *Aovin* (*Auþonn* m. fl.), ags. *Eádwinc*, för hvilka man får ansätta ett urn. **Auðwink*, hvaraf kunnat erhållas ett fi. **Auvi*. Jag anser dock denna förklaring för mindre sannolik.

Silkkilä (1540 *Silkile*); se Sagu.

Villinen: fsv. *Wille*, fda. *Willi*, fht. *Willo*. I Sv. nämnes från 1477 en Henrik Ville från Pemar. Jfr *Villi* i Vederlax, *Villilä* i Nakkila, Uskela, Masku, *Villio* i Kumå, *Villniemi* i Veckelaks.

Pakarlu (1540 *Pakürta*); fsv. *bakare*, *bagare*, användt såsom tillnamn.

Sattelu: fsv. *Sati* (Brate, Månadsbl. 1901, nr 349—360 s. 65).

Piikkiö: Pikis.

Socken med 2034 invanare.

Svenska gårdnamn förekomma ännu till ett mindre antal: *Böle* (1555 *Böle*, 1723 *Pyölä*: utt. *Püöli*), *Finnby*, *Hirsund*. (1555 *Hirsund*, 1618 *Hirsunda*), *Skinnarböle* (1618 *Skinnarböle*), *Sullböle*, *Harfvarö*. Därtill komma de år 1618 nämnda *Aminne* och *Storebyn* samt en år 1403 i Sv. dipl. I omnämnd äng *Hamar*.

Äldre svenska ortnamn äro måhända *Andelma* (utt. *Annelmä*) och *Raadelma* (utt. *Rärelmä*). Det förra skrifves 1464 *Antamala*, 1540 *Andamala*, 1571 *Andellma*, 1600 *Andelma*; det senare åter träffas 1633 under formen *Radelma*. Emedan de synas utgöra slående paralleler till det ofvan från Angelniemi nämnda *Pättelma* (sv. *Batsholm*), anser jag det möjligt, att *Andelma* återgår på ett sv. *Andholma* (jfr *Andholm* i det närbelägna Kimito) l. *Andaholma* (jfr no. *Andi?*), *Raadelma* åter på ett sv. **Radaholma* (jfr fno. *Radî*, fda. *Rathî*). Ljudutvecklingen hade då varit: **Andholma* > **Andolma* > *Andelma* och **Radaholma* > **Radolma* > *Radelma*. Något mellanstadium **Andalma* (jfr dock skrifsättet *Andamala*), **Raadalma* behöfver här väl ej nödvändigtvis antagas, då det ej uppvisats; den ofvan gifna utvecklingsgången hade således skett på finsk språkbotten. — Mot detta tolkningsförslag kunna dock anmärkningar göras. Först och främst tyda de äldsta formerna *Antamala*, *Andamala* på annat ursprung och för det andra kan man till dessa namn finna paralleler uti de rent finska *Tuipelma*, *Hattelmala*, *Kaukelma*. Mot *Raadelma* kan dessutom anmärkas att fno. *Radî* har kort stamvokal. Dessa argument äro visserligen ej fullt bindande

— *Andamala* han bero på etymologiserande skriftsätt — men sakna dock ej sin betydelse, hvarför jag tillsvidare måste anse etymologin osäker. — Osannolikt anser jag Ojansuus (I s. 136, 235) försök till förklaring (*Andelma* < **Antilamaa*).

Nordiskt ursprung synes äfven föreligga i följande namn:

Ainis (d. v. s. *Aininen*: 1540 *Aijnis*. Jfr *Aynala* 1464 i Svb. Månne samma namn?); fsv. *Ene*.

Berttalu: jag tänker att namnet innehåller ett fsv. mansnamn **Berte* eller kvinnonamn **Berta*, hvilka representera det obrutna stadiet till fno. *Bjartr*, sv. *bjärt*; jfr det från tyskan inlånade nsv. *Berta*. Samma namnelement tyckes ingå i en mängd finska namn i olika delar af landet: *Perttilä* och *Perttula* i Storkyro, *Säkylä*, *Pertta* i Ikalis, *Perttala* i Tavastkyro, *Töfsala*, *Perttu* i Uskela, *Kaavi*, *Pertunmaa* i Mäntyharju, *Sysmä*, *Pertunpuro* i Ilomants, *Perttula* i Vånå, *Rautalampi*, *Sotkamo*, *Temmes* (därjämte äfven *Perta*, *Perti*, *Pertola*). — Om nu alla dessa namn höra ihop, äro de säkerligen bildade på ett i mycket gammal tid inlånadt personnamn. Skriftsättet *Berttala* (med *b*) i nu ifrågavarande fall tyder dock på att vi verkligen hafva ett svenskt gårdnamn (likaså *Bertilä*, *Berttula* i Storkyro).

Bukkila l. *Pukkila*. Namnet skrefs 1470 *Rebocka*, *Rebucka* (och *Reducka!*) är således bildadt på ett — såvidt jag har mig bekant — ej eljes uppvisadt tyskt lånord *rebock*, synbarligen användt såsom tillnamn; jfr mht. *rêchboe* motsvarande fsv. *rabukker*, fno. *råbukkr* < germ. *raiha*-. Bortfallet af första stafvelsen utvisar, att namnet i svenska haft senare leden hufvudtonig. Jfr sv. *Fredrikshamn*: fi. *Hanina*.

Bussila l. *Pussila* (utt. *Pusla*; 1633 *Pussala*); fsv. släktnamnet *Busse*. Se Pemar.

Diskarla (1618 *Diskarla*); fsv. *diskare*. Se Kuusjoki.

Hadvala (1377 *hadvalae*, 1380 *hadhrala*, 1417, 1420 *Hadhvalaby*: utt. *Halvala*: jfr Setälä ÄH s. 158, Ojansuu II 71 f. om *ðv* > *lv* i finskan): jag återför namnet på ett fsv. **Hadvi* l. *Høðvi* (< **Hapu-wihun*). Jfr å ena sidan urn. *Hāpulai-kar*, *Hāpu-wulafn* och å andra sidan de talrika namnen på *-vi* (hvarom jfr Bugge Antiqv. tidskr. X s. 357). — Samma namn ha vi i det 1407 i Sv. dipl. I nämnda *Hadwas* (troligen i Källands härad i Sverige).

Hüdes (1424 *Hüdis*, 1439 *Hidhis*, *Hydis*: Svb.); jfr fno. *Hüdi*, fsv. *Hidhin*, ehuru jag här anser finskt ursprung för sannolikare (jfr fi. *Hüidenvesi*, *Hüitola* m. fl.). Äfven i St. Bertils *Hüdis* (*Lill-*, *Stor-*, *Nokka-*, äldre *Nork-*).

Ikkertä (1540 *Ickarta*): fsv. **Igger* (< *Idhger* enligt Noreen Aschw. gr. § 285, 2). Om *Idhger* se Lundgren Sv. Im. X:6 s. 125 not 2.

Kalais (1540 *Kalais*: fsv. *Kal*, fsv., fno., fda. *Kali*).

Kiertilä (1633 *Kiertlä*, 1682 *Kiertla*: utt. *Kiätllä*; således < *Kiellä* < *Kiertlä* < *Kiertilä*): fno. *Gerðr*. (Jfr 1449 *Gerðila* i Reso: Svb.).

Korois; fsv. *Kori*.

Krapila; se *Krapenpyöli* i Kiikala.

Makala: jfr fda. *Mag*, fsv. *Maki* (uti t. ex. *Maka-sta* nu *Maakasto* i St. Karins; jfr äfven Laurens Magisson på 1500-talet i Svb.). Jfr äfven *Makarla* i Bjärnä (märk t. ex. *Liuhtala* < *Liuhtarla*, *Ritaala* < *Riddarla* m. fl.).

Ootois: fda. *Othi*, *Odo*. Se *Uotkulla* i Sagu.

Pankila; se *Bangi* i Muurla.

Rungo (*Rungaa* 1417, *Runghaby* 1417?, *Rungha* 1423, *Rungoi* 1618); jfr fht. *Runco*. Samma namn är kanske *Rungo* (kärr), å Tervu i Kronoborg, hvilket antagligen är finskt.

Skänkkilä (1618 *Skänckilä*); fsv. *skänke* munsänk, hvilket väl i likhet med fsv. *skänkiare* användts äfven såsom tillnamn.

Teppala (c. 1470 *Teppaelae*, *Taeppeleae*: Svb.); fsv., fno., isl. *Stefun*, *Steffun*, *Stepan*, fda. *Steffen*. Jfr Forsman PN s. 79.

Tuorla (1540 *Thorila*, 1573 *Tuorila*, 1633 *Torila*, 1682 *Tuorla*: utt. *Tuarla*): fsv. *Thore*, isl. *pórir*. Namnet är mycket vanligt i olika trakter af Finland. *Tuorila* förekommer t. ex. uti Pyhäjärvi (Nyl.), Jämsä, Himango, Temmes, Lillkyro: *Tuori* uti Suodenniemi, *Tuormäki* i Pihlajavesi, *Tuorinen* i Jaakkima. Skriftsättet *Thaavela* från 1467 (Svb.) måste bero på felskrifning, om därmed öfverhufvud afses *Tuorla*.

Huttala; jfr gårdnamnet *Hudd* i Österbotten, *Huddi* i Lillkyro, *Huttela* i Letala, *Huttu* i Harjavalta och släktnamnet *Huttunen*. Männe ett personnamn *Hudd* l. *Hudde* (= fsv. *Hodde*)? Jfr äfven fht. *Hudo* och fsv. *Huddunge* (se Hellquist Sv. ortn. på -inge s. 49).

Säteri (utt. *Sättri*); fsv. *säter* f.? o. n.? vistelseort, bostad; sommarvistelseort, säter; isl. *setr* l. *saetr*; sv. dial. *säter* f. fäbodsställe, skogsäng; vanligt i ortnamn i Sverige och Norge. Jfr *Säteri* i Kumå, *Sätteri* i Koskis.

Kuotila (1723 *Cuotila*; utt. *Kuotla*); fsv. *Godh*(?), *Godhe*. *Kärmä*; se *Kärmelä* i Nousis.

Slutligen må här upptagas det här och flestades i sydvästra Finland förekommande *Aerla*, *Aarlaks* (äldre former: 1377 *ii adhre viku*, 1451 *adhrelax*, 1450 *Adrelax*, 1488 *Adredlax*, 1445 *Arelaby*, 1485 *ayrelax*, 1495 *aarelax*, 1467 *Arelax*, 1477 *Ayralax*: Svb., Arw. handl. III, IV, V, VII ¹). Jfr Setälä ÄH s. 144, Ojansuu I s. 74 ff., II s. 62 f. Då det väl knappast får anses som en tillfällighet, att den älsta formen uppvisar såsom senare led sv. *vik* (*viku* är dat. sing; jfr Noreen Aschw. gr. § 433, 2 o. anm. 6; 399, 3). så synas vi här böra

¹ Här upptagas alla hithörande fall i ett sammanhang, emedan det ofta är svårt att afgöra, hvilket namn som afses.

tänka på svenskt ursprung, ehuru etymologin är något dunkel. Kanske få vi antaga såsom första led antingen fsv. *upra* f. (i bet. „vattenåder“) eller också något gammalt personnamn. motsvarande första kompositionsleden i de fht. namnen på *Adra-*, *Ader-*. Jfr äfven *Adra* (gård) i Uppland.

Kustö: Kuusluoto (Kuusisto).

Kapell med 1411 invånar, af hvilka 67 svensktalande.

Af kapellets finska namn torde *Kuusluoto* vara den vanligare (Fennia XIV: 4 s. 28), hvarjämte dock äfven *Kūsto* förekommer (Ojansuu I s. 152). Detta namn har man vanligen — senast Ojansuu anf. arb. — velat härleda från fi. *kuusisto* granskog och ansett det sv. *Kustö* för lån. Men då enligt alla äldre former (1295 *Custu*, 1325, 1331, 1356 *Kūsto*; 1331, 1333 *Kustu*; 1437 *Kuusisto*, 1438 *Kuusto*; 1456 *Kusto*; 1540 *Kustöö*; 1651 *Kustå öö*) synkopen, om vi hade att utgå från ett finskt *Kuusisto*, inträdt så tidigt, att man ej gärna kan antaga en finsk synkopering (jfr Ojansuu anf. st.), så anser jag på grund af alla äldre former det vara ganska säkert, att fi. *Kuusisto* är en folketymologisk ombildning af namnet, som därejämte gifvit upphof åt det sannolikt ännu yngre *Kuusluoto*. Vi hafva sålunda att hålla oss till sv. *Kustö* och fi. *Kuusto*, af hvilka äfven den förra formen är folketymologiskt ombildad, medan den senare tyckes representera den historiska formen och påträffas såsom gårdnamn äfven i andra trakter af sydvästra Finland (Björnå, Tammela, Nummi), där den i några fall naturligtvis kan återgå på ett äldre fi. *Kuusisto*.

Då vi söka efter namnets etymologi, hafva vi sålunda utan tvifvel att utgå från formen *Kūsto*, Hvad detta skall betyda, är ej så lätt att med bestämdhet säga. Jag vill i alla fall våga mig på ett tolkningsförslag. Jag har förut (Sv. bef. ålder s. 13 f.) uppvisat, att det i sydvästra Finland finnas

några gamla *stad*-namn, hvilka nu i finskan vanligen utgå på *-sto*. Det vore därför möjligt att fi. *Kuusto* utginge från ett gammalt sv. **Kū(ar)-sta* l. *Kū-sta*. Jfr personnamnet fda. *Ko*, fno. *Kú*. Vi skulle visserligen vänta oss ett fsv. *Kō* (enligt Hultman Finl. bidrag s. 121 not 2, Noreen Aschw. gr. § 121), men namnet kan hafva inkommit i finskan före denna ljudlags genomförande och sannolikt synes, att ordet såsom personnamn — genom en motsatt analogisk utveckling — erhållit en annan ljudutveckling (**Kū*: **Kuar*; jfr 1638 *Kuböila* i Nådendal) och kanske öfvergått till ett annat paradigm (**Kū*: **Kūs*). Jfr isl. *sýr*: *sú*: *sýrs* l. *súrar* (Noreen Aisl. gr. ³ § 408 ann. 1).

Sedan jag på teoretisk väg kommit till denna — visserligen ingalunda säkra — härledning af namnet, finner jag hos Lindström Suomi 1860 s. 345 ett faktiskt stöd därför. Han säge nämligen, att *Kustö* i gamla handlingar skrives *Kusta* och *Kustad*. Denna uppgift är visserligen ej mycket att lita på, alldenstund de „gamla handlingar“, hvarom han talar, ej kunna vara särdeles gamla, då jag ej någonstädes påträffat de nämnda formerna. Men all betydelse vill jag dock ej förneka denna uppgift.

Kapellets gårdnamn tyda för öfrigt tydligt på äldre svensk bosättning. T. ex. *Sibbas*: fi. *Sipi* (fsv. *Sibbe*), *Tors* (fsv. *Thorl*), *Boijas* (jfr fda. *Boje*), *Jullas* (fsv. *Julle*), *Räf-näs*, *Räfsund*.

Särskild uppmärksamhet förtjänar *Kärrom*. I Sv. bef. ålder s. 17 f. har jag ansett mig kunna draga den slutsats, att *hem*-namn ej förekomma i Finland. Och jag är öfvertygad om att de finländska *om*-namnen i allmänhet äro att förklara såsom plurala dativer. I alla fall hyste jag redan då vissa betänkligheter angående *Murom* i Finby, som uppvisats redan från 1540. *Kärrom* har jag visserligen ej påträffat från

äldre tid, och vågar ej med säkerhet antaga, att dessa namn verkligen vore sammansatta med *hem*, men da jag sedan mitt ofvan citerade arbete skrefs, funnit så många talrika bevis på en mycket gammal skandinavisk bosättning i sydvästra Finland, anser jag det numera ej vara omöjligt att vi verkligen i dessa fall hade gamla *hem*-namn. *Kärrom* skulle väl da vara ett fsv. **Kärr-hem*. Jfr dock *Kärr* i St. Bertils, Koskis, Sastriola, Hongojoki, *Kärrilä* i Yläne, *Kärrlä* (< *Kärrilä*) i Somero, *Kärru* i Dragsfjärd, *Kärris* i Lojo, hvilka visserligen kunde innehålla sv. *kärr*, vanligt i ortnamn (jfr t. ex. Falkman Ortn. s. 65), men snarare synas hafva någon annan etymologi. Här kan ännu nämnas, att i Svartboken från år 1467 nämnes en *Olaff Wisnom*¹ (troligen i St. Karins), men vi äro ej på grund däraf berättigade att antaga ett gammalt ortnam. Från 1628 har jag antecknat ett *Wangom* i Reso, men att detta är en plural dativ ses däraf, att namnet 1618 skrefs *Wanga* (se *Vankio* i Lundä). Märk äfven *Kärnom* i Pargas, hvilket äfvenså sannolikt är en dativ till det i Sverige vanliga *Kärna* (äfven *Kärn*, *Kärne*).

St. Karins: Kaarina.

2,490 invånare.

Gamla svenska ortnamn äro:

Maakasto l. *Makasto* (1323 in *Makastadhom*, 1328, 1330 in *Makastadum*, 1345—46 *Makastada*, 1471 *Maegistae*,² 1540 *Makastad*, *Makastadt*, *Makasth*), sammansatt af personnamnet fda. *Maki* (jfr *Makas* i Esbo) och fsv. *staper*.

Ett annat gammalt *stad*-namn är säkerligen *Koristo* (1467 *koristu*, 1540 *Koristo*), hvars första led är fsv. **Kori*

¹ *Wisnum* (äldre *Wisnem*) är känt från Sverige.

² Möjligen ett annat namn.

(jfr *Korastadha*, nu Kårestad i Södermanland). Alltså **Korastu(per)* > *Korista* (enligt Koek Sv. Im XV:5 s. 11 f.) > fi. *Koristo*. Enligt Lagus Finska adelns gods. s. 293 gafs *Koristo* allodialsäteri till evärdligt frälse åt Johan Ottesson, som kallade det *Korristad*. Det är antagligen blott en senare försvenskning, men otänkbart är det ej, att namnets ursprung ännu 1627 varit klart för godsets innehafvare.

Ett tredje *stud*-namn kunde ännu föreligga uti *Laustu* (1540 *Laustis*), hvars första led då vore ett till fht. *Laudus*, *Laudo* svarande **Laud-* (jfr äfven norska tillnamnet *Laud*: K. Rygh s. 42); således < **Lauds-stu*. Nu är likväl att märka att samma namnstam tyckes återfinnas uti *Lausti(nen)* i Letala, *Lauste* i Lundå (1419 *Estnulauste*,¹ 1420, 1425, 1534 *Laustis*). Jag är dock hugad för att antaga att denna likhet blott är tillfällig, ty enligt Ojansuu I s. 152 förutsätter åtminstone *Lauste* en ursprunglig nominativ *Lausinen* (således: *Lausinen* gen. pl. *Lausisten* > *Lausten*: jfr äfven *Lausmäki* i Lundå). — Men det är möjligt att alla dessa namn återgå på ett äldre **Launinen*, *Luunisto*. I Svartboken nämnes nämligen år 1515 en äng *Launastanytto* i Nousis. *Laustu* vore då den synkoperade fortsättningen härtill (*Luunasta* > **Luunstu* > *Lausto* ~ *Laustu*). *Lauste* åter skulle då hafva genomgått utvecklingen **Launinen*, gen. pl. **Launisten* > **Lausten*. Alla dessa namn kunde då ytterst återföras på ett till fht. *Launus* svarande fsv. *Laun-*. De älsta formerna *Estnulauste* 1419 o. s. v. lata väl förena sig härmed, ty enligt Ojansuu I s. 153 är synkopen i dessa ord genom-

¹ Första leden uppfattar jag såsom en plural genitiv af folkslagsnamnet *ester*, som på analogisk väg kunnat erhålla ändelsen *-na* ur ord sadana som *flutna*, *Swēna-*, *Swīna-*, *Gutna* (se Noreen Aschw. gr. § 416, 5, Gesch. d. nord. spr. § 195, 8).

förd redan år 1300.¹ — I hvarje fall förblir dock förhållandet mellan dessa namn tillsvidare något oklart.

Ett nu försvunnet(?) namn är *Skarpakulla* (1420?, 1422?, 1430: Sv.). Samma namn finnes i Pojo. Identiskt härmed är sannolikt *Karppakulla* (1477 i Sv.), där bortfallet af uddljudande *s* tyckes tyda på namnets förfinskning.

Myllkyglä hette fordom *Molneby* (1462), *Mylnoby* (1467), *Mylloby* (1471, 1473).

Om *Wisnom* se ofvan s. 49.

Ett gammalt svenskt ortnamn är också *Hovirinta* (1540 *Hoffvarinda*; utt. *Huarinta*). Då ordet ej synes kunna gifva någon antaglig etymologi i finskan, anser jag det möjligen återgifva ett sv. **Hova-rindi*, sammansatt af fsv. *Hovi* och sbst. *rindi* m. gen. (*vinda*), som åtminstone i Norge ingår i ortnamn (Rygh NG Indl. s. 70; betydelse: „langstrakt Forhöjning, Jordryg“) l. no., isl. *strind* („Strimmel, Stribe“, hvilket återfinnes i ortnamn äfven i Sverige (se Nordlander, Norrl. samlingar s. 246). Från 1549 har jag äfven antecknad en äng i St. Karins, som heter *Rinnan nittu* (Svenska riksarkivet). Måne detta *Rinta* är en förkortning af *Hovirinta*? Eller har *rindi* inlånats i finskan äfven som appellativ?

Till dessa namn kan ännu läggas *Haaka*, som är det vanliga svenska *Haga* (1555 *Haga*: Sv. riksark).

En makaronisk bildning från nyare tid är *Auraisberg* (1540 *Auffvais*). Se härom *Auvala* i Pemar.

Ett bevis på gammal svensk befolkning är *Kairinen*, som i äldre tider skrefs *Keris* (1338, 1345, 1351, 1430) l. *Kveris*

¹ Jag tror dock att han gjort ljudlagen något för gammal. Han har utan tvifvel därvid hufvudsakligen stödt sig på *Custu* o. d. former af *Kustö*, hvilka han härleder från *Kausisto*. Se dock ofvan s. 47 f.

(c. 1470),¹ och sålunda uppvisar utvecklingen $ai > e$. Till grund för ortnamnet ligger det dunkla personnamn *Keeri* (1405 Nielis Keerison), som Lundgren Upps. stud. s. 17 velat läsa *Kaerer* och härleda från adjektivet isl. *kaérr*, fsv. *Kaer*. Den finska formen omöjliggör denna etymologi. Fi. *Kairi* är säkerligen lånadt från isl. *Geirr*, *Geiri*, fsv. *Ger*, *Gere* (jfr isl. *geirr*: fi. *kaira*); genom kompromiss af fi. *Kairi* (jfr äfven *Kairila* i Norrmark) eller — med stadiet *ei* — *Keiri* (jfr *Keiri* i Eurajoki) samt fsv. *Geiri* l. *Geri* fick man ett svenskt *Ke(e)ri*, hvilket antagligen ej är identiskt med fsv. *Kaerer*. Jfr äfven Freudenthal, Nyl. namn s. 35. Ett yngre lån från detta *Keeri* eller fsv. *Gere* är sedan det **Kieri*, som föreligger i *Kierlä* (< *Kierilä*) i Halikko. Jfr Nord. studier s. 40. *Kairinen* finnes också i Villnäs, Masku, *Kairila* i Mouhijärvi, *Kairijoki* i Kittilä.

Ett gammalt nordiskt namn är utan tvifvel bevaradt i *Paaskunta* (1378 *Padasakunta* (?), 1430 *Pastakuntha*, 1472 *Pastakunna*, 1433 *Pastakunta*, 1437 *Panstakom* (!), 1540 *Pastakunda*, *Pasthkundha*), hvilket jag härleder från ett nordiskt **Fastagunnr* l. **Fastagundr*, som visserligen ej förut uppvisats, men som dock med stor sannolikhet kan antagas. Ojansuus (Kansanjohdannaisia s. 12) härledning från fi. *Paastokunta*, som äfven till sin betydelseinnebörd är svår att förstå², motsäges af de äldre formernas enstämmiga *a* uti andra stafvelsen.

¹ Osäkert synes om vi ha samma namn i *Rawald Karisist* (Svb.). — Likaså är det sydvästhiska gårdnamnet *Kaer*, *Kaerla* (äldre *Kadrila*, *Kadrila* o. s. v.) ett annat namn, som kanske är att härledas från fsv. *Kadrin* (se Ojansuu I s. 74 ff., II s. 63 not 1).

² Det kunde förstås såsom en folketymologisk öfversättning af svenskt fast-lag (jfr t. ex. mat-lag), men i ett ortnamn är det obegripligt. Sv. fastlagen är som bekant en ombildning af mlt. *vastelavent*.

Till slut må här åter upptagas några osäkra sammanställningar:

Ilpoinen (1451 *Ylponen*, 1467 *Ylpos*, 1416 *Ilposten*: SvB.); fsv. *Ilve*, fht. *Ilbo*.

Kappola (1540 *Kappojla*); fsv. *Kebbe* l. *Kappe*, fda., fno. *Kabbi*.

Pappinen: fsv. *Fabbe* l. fda. *Papi*. Se Uskela. Jfr äfven *Papi* i Pöytis, Halikko, *Papala* i Vemo.

Pisu (1467 *Niels Pisu*, 1540 *Pisu*); fsv., fda. *Bisi*, fda. *Biso*. Det karelska *Pisan vuori* är väl ett annat namn.

Vättilä: fno. *Vetti*.

Kakkarainen (1456 *Kakkaris*, 1462 *Kakkarss*, 1467 *Kakkaresth*: SvB.; 1540 *Kackareis*); jfr fno. tillnamnet *Skakare*.

Rauvala; fsv., fda. *Rugvald*, fno. *Rognvaldr*. Vanligt finskt gårdnamn.

Issala (1618); jfr sv. *Isse* (Grubb).

Kaxkerta.

Af kapellets 1,608 invånare voro 1898 omkring 86 svensk-talande.

Då kapellets namn (1416 *Kackerta*, 1430 *Kavikaerthu*: SvB., Sv. dipl. III), så rent finskt det än förefaller, ej gifver någon rimlig finsk etymologi, synes mig namnets nordiska ursprung höjdt öfver allt tvifvel: **Kags-gerča*, sammansatt af personnamnet fsv. *Kagh* och sbst. *gerča* f. (= isl. *gerči*) „ingärdadt jordstyeke“. Denna feminina form är vanlig i finländska dialekter (*agärda* f., hvaraf li. *käily*). En bekräftelse på etymologins riktighet hafva vi i den omständighet, att samma namn kan uppvisas i svensk form från en trakt, som

ej är så synnerligen aflägsen. I Hitis finnes nämligen en by, som heter *Kaxjöla*, hvilket är fullkomligt identiskt med fi. *Kaxkerta*.

Bland bya- och hemmansnamn kunna utom sv. *Brinkhall*: fi. *Prinkkala* anföras följande:

Aatila: fsv. *Adhi*. Jfr *Aatula* i Kjulå. Fi. *Aatu* motsvarar vanligen dock sv. *Adolf*.

Hännälä: fsv. *Haenne*. Jfr Sagu.

Kolli: fsv. *Kolle*, fda. *Collae*, fno. *Kolli*. Jfr *Kolli* i Kiikala, Nousis, Pusula, *Kolla* i Raumo.

Kierlä; se *Kairinen* i St. Karins.

Kullela; fsv. *Kulle*.

Käikulla; etymologi? Jfr *Koikulla* i Pargas.

Monnainen (1456 *Monnis*, 1471 *Monost*: SvB.): man torde få antaga ett personnamn *Monni* (användes ännu i Finland: jfr också *Monnby*: *Monnila* i Askola), som antingen kunde jämföras med isl. *munnr* eller tänkas vara en kontaminationsform af *Manne* och *Mons*.

Naula: fsv., fno., isl. *Nagli*, *Nagl*. Jfr *Naglas* i Sjun-deå. *Naulasaari* (1415 *Naglasaari*: SvB.), samt ortnamn på *Nagl(e)*- i Sverige (se *Naglum* hos Sidenbladth, Härads- och sockennamn s. 85). *Naula* äfven i Masku.

Pennilä: fsv. *Baenne*, *Benne*, *Ben*.

Tulkkila: fsv. tillnamnet *Tolk*.

St. Marie: Maaria.

4,212 invånare, af hvilka 160 svensktalande.

Bland socknens gårdnamn äro med säkerhet många af nordiskt ursprung.

Ett gammalt *stad*-namn är *Ravnistula* (1359 *Ragnastaby*, 1405 *Rawastaby*, *Ragnastila*, 1414 *Raghnastula*, 1421 *Rag-*

nastala godz. 1424 *Ragnastaby*, 1430 *Ragnastela*, 1439 *Ragnastala*, 1440 *Ragnastalaby*, 1447 *Ragnastala bijj*). Således < *Ragna-stad*, hvars första led är fsv. *Ragne* (jfr *Raune* och *Ragnehöle* i Uskela, *Raunela* i Eurajoki). Jfr äfven Saxén, Sv. bef. ålder s. 13 f.

Ett verkligt svenskt ortnamn är väl också *Hamaro* (1404, 1405, 1410 *Hammar*; 1359 *Ioan aff Hamaris*, 1363 *Iop aff Hammar*), bildadt antingen på fsv. *hamar* m. „sten, klippa, bergshöjd“: sv. dial. *hammar* m. „skogbevuxen stenbacke, i hafvet utskjutande tvär landtudd“ eller också personnamnet fsv. *Hamar*. Det senare alternativet finner jag mindre sannolikt, och vill här framkasta tanken, om ej fi. *Hamaro* möjligen återger en urnordisk plural genitiv (jfr *Hamra*, *Borga*, *Torpa* m. fl.). I äldre tider voro plurala former i ortnamn mycket vanliga, hvarför äfven finska namn på *-a*, *-ä* ofta uppfattades såsom plurala (t. ex. *af Silclom*, *aff Raepaelom* m. fl.: fi. *Silelä*, *Röpilä*). *Hamaro* är sprakhistoriskt intressant, emedan genitiv pluralis hos *a*-stammarna ej är med säkerhet belagd från urn. tid (Noreen, Aisl. gr.³ § 346 anm. 7). — Ett *Hamaro* finnes också i Nousis. Det synes mig antagligt, att ordet inlånats i finskan såsom appellativ äfven i betydelsen „klippa, bergshöjd“ l. d. (jfr fi. *hamara* knifsrygg) och ingår då uti t. ex. *Hamarintöykka* (backe i Punkalaitio), *Hamaranjärvi* (träsk i Kuhmois). — *Hamari* finnes också i Muhos, Kuivaniemi, Bjärnå, Simo, *Humara* i Nummis (1557).

Ett numera försvunnet namn är det i Svb. omkring år 1480 nämnda *Mackelborg* („ultra ampnem“).

Hallis (1358 *Halisfors*, 1359, 1414, 1450 *Halis*, 1453 *Halis* och *Haliis*, 1540 *Halis* o. s. v.) är väl ett finskt namn (jfr t. ex. *Halila* i Vederlax, *Halinmau* i Kangasala¹), men kan

¹ Möjligen kunde detta fi. *Hali* vara lånadt från fsv. *Hal*.

omnämnas här, emedan den nuvarande formen med långt *l* synbarligen beror på en svensk ljudlag: konsonanten förlängdes i mindre betonad ställning t. ex. uti juxtapositionen *Hallis förs.*

Märk dessutom följande namn:

Aninkainen (vanl. *Aningais*: 1371 *Anungis*, 1414, 1415 *Anyngos*, 1419 *Aninghess*: Sv.); jag härleder det från ett fsv. *Aninger*, patronymisk bildning till fsv. *Ane*, *Ani*. Härför talar äfven formen *Anungis* (1371), som utgår från en parallelform **Anunger*. (Jfr fsv. **Annunge*, *Eninge* hos Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 7, 25). Fsv. *Ani* ingår kanske i *Anola* i Nakkila.

Kommonen: fsv. *Komi*, fda. *Kommi*.

Koroinen (1303 *Kurusum*, 1338 *Korosum*, 1356 *Kurusum*, 1486 *Koross*: Sv.); fsv. **Kori*. Se *Koristo* i St. Karins.

Kärsämäki (1363 *Kaersemaeki*, 1393 *Kaersamaeki* o. s. v.: Sv.); fsv. *Karse*, fda. *Karsi*.

Vätti: fno. *Vetti*. Jfr *Vättilä* i St. Karins.

Prusila: fsv. *Bruse*. Jfr Pemar.

Saramäki; fda. *Sari* (jfr fi. släktnamnet *Sario* och fht. *Sario*).

Pukkila: se Uskela, Pikis.

Kullamäki; fsv. *Kulle*.

Räntämäki (1303 *Raenthaemaekj*, 1363 *Raentaemaekj* d. s. v.: Sv.); fda. *Rand*, *Randi*, fht. *Rando*. Första leden kan naturligtvis vara fi. *räntä* (= snöslag), men då jag förut (Finsk tidskrift 1902 s. 418) uppvisat, att svenska namn på *-backa* i Finland ofta äro sammansatta med ett personnamn, kunde kanske de nu behandlade *Kärsämäki*, *Saramäki*, *Kullamäki*, *Räntämäki* tänkas antingen vara översättningar af sådana svenska namn eller också bildade i finskan på samma

sätt som dessa (på grund af svenskt inflytande?). Jfr äfven *Järämäki*, *Lacanáki* (Valto) m. fl.

Vaistenkylä (1359 *Waynus*, 1363 *Waijuas*, 1393 *Way-uasbj*, *Wayuusby*, 1450 *Wayrostinkyla*, 1451 *Vayuastakyla*, 1420? *Woyurastakyla*, 1540 *Vaijvaistenkylä*). Byn tyckes samlunda ursprungligen hafva hetat *Vaivas* (d. *Väivanen*), som sedan på 1400-talet genom folketyologi (jfr adj. *vaivainen* utarmad, fattig) eller analogi med t. ex. *Nousisten* (< **Nousinen*) gaf ett *Vaivaistenkylä*, hvaraf sedan *Vaistenkylä*. Den älsta formen *Waynus* (d. v. s. *Väivanen*) kunde vara det fi. dänordet *vaivanen*, användt såsom tillnamn, men synes mig dock snarast vara en patronymiska *nen*-bildning på ett personnamn **Vaiva*, hvilket vore ett gammalt lån från något germanskt namn. Jfr t. ex. Rökstenens *Uamupn* (= *Wāmōpn*) och fht. namn på *Wuif*- l. *-raif* (Förstemann). — Såsom paralleler härtill kunna nämnas t. ex. *Vallainen* i *Virmo* (1375 *Waldas*) bildadt på något af de talrika germanska namnen på *Vald*-, *-vald* (jfr också isl. *Valdi*); *Kunnainen* i *Nådendal* af fsv. *Gunne*; *Inkurinen* i *Vemo* af fsv. *Ingor*; *Kunnaruinen* i *Gustafs* af fsv. *Gunnar* (1380 *Gunnarsby*).

Friskala (1416? *Fryskila* l. *Rawas*, 1416 *Fryskyla* l. *Rawas*, 1419 *Frisikyla* seu *Rouwas*, 1515 *Ffriskala*): gården har synbarligen fördom hetat *Rawas* och tyckes hafva fått namnet *Friskala* efter en släkt *Friske* l. *Freseca*. De äldsta handlingar, där jag påträffat namnet, äro från 1416 och 1419 Kyrkoherden Helvik Stoltefot skänker 1416 sitt gods *Rawas* (i öfverskriften, som väl är af yngre datum, *Friskala*) till St. Görans altare i Åbo. Detta bevittnas af en Frederik Fryske Arnikasson. År 1419 stadfäster Fredrik Freseka aflidne kyrkoherden Helviks (war fader[s] sytzlinge) testamente (Svb.). Man torde därför med ganska stor säkerhet få antaga, att namnet *Friskala* härstammar från denna tid.

Illois (1414 *Illoste*); fsv. *Ille*.

Kalkkila: fda. **Skulki*.

Unkila: fda. *Ungi*. Jfr *Unki* i Eurajoki.

Viikkala (1434 *Wikala*); se *Wikka* i Lundå.

Sirilä (1474 *Sigrelä*): fsv. *Sigrid*, fno. isl. *Sigfríðr* l. fsv. *Sigfrid*, isl. *Sigfríðr*. Enligt Setälä ÄH s. 139 skulle vi vänta oss ett långt *i* i första stafvelsen (*igr* > *iir*) på samma sätt som i fi. personnamnet *Siiri* (jfr också *Siiri* i Reso, *Siivo* i Storå), Man vore benägen att antaga, att fi. *Sirilä* utginge från fsv. *Sirip* (Noreen Aschw. gr. § 311 anm. 2; jfr också Hesselman. Stafvelseförlängning s. 46), men vi ha ju från 1474 formen *Sigrelä*. Jag kan därför för närvarande ej finna någon förklaring till det korta *i*:et.

I detta sammanhang kunna vi upptaga två urgamla svenska ortnamn: *Aivisto* ~ *Erstan*, fjärd utanför Åbo och *Aurajoki* ~ *Auraå*, älf som mynnar ut vid Åbo stad. Det förra är ett fsv. **Aiviks-staper*, det senare åter innehåller såsom första led sbst. isl. *aurr* m. grus (jfr sjönamnet *Aurr* och älfnamnen *Aur* och *Aura* i Norge; Rygh NG Indl. s. 42).

Innan vi gå att granska namnförrådet i socknarna norr om Åbo, skola vi kasta en blick inåt landet. Vi skola då i likhet med forna tiders kolonister följa älfvarna åt, nämligen Pemarå (Paimionjoki l. Somerjoki) och Auraå. Vid den förra möter oss först Eura kapell och redan St. Mårtens socken, vid Auraå åter Lundå (Lieto) socken och Brunkala kapell, hvarjämte Patis kapell kan upptagas i detta sammanhang.

Eura.

Kapell med 1,544 invånare.

Kapellets namn (1540 *Effra*; jfr *Eura* socken) är säkert nordiskt: fsv. *or* m. sandigt fält vid en strand, isl. *eyrr* f. och

eyra f. „flad av sand og grus (aurr) bestående odde eller banke, som stikker ud i vandet, isaer ved udlobet af en aa“. Jag anser denna etymologi vara så mycket säkrare, som namnforskaren i detta fall — ovanligt nog — finner sin etymologi bestyrkas af betydelsen. Det är nämligen för visso ingen tillfällighet att Pemarå, som genomflyter *Eura*, på finska heter *Somerjoki* (eyrr = somer). På grund häraf anser jag Forsmans (Suomen Museo 1902 s. 6) härledning af namnet från finska personnamnet *Eura (uevra)*, som en gång påträffats i medeltida handlingar, för mindre sannolik. Detta *aeuvra* är för öfrigt äfven skandinaviskt: jfr fda. **Ecri*.

Af kapellets gårdnamn synes följande innehålla svenska personnamn:

Duomarla l. *Tuomarla* (1515? *Domaruby*: Sv.); fsv. *Domar* (se Noreen. Upps. studier s. 222). Jfr det vanliga svenska *Domarby*. Jfr *Domaruby* i St. Mårtens.

Knaapi: se Bjärnå.

Kula; fsv. *Kali*. Jfr *Kuloila* i Nonsis *Kuloinen* i Reso. *Killula* (1477 *Killele*, 1540 *Killala*): fsv. *Gille*, isl. *Gilli*. Jfr *Killuinen* i Nonsis.

Pelttari: sv. *bälttare*. Se Forsman PN s. 116.

Rakkila: fda. **Rakki*, isl. fno. *Rakki* (jfr fi. *rakki* hund < sv. *racka*, no *rakki*).

Tyllilä (1540 *Tijllilä*); no. *Tulli(?)*

Prusila; fsv. *Bruse*. Jfr Pemar.

Läivi: fno. *Lif* (kv.). Jfr Kuusjoki.

Yrjäntilä: utgår från ett **Yrjand*, biform till fsv. *Yrjan*, bildad i analogi med t. ex. *Erland* på samma sätt som i våra dagar af ett fi. *Kailanen* bildats *Kailand* („Örjan Kajland“, roman af Schröder).

St. Mårtens: Marttila.

3,868 invånare. Enligt en uppgift i Suomi 1857 s. 184 funnos i socknen ännu 1836 tjugu svenskatalande personer.

Socknen hette ursprungligen *Nybyggd* (1316, 1477 *Nybyggd*, — *Nybygh*) och namnet *St. Mårtens* tyckes härstamma från 1400-talet (1409 *sancte Martens*, 1477 *sancti Marthens*). Ett minne af detta *Nybyggd* ha vi troligen i ängnamnet *Uudenkylän pelto* uti Juva by (Suomi 1857 s. 227, 233). Att socknen i äldre tider bebotts af svenskar, bevisas äfven af ett köpebref af den 23 juni 1316 (Svb). Däri uppräknas följande lägenheter: *Biurstekt*, *Kalenningiatekt*, *Swenstekt* och *Brytia-tekt*. Häraf framgår med full evidens att denna „nya bygd“ fordom brutits af svenskar (*tekt* = *täkt* af *taga*).

Ett af namnen är af intresse äfven i det afseende, att det gifver en vink om, hvarifrån dessa första bebyggare kommit. *Kalenningiatekt* betyder „kaländingarnas täkt“ och gifver oss således en upplysning om att socknens invånare åtminstone delvis inflyttat från *Kaland*, såsom *Vemo* i forna tider hette (se härom närmare under *Vemo*).

Bland socknens gårdnamn finnes ännu i förfinskad form ett säkert gammalt ortnamn. Det är *Tiipilä* (1540 *Tijpälä*), samma namn som det i Kiikala behandlade *Tiipeli* d. v. s. sv. *Tibble*. Uti finska lånord äro dubbelformer motsvarande fi. *Tiipeli* ~ *Tiipilä* mycket vanliga: fi. *vispeli* ~ *vispilä* (< sv. *vispel*), fi. *siiveli* ~ *siivilä* (< sv. *sil* < *siwil*-), fi. *sinkeli* ~ *sinkilä* (< sv. *sinkel*), fi. *rinkeli* ~ *rinkilä* (< sv. *kringla*).

Ett annat svenskt ortnamn är kanske *Huovaristo* (1540 *Hoffuari*, 1633 *Huafristo*; utt. *Huaristo*), som möjligen är ett gammalt *stad*-namn: **Hofvar(dhs)-stad*; jfr fsv. *Hofvardh* eller fsv. *hovare*, hvilket vi kauske finna bevaradt äfven uti *Huovari* i Lillkyro, Vemo, Nakkila, (däremot *Huovari* i Vederlax

< sv. *Hoför*). Det synes mig dock på grund af formen *Hoffuari* (1540) sannolikare, att namnet är en finsk *sto*-bildning på det från svenskan lånade personnamnet på samma sätt som *Kaupisto* i Rimito, *Soimisto* i Nädendal (se dessa). Därjämte talar emot antagandet af ett *stad*-namn i någon mån den omständighet, att orten i äldre tider hette *Nybyggd*, hvilket namn tyder på att bosättningen här skedde jämförelsevis sent.

Några andra verkliga ortnamn har jag ej funnit, men en stor del af socknens gårdnamn tyckas vara bildade på svenska personnamn.

Brungi (hemman) och *Brungila* (by) förutsätta ett fsv. *Brunge*; jfr fda. *Brunger*; jfr *Solue* ~ *Soluer* m. fl. (se Lind, Arkiv XI s. 270 f.).

Pääрни; fsv. *Baern*. Jfr *Päärnäspüü* i Angelniemi, *Päärnilä* i Kymmene.

Kappa; fsv. *Kappe* l. *Kabbe*. Jfr *Kappola* i St. Karins.
Halli; fsv. *Halle*. Se St. Bertils.

Kraappa; namnet som är identiskt med *Kraapa* i Halikko, *Kraapo* i Harjavalta utgår kanske från ett fsv. tillnamn **Grap* l. *Grape* (jfr nsv. släktnamnet *Grape*).

Prunkka; se *Brunkula*.

Knaapi; se Halikko.

Juutila (1540 *Jüttila*); fsv. *Iut*, *Iute*, fda. *Iuti*. Märkas bör att namnet förekommer äfven i Karelen (nära Nurmis).

Naapuri; fsv. *nābur* (se Thomsen, Den got. sprogkl. indfl. s. 135 f.). Jfr *Napue* i Storkyro, som återger formen *nabui* (jfr äfven Loll.-Falsterbo tillnamnet *Naboe*). Uti svenska trakter är *Grannus* som bekant ett mycket vanligt namn.

Karvela; jfr isl. till namn *skarfr* (K. Rygh), som väl är fågelnamnet *skarf*. Jfr äfven *Karvala* i Halikko, Lundå.

Krouvila (1540 *Krougila*); fsv. *krogher* (= fi. *krouvi*). Sannolikare synes mig dock att namnet innehåller ett personnamn: fsv. *Krok*, fda. *Krogh*, Loll.-Falsterbo *Krog*. Jfr *Krogsböle* i Bjärnä, *Krokstad* i Lumparland. *Krouvila* finnes äfven i Eura, Masku m. fl.

Kuuppi; fsv. *Kope*. Se *Kiöpi* i Halikko.

Prusila; fsv. *Bruse*. Se Pemar.

Tyyri; isl. *þýri*, fda. *Thyrvi*.

Ulvi; fsv. *Ulf*; fda. *Ulvi*: no., isl. *Ulfir*, *Ulfj*. Jfr *Ulv*es i Lappfjärd, *Ulf*sby: *Ulcila* socken, *Ulv*inen i Storkyro.

Sjurdela (ntt. *Siutla*; 1540 *Siurtila*, 1696, 1698 *Siurdela*); fsv. *Sighurþer*, isl., no. *Sigurðr*, hvaraf såväl i fornorskan som fornsvenskan uppvisats former med bortkastadt *g* (no. *Sjurstud*, *Sjurderud* m. fl.; fsv. *Siurdlh*, nyl. *Siur*).

Vätti; fno. *Vetti*. Jfr *Vätti* i St. Karins.

Ett numera försvunnet namn är antagligen det i Svartboken från 1500-talet omnämnda *Domaraby*, om det ej afser *Tuomarla* i Eura.

Följa vi Pemarâ ännu längre norrut, så komma vi till

Koski(s).

Kapell med 2,979 invånare.

Här förlora vi redan de säkra spar af äldre svensk bosättning, som vi funnit längre söderut. Gårdnamn bildade på svenska personnamn kunna visserligen uppvisas, men de kunna här vara beroende på kulturinflytande. Exx.:

Halikkola: se *Halikko*.

Julli; fsv. *Iallo*, *Iuelle* (< *Iurle*. *Iuerle*: Noreen Aschw. gr. § 289,1).

Muti; fsv. *Muti*.

Vesala: fda. *Wesi*. Jfr *Vesa* i Eurajoki, *Veso* i Nousis.

Kattelus: namnet har jämförts med den latiniserade formen *Catillus* af fsv. *Katil* (Noreen, Aschw. gr. § 61) ~ *Kaetil*, men det synes mig högst oantagligt, att ett fsv. namn inlånats i finskan med latiniserad ändelse. Namnet är väl därför snarast att uppfatta såsom en härledning af fi. *kattila* (alltså „kittel-smed“) på samma sätt som vi hafva fi. *kuparus* (= kopparslagare) af fi. *kupari* (se härom Forsman PN. s. 51). Namnet är ett vanligt ort- och släktnamn i Finland. — Däremot torde de äfvenledes vanliga fi. namnen *Katila*, *Kattila*, *Kattilainen* vara länade från svenskan eller möjligen från gotiskan (jfr östgot. *Gattila*, hvarom se Kögel AfdA XVII s. 50). Se *Katila* i Eura (Sat.).

Suui: fsv. *Suui*. Mycket vanligt namn.

Haukka: fsv. *Hok*, isl. no. *Haukr*. Jfr *Haukkala* i Uskela.

Pääрни: fsv. *Baern*. Jfr *Päärnilä* i Kymmene, *Pääрни* St. Märrens, *Päärnüspüü* i Angelniemi.

Liiporta (1540 *Liiporta*); fsv. *Liluert* (alltså *Liiporta* < **Liiporta* < **Liiporta*).

Partela: fsv. *Bardhe*. Jfr *Parta* i Kuusjoki.

Kupi: fsv. *Gubbe*, no. *Gubbi*. Jfr *Kupi* i Kumä, *Kupila* i Uskela.

Klemelä: se Kuikala.

Tolvi: fsv. *Tholf*, fda. *Tholv*, no., isl. *þólf*.

Ikkämäki: fsv. **Igger*. Jfr *Ikkertä* i Pikis.

Kemppi: fsv. *Kempe*, *Kempe*. Jfr *Kempi* i Kymmene, *Kemppilä* i Reso.

Kokki: fda. *Kok*, **Koki*. Jfr Kumä.

Vinco: fht. *Ving*, *Vinco*.

Sulkala: fda. *Sulki*.

Kärri: se *Kärrom* i Kustö.

Talola (1411 *Talola*, SvB): se *Talala* i Halikko. Jfr äfven *Talonen* i Lillkyro, Kumå.

Sätteri är väl samma namn som *Säteri* i Pikis (fsv. *sacter*) och har möjligen varit en gammal „säter“.

Af svenskt ursprung synes äfven *Värmelä* vara. Det kunde jämföras med det svenska sjönamnet *Värmeln* („den brusande, kokande“), hvaraf *Värmland* fått sitt namn (Noreen, Spridda studier II), men detta anser jag för osannolikt, då mig veterligen härstädes ej förekommer något vattendrag med detta namn. Däremot är det möjligt, att namnet är bildadt på singularen af folknamnet fsv. *Waermar*, isl. *Wermar*, hvilket kunnat användas såsom tillnamn. Jfr t. ex. *Fris*, *Finne* m. fl.

Om vi allt fortsättningsvis följa Pemar ås lopp komma vi till *Somero* socken i Tavastland, där några svenska ortnamn förekomma: *Långsjö*, *Söderkulla*, *Åvik*, hvilkas ålder dock är mig obekant. Ännu längre österut ligger *Sommarnäs*: *Somerniemi* kapell. Namnet kunde möjligen innehålla personnamnet fda. *Somar*, isl., no. *Somarr*, fht. *Sumar*, men det synes mig dock sannolikast, att *Sommarnäs* blott är en folk-etymologisk ombildning af *Somerniemi*, som ej torde kunna skiljas från *Somero*, *Somerjoki*, hvilka synbarligen äro bildade på fi. *somer* „grus“. Se däremot *Sommersoja* i Reso. — Norrom dessa socknar ligger *Tammela* socken (jfr *Tammi* i Halikko m. fl.), där vi finna namnen *Forssa* och *Viksberg* samt *Humppila* (bildadt på fsv. *Humpe*).

Efter denna exkursion upp längs Pemarå skola vi nu följa Aura ås lopp. Vi komma då först till

Lundå: Lieto.

Socken med 4,067 invånare. Namnets äldsta former äro: *de Lund*, *de Lundis* (1331), *Lundis* (1340), *Lundhen* (1351),

Larnsens (1352), *in Lundis* (1374), *in Lundhum* (1398) *Lundz soku* (1407), *Lundh* (1410) o. s. v. Det är bildadt på subst. *lund*, vanligt i såväl svenska som norska ortnamn. *Lieto* har ursprungligen naturligtvis varit ett helt annat namn, troligen af finskt ursprung (jfr dock fsv. *Leothe*, **Leto*).

Verkliga svenska ortnamn, som bevarats i finskan, äro *Luokkinainen* l. *Louk(k)inainen* och *Vintala*. Det förra återger ett svenskt *Lökans* (1325 *lokanaes*; Sv. dipl. III: *Lokanaes*, 1410 *Lochanesby*, 1416 *Lokanaes*, 1416? *Loekanaes*, 1423 *Lokaness*, 1430 *Lokanesby*; Sv.b.: 1540, 1542 *Louchnes*, 1575 *Loucknes*, 1600 *Loucknäs*; Statsark.: 1618 *Lackonäs*, *Lökans*, *Loukonäs*; Krus). Jfr Saxén, Finska lånord ss. 22, 45. Första leden är antingen appellativet sv. *lök*, isl. *laukr* eller ett personnamn: jfr fda. *Loki*, isl. tillnamn *Laukr*. Utvecklingen har alltså varit: **Laukanaes* > **Loukanaes* (> fi. *Louk(k)inainen*) > *Lokanaes* ~ *Lökanaes* (> *Lökanaes* > fi. *Luokkinainen*). Fi. *Loukinainen* kan dock äfven utgå från sv. *Lökanaes* (jfr sv. *skola* > fi. *koulu* m. fl.), och att döma af namnets äldsta former är detta sannolikare.

Vintala (1410 *Vincala* (!), 1540 *Vinthala*) ville jag sammanställa med det i Sv.b. från 1352 anförda *de Vonotalum*, hvilket möjligen kan återgå på ett äldre **Vina-dala*. Således **Vina-dala* > **Vone-dala* (= *Vono-talum*). Jfr Noreen Aeschw. gr. §§ 108, 116, 136. — Första leden i ordet är antagligen personnamnet *Wini* (Nielsen, Falkman). Jfr dock äfven det norska gårdnamnet *Vindal*, som enligt Rygh NG XIV s. 186 har en annan historia (af älfnamnet *Vinda*) och sockennamnet *Vindala* i Österbotten (se nedan).

Kilpijoki kan vara en finsk bildning och i så fall hafva vi snarast att såsom första led tänka oss något af de finska ord, som angifva i vatten växande växter t. ex. (*kilpilehti*, *kilpiö* näckros), hvadan namnet skulle betyda en å med nä-

got slags vattenväxter. Men det må dock påpekas, att äfven nordiskt ursprung är möjligt. Säsom bekant är fi. *kilpi* ett skandinaviskt lånord (Ahlqvist, Kulturord s. 214, Wiklund, Nordiska studier s. 155). Originalen är det från isländskan uppvisade *hlif* f. „Beskyttelsesmiddel mod hvad der kan tilfoie en Skade, Skjold, Skjerm, Vaern“. Måhända är det samma ord, som är bevaradt i det af Rygh NG XV s. 107 antagna älfnamnet **Lif*, och då kunde vi med större skäl antaga såsom original för det fi. *Kilpijoki* ett till fno. **Lif* svarande älfnamn **Hlif-ā* eller **Hlifar-ā*. — Att antaga ett till ty. *Schilf* „vass“ svarande nordiskt ord är ej möjligt, då ordet i germanskan är lånord (Kluge, Etym. wörterb.). Däremot kunde man kanske tänka, att vi i namnet hade bevarad samma ordstam, som ingår i de i Sverige och Norge (äfven i England) rätt vanliga namnen på *-skialf* (äfven såsom osammansatt: *Skialf*). Detta ord, som enligt Läckfler Arkiv X s. 166 ff. är samma ord som fno. *skjålf* f. och identiskt med ags. *scylf*, *scylfe*, *scelfe* „noget som er slaet sammen af bord, f. eks. en baenk“, utgör äfven stammen till det beryktade namnet *Skilfingar*. Enligt Läckfler är *skialf* i ordnamn ofta förenadt med ett till den hedniska gudstjänsten hörande ord (t. ex. *Loa-skialf* = „Lundasätet, Lundagården“; *Viskaelf* = „tämpelsätet eller det heliga sätet“. I fall nu *Kilpijoki* utginge från ett fsv. älfnamn **Skilf*-, så vore det kanske möjligt, att vi här funne ett gammalt namn på en hednisk nordisk offerplats. Jfr nedan *Laajoki* i Virmo. — Beträffande alla dessa olika möjligheten vill jag påpeka, att jag anser den förstnämnda (< fi. *Kilpi-joki*) för sannolikast.

Äfven flere andra af socknens gårdnamn hafva troligen varit ursprungligen svenska, ehuru finnarna såsom ofta lämnat bort senare leden, som angifvit lokaliteten och ersatt den med en finsk ändelse eller kompositionsled. Sådana äro:

Ankku (1464, 1477 *Anka*; 1540 *Anekala*); fsv. *Anker* (Falkman s. 105; jfr s. 202 *Ankhult*), no. *Anki*, *Anka* (se Rygh GP. s. 7). Det vore äfven möjligt att namnet skulle återgå på ett äldre stadium af fsv., isl. *Ake*: **Anke* (fht. *Anihho*). Studiet **Anike* åter är kanske bevaradt i estniska personnamnet *Anik* (uti t. ex. *Anik-vere*; se Weske, Verh. der Ehstn. gesellsch. VIII: 4 s. 6S).

Kreula se Bjärnä.

Brännikkälä (1374 *Brennikk* [i marginalen]; *Brennykylä*: 1540 *Brenickala*, 1618 *Prännikala*); fsv. *Braenneke* (1428), *Braemäkia* (1414): Svb. Den förstnämnda formen är nominativ, den senare oblik kasus. Jfr Lundgren s. 40.¹

Hakula är sannolikt en biform till fi. *Hakuli* (jfr släktnamnet *Hakulinen*), som i sin tur kunde vara en växelform till fi. *Hakuni* på samma sätt som fi. *kumppali* ~ *kumppani* (< fsv. *kumpan*), fi. *jätuli* < isl. *íötn* (< **iatun-*); fsv. *Hagne*, isl. *Hagne*, *Hogne* (< *Haguni*: fht. *Haguno*). Sannolikare fa vi dock ansätta ett fsv. **Hakul*, som antagits äfven af Hellquist Sv. ortn. på -inge s. 52.

Hungerla; fsv., fda. *Hunger*, fht. *Hungar*.

Raula (troligen < *Raunela*); fsv. **Ragni*. Jfr *Ruunis-tula* i St. Marie, *Raune* i Uskela. — *Raula* kan dock äfven vara uppkommet af ett äldre *Rauvala* (Ojansuu I s. 123); fsv. *Ragvalder*.

Inkoinen; fsv. *Inge*, fda., no., isl. *Ingi*. Jfr *Inki* i Sastmola, *Inkala* i Vemo m. fl.

Halli; fsv. *Halle*. Se St. Bertils, Pemar.

¹ I detta sammanhang kan påpekas, att i den citerade handlingen från 1428 förekomma de plurala nominativerna *borgara* och *aerwingia*. Likaså fasta och fastar (Svb. s. 73). Se Noreen Aschw. § 416, 4.

Kanamäki; fsv. *Kani*. Se Angelniemi.

Kummala; fsv. *Gumme*; fda., no. *Gummi*. Äfven i Reso.

Passi; fsv. *Basse*. Se Bjärnä.

Liiporla (1560 *Liiparla*); fsv. *Libaert*. Se Koskis.

Lommola; jfr fda. *Lum*, *Lumi*?

Nautela (1540 *Nuütila*, 1618 *Nautela*); jfr isl. tillnamnet *naut* (K. Rygh); fht. *Nauto*.

Paappala: fda. *Papi*.

Pakurla: jfr *Pakurla* i Reso, Pemar.

Pennainen (1540 *Pennais*); fsv. *Ben*, *Benne*. Jfr *Pennilä* i Kakskerta.

Pakula (1410, 1540 *Pakula*); fsv. *Baghe* (?), fda. *Bagi*, fht. *Bago*.

Puntamäki (1462 *Punddamackj*, 1464 *Puntamekj* (Svb.), 1472 *pundurmacki* (Arw. handl. V), 1540 *Pundanüki*); första leden jämför jag med *Punti* i Bötom samt anser det möjligen återge ett fsv. personnamn **Bunde*, som möjligen kunnat finnas i någon fsv. dialekt likasom i fda. Jfr hvad ofvan sagts om kapellnamnet *Kustö*. Af fsv. *Bonde* få vi ett fi. *Puonti* (se Uskela m. fl.).

Klämsä; etymologi?

Hänti; fsv. *Haente* (?). Jfr Virmo.

Allolu; fsv. *Alle*.

Sikilü; nyl. *Sige*, fsv., fda., fno. *Sigge*, *Siggi*.

Tautila; se Pemar.

Torstila (1540 *Torstila*); fsv. *Thorsten*, *Torstin*; fno., isl. *Þorsteinn*. Jfr särskildt t. ex. *Torstehult*.

Tursus; fda. *Thurs*, fht. *Thurs*.

Vikka (1462 *Wik*, 1540 *Vjka*); troligen ett svenskt *Vik(a)*. Jfr *Vikka* i Patis, *Viki* i Laihela, *Viikkala* i St. Marie, Nakkila.

Pirjälä; fsv. *Birgher*, *Birghe*, nsv. *Börje*. Jfr *Pirilä* i Kiikala m. fl., *Piri* i Eurajoki m. fl.

Pelttari; fsv. *baeltare*.

Pilpola; se *Nousis*.

Vankio; se *Wånga* i Reso.

Prunkkala (Brunkala).

Kapell med 1,172 invånare.

Namnet är bildadt på ett personnamn **Brunke* l. *Brunka*, som kunde uppfattas såsom en förkortning af fsv. *Brunkael*, *Brunkel*, men som snarare är ett tillnamn (bildadt på *brun*? Jfr Hellquist Ortn. på -inge s. 225 f.). Jfr Loll.-Falsters *Brunch*, isl. *brunkr*, *brunk* (Rygh NG I s. 42; K. Rygh). Äfven i Svb. nämnes år 1464 en *Jons Brunka*, i Sv. dipl. I år 1405 en *Mattis Brunka* (från Karis). Jfr äfven sådana ortnamn som *Brunka* i Norge, *Brunkeberg* i Sverige. Samma namn är också *Runkka* i Pöytis.

Bland gårdnamnen må följande omnämnas: *Kapuli*: Falkman s. 148 anför ett personnamn *Kapli*, hvilket namn också i isländskan förekommit såsom tillnamn (K. Rygh). Beträffande *u* jfr sv. *kaple* > fi. *kapula*.

Fulleri: jfr möjligen fsv. **Fulle*: *r*-et blir likväl oförklaradt.

Pelttari; se *Lundå*, *Eura*.

Karviainen: jfr *Karvia* i Satakunta. Jag anser dock att vi här ha att göra med en härledning af fi. *karva*. Samma namn i Angelniemi.

Leikola; se *Leikilä* i Kiikala.

Krookka: fsv. *Krok*, no., isl. *Krókr*, eller också (efter öfvergången *ā* > *â*) fsv. *Krake*, no., isl. *Krákr*.

Skinnarla; fsv. *skinnare*. Jfr *Bjärnä*.

Paattinen.

Kapell med 1,965 invånare.

Äldre former af namnet: 1368 *Pathes aa* (var. *Pudes*), 1410 *Paatisten by* (af en senare hand), 1411 *Patis* o. s. v. Jag har ofvan s. 15 sammanställt namnet med förra leden i *Båtsholm* och härledt det från ett personnamn (tillnamn) *Bät*. Emot denna etymologi må likväl anmärkas, att vi i så fall åtminstone i de älsta formerna — och vi ha ju sådana allt ifrån 1300-talet — skulle vänta oss *b*:et bevaradt likasom i *Brunkala*, *Buckåla* m. fl.

Ett gammalt svenskt gårdnamn är *Tiipilä* (< sv. *Thig-bile*); se *Kiikala*, St. Märrens. — Ett ungt sådant är sannolikt *Malmgård*.

Af svenskt ursprung kunna också följande namn vara. *Auvais* och *Auvuismäki* (1540 *Avusmäki*); se *Auvala* i Pemar.

Kreivilä (1540 *Greijvilä*); se *Kreivi* i Uskela.

Iskois: etymologi?

Poso; fsv. *Bose*, fda. *Bosi*, fht. *Boso*.

Skinnuurla; se *Brunkala* m. fl.

Ursala: fda. *Ursa*.

Pukki: fsv. *Bugge* (jfr Loll.-Falsters *Buk*, *Buck*). Jfr *Pukkåla* i Uskela.

Ullainen; fsv. *Ulli* (Falkman).

Uro (1513 *Wrola*); fda. **Uri*, *Uro*. Jfr 1757 *Urå* i Storkyro.

Viikkala (1434 *Wikala*); se *Viikka* i Lundå.

Innan vi åter förflytta oss ned till kusten, vilja vi ännu kasta en blick på namnförrådet i Pöytis, Orihpää, Yläne och Karinais, där vi visserligen ej finna några svenska ortnamn,

men likväl en mängd gärdnamn, som på grund af kulturin-
flytande äro bildade på svenska personnamn.

Pöytyä: Pöytis.

Auvais (1540 *Auffuas*): se *Aurada* i Pemar.

Ellinen (1540 *Ellis*): fda. *Elli*, isl., no. *Ella*; fht. *Elli*,
Ella. Jfr *Ellilä* och *Ello* i Lillkyro, *Ella* i Eura.

Helttula: fda., no. *Hiatti*. Utgår alltså från den obrutna
formen.

Vätti: se St. Karins.

Krotti: jfr Loll.-Falsters *Grote*.

Arkkila: se St. Bertils.

Hurri kan vara af intresse, emedan fi. *hurri* betyder
„svensk“. Jfr *Hurrila* i Storkyro.

Kumila: fsv. *Gumme* l. *Komi*.

Kula: fsv. *Kul*. Jfr *Kuloinen* i Nousis.

Laukkinen (1540 *Lauckis*): fda. *Loki*, isl. *Laukr* (till-
namn). Jfr *Luokkinainen* i Lundå, *Lauka* i Bjärnå m. fl.

Leisala: fda. *Leisi*.

Runkka: fsv. *Brunka*. Se *Brunkala*.

Haveri (*Pöytyän* —): fsv. *Havar*. Jfr 1618 i Eura
Havari och Falkman s. 134.

Vistola: fda. *Wisti*, *Wista*. Jfr *Vista* i Pemar.

Naaranoja: se *Naarjoki* i Eura (Satakunta).

I Jesper Mattson Krus' förteckning nämnes från Pöytis
ett *Pudikisto*. Detta kunde vara ett *stad*-namn, innehållande
såsom första led ett personnamn **Budike* (jfr Loll.-Falst.
Bodike, *Budlike*) l. *Pudike* (jfr fht. *Puticho*, hvaraf kanske
fi. *Putikko* i St. Michelstrakten). Detta är dock af många
skäl så osannolikt, att vi tvärtom i detta namn kunna se ett

bevis på att finska namn på *-sto* kunna bildas på personnamn. Sådana äro t. ex. också *Kaupisto* i Rimito, *Soinisto* i Nâdendal. Se Forsman PN s. 234.

Orihpää.

Latva (äfvén skrifvet *Ladva*); jfr möjligen isl. *Lodvir*. Sannolikare är dock att vi hafva det finska *latva* „topp, ända“, användt ofta i ortnamn. Jfr *Latvo* i Nâdendal, *Latvala* i Lillkyro (se Saxén, Nordiska studier s. 44).

Prusilu; fsv. *Bruse* (äfvén Loll.-Falst.). Jfr Pemar m. fl.

Yläne.

Prusila; se ofvan Orihpää m. fl.

Klooti: etymologi?

Kärrilä: se *Kärri* i Koskis, *Kärrom* i Kustö. *Kärrilä* tyckes antyda att vi ha att antaga ett fl. personnamn *Kärri*.

Köpilä: fsv. *Kope*, fda. *Kopi*. Se *Kiöpi* i Halikko.

Pramila: fda. *Bram*, *Brami*.

Leisala: se Pöytis.

Vimpa (1618 *Wimba*); manne ett personnamn, förkortad form af no., isl. *Wimboldi*, *Wimboldr* l. n. d.? Eller kanske fisknamnet sv. *rimba*: li. *vimpa*, användt såsom tillnamn.

Haveri (*Yläne* —): se Pöytis.

Karinainen.

Namnet är en patronymisk bildning af ett **Karina*, som tydligen är germanskt lan, jfr fht *Garino*, *Gerin*. Vi skulle då äfvén här ha att tänka på lån snarast från gotiskan.

Manni: fsv. *Manne*. Mycket vanligt namn i finska trakter. Se Muurla.

Tuaveli: namnet synes mig snarast vara svenskt, ehuru jag ej kan tillfredsställande förklara det. Jag tänker närmast på ortnamn i Sverige på *Stafvel-* (*Stafveläng*; jfr sv. dial. *stavel*, *stavul*) l. *Tufvel* (*Tufvelhult*, *Tufvelsjön*): Rosenberg Geogr.-stat. handlex.

Pilli; fsv. *Bille*. Jfr äfven Loll.-Falst. *Pille*.

Vi flytta oss åter ned till kusten och komma då först till

Raisio: Reso.

Socken med 1,830 invånare.

Såsom ett gammalt svenskt gardnamn uppfattar jag *Upalinko* (1389 *Vpplinga*, 1390 (?) *Vplinge*, *Vplinga*, 1398 *Vplinghe*, *Vplinge*, 1405 *Vplinghe*. — *Vplingh*: Sv.; 1618 *Vpulingo*: Krus). Såväl den finska formen som de äldsta skriformerna ange ett ursprungligt svenskt gardnamn *Uplinga*, gen. plur. af ett släktnamn **Uplinger*, i hvilket jag finner en växelform på *-ling-* till det af Hellquist, Sv. ortn. på *-inge* s. 192 f. anförda *Uppinge*. Vi ha här således samma växling som uti t. ex. *Botinger* ~ *Boti(z)linger*, *Gering* ~ *Gerlinger*, *Hakunger* ~ *Hucklinger* m. fl. (se härom Hellquists utredning i anf. arb. s. 221 ff.). — Ehuru jag anser denna härledning för sannolikast, vill jag dock framhålla, att fi. *Upalinko* äfven kunde vara bildadt på ett fsv. **Uflinger* l. **Ublinger*, patronymiska bildningar till de personnamnsstammar, som finnas bevarade i fsv. *Ufi*, *Ufi* (å ruinskrifter) l. *Ubbe*. Jfr *Uflunge* i Uppland (se Hellquist anf. arb. s. 162 f.). Genom inflytande af den finska formen hade i så fall *p*:et inkommit äfven i sv. *Uplinge*.

Hvad den finska formen vidkommer, synes den ljud för ljud återgifva en urnordisk plural genitiv af släktnammet (vare sig att detta varit **Uplinyer* l. **Uflinger* l. **Ubblinger*): **Upa(n)lingō* l. **Ufa(n)lingō* l. **Ubba(n)lingō*. Namnet erbjuder således stort intresse i språkhistoriskt hänseende. I likhet med *Hamaro* i St. Marie uppvisar det den urnordiska plurala genitivändelsen, och detta antagande styrkes ytterligare af den osynkoperade vokalen *a*. Härjämte bör ännu påpekas, att ortnamnen på *-inge* enligt Hellquist, Sv. ortn. på *-inge* s. 234 f. och Andr. M. Hansen, Landnām s. 23, 44 torde höra till de älsta namngrupperna i nordn. Man torde därför ej vara berättigad att uti *a*:et i *Upalinko* se en svarabhaktivokal.

Formen *Vplingh* beror på en finländsk apokoperingsregel (se Saxén, Sv. Im. XI:3 s. 90).

Ett gammalt svenskt ortnam. som mig veterligen ej mera kvarlevet är det från 1618, 1628 antecknade *Wånga*, *Wångom*, hvilket är identiskt med *Vång*, *Vånga*, *Vånge* i Sverige och i i likhet med dessa bildadt på sbst. *vang*, *vånge* „gräsvall“. Namnet är synbarligen = det nuvarande *Vangio* (*Vankio*) i Lundå (< **Vangia*).

Hauuis l. *Hauuinen* skrifves visserligen 1470 *Hawynes*, 1472 *Haugnaes*, hvarför man möjligen kunde tänka, att namnet ursprungligen varit sammansatt med *näs*, men öfriga äldre former (1422 *Haluis*, 1422 *Hawuis*, 1471 *Hauguisten*, 1473 *Hawgniste*, 1416 *Hauuistu*, 1532 *Hagnissby*) visa dock, att de förstnämnda bero på etymologiserande skrifsätt. Namnet innehåller fsv. *Hagne*, isl. *Hogne* (< **Haguni* = fi. *Hakuni*): se *Hakula* i Lundå, *Houma* i Nousis.

För öfrigt märke man följande namn: *Pakarla* l. *Bagarla* (1618 *Packarla*); sv. *bagare*.

Birilä (1416 *Birgila[stha]*, 1449 *Birgela* m. fl.: Sv.); fsv. *Birgher*, *Birghe*. Se *Kiikala* m. fl.

Kerttula (l. *Gerttula*: 1618 *Gertula*: 1449 *Kertula*, 1390? *Kertoijla*, 1415? *Kertula*, 1468 *Kerdola*): fsv. *Gertrudh* (= fi. *Kerttu*). Anmärkas bör dock att de äldsta formerna ha begynnande *k*, hvarför det är möjligt att namnet är finskt och att skrifsättet *Gerttula* är etymologiserande.

Gerdilä (1449 enl. Sv.); no., isl. *Gerðr*.

Kauppi: fsv. *Kope*. Se *Kiöpi* i Halikko.

Friisilä (utt. *Frīslä*); fda. *Frisi*. Se Gustafs.

Laitinen: vanligt finskt namn (jfr *Laitio*, *Laitala*, *Laitila*), som dock möjligen kunde vara af germanskt ursprung: jfr fsv. **Ledhe*.

Tortti; märk släktnamnet *Torte* (Nielis *Torte* i Sv.), hvilket väl är svenskt. Jfr *Torttila* i Harjavalta, Lemo.

Muffi: etymologi? Jfr kanske sv. dial. *muffel* m. grof och plump person (Rz.).

Siiri: fsv. *Sigrīdh*, nsv. *Siri*. Äfven i fsv. fanns en form *Sirip* (Hesselman, Stafvelseförl. s. 46). Den finska formen kan dock utgå från den först angifna fornsvenska. — Jfr *Sirilä* i St. Marie.

Inkoinen (*Ingois*): fsv. *Inge*. Se *Inkiniemi* i Sagu, *Inkoinen* i Lundå, Lemo.

Syltylä (*Joki-*, *Metsä-*): jag anser det möjligt att vi här finna ett svenskt *Sylta*, som vore identiskt med det i Norge vanliga ortnamnet *Sylta*, *Sylte*, hvilket af Rygh NG Indl. s. 80 sammanställes med det från Östlandet kända *sylt*, *sylta* „en liden Sump, oftest uden synligt Aflod og vegetationslos og saltholdig i Midten“ eller „en lav, flad Strand, som ved Hoivande overskylles af Soen“. För denna sammanställning talar också det i Sv. (1422) förekommande ängnamnet *Kanan-*

syltha (äng i Kjulo). Vi hade således här åter ett verkligt ortnamn.

Järämäki; fsv. **Lueri*. Jfr *Järlä* i Kumå, *Järäinen* i Nousis. Jag har ofvan (se *Räntämäki* i St. Marie) uppvisat, att namn på *-mäki* ofta innehålla ett personnamn.

Kalkkila (1455 *Kalkila*); se *Kalkkila* i Halikko.

Kemppilä (1618 *Kämpilä*); fsv. *Kaempe*. Se *Kemppi* i Koskis.

Krookila (1490 *Krokyla*, 1618 *Krokila*); se *Krooka* i Brunkala.

Kuloinen (1415? *Kulustae*, de *Kulusth*); fsv. *Kul*. Se *Kula* i Pöytis.

Hintsa; se Uskela, Halikko m. fl.

Kummala; fsv. *Gumme*, fda., no. *Gummi*.

Perno kan kanske representera den obrutna formen till fsv. *Biorn* (**Bernu*). Vi skulle visserligen vänta oss ett *Pernu* (märk *Pernula* i Storkyro och *Pernu* i Kelviå m. fl.), men å andra sidan observere man *Herttola* i Kumå, hvilket väl är identiskt med *Herttula* i Nådendal (< fsv. *Hiorther*).

Sommersoja (1470 *Somarisojasby*, 1449 *Somersoja* m. fl. i Sv.). Jag antagar ett ursprungligt **Somarisenoja*, där första kompositionsleden är genitiv af ett patronymiskt **Somarinen*, bildadt på ett personnamn *Somari*, synbarligt samma namn som fda. *Somar*, isl., no. *Somarr*, fht. *Sumar*. Jfr ofvan sid. 64 *Sommarnäs*.

Soini; se *Svensby* i Nakkila.

Nådendal: Naantali.

Landsförsamlingen 767 invånare.

Utom de svenska *Böle* och *Ekstensholm* samt det från 1638 antecknade *Kuböila*¹ — intressant emedan det uppvisar

¹ Nådendals klosterarkiv.

formen *Kū*; jfr *Kustö* — kunna följande två namn tänkas vara svenska ortnamn.

Gullranta (1540 *Kultaranda*, 1618 *Kulleranda*, 1628 *Kultrantio*) är säkerligen svenskt och få vi kanske antaga ett ursprungligt **Gulla-strand* (af fsv. *Gulle* l. sbst. *gull* och i senare fallet att liksställas med sådana „berömmande“ namn som sv. *Gullringen*, *Gullträsk*, no. *Gullhaug*, *Gullmoen* m. fl. Se Hellquist Sv. sjönamn s. 197), såvida vi ej här finna ett gammalt sammansatt personnamn: fsv. *Gulbrand*.

Det andra är *Luonto* l. *Luon(n)onmaa* (1232, 1234, 1306 *Lunda*, 1324 *Lonto*, 1352 *Lunto*, 1336 *Lunta*, 1344, 1355 *Luntha*, 1420? *Lonto*, 1540 *Lonthoma*). De äldsta urkundsformerna gifva en antydning om att namnet bör sammanställas med namnet på den närbelägna *Lundå* socken. Men häraf kunna vi ej direkt få ett fi. *Luonto* utan måste antingen detta uttal bero på folketymologi eller skrifsättet *Lunda* vara etymologiserande. Jag anser det förra alternativet för sannolikare. — Det förtjänar kanske också att påpeka den fullständiga öfverenstämmelsen mellan det fi. *Luonto* och det i Snorra-Eddan omnämnda önamnet *Loond* (jfr äfven det af P. C. Friis, Samlede skrifter ss. 144, 259 anförda *Loandertunga*; se Rygh NG I s. 266 f.), ehuru jag anser denna likhet för blott tillfällig. — I hvarje fall torde det dock vara säkert att ön i forna tider haft en blandad befolkning. 1324 fanns där en egendom, som hette *Skeggebj* och 1344 omnämnes en annan med namnet *Vesikoski* (Svb.).

Märk för öfrigt:

Keitilä l. *Geitilä* (fi. uttal *Keitlä*, sv. uttal *Jeitilä*: 1618 *Geitilä*, *Getilä*); fda. *Geti*, isl., no *Geitir*. Märk gårdnamnet *Geting*: *Keitinki* i Norrmark, hvilket är en patronymisk afledning af ifrågavarande namn.

Kunnainen l. *Gunnais*; fsv. *Gunne*, fda. *Gunni*. Jfr *Kunni* i Kumâ, *Kunnila* i Vemo.

Herttula: fsv. *Hiorter* (se Falkman s. 141). Märk att fsv. *hiorter* är en *u*-stam. Ett yngre lån från samma namn är *Hyörtti* i Eurajoki, hvilket utgår från den brutna formen.

Immoinen (1540 *Immois*, 1555 *Ymusby*); se *Immola* i Halikko.

Latvo: se *Latva* i Orihpää.

Kukola: se *Kukila* i Storkyro.

Suksila (utt. *Saksla*); fsv., fda., fno. *Saxe*, *Saxi*. Vanligt namn.

Viiula (1555 *Viula*); se *Viiainen* i Vemo.

Soinisto (1486: Arw. hand. V; nu *Soininen*) kunde vara ett svenskt **Svens-stad* (eller närmast ett **Swaina-stuper*; jfr isl. *Sveini*), men synes det mig nästan sannolikare, att här föreligger en finsk *sto*-bildning på det personnamn *Soini*, hvilket vi ha bevaradt i gårdnamnen *Soini*, *Soinila*, *Soininen* (jfr Forsman PN s. 234), och som visserligen äfven med all sannolikhet är lånadt (se nedan *Svensby*: *Soinila* i Nakkila). Ty hade vi verkligen att utgå från ett fsv. **Swaina-stuper*, så vore den nu brukliga formen *Soininen* något svår att förstå (1555 *Soinis*).

Rimito: Rymättylä.

Socken med 2,624 invånare.

Ett svenskt namn, bevaradt i sin svenska form, hafva vi i *Sattesund*.

Förfinskade äro följande ortnamn:

Karslax l. *Kuarslax* (1405 *Karistolax*: SvB.; s. å *karistolax*: Arw. handl. VII), hvilket att döma af de nämnda äldre formerna återgår på ett sv. **Kari-stuper* < *Kara-*

sta(per): fsv. *Kare* + fsv. *staper*. Jfr Saxén, Sv. bef. ålder s. 14.

Upsila (utt. *Upsla*) skrefs 1711—1716 *Upsala*, hvilket för vår tanke till det kända stadnamnet i Sverige, för öfrigt äfven vanligt gårdnamn i Norge. Namnet är sammansatt af *upp* och *sal* (hemvist, vistelseort, nejd), alltså = „trakten där uppe“ (se Noreen Upps. studier s. 203; jfr äfven Rygh NG Indl. s. 73). — Ehuru jag anser denna etymologi för sannolik, vill jag dock äfven påpeka en annan härledning. Namnet kunde vara bildadt på ett personnamn *Upsä*, uppvisadt såsom tillnamn från fornmorskan („Tag skjeg“: K. Rygh).

Kaupisto (1427 i Arw. hand. II) kan möjligen vara ett gammalt *stud*-namn: **Kaupastaper*, men är snarare en finsk *sto*-bildning på personnamnet *Kauppi*. Jfr *Soinisto* i Nändal (och se Försman PN s. 234).

Svenska personnamn ligga äfven troligen till grund för följande:

Röödilä (utl. *Rölä*: 1438 *Rodhala*: Svb.; 1555 *Rödilä*). Namnets ljudutveckling har säkerligen varit **Röyčälä* > **Rö-čälä* > **Röčlä* > *Rölä* (annorlunda, säkerligen orätt, Ojansuu I s. 135)¹; fda. *Roth*, isl., no. *Raučr*. Den finska formen utgår sannolikt från stadiet **Royd*. — Häraf ha vi troligen sedan ett svenskt släktnamn *Rödlin*, som återfinnes uti *Rödlins* (gårdnamn), äfven det i Rimito.

Aatila; fsv. *Adhi*. Jfr *Aatila* i Kaxkerta.

¹ Om den här antagna ljudutvecklingen är riktig, är formen *Rodhala* af intresse för belysande af den sydvästfinska diftongreduceringens ålder (jfr Ojansuu I s. 75). — I sammanhang härmed kunna tvänne andra ortnamn påpekas, som i sin nuvarande form uppvisa diftongreducering: *Laarois* i Pemar (< *Laurosista* 1440, *Laurosta* 1451, — pagum *Lauristo*) och *Laaleis* i Askais (< *Laulis* 1405), intressanta för belysande af ljudlagens geografiska utbredning.

Bruunila (utl. *Prūla*; 1555 *Brūnila*, 1710—1716 *Bruula*); fsv. *Brun*, *Bruni*: no., isl. *Brún*, *Bráni*; fda. *Bruni*.

Hanka (l. *Hanga*); fsv. *Hang*. Jfr *Hanka* i Jurva, *Hankala* i Uskela. Dock är sannolikheten mycket stor för att namnet är ursprungligt finskt; jfr i olika trakter af landet *Hankala*, *Hankasalmi*, *Hankamäki*, *Hankavesi*, hvilkas finska ursprung ej kan betviflas.

Haukanpää: fsv., fda. *Høk*, no., isl. *Haukr*. Se ofvan *Haukkalu* i Uskela och jfr den makaroniska bildningen *Hauknäs* i Nagu.

Rurkainen; fht. *Rurich*, sv. *Rurik*.

Jermo; fsv. *Iaerma*: fda. *Iarmer*.

Vallinen; kanske isl. *Valdi*. Jfr *Vallais* i Virmo, som 1375, c. 1480 skrives *Waldas*. *Valdas*, samt *Valla* i Lojo, *Valli*, *Vallila* i Kumå, Norrmark m. fl.

Hintsala; fsv. *Hinze*.

Hämölä; fsv. **Haemi*, fda. *Hemi*.

Leikkinen }
Leikkaks } se *Leikolu* i Brunkala, *Leikko* i Kumå.

Paavainen; kanske snarare samma tillnamn, som enligt K. Rygh s. 48, O. Rygh NG II s. 163 ofta förekom i Norge och på Island (*páfi* l. *pávi*) än det vida vanligare *Puavo* (= *Puval*), som vi ha t. ex. uti det vanliga gårdnamnet *Paavola*. Att det ofvan antagna **Paavi*, om det är lån från no., isl. *pávi*, är ett gammalt sådant, framgår däraf att vi i östra Finland ha släktnamnet *Paavilainen* (och således troligen ett gårdnamn *Puavila*).

Pulkkala; fsv. *Fulke*. Äfven denna namnstam är utbredd öfver hela Finland; jfr *Pulkka* i Kumå, *Pulkki* i Vederlax, *Pulkinen*, vanligt släktnamn i Savolax. Namnets svenska ursprung står därför ej höjdt öfver hvarje tvifvel. Att namnet

äfvén i senare tid inlånats i finskan framgår af *Fulkila* i Uskela.

Päräinen; fsv. *Baeri*.

Hämmärö; fsv. **Hemer*, *Huemme*, *Hamar* (?).

Heinäinen: fht. *Heino*, fsv. *Heyna*. *Heino*, *Heinonen*, *Heinänen* vanliga finska släktnamn.

Kepäinen: fsv. *Kaebbe*, *Kebbe*. Jfr *Kepola* i Kijulo.

Lookila; jfr no. tillnamnet *logi*. Dock anser jag sannolikt att skrifsättet är konstrueradt; uttalet är sannolikt *Lökla* och detta kan förutsätta ett fi. *Loukola*, vanligt finskt namn.

Slutligen må här omnämnas ett, såvidt jag har mig bekant, numera försvunnet ortnamn. I en i Svartboken intagen handling af den 30 april 1335 bortbyter Tyddi Kiaepunj sina gods i Rimito: (que habuimus de *Ioddae*) in *Burghaesundum* (tillagdt i öfverskriften). — *Ioddae* = fsv. *Iodde*.

Merimasku.

Kapell med 1,009 invånare.

Utom de svenska *Nygaard* (1618 *Nygarðh*) och *Nynäs* förtjäna följande namn uppmärksammas:

Akkala: fsv. *Agge*, fda. *Aggi*. Jfr *Akkola* i Lillkyro, *Akkoinen* i Masku.

Danskila; fsv. *Dansk*.

Finnilä, fsv. *Fin*, *Finne*: isl., no. *Finnr*, *Finni*: fda. *Fin*. Jfr *Finni*, *Finnilä* i Lillkyro, Laihela, Nousis.

Fouhila: fsv. *foghat(e)*, sv. *fogyde*. Jfr Bjärnå. Vanligt gårdnamn i Finland.

Killainen: kunde vara antingen fsv. *Gille*, *Gilla* l. fda. *Kille*. Jfr äfvén *Killerud* i Norge, som af Rygh NG II s. 217 anses möjligen vara sammansatt med *kičla* „Gjedekid“.

användt såsom tillnamn (se också K. Rygh s. 36); *Killerud* redan i Röda boken. — Samma namn i Nousis.

Kräkilä: fsv. *Gregge*. Samma namn finnes i Lillkyro och skrifves där 1752 *Gräggälä*. *Kräkilä* finnes också i Vemo. Jfr *Kreula* i Bjärnä, *Greggböle* i Pärnä.

Tampari gör intryck af att vara svenskt, men jag har ej funnit någon fullt tillfredsställande etymologi. Jfr kanske isl. tillnamnet *dampri* (K. Rygh) eller det bekanta (*Einarri þambar(skelfir)*).

Turkkinen: jfr fsv. *Starki* l. no., isl. *Starkaðr* (märk *Stærkeby* < *Sturkadeboe*: Rygh GP s. 232).

Om namnet *Masku* se nedan *Masku* socken.

Åskainen: Villnäs.

Kapell med 1,259 invånare.

Jag har funnit följande svenska ortnamn: *Bründö*, *Lem-sjöholm* (fi. *Lempsaari* l. *Lempsholma*), *Villnäs* (fi. *Louhi-saari*).

Bland gårdnamnen tyckes följande innehålla svenska namnelement:

Åskainen (1374 *Ascasae* „prope castrum Aboense“, osäkert är dock, om härmed afses *Åskainen* kapell; jfr äfven följande namn: 1380 *Askonen* „j Santamalum“, 1460 *Askabole* i Rusko (troligen = *Åskainen* i Vahto), 1462 *Åskala* i Lundå, 1515 *Askas* i Numms; *Åskala* i Pemar, se ofvan); fno. *Askí* (jfr fsv. *Asgar*, *Asgot*, fno. *Asgautr*, hvaraf väl *Askí* är en kortform). Märkas bör för öfrigt, att det äfven finnes ett sv. sjönamn *Åsken* och ett fsv. älfnamn *Åska* (se Hellquist Sv. Im. XX:1 s. 42); också Rygh GP s. 17 antager ett älfnamn *Åska*. Det kunde kanske ligga till grund för något af de nämnda fi. ortnamnen, ehuru jag anser det vida sannolikare.

att vi ha att göra med personnamnet, hvilket sasom ofvan s. 37 upprisats, i äldre tider förekom i olika delar af Finland. Ojansuus (I s. 154) antagande att *Aska-* möjligen förutsatte ett äldre *Asikka-* förefaller mig oantagligt, då vi i så fall skulle vänta oss att någon gång finna de osynkoperade formerna. Ut i *Asikainen* (släktnamn), *Asikkala* (socken i Tavastland) ha vi synbarligen ett annat personnamn *Asikka*, äfven det germanskt lånord, hörande till de troligen gotiska namnen på *-ika*, hvarpå vi redan förut sett andra exempel i finskan (se *Halikko*); märk fht. *Asica*, *Asico*.

Huukainen (1435 *Hukas*, 1417 *Anti Vkasista*; jfr beträffande bortfallet af uddjudande *h Askala* i Pemar); fsv. *Hughi*, fda. *Hugo*, no. *Hugi*.

Perla (1618, 1738 *Perla*); namnet återgår antagligen på ett äldre **Pernala* l. **Pernula*, där vi möjligen finna den obrutna formen till fsv. *Biorn*. Jfr *Pernula* i Storkyro.

Kuivinen: se härom St. Karins.

Pilpelä: fsv. *Philpus* (gr. *Φιλίππος*). Se härom närmare *Pilpola* i Nousis.

Manna (1618 *Manna*); fsv. *Manne*, fda *Manni*. Jfr också ostgot. *Manna* (Wrede, Sprache der Ostgoten). Se ofvan *Manni* i Muurla.

Puuvainen (1540 *Puūais*); se samma namn i Rimito.

Palsala (1540 *Palsala*); troligen bildadt på ett personnamn *Palsa*, som finnes såsom gårdnamn i Nykyrko och kanske är identiskt med sv. (ursprungligen ebreiskt) *Baltzar*, *Balthasar*. — *Palsala* finnes också i Masku och Nousis.

Kiivainen (1540 *Kijois*); fsv. *Gia*, såvida det ej snarare är (*Mala*)*kias*.

Lēmu: Lēmo.

Socken med 804 invånare.

Följande namn förtjäna att uppmärksammas:

Järäinen (1380 *Iärasta* [elativ], 1405 [Nielis] *Iaris*); fsv. *Iaeri*. Jfr *Järäinen* i Nousis, *Järilä* i Kumâ, *Järämäki* i Reso, *Järstü* i Eura.

Penninen (1376 *Pennis*); fsv. *Benne*. Jfr *Pennilä* i Kaxkerta.

Vastila (1380 *Wastulaby*, j *Wastalom*): fsv. *Waste*, *Faste*. Se Lundgren s. 52, Arkiv III s. 225 f., Bugge Arkiv II s. 165 f.

Torttila; se *Tortti* i Reso.

Vijinen; fda. *Wipi*.

I Svartboken nämnes från 1380 en by *Ingois* l. *Ingosby*, som enligt Svartbokens utgifvare skall ligga i Santamala eller Lemo. Det är en patronymisk bildning (*Inkoimen*) af ett från fsv. *Inge* lånadt namn. Se samma namn i Reso, *Inkinen* i Vahto.

Peinikkala; det finska personnamn **Peinikka*, som ligger till grund för namnet, kan vara en (finsk?) *kka*-afledning af den germanska namnstam, som vi ha i fht. *Baino* (jfr äfven fht. *Benico*).

Masku.

Socken med 1,450 invånare.

Bland gårdnamnen hafva vi de svenska *Nynäs*: fi. *Nyy-niäinen* (1618 *Nyjenäs*) och *Stenberg* (1555 *Stenbergh* gårdh, 1618 *Stenbergh*) samt från 1618 *Agerbo* (l. *Akerby* l. *Agerbo*), *Bööle* och *Storegården säteri*.

I äldre jordeböcker förekommer ett stort antal svenska namn, men dessa torde till större beteckna gårdar i ännu svenska trakter uti den utanför liggande skärgården. Så t. ex. må nämnas från 1589 *Björcköö, Westerby, Träsk, Nessby, Hönsnäs, Medellby, Hattresk, Wattkast, Rölling* (troligen < **Rödling*: jfr *Rödlins* i Rimito), *Karby, Markom, Bondeby, Bondenes, Galtby, Finnö, Giltö, Aspöö, Brunsker, Litzlagiltö*.

Finskt är däremot *Odensnäs: Ohensaari* (1404 *Odensaari*,¹ 1439 *Odhensari*, 1618 *Ochdensare*), hvars första led är genitiven af fi. *Ohti* (biform till *Ohto*, betydande egentligen „björn“). Samma namn ha vi i det estniska *Otepää*, tyskt *Odenpää* (representerande en äldre form med bibehållet *n*: se Setälä ÄH s. 379).

I Svartboken omnämnes en *Olauus Halffuastad* från Masku (?), men man är därför naturligtvis ej berättigad att antaga, att här verkligen funnits någon egendom med detta namn, ehuru detta kan vara möjligt.

Bland namn, som möjligen kunna vara germanska, antecknar jag följande:

Masku: fht. *Masco, Masgo*. Jfr *Muskila* i Nummi.

Akkoinen; fda. *Aggi* l. *Akki*; fht. *Acco*.

Auvola (1337 *Auas*; 1432 *Aniwasby* m. fl.; manne ej detta senare vara = *Anavainen* i Gustafs; jfr Sv.); se *Auvala* i Pemar.

Danila; fsv., fda. *Dan*. Se *Taninen* i Pemar.

Palsala; se Villnäs.

¹ Här må som rättelse till den af mig enligt kyrkoherden Ad. Neovius i Finsk tidskrift 1902 s. 419 meddelade uppgiften, att *Odensaari* 1404 skulle afse *Odensö* i Pojo, antecknas att nämnda urkundsform enligt meddelande af statsarkivarien Hausen afser *Odensnäs* i Masku och ej *Odensö* i Pojo.

Lango (*Lanko*); fsv. *Lang.* fda. *Langh.* no. *Langr.*
Jfr *Lanki* i Eurajoki, *Kymmene*, *Veckelaks*, *Nummi*; *Lankila*
i Masku, *Vihti*, *Lankinen* i Virmo.

Nivola: fht. *Nivo*. Jfr *Nivala* socken i Österbotten.

Krouvila (utt. *Kroula* l. *Krouvila*); se *Krouvi* i St.
Mårtens.

Immala (1448 *Ymmala*, 1618 *Immala*): se samma namn
i Halikko.

Naula: fsv., fno., isl. *Nagli*, *Nagl*. Se *Kaxkerta*.

Kairinen (1376 *Caris*); se St. Karins.

Kallela; fsv. *Kalle*: fda. *Kalli*. Jfr *Kalli* i *Kymmene*.
Kallela är ett vanligt finskt gårdnamn.

Kierikäinen: se *Kiikala*.

Iiroinen (1618 *Irois*); isl. *Iri* (jfr Rygh NG III s. 132).

Eura: se *Eura* socken.

Puotula: fsv. *Bodhi*. Jfr *Puotula* i Storkyro, *Puotila*
i Halikko.

Lankila; se ofvan *Lango*.

Lellainen; fht. *Lello*.

Pakainen (1472 *Pakas*); fsv. *Baghe*, fda. *Baghi*.

Kreula: fsv. *Greyge*. Se *Bjärnä*.

Villilä (1618 *Willilä*); fda. *Willi*. Jfr *Uskela*.

Vahto.

Kapell med 789 invånare.

Askuinen: se *Askainen* kapell.

Auvainen; se *Auvala* i Pemar.

Hemmola (1464 *Hemmola*); fsv. *Haemme*, fda. *Hemme*.
Jfr *Hemmi* i Kjulö, *Hemböle* i Sagö.

Kongi (l. *Konki*); kunde möjligen vara sv. *kony*, an-
vändt såsom namn på samma sätt som fi. *Kuningas* (1380

nämnes från Sääksmäki en bonde Cuningas de Rapalum: SvB.).¹ Jfr äfven namn sådana som *Kongerud* m. fl. i Norge (se Rygh NG I s. 4 o. s. v.). Å andra sidan böra vi märka *Kongola* (*Konkola*) i Halikko, Jämsä, som synes kunna vara ursprungligen finska.

Inginen (*Inkinen*): fsv. *Inge*. Jfr ofvan *Ingois* i Lemo.

Kuuttranta (1540 *Kautaranda*): namnet kunde återge ett fsv. **Gauta-strand* (jfr fsv. *Gote*, isl., no. *Gauti*), men synes mig snarast vara ett gammalt tvåstammigt germanskt personnamn: **Gautbrandr* (jfr fht. *Gauseprand*). Jfr *Kultaranta* i Nådendal, *Varjoranta* i Nykyrko, *Inkeranta* i Töfsala.

Kierikkala (1460 *Gerikala*): se *Kikala*.

Laavinen: fsv. *Lave*, isl., no. *Lafi* (Rygh NG I s. 274). Jfr *Lauvu* i Kymmene, *Laavainen* i Virmo. — Namnet tyckes äfven med kort vokal ha inlänats till finskan: märk

Lavamäki (jfr andra namn på *-mäki* ofvan s. 56), hvartill svarar *Lavila* i Eurajoki, Letala.

Silvola: fda. *Silvi*. Se *Silva* i *Kiikala*.

Rusko.

Annexsocken med 687 invånare.

En svensk lokalitetsbeteckning är väl det i Svartboken från år 1460 omnämnda *Voghtenkulla*, hvilket troligen är att förstå såsom en förfinskad form af ett fsv. *Foght(a)ta-kulla*. Jfr *Vohdensaari* i Nystad.

Öfriga anmärkningsvärda namn äro: *Asola*: se *Asila* i Angelniemi.

Valli: se *Vallinen* i Rimito.

¹ Här ha vi dock snarast att antaga ett urn. släktnamn **KuningaR*. Jfr fsv. *Kyninge*, *Kunungaby*, nsv. *Kunninge* hos Hellquist Sv. ortn. på -inge s. 79 f. och *Kuninkainen* i Hvittis.

Tuuri: fsv. *Thure*. Jfr *Tuurila* i Storkyro, Eura, *Tuurinmaa* i Laihela.

Tuori: fsv. *Thore*. — *Tuori*, *Tuorila* äro mycket vanliga finska namn.

Illoinen: fsv. *Ille*.

Uttulu: fsv. *Waldo* (1336 i Sv.); fda. *Utti*. *Uddi*.

Housiainen: Housis.

Socken med 3,039 invånare.

Utom det synbarligen ganska gamla gårdnamnet *Nynäs* (se Förh. o. Upps. 3 s. 111 ff.) ha vi troligen ett gammalt svenskt ortnamn bevaradt uti de förfinskade ånamnet *Valperinjoki*. Troligen är ån uppkallad efter någon lokalitet (gård eller berg), som hetat *Valberg*, ett vanligt nordiskt ortnamn (se t. ex. Rygh NG XV s. 71 f., Falkman s. 93). I socknen finnes verkligen också ett hemman *Valperi*. Jfr också fsv., no. *Valberg*, ett enligt Rygh GP s. 274 jämförelsevis sent från Tyskland inkommet namn. — Ett mycket gammalt ortnamn är också *Hamaro*; se härom närmare St. Marie.

För öfrigt vill jag, fästa uppmärksamheten vid följande namn:

Aatolu (1441 *Attulaby*, 1443 *Attula*); fsv. *Adhe*. Jfr *Aatila* i Kaxkerta, *Aatula* i Kjulo. Formen *Attula* kan bero på svensk ljudlag (uttalet uppkommet uti ställningen *Attulabj* med hufvudton på *bj*).

Finni; fsv. *Finne*. Samma namn i Lillkyro, Laihela, Kymmene; *Finnilä* uti Laihela, Lillkyro, Merimasku.

Ponkkilu; fsv. *Banke*. Samma namn i Päkis.

Läksy: detta egendomliga namn är troligen att jämföras med de vanliga nordiska ortnamnen på *Lex-* (äfven *Lexa*)

hvarom se Rygh GP s. 173 f., NG XV s. 46 f. 48 m. fl.).
Jfr fi. *läksy* < sv. *leva*. Se *Läksilä* i Töfsala.

Pilpola; fsv. *Philip*, *Filip*, *Filpus*. Namnet har således i likhet med t. ex. *Pilpala* i Letala, Virmo, *Pilpolu* i Lundå, *Pilpelä* i Askais inlånats medan det fsv. *f* ännu var bilabialt. Senare län (efter det den labiala spiranten *f* öfvergått till labiodental; se Noreen Aschw. gr. § 271) äro *Filpula*, *Filppula* (*Vilppula*, *Vilpola*) i Laihela, Östermark, Storå, Sastmola, Eura, Ruovesi, *Filppu* i Vederlax. — Till den äldre gruppen af län hör kanske också *Pälpäli* i Kumo, hvilket i så fall skulle tyda på en dialektisk ljudlag *ä* < *i*, analog med den från några baltiska dialekter uppvisade (Hultman De östsv. dial. § 9, 1; jfr Hesselman Stafvelseförslängning § 147).

Rauvola; fsv. *Ragnvalder*, *Ragvald*, *Ragval*, no., isl. *Rognvaldr*. — Ytterst vanligt finskt gårdnamn (t. ex. *Rauvalu* i St. Karis, *Rauvola* i Nakkila, Eura, Eurajoki, Uskela, Lokalaks, Mietois).

Jüräinen; fsv. **Iaeri*. Se Lemo.

Hukulu; se Lundå.

Ritari; fsv. *riddare*, användt såsom tillnamn.

Veso; fda. *Wesi*. Jfr *Vesu* i Eurajoki, *Vesä* i Kuusjoki. Namnet kan naturligtvis äfven vara = fi. *vesa* telning, germanskt lånord (Karsten, Nordiska studier s. 46 ff.).¹

Killainen; se samma namn i Merimasku.

Tuori (1555 *Torasby*); fsv. *Thore*. Se Rusko.

Huntsa; fsv. **Hundse* (?). Se härom närmare *Hintsala* i Halikko.

¹ Däremot är Karstens ibidem framställda antagande att fi. *vihanta* m. fl. vare län från samma germanska stam ej riktigt. Stammen *vihä* ~ *viä* är allmän i finsk-ugriska språk. Se Setälä ÄH s. 275.

Prami; fda. *Bram*, *Brami*.

Kuloila; fsv. *Kul*.

Kärmelä (1540 *Gärmälä*); den anförda formen från 1500-talet ger anledning att tänka på svenskt ursprung: jfr fda. *Germer*, fsv. *Germund*. Märk *Kärmä* i Pikis.

Pläsi; fsv. *Blaesi*.

Köönikkälä; fsv. *Konika*, no. *Koneke*. Det fsv. namnet är känt från 1378 (Svb.) och 1383 (Kock, Scand. archiv. s. 14); i Norge har namnet från Tyskland inkommit först under 15:de århundradet (Rygh GP s. 160). Lundgrens (Sv. Im. X:6 s. 163 not 1) antagande, att *Könicka* möjligen vore „bildat af nordisk stam medelst en främmande ändelse“ synes osannolikt. — Jfr *Köönickä* i Kumå, *Könicke* i Bromarf.

Laaleinen; se Villnäs.

Yrjäne; fsv. *Yrjän*. Jfr *Yrjäntilä* i Eura.

Houna; fsv. *Hogne*, isl., no. *Hogni* (< **Haguni* [fht. *Haguno*] = fi. *Hakuni*). Jfr *Hauvinen* i Reso, *Hakuni* i Vemo, Harjavalta, *Hakula* i Eurajoki, Nousis, Lundå, Lokalaks, *Hakula* i Lojo, *Hakulinen* finskt släktnamn.

Päkkilä; fda. *Bekki* l. fsv. *baecker* (bäck).

Palsala; se Villnäs.

Klemettylä; fsv. *Klemet*. Vanligt i finska namn. Se *Kiikala*.

Klemelä; se *Kiikala*.

Viinikka; fht. *Winicho*, fsv. *Winik* (enl. Forsman PN s. 85).

Hakula; se *Houna* ofvan.

Tryyki; fda. *Thryggir*, no. *Tryggr* l. *Þryggr*.

Kolli; se *Kaxkerta*.

Aivikki; se St. Bertils.

Pakainen; se *Masku*.

Puotus (1555 *Potushy*); jfr *Puotula* i Masku, Storkyro, *Puotila* i Halikko, Vemo.

Hemuinki: fsv. *Haemming*.

Jauni: fsv. *Ian*. Se *Jaanu* i Uskela, Kiikala.

Huitti: fsv. *Hwit*. Jfr *Huittinen* socken, *Huittila* i Pemar.

Prehtu: detta dunkla namn bör kanske jämföras med Lolland-Falsterska tillnamnet *Brechder* eller också kan det förklaras på följande sätt: *Prehtu* < **Bregta* < **Brigta* (jfr Hultman, De östsv. dial. §§ 7.2, 28) < *Brigita* (jfr *Brigdhurud* hos Rygh GP s. 51). Jfr *Prühti* i Kauvatsa, *Prÿhti* i Kjølo.

Suna: fsv. *Sune*, fda. *Suni*. Jfr *Suni* i Eura, *Sunila* i Kymmene, *Suni* i Borgå, *Suna* i Esbo.

Valperi: se ofvan.

Vastlaks; jfr *Vastila* i Lemo (fsv. *Vaste*, *Faste*). Här är det dock möjligt att första leden utgöras af fi. *vasta* (= det emot liggande).

Mietoinen.

Socken med 1,734 personer.

Uti ett köpebref af den 29 januari 1375 öfverlåter Bengt Galne sitt gods *Nidrae* (= Nederå), „som liggher wid Methos i Wirmo“ till en Olof Jönsson. Detta *Nidrae* heter redan 1439 *Alasiokj* (Svb.).

Bland gårdnamnen må följande påpekas:

Aarlaks; se Pikis.

Triittula (äldre *Tritzula*: se Ojansuu Virittäjä 1892 s. 91); etymologi?

Airikkala: se *Airikki* i Bjärnä.

Vakkinen (*Orko-*, *Rauta-*: 1540 *Orkavuckis*); fda. **Wakki*. Jfr *Vakkila* i Storkyro.

Urola; fda. *Uri*, fht. *Uro*. Kan dock naturligtvis äfven vora rent finskt (= fi. *uro* hjälte). Se *Uro* i Paattinen.

Pursila (1540 *Bursila*); möjligen fsv. *Bruse* med metathes (jfr Saxén Virittjä 1898 s. 7 f., Wiklund Nordiska studier s. 152 ff.).

Rauvola (1434 *Rawala*, 1540 *Raffüala*); se Nousis.

Runoinen (1380 *Runoys*); fda., fno *Runi*. Jfr *Runola* i Nykyrko.

Hakari; fsv. *Haghar*.

Kattilus; se Koskis.

Virmo: Mynämäki.

Socken med 4,232 invånare.

Socknens svenska namnform (*Virmo*) är säkerligen ett gammalt nordiskt namn. Det skrives i äldre tider: 1352 *de Wirmo*, 1366 *jn Wirmo*, 1375 *Wirmaa*, 1425 *Wirmaa*, 1431 *Wirmo*, 1471 *Wirma*, 1515 *Wirmo*, 1532 *Vermo*, 1540 *Wirmä*. Vi hafva här synbarligen ett fsv. **Wir-m-ä*, hvilket jag antager hafva varit ett gammalt namn på den genom socknen flytande *Mynäjoki*. Vi återfinna namnet i det fornhögtyska flodnamnet *Wir-m-a* och de fornnorska älfnamnen *Werma* och *Wermaa*. Enligt Noreen, Spridda studier II s. 64 ff är första leden i dessa namn identisk med den utvidgade ordrot, som återfinnes i det svenska sjönamnet *Värmeln*, hvaraf *Värmland* fått sitt namn, det fornhögtyska flodnamnet *Virmil-aha* och isl. *vermsl* „källsprång“, och betyder ursprungligen „framkvällande, porlande, brusande“.¹

Äfven bland socknens gårdnamn finnas några af tydligt svenskt ursprung. Ett sådant är *Lepistö*, som 1346 skrefs in *Laepistadham* och som jag sammanställer med det af

¹ Doc. Karsten har meddelat mig, att också han anser namnet för svenskt.

Rygh GP s. 174 nämnda *Leppestad*, hvars första led han antager utgöras af ett personnamn *Leppi* (jfr dock äfven Saxén, Sv. bef. ålder s. 14).

Ett annat svenskt lokalnamn af gammalt datum är *Haga*, omnämndt redan 1346 (*aff Haganum*).

Det 1618 anförda ängnamnet *Papekulla* är väl i likhet med andra svenska ortnamn på *-kulla* (se Saxén, Finsk Tidsskrift 1902 s. 418) sammansatt med ett personnamn. Jfr fda. *Papi* eller fsv. *Fabbe*.

Ett verkligt nordiskt ortnamn är måhända ännu *Halso* (1373 *Halso*), hvilket jag ville förklara såsom en urnordisk pluralgenitiv af fsv., isl. *hals*, vanligt i ortnamn; se t. ex. Rygh NG Indl. s. 53. Löffler Arkiv X s. 168. Jfr de nysvenska *Hals*, *Halsa* (Rosenberg, Geogr. stat. handlexikon). *Halso* vore då en parallel till de ofvan ss. 55, 74 behandlade *Hamaro* och *Upalinko*. Det är ju en bekant sak att i forna tider plurala namnformer voro mycket vanliga. — Sockennamnet fi. *Halsua*: sv. *Halso* (i Österbotten) synes mig vara ett annat namn, antagligen finskt. Däremot är *Halsi* nära Björneborg svenskt (jfr äfven *Halsö* i Hvittisbojård).

För öfrigt förtjäna följande namn att uppmärksammas:

Kaarleinen l. *Kaarleis* (1375 *Karlis*, 1439 *Karlesby*, *Karless*); fsv., fda., fno., isl. *Karl*, *Karle*, *Karli*. Den ofvan nämnda formen *Karlesby* kan naturligtvis ej uppfattas såsom svensk (se Lundgren, Sv. lm. X:6 s. 149).

Aakula; fsv. *Aghi* l. *Ake*. Jfr *Aaka* i Sastmola, *Aakai-*
nen i Sastmola samt *Aakkainen* i Pemar, *Aakkula* i Kan-
gasala.

Aikkinen (1540 *Aijekis*); fsv. *Eke*. Jfr *Aikko* i Raumo,
Haloila (1540 *Haloijla*) och *Haloinen* (1416 *Haloss*,
1540 *Halaismäki*; troligen samma namn); fsv. *Hal*, fht. *Halo*.
Namnet är i så fall mycket gammalt lån. *Halonen* är van-

ligt finskt släktnamn i olika delar af landet och *Hal-* är en mycket vanlig finsk namnstam, hvarför vi ej utan vidare få antaga lån. Jfr äfven *Hulikko*.

Huolinen förutsätter likasom *Huolilu* i Vemo ett finskt personnamn **Huoli*, som kan vara finskt, men äfven kan jämföras med sv. *Hole* (Lundgren s. 105 not).

Airikki: se Bjärnå.

Kattelus (utt. *Kallus*; 1540 *Kattilus*); se Koskis.

Hänti l. *Händi* (utt. *Hänvlä*; 1540 *Hendilä*); fsv. *Huente*. Jfr *Hänti* i Lundå, *Häntilä* i Vemo.

Laavainen; se *Laavinen* i Vahto.

Lankinen (1373, c. 1470 *Lankis*); fsv. *Lang*. Jfr *Lankila* i Masku.

Norri; kanske något svenskt namn på *Norr-*. Jfr äfven *Norrola* i Töfsala.

Kryssi; etymologi? Männe fsv. *krytz* = kors (märk t. ex. 1388 *Krytzeborgh*, *Krytzebergh* = Korsholm, nära Vasa: Rydberg, Sveriges traktater II).

Nakkila; se *Nakkila* socken i Satakunta.

Kelkka; fda. **Kialki*. Fr. *Kelkka* återger alltså den obrutna formen.

Krappe; se *Krapenpyöli* i Kiikala.

Pursila; fda. *Barsi* (1418 *Jacob Parsi* i Virmo enligt SvB).

Pilpola; se Nousis.

Airikkula; se Bjärnå.

Pellilä (utt. *Pellä*); fsv. *Fiaelle* (ursprunglig böjning: **Felle*: *Fiulla*). Jfr *Pelli* i Säskylä. *Pellinen* förekommer såsom ort- och släktnamn äfven i andra delar af Finland.

Pursinen (utt. *Pursla*: 1346 *Ollj Pursi*, 1454 *Mattis Purciue*, *Purcia*, 1402 *Jachi Pursaynen* m. fl.: SvB.; 1540 *Pursiäis*); se *Pursila* i Mietois.

Raimela (1373 *de Raymalum*: Svb.; 1346 *de Remalun* uti Skoklosters Abo codex; 1540 *Raijmela*); fht. *Raimo*. fda. **Rem*, isl. *Hreimr*. Då den från Skoklosters Abo codex anförda formen *Remalun* med säkerhet torde få anses beteckna samma namn, så finna vi här ett nytt exempel ljudöfvergången *ai* > *e* (jfr *Laitila* > *Letala*, *Raisio* > *Reso* o. s. v.). — *Rimal* i Solf är troligen ett annat namn och bör väl jämföras med *Romol* (< *Rimull*) i Norge (se Rygh NG XIV s. 281).

Harska: samma namn kan äfven uppvisas från Sverige (*Harska*), och då namnet ej torde kunna etymologiseras i finskan, så böra vi kanske antaga att vårt namn är ett gammalt nordiskt personnamn (troligen tillnamn), som är att jämföra med no. dial. *harsk* 1) „noget haard i sin Tale“, 2) „djerv, dristig, ivrig“ (Aasen).

Rautila (utt. *Rötla*); no., isl. *Rátr* l. släktnamnet *Rut*. Jfr *Rauti* i Laihela (1732 *Rut*), Lojo.

Vika; jag har ej någon uppgift om uttalet. Männe långt *i*? Jfr i så fall *Viikka* i Lundå m. fl.

Vina: fda. *Wina*. fht. *Wino*.

Sunila; fsv. *Sune*. Se *Suna* i Nousis.

Tiuvainen: isl. *Þiofr*.

Thursinperä (1346 *Tursonperä*, 1540 *Tursonpä*); fda., fht. *Thurs*. Jfr *Tursas* i Lundå.

Vänni: motsvarar i det nuvarande språket sv. *Sven*. *Venne*, *Venni* förekommer ofta såsom namn i äldre tider (se Svb.); jfr äfven fht. *Venni*.

Vallainen (1375 *Waldas*, c. 1480 *Valdas*, *Waldas*); no., isl. *Valdi*. Se *Vallinen* i Rimito, *Vallila* i Vemo, *Vallast* i Nykyrko.

Fultila; fsv. **Fulle* (märk *Fuldabro*).

Krowila: vanligt namn. Se ofvan.

Otla (< **Ottila*): fsv., no., isl. *Oddr*: fda. *Otti*.

Frantla (< **Frantsila*): fsv. *Fransz*. *Franssila* förekommer flerstädes i Finland.

Talla (< **Tallala*): fsv. *Dalle*, no., isl. *Dalla*.

Kūsala (utt. *Kūsla*): se Pemar.

Astla (< **Astala*): fsv. *Aste*. Äfven i Kumâ, Eurajoki. Jfr *Asteljoki* i Bjärnå.

Hannula; fsv. *Hanne*. Vanligt finskt namn.

Ettala: fda. *Etta*, **Etti*.

Pukkila; se Uskela.

Hemmälä; fsv. *Haemme*; fda. *Hemme*.

Pundala; se *Puntamäki* i Lundo.

Kauppiä: fsv. *Kope*. Se Halikko.

Munttinen (1540 *Müntis*): fsv. *Munti* (Dietrich, Runenwörterbuch).

Slutligen må här upptagas till granskning namnet på den genom socknen flytande älfven *Laaajoki* (1540 *Laiioki*, 1571 *Laioki*; nuvarande uttal *läjjo*). Ojansuu II s. 69 antager ett äldre finskt *läjjoiki* och jag vill ej bestämt opponera mig mot denna tolkning. Men så länge äldre bevisande former af namnet ej uppvisats, vill jag dock framhålla möjligheten af annat ursprung, hvilket synes mig dess mera berättigadt som den närbelägna *Mynäjoki* äfven haft ett nordiskt namn (*Virmä*). *Laaajoki* synes mig nämligen kunna återgå på ett fsv. **Lā-ā*, sammansatt af fsv. *ā* och fno. (*lō' l.*) *lá* f. „sjö, strandvatten“. Detta *lá* ingår i talrika ortnamn på Island, i Danmark och Sverige (märk t. ex. det bekanta *Laaland*: se Löffler Arkiv I s. 260). Likasom namn sammansatta med det sannolikt rotbesläktade *ló* „lund“ stundom torde betecknat en offerlund (Löffler Arkiv I s. 262, X s. 169), så är det kanske möjligt, att *lá* uti **Lā-ā* angifvit något heligt vatten, och vi skulle i så fall i namnet finna spår af en gammal nordisk offerplats.

Sådana har jag i allmänhet ej påträffat i Egentliga Finland (jfr dock *Kilpijoki* i Lundå), men däremot torde några sådana kunna uppvisas från Satakunta (*Viasvuori*, *Asson*, *Lauhavuori* o. a.: se nedan).

Vehmaa: Vēmo.

Socken med 3,310 invånare.

Vemo socken tyckes fordom haft en talrik svensk befolkning. Många gamla svenska ortnamn kunna uppvisas och socknen hade i äldre tider det svenska namnet *Kaland*. Detta namn är visserligen ganska sällsynt, men identiteten af *Vemo* och *Kaland* kan ej betviflas (åtminstone såsom häradsnamn).¹ En enda gång nämnes namnet i Svartboken (1367 *Kalandia*) och förekommer då i en öfverskrift, där sedan en annan hand senare tillagt: *j Wemo socken*. Men denna urkundsform är dock ej den enda, som talar för att socknen verkligen haft detta namn. I Arwidssons handlingar förekommer det fyra gånger: 1445 *y kalande*, 1450 *i kalande* (Arw. III), 1451 *kalands haeredhe* (Arw. IV), 1457 (warhiala by) *j kalandis* (Arw. V). Från dessa trakter nämnes i Svartboken flere gånger en person *Lonis Kalenske* (1367), *Iohannes Karlenskue* (1374), *Iohannes Kalenskae* (1376, var. *Kalantska*). Detta *Kalenske* kan ej betyda annat är att personen i fråga var hemma från *Kaland*. I en handling intagen i Sv. dipl. IV och daterad den 2 febr. 1322 nämnes en *Thordo de Kalandia*. Namnet förekommer äfven, förknippadt med en intressant historisk upplysning, hos Agricola i företalet till Nya Testamentet (1548). Han säger nämligen där, att „*Lootolaiset Calandis*“ (d. v. s. skärgårdsborna i *Kaland*) något förr

¹ Detta påpekas redan hos Styffe, Unionstiden s. 311 not 3.

öfvergingo till kristendomen än finnarna på fasta landet. De voro sålunda under Agricolas tid sannolikt ännu svenskar. Detta framgår äfven däraf, att t. ex. en urkund af år 1575 (n:ro 1228 i statsarkivet) talar om „Vemo finskt socken“ och „Vemå svenskt socken“. Jfr äfven Elmgren Hist. Arkisto V s. 27 („Vemå finsk“, „Vemå svensk“: 1553). Agricolas uppgift har sedan vanligen tolkats oriktigt. Man har trott, att *Calandis* betecknade Åland (se Krohn, Suom. kirj. vaiheet s. 38). Slutligen kan jag ännu anföra namnet från en i Langebek-Suhm, *Scriptores rerum danicarum V* intagen urkund *Necrologium Gotlandiae Fratrum Minorum in Wisby* (påbörjad 1340). Där omnämnes (s. 571) en Dominus Booz de Calande Miles (et uxor ejus Domina Sigrydis). Uti registret (band IX) tillägges efter *Caland* af utgifvaren „in Finlandia (?)“.

Ifrån Kaland tyckas sedan också andra närliggande trakter koloniserats. I ett köpebref af den 23 juni 1316 (Svartboken) uppräknas nämligen i *Nybygd* (= St. Mårtens socken) bland andra lägenheter äfven *Kaleningiatekt* (= kaländingarnas tägt). Se ofvan s. 60.

Vemo socken omnämnes mycket ofta i våra urkunder (1331 *Wemo*, 1345 *Waemu*, 1350 *Wemo*, 1386 *Waema*, 1423 *Wema*, 1479 *Vema*, 1540 *Vemå* o. s. v.). Men då namnet *Kaland* blott jämförelsevis sällan uppdyker, så måste man väl antaga, att detta troligen mycket gamla namn redan under medeltiden började falla i glömska och ersättas af *Vemo*. Namnet måste af denna orsak anses höra till de äldre svenska namnen hos oss. *Land*-namnen behöfva ej alla anses höra till de älsta namngrupperna, om ock Rygh NG Insl. s. 63 f. ansett dessa namn i Norge tillhöra vikingatiden och sträcka sig t. o. m. något längre tillbaka i tiden, ty i Sverige förekomma hithörande namn, som ej synas tyda på hög ålder, hvarför äfven Nordlander, Norrl. samlingar s. 246 f. ej räknar dem till

de äldsta namnen. I Finland äro sådana namn sällsynta och förekomma mest såsom landskapsnamn: *Aland*, *Nyland*, *Tavastland*, *Lappland* samt dessutom blott uti *Hogland* och *Hammarland* äfvensom ganska ofta i ö- och ängnamn (se nedan).

Namnet *Kaland* torde ej häller i Sverige och Norge vara okänt. *Kullings* härad i Sverige förekommer i äldre tider under följande namn: 1396 *Kalands herith* (Styffe, Bidrag till Skand. hist. II), 1511 *Kollens herrith*, *Kolens haerad*, 1520 *Collands heret* (Styffe V). Utvecklingen tyckes sålunda hafva varit: *Kaland* > **Käländ*, *Kälen* (1511, *Kolens*) > *Kollen* (uti juxtapositionen *Kollens* härad) > *Kulling*. Af namnet framgår att *a* i *Kaland* är långt. — I Norge torde *Kaland* förekomma såsom släktnamn (jag har sett det på en skylt i Kristiania).

Äfven en mängd andra svenska ortnamn kunna vi påträffa i våra medeltida urkunder. Jag antecknar dem här, ehuru det är möjligt, att några af dessa orter legat i den del af socknen, som nu bildar Lokalahti kapell (se nedan).

Dyrffuenes 1374 (*Dirwenes* 1374, *Diaerffuanes* 1386, *Diaeruaenese*, *Diaerffuaeness* 1387, *Dyaerwenaes* 1400); näs och äng i Vartsaari i Lokalaks. Första leden är fsv. personnamnet *Diaerf*.

Hiaello 1375, 1383. Första leden är fsv. personnamnet *Hiaelle* (< **Hiaella-ø*). Jag har i Finsk tidskrift 1902 I s. 418 uppvisat, att namn på *ö* i Finland ofta innehålla ett personnamn såsom första led. Detta personnamn återfinnes kanske i sin obrutna form i gårdnamnet *Hellä* (utt. *Hella*; troligen < **Hellala*; jfr äfven fht. *Helli*). Männe *Hiaello* = *Hellä*?

Langhstiaerto 1375 (*Langstiaerto* 1383). Namnet är sammansatt af fsv. *langer* och *stiaerter*.

Werkaholm 1375 (*Werkiaeholm* 1383).

Molley 1490.

Om det i Svb. från år 1331 omnämnda *Djupvik* (*Diup-uich*) låg i Vemo (= Vemoviken: Vehmassalmi?) eller på Åland — såsom Svartbokens utgifvare tyckes antaga — är osäkert.

Dessa ortnamn äro numera — så vidt jag har mig be-
kant — bortglömda, men följande svenska namn kvarleva
ännu:

Böle (1477 *Bole*, 1589 *Bööll*).

Bergvik

Korsnäs

Puosta (1350 *Bolstad*: Svb.; antagligen samma namn;
1477 *Postha*; 1540 *Puosta*, 1589 *Posta*).

Man torde därför hafva skäl att antaga, att några af
nedan uppräknade namn, innehållande svenska ordstammar,
 varit svenska ortnamn, om ock större delen af dem äfven här
 blott tyda på kulturinflytande.

Antala; no. *Andi* (?). Jfr *Andelmaa* i Pikis.

Ane (1540 *Anenkylä*); fsv. *Ane*.

Puotila l. *Buotila* (1540 *Botila*); fsv. *Bodhi* l. *Bote*.

Se samma namn i Halikko.

Tanila; fsv. *Dan*. Jfr *Taninen* i Pemar.

Tuomarla (1411 *Redhuka*, *Redukka*, 1422: Super *Re-
dukka* dictum *Doomberlaby* jn Wemo); fsv. *Domar*, isl. *Do-
marr*. — Dunkelt till sin etymologi är *Redukka*. Om det
 ej beror på felläsning eller felskrifning i. st. f. *Rebukka* (hvar-
 om se *Bukkila* i Pikis), så är det kanske ett gammalt ger-
 manskt namn, bildadt med suffixet *-ka* (jfr t. ex. fht. *Redi*).

Kunnila l. *Gunnila* (1477 *Gunnila*, 1540 *Gunilla*):
 fsv. *Gunne*. Jfr *Kunnainen* i Nådendal. *Kunni* i Kumå.

Prusila; fsv. *Bruse*. Vanligt namn. Se ofvan.

Hilleinen: fsv. *Hille*.

Klaavola: se *Kluavo* i Uskela.

Kräkilä; fsv. *Gregge*. Se Merimasku.

Huovari: fsv. *Hofwardh* l. fsv. *hovare* (person som upp-träder med stat), användt såsom tillnamn.

Huukainen: se Askais.

Inkala (1540 *Ingala*); fsv. *Inge*.

Inkurinen (utt. *Innariste*; 1540 *Ingoris*); fsv. *Ingor*.

Kierikkalu; vanligt namn. Se Kiikala.

Hinno; fht. *Hinna*.

Krookki (1540 *Krokis*); se Brunkala, Reso.

Tuatila; se Pemar.

Kuulila (utt. *Kūla*); fda., no., isl. *Skáli*.

Kummola: fsv. *Gumme*.

Lahdinko (1331 *jn Ledhwenge*, i öfverskriften *Ledhwngi*, öfver hvilket samma hand (?) skrifvit *Ludhusungi*¹: 1415 *Ladhinga*, 1559 *Ladingo*). Då den finska formen ej kan härledas från den fornsvenska och då den äfven vore svår att förstå såsom beroende på folketytologi, i fall namnet vore af nordiskt ursprung (jfr sv. *Ledinge*, *Leding*, fsv. *Ledungv-hambre*: det sista 1331 i Sv. dipl. IV), ty fsv. *Ledhwng* skulle då förutsätta ett äldre **Leidhunge(r)* (< **LaiðungR*), så har jag förut (Nordiska studier s. 45) antagit, att den svenska formen berott på folketytologisk ombildning af den finska. — Jag medger att denna förklaring ej fullt tillfredsställer mig — i synnerhet som *Ledhwng* är den älsta be-lagda formen², hvilket synes tala mot mitt antagande — men själfva antagandet beträffande lånets gång förefaller mig dock tillsvidare sannolikast. Märkas bör nämligen, att fsv. *Ledhwng* äfven kan tänkas hafva inkommit i svenskan från fi. *Lahdinko* (~ *Lahdingon* o. s. v.) före *i*-omljudets tid,

¹ Svartboken; jfr Sv. dipl. IV.

² Märkas bör dock den redan i diplomet af 1331 gjorda rät-telsen af *e* till *a*.

hvidan vi af fi. *Lahdinko* skulle vänta oss ett fsv. **Ledinge*, som ju lätt kan gifva oss den belagda formen *Ledhunge*. Växlingen *-ing- ~ -ung* — är ju så ytterst vanlig. Om fi. *Lahdinko* se äfven Ahlqvist Suom. kiel. rak. § 74; jfr äfven Forsman Pak. nim. s. 192 ff. — Om fsv. *Ledhunge* se numera också Hellquist Sv. ortn. på *-inge* s. 88 f.

Torkkila; fsv. *Thorkel*. Se samma namn i Bjärnä. Angelniemi.

Huolila; se *Huolinen* i Virmo.

Haukka; fsv. *Hok*. Se *Haukkala* i Uskela.

Kummoinen; se *Kummola* ofvan (i denna socken).

Arvela; fsv. *Arve*, fda. *Arvi*. Vanligt finskt namn.

Lapila: fsv. *Labbe*, **Labi*. Då namnet i äldre tider var vanligt i Finland (se Lundgren s. 163), får man kanske antaga, att vi hafva det bevaradt i något af de talrika ortnamnen på *Lappi-* (t. ex. *Lappi*, *Lappila*). Jfr *Lavila* i Laitila. Eurajoki, *Lapila* i Harjavalta.

Kalpi: fsv. *Kalf*, fda. *Kalff*, isl., fno. *Kálfr* (hvarom se ofvan s. 14).

Paitulainen (utt. *Paitlaine*); jfr fht. *Baidilo* (jfr äfven fht. *Baitorix*).

Papala (1540 *Papala*); fsv. *Fabbe* l. fda. *Babbi* (jfr äfven fht. *Babo*, *Papa*). Jfr *Pappinen* i Uskela, St. Karins.

Pullila; fsv. *Bulle*. Jfr *Pulli* Östermark, Lojo, *Pullola* i Muurla, släktnamnet *Pullinen*.

Händilä (utt. *Händlä*); se Lundâ. Eller måne vi få antaga ett fi. *Hüntälä*, hvilket kunde vara en öfversättning af det ofvan från 1375 anförda *Langhstiaerto* (fi. *häntä* = sv. *stjärt*)?

Putta; fsv. *Butte*; fgt. *Butta* (Pipping, Ardrestenarna s. 25). Jfr släktnamnet *Puttila*, *Puttinen*.

Kreula: se Bjärnä.

Rautila; fda. *Roth*; isl., fno. *Rauðr*.

Reinilä (utt. *Reilä*); fda. *Regni*. Jfr *Reini* i Jurva, *Reinilä* i Storkyro.

Revo; fda. *Rew*, *Revo*. Jfr *Revä* i Kiikala.

Rokkainen; man torde kunna förutsätta ett fsv. **Rogge* (< *Roðgeirr*). Jfr *Rokku* i Vederlax, Pöytis.

Pursila; se *Pikis*, *Pemar*.

Saurikkalu (1589 *Sarichalu*); fht. *Saricho*.

Sunila; fsv. *Suni*. Vanligt namn. Se ofvan.

Ukkilu (1350 in *Wkkiulum*, in *Wukactum*, 1417 *Vkkelax*, c. 1480 *Wkkilax*, 1540 *Uckilax*); fda. **Uggi*. Namnet kan dock äfven vara ett fi. *Ukki*, biform till det vanliga *Ukko*.

Knaapi; se *Halikko*.

Pryykilä: namnets nordiska ursprung torde ej kunna betvivlas, ehuru jag ej tillfredsställande kan förklara det. — Man kunde tänka på fsv. *bryggia*, isl. *bryggja* „brygga“ eller också fsv. *bryggio hus* (eller någon annan sammansättning med *bryggio*, *brygge*), *bryggiare* (jfr också Loll.-Falst. *Brygger*, *Brygman*), men i alla dessa fall skulle vi vänta oss ett kort *y* på samma sätt som i det appellativa lånordet fi. *pryki* (= brygga) och i det i Svartboken från Vånå 1329 omnämnda *de Bryggaelum* (Codex Aboensis: *Bryggialum*), *de Bryggiælum* (Cod. Ab. *Brykialum*). Då jag ej håller känner till något fsv. personnamn med uddjudande *b*, hvarmed fi. *Pryykilä* kunde jämföras, så måste man kanske tänka på något namn med begynnande *f*. Jfr t. ex. fsv. *Fridhger*, *Frødhger* (måhända närmast ett [mellan?] stadium **Frydhger*, ehuru en sådan form ej är uppvisad; jfr dock *frjþlos*, hvarom se No-reen, Aschw. gr. § 108, anm. 5).

Vallila; se *Vullainen* i Virmo.

Viiainen (1477 *Wiius*); namnet är en patronymisk *nen-*afledning af ett finskt personnamn **Viiä*, som äfven återfinnes

i ortnamnet *Viiala* (i Nådendal, Lempäälä, Valkeala; därjämte *Viialanjoki* i Lempäälä; 1481 nämnes en *Peeter Wijalast* från Tennilä socken i Tavastland: Hausen I). Detta **Vii* kan utgå från något af de talrika skandinaviska namnen på *Vé-* (*Vébiörn*, *Vébrandr*, *Véleifr*, *Vémundr* o. s. v.; jfr *Vii-vaistenkylä* i St. Marie, som kanske utgår från ett germanskt namn på *Vā-*); därjämte känna vi äfven det enkla *Vé(e)* såsom mytiskt personnamn (Noreen, Aisl. gr.³ § 397, 3, a) och från vår egen medeltid ha vi *Vie* bevaradt såsom tillnamn (1407 *Iop Vie*, nämndeman i Helsinge: Sv.).

Ehuru sålunda svenskt ursprung i detta fall är möjligt, måste dock sammanställningen anses för osäker, ty vi ha å andra sidan sådana finska ortnamn som *Viianki* (Hyrynsalmi), *Viianto* (Pielavesi), som möjligen äro bildade på samma ordstam, som ingår i *Viiala*, *Viianen*. Till dessa hör kanske äfven *Viiari* i Kisko. — Om *Viasvesi*, *Viasvuori* se nedan Harjavalta. — *Viianen* förekommer äfven i Töfsala och Laihela.

Viiainen (1540 *Vijkas*); se *Viikka*.

Ampela (utt. *AmBerla*); fsv. *Arnbiörn*, *Anbiörn* (senare ofta på *Am-*; se Lundgren s. 15). Här ha vi väl närmast att antaga den obrutna formen (lat.) *Anbernus*.

Krookila; se *Krookila* i Reso, *Krooka* i Brunkala.

Hakuni; fsv. *Hogne*, isl. *Hogni* (< **Haguni*); fht. *Haguno*. Jfr *Hauninen* i Reso, *Houna* i Nousis m. fl.

Händilä (utt. *Händlä*); fsv. *Haente*. Se *Häntelä* i Halikko, *Händi* i Lundå, *Virmo* m. fl.

Randala (utt. *Ranpala*); fda. *Rand*, *Randi*. *Rantala* är dock ett mycket vanligt finskt namn och härledes väl i de flesta fall från fi. *rantu* (< sv. *strand*).

Cokalahti.

Kapell med 1,768 invånare.

Svenska namn finnas ännu några: *Björkö: Perkiö* (1458?, 1459 *Paerke*, 1618 *Biöreköö*, *Store Pärkö*, *Lille Perköö*.

Böle.

Ragö (1350 *Rogoo*, 1618 *Rågöö*).

En makaronisk bildning af troligen ganska ungt datum hafva vi i *Havaisholm*.

Märk för öfrigt:

Palkkinen (*Balkis*): fsv. tillnamnet *Balk*: jfr också isl. *bálkr* (i SvB. 1324 *Asind et Copu de Balco*).

Hakula: fsv. *Hakul* (se Hellquist. Sv. ortn. på -inge s. 52).

Muntila (utt. *Munpla*): fsv. (runst.) *Munti* (Dieterich, Runenwörterbuch).

Taivassalo: Töfsala.

Socken med 2,781 invånare.

Minnen af en äldre svensk befolkning finna vi i följande namn:

Böle 1589, 1628.

Nötö (1589 *Nottöö*, *Nothöö*, 1628 *Nöthö*).

Södherby 1589, 1628.

Åsleholm 1589. Hör kanske till Gustafs. Se nedan.

Helsinge: Helsinki (1555 *Helsingaby*, orten ligger vid ett smalt sund: *hals*: se Löffler Arkiv X s. 68 not).

Svenska namn äro väl äfven de till sin etymologi dunkla *Marins*, *Dädmarins*¹ (1628). Däremot torde *Kettarsalmi*:

¹ Jfr fht. *Mar*, *Thietmar*, *Diethmar*.

Kättarsund vara finskt. Det skrifves redan 1395 *Kaethersalme*. Den svenska formen har jag ej antecknad förrän från 1515 (?): *Kaetarasund* (1618 *Kettarsundh*).

1564 nämnes i socknen ett *Kumla* (Sv. riksark.).

För öfrigt må följande namn antecknas:

Aakainen; se *Aakala* i Virmo.

Tuomarainen (1540 *Domaris*, 1569 *domaris*); fsv. *Domar*. Se *Tuomarla* i Vemo, Eura.

Pirkola; fsv., fda. *Birge(r)*. Jfr *Pirilä* uti Kiikala.

Läksilä (utt. *Läkslä*); troligen samma stam som i *Läksy* i Nousis.

Mannoinen: troligen samma personnamn, som vi hafva i de vanliga *Manni*, *Mannila*, *Manninen*. Se *Muurla*.

Hemmilä; fsv. *Haemme*.

Halismäki; fsv. *Hal*, fht. *Halo*. Jfr *Haloila* i Virmo.

Pyörilä (utt. *Päärli*; < **Pyärnlä* < **Pyörnili*; jfr *Ojansuu* s. 129); fsv. *Biorn*, *Biörn*. Samma namn i Nykyrko.

Hilloinen (1540 *Hilloijs*); fsv. *Hille*. Jfr *Hilleinen* i Vemo.

Huitla l. *Huutilaksi* (utt. *Huitla*; < *Huitila* l. *Huittila*); fsv. *Hwit*, *Hwite*. Se *Huittila* i Pemar.

Huukainen (1589 *Hwukais*); se Vemo.

Inkeranta (1540 *Ingiranda*); fsv. *Inge* + fi. *ranta* eller också ett sammansatt, förut ej uppvisadt fsv. *Ingebrand* (fht. *Ingobrand*). Jfr *Kulturanta* i Nådendal, *Kautranta* i Vahto, *Varjoranta* i Nykyrko.

Karpi; se *Karpala* i Pemar.

Jürpilä; fsv. **Iaerp*, *Iaerpe*.

Kummila; fsv. *Gumme*.

Lemetti (1477 *Lemyttala*, *Lemittis*); fsv. *Klemet*.

Norrola; se *Norri* i Virmo.

Pollila; fsv. *Bolle*.

Hasula; fda. *Hasi*, fht. *Haso*.

Sannainen (1540 *Sañaijs*, 1589 *Sannes*); fht. *Sanno*.

Eller kanske ett sv. *Sannäs*.

Suni; fsv. *Sunc*. Vanligt namn.

Viiainen (1541 *Wiasby*, 1550 *Wias gord*); se samma namn i Vemo.

Perttala (utt. *Pertla*); fsv. *Baerte*, *Berte*, fno. *Bjartr*.

Se *Perttilä* och *Perttula* i Storkyro, *Berttala* i Päkis.

Krouwila; se St. Mårtens.

Knutila (utt. *Knötla*); fsv. *Knut*. Vanligt namn.

Urkola; förutsätter kanske ett fsv. **Urgi* (jfr fda. **Uryer*).

Palvi; se strax nedan *Palva*.

Velkua I. Palva.

Kyrklig församling med 520 invånare.

Namnet *Palva* anser jag vara germanskt. Jag återför det på ett äldre **Padva* (om *čv* > *lv* se Ojansuu II s. 71 f.), hvilket jag återfinner i *Padva* i Bromarf och som afspeglar ett fsv. **Bačvi* l. *Bøčvi* (jfr å ena sidan fsv. **Badhe*, **Badhar*, isl. *Bøčvarr*, fht. *Bado*, å andra sidan de talrika namnen på *-vi*). Nominativen af den nordiska formen återfinnes uti *Palvi* i Töfsala, *Palvi* i Letala. — Möjligt vare äfven, att namnet skulle höra till de gotiska länen: märk ostgot. *Badua* (Wrede, Sprache der ostgoten), *Badvila* (Wackernagel, Kleinere Schriften III s. 415).

Haukka; fsv. *Hok*. Se ofvan.

Krööpilä; fsv. tillnamnet *Grop*, *Grop* (1396 *Symon Grop*, 1414 *Simon Groop*: Sv.).

Hunkkila; fda. *Hunki*.

Tiurla (1647, 1649, 1689 m. fl. *Tiurla*); fsv. *Dyre*, isl. no. *Dýri*. Namnet alltså inkommet före omljudets tid.

Det af Falkman, Ortn. i Skåne s. 177 enligt Stephens omnämnda *Tiuri* (run.) är antagligen samma namn. Jfr äfven *Tiuri* i Räsälä. Märk fi. *tiuris*: sv. *dyr*.

Salavainen (1540, 1589 *Salauäais*); det personnamn **Salava*, som här ligger till grund, kan naturligtvis vara det finska trädnamnet *salava* (= sälg), som ännu förekommer såsom släktnamn, men det kunde äfven återge ett urn **Sulawi* (hvaraf fsv. *Salve*; jfr fht. *Salafald*, *Salafrid* m. fl. Se äfven Noreen Aschw. gr. § 70, anm. 1). En parallel härtill vore då *Anavainen* i Gustafs. Se detta.

Gustafs: Kustavi (Kivimaa).

Socken med 2,544 invånare.

Af ortnamnen framgår, att socknen för ej så länge sedan haft en talrik svensk befolkning. Svenska gårdnamn förekomma i mängd. Sådana äro t. ex.

Bleknäs (fi. *Pleiklä* < **Pleikilä*).

Bodu.

Elmnäs (1540 *Elmenäs*).

Vüstergård, *Östergård*: sannolikt samma namn som de af Ojansuu I s. 133 nämnda fi. *Vestro*, *Istro*, hvilken han återger med sv. *Vesterå*, *Österå*.

Grönvik (1589 *Grönwijk*, *Grönwick*).

Lypörtö l. *Lypertö*: första leden är sannolikt fsv. *Li-baert*. *p* uti *Lypertö* är väl inkommet från finskan (sannolikt *Lypertti*).

Löpö: fi. *Luupuus*, *Luupunen* (1555 *Lopo öö*). Namnet är utan tvifvel nordiskt. Jag jämför det med de talrika namnen på *Laup-* i Norge, hvilka enligt Rygh NG Indl. s. 64 innehålla ett subst. *luup* n i olika betydelser (af verbet *laupa* löpa).

Sjusholm (< **Siurdsholm*: jfr *Sjurdela* i St. Märteni, *Stansholm* (1540 *Staffunsholm*, 1589 *Stantzholm*, *Staffanholm*).

Strömma (1540, 1589, 1618 *Ström*).

Västerby (1589 *Westerby*), *Bockö*, *Långskär*, *Kungsholm*, *Appellöo* (1589) o. s. v.

Godelsjö (1589 *Gädelsöo*), som på finska heter *Koitsma*, härleder jag från ett personnamn *Godulf* (isl. *Guðulfr*); alltså < **Godulfs-ö*. Jfr också fht. *Godila*.

Det t. ex. 1589 omnämnda *Osleholm* afser sannolikt *Åselholm* (1540 *Åsleholm*) uti Iniö. Namnet är bildadt på fsv. *Asle*. Jfr t. ex. fsv. *Aslathorp*, nu *Aseltorp* i Sverige.

Säkra förfinsknigar af svenska gårdnamn äro:

Gunnarainen, som fordom hette *Gunnarsby* (1380 *Gunnarsby*, 1386 *Gunnarsby*, 1540 *Gänarsby* m. fl.). I denna by nämnes 1386 en äng: *Marusby aengh*. Byn hörde då till Töfsala („j finskaeriom i Thouesala“: Sv.).

Friisilä (1540 *Frijsenby*, 1589 *Frijsby*): fda. *Frisi*.

Dessutom förtjäna ännu följande namn att uppmärksammas:

Juvans är säkerligen samma namn som *Jufvans*, *Jufves*, *Jugans* m. fl. i Sverige. Namnens etymologi är mig obekant och jag saknar däraf äldre former, men antager att de höra tillsammans med det af Nielsen, Olddanske Personnavne s. 54 not omnämnda personnamnet *Iuvanus*. Af samma ursprung är sannolikt äfven det vanliga finska gårdnamnet *Juva*, *Juvalu* (i Masku, Pöytis, Virmo, Eura, Halikko, Eurajoki, Nykyrko). Däremot hör sockennamnet *Juva* (i Savolaks) ej hit. Det förutsätter ett äldre *Juka*, hvilket vi finna af sv. *Jockas* och är det fi. *juka* (= vattenfall).

Anavainen (1589 *Annaäais*); kunde återgå på ett urn. **Ana-wi* l. **Anawan-* (jfr fht. *Anafred*, *Anager*, *Anawan*:

Bugge Norges indskrifter I s. 457 antager ett urn. **Anwana* < **Anawan*). Se ofvan *Salavainen* i Velkua.

Idula (1540 *Ydula*, 1589 *Idüla*); fsv. *Idhi*, *Idha*, isl. *Iði*.

Pukkila; se *Pikis*.

Tukkila; fda. *Dukki*.

Krookila (utt. *Krökla*); se *Krooka* i Brunkala.

Pykyrko: Uusikirkko.

Socken med 4,874 invånare.

Från denna socken känner jag ej till andra rent svenska namn än *Sundholm*, *Kristaholm* och *Gamblegård* (1618; *Gamble Gården*, slutet af 1600-talet¹), af hvilka åtminstone *Sundholm* är ett gammalt namn (1411, 1564, 1618 *Sundholm*).

Utan intresse för vårt ändamål äro sådana försvenskningar som *Hylkmysholm*, *Saarnistoholm*, *Majamaaholm*.

Däremot torde det i ett dombref från 1551 nämnda *Wallast* (Svenska riksarkivet) vara ett gammalt *stad*-namn. Jag jämför det med *Valstud* (< *Vallastapir*) i Norge. Rygh NG III s. 177, XV s. 24 m. fl. anser första leden vara *valla* gen. pl. af *vollr* Vold. Men då sådana sammansättningar ej torde kunna uppvisas från Finland — äfven i Norge äro de sällsynta — så anser jag det för sannolikare, att första leden äfven i detta namn är ett personnamn: isl. *Valdi*, som äfven påträffats i ortnamn i Finland (se *Vallainen* i Virmo. Eller vore det möjligt att vårt *Wallast* afser just detta namn?).

Bland nedan uppräknade namn kunna kanske äfven några hafva varit svenska gårdnamn:

¹ Landtmäteristyrelsens arkiv.

Alsila (1540 *Alssala*); kunde återge ett svenskt namn på *Als-*, jfr t. ex. *Alsböle* i Sagu (troligen < **Alfs-böle*).

Arvassalo (1368 *Aruasal*, 1372 *Aruesala*, 1374 *Arffuesala*, 1376 *Aruesalo*, 1540 *Aruasalo*); första kompositionsleden är säkerligen fsv. *Arve*, senare leden åter kan vara det fi. *salo* (= ö, skog) eller det i nordiska ortnamn så vanliga *sala* (uti t. ex. *Uppsala*; jfr *Salo* i Uskela). I det senare fallet skulle vi här hafva ett nordiskt ortnamn; de äldsta formerna tala snarast härför.

Ellä (< **Ellilä*; 1691 *Ellä*, 1702 *Ella*); fda. *Elli*, isl., no. *Ella*, fht. *Elli*, *Ella*. Jfr *Ellinen* i Pöytis, *Ellilä* och *Ello* i Lillkyro, *Ella* i Eura.

Vattola (utt. *Valbola*); se *Vattila* i Angelniemi m. fl. — *Valtonen* är ett vanligt finskt släktnamn.

Haloila: se *Virmo*.

Pyörilä (utt. *Püärlä* < **Püärnlä* < **Püörnilä*; 1650 *Pyörlän*); fsv. *Biorn*, *Biörn*. Jfr *Björni* i denna socken, Eura. *Pyörilä* finnes också i Töfsala.

Hallu (1411 *Hallu*); fsv. *Hulle*; fda. *Halla*, *Halli*. Se *Halla* uti Bjärnä.

Aula (< **Aunela*); fsv. *Agne*, fda., no., isl. *Agni*. Namnet kan dock äfven vara förkortadt af ett äldre **Auwala* (se *Pemar*).

Puontä; fsv. *Bonde*.

Karro; fgt. *Charra* (se *Pipping*, *Ardrestenarna* s. 25). Det kan dock äfven jämföras med *Skarra* i Lillkyro (se detta).

Pirilä l. *Birilä*, vanligt namn; fsv. *Birge*. Se *Kiikala* m. fl.

Hyyninen; fsv. *Hygne* eller kanske fgt. *Hyna* (*Pipping*, *Ardrestenarna* s. 25), uppvisadt äfven från Finland: *Inge Hy-*

noson (se Lundgren s. 115). Ändelsevokalismen talar dock mera för den förra sammanställningen.

Juvala; se Gustafs.

Puukki; fda., fno. *Púki* (tillnamn). Jfr *Puukka* i Harjavalta, *Puukkila* i Lillkyro, *Pukböle* i Karuna.

Björni; fsv. *Biorn*. Se ofvan *Pyörilä*.

Vilo; fht. *Wilo*, *Wila*. Jfr *Vilola* i Kymmene, *Vilu* i Vemo.

Prami; fda. *Bram*, *Brami*.

Ullu; fsv. *Ulle*. Se *Ullainen* i Patis, *Ullerböle* i Uskela, *Ullu* i Letala. Kunde äfven återgå på ett äldre **Ulvila* (fsv. *Ulf*).

Raulu (< **Rauwala* l. *Rannela*); se ofvan.

Pärkö; kunde vara ett sv. *Björkö*. Jfr *Björkö*: *Perkiö* i Lokalahti.

Palkki; fsv. tillnamnet *Balk*. Vi kunde visserligen äfven tänka på fsv. *Falke*, isl., fno. *Falki*, men namnet hör utan tvifvel tillsammans med *Palkkinen* i Lokalahti, och då detta äfven skrifves *Balkis*, torde vi med ganska stor säkerhet antaga såsom original det sv. *Balk*.

Hyöri; fsv. *Hior*, isl. *Hjórr*. Jfr *Hyörä* i Kumå.

Fräntilä (utt. *Fräntlä*); fsv. *Fraende*, fda. *Frendi*.

Paalila (utt. *Pāla*); fsv. *Fali* l. fda. **Bal*, hvilket senare vi troligen finna i *Bäls* i Houtskär, *Balsbölle* (1540) i Pärnå.

Palsa, 1411 *Palsza* (1540 *Palsaby*); se *Palsala* i Masku.

Palssi; se föreg.

Harikkala; se *Hardikkula* i Letala.

Katina (1411 *Katina*); fht. *Hudina*. Beträffande växlingen *k*: *h* jfr fi. *kunsa*: got. *hansa* m. fl. Se Thomsen GSI s. 57. Ett *Katinala* finnes nära Tavastehus.

Marela; fht. *Mur*, *Maro*. Jfr *Marinkylä* i Kymmene, *Marike* (jfr fht. *Maricho*) i Sagu.

Mauramaa (1411 *Maurama*): jfr fht. *Maur*, *Mauri*, *Mora*.

Pulla: se *Pullila* i Vemo.

Ruuola; fda. *Runi*.

Santtio (1540 *Santia*): fht. *Sautio*.

Tuorlaksi; fda. *Thorir*, isl. no. *Þórir*, fsv. *Thore*. Se *Tuori*, *Tuorla*.

Pilppu: se *Pilpola* i Nousis.

Varjoranta (1411 *Warioranda*, 1540 *Varioranda*: utt. *Varna*). Utvecklingen har enligt Ojansuu I s. 130 varit följande: *Varjoranta* ~ inessiv *Variorannassa* > *Varirant* ~ *Varirannass* > *Varrant* ~ *Varratnmas* > *Varrana* ~ *Varranas* > *Varna* ~ *Varnas*. Så rent finskt namnet än kan synas (fi. *varjo* skugga + *ranta* strand), kan ortnamnsforskaren dock ej uti ett så poetiskt namn som detta se annat än en folkety-mologisk ombildning. Jag tänker mig därför, att här föreligger ett germaniskt personnamn: **Warirand* (l. kanske **Warirant*). Jfr 1) fht. *Wariland*, *Warimund*, 2) *Baldrand*, *Herirand* m. fl. Jfr äfven *Kultaranta* i Nådendal, *Inkeranta* i Töfsala.

Tättilä (utt. *Tätli*): fda. *Teti* (*Tactae*).

Pyrilä (1411 *Pyrlä*, 1540 *Pyrrilä*, 1645—47 *Pyrlä*, 1675 *Pyrrilä*): se *Pyrlä* i Sagu.

Ett gammalt germanskt namn är kanske också *Hauki-harja* (1411 *Haukihuria*): jfr fht. *Hagihar*. Folkety-mologin har antagligen spelat in. Jfr *Kukonharju* i Nakkila.

Nystads landsförsamling.

621 invånare, omkring 50 svensktalande.

Utom *Kuddholm* och *Pirkholm*, hvilket senare är en förfinskning (uttalet känner jag ej till) af ett sv. **Birkholm* (l. **Birgholm* af *Birge*), må här omnämnas blott

Okslanpää (1411 *Oxlanpü*, 1540 *Osilanpü*). Troligen få vi antaga ett ursprungligt fi. *Oksila*, bildadt på ett personnamn **Oksi*, hvilket kan jämföras med isl. *uksi* (= sv. *oxe*), användt såsom tillnamn. Jfr äfven namn på *Oxel-* i Sverige

Laitila: Letala.

Socken med 7,338 invånare.

Några säkra svenska ortnamn kunna ej uppvisas (se dock nedan *Torri*), men följande gårdnamn förtjäna att antecknas.

Laitila: Letala (*Letala* 1430, 1431, *Lethala* 1479 o. s. v.); jfr fht. *Laitu*, *Lethu*, *Ledi* och talriken namn på *Laid-*, *Leid-* samt fsv. **Ledhe*, *Lete*. Äfven i finskan är namnet mycket utbredt, t. ex. *Laitinen* i Vemo. Reso, Laihela, Lillkyro, släktnamn, *Laitio* i Lundå, *Laitola* i Halikko. — Af nu i frågavarande namn får man väl antaga en ursprunglig form *Laitala* (jfr Ojansuu I s. 126).

Hartikkala; det finska namn *Hartikka*, på hvilket vårt gårdnamn är bildadt, synes under medeltiden hafva varit ett mycket vanligt namn och motsvarar ofta sv. *Hartvig* (märk t. ex. *Hartvig* l. *Hartikka Speitz*; se Schybergson Förh. och uppsatser 7 s. 79 f., Krohn, Suom. kirjallisuuden vaiheet s. 161 f.). Det är dock ursprungligen ett annat namn af germansk upprinnelse, som under medeltiden inkommit äfven i Sverige (*Hartika*; se Kock, Scand. archiv s. 14 f.). Om det finska namnet är lånadt härifrån eller om det är ett gammalt gotiskt lån (ostgot. *Hardica*: Wrede, Sprache der ostgoten), är ej lätt att afgöra. Den omständighet att vi i finskan äfven ha ett *Harikkala* (Nykyrko) talar för den senare möjligheten, och jag vill här sätta i fråga, huruvida ej det af Kock anförda *Hartika* med *t* (*Hardica* är väl en *ika*-afledning af

namnstammen *Hard-*) är taget ur någon finsk urkund och sålunda återger den finska formen.

Haukka (1540 *Hauckaby*, 1563 *Haucka*); fsv. *Hok*. Vanligt namn. Se ofvan Koski.

Aula (< **Aucla* l. *Auvala*); se Nykyrko.

Haveru; se *Haveri* i Pöytis.

Arvela; fsv. *Arve*. Vanligt namn.

Krappe; se *Krapenpyöli* i Kiikala.

Ettala (utt. *Ella*: 1684 *Ettla*); fda. *Eldi*, *Etti*, fht. *Eddo*.

Huntsala (utt. *Hunslä*). Jfr *Huntsa* i Nousis.

Salko; fht. *Salga*.

Kouma (1540 *Kouma*, 1563 *Coüma*); angående detta dunkla och sannolikt rent finska namn vill jag blott påpeka, att vi i Finland äfven hafva ett svenskt *Koum* (Nagu). Detta kan dock knappast förklaras annorlunda än som finskt län.¹

Kreula; se Bjärna.

Saudila (utt. *Santha*); jfr fht. *Sanda*, *Sando*. *Santala*, som kanske också här får förutsättas, är ett vanligt finskt namn, som i många fall är att härledas från fi. *santa* (= sv. sand).

Pilpola; se Nousis.

Laustinen (1540 *Laüstis*); se *Laustu* i St. Karins.

Lavila; se *Luavinen*, *Lavamäki* i Vahto.

Matikka; fht. *Madacho*, *Mattihho*. Forsman PN s. 184 anser *Matikka* (och *Matikainen*) vara derivationer af fi. *Matti*.

Lampo; kanske sv. *lundbo*.

¹ Samma namn ha vi kanske också i *Koomansuo* i Kumo. I så fall har diftongen *ou* äfven framför *m* utvecklats till *o*, och Ojansuus (I s. 56) formulering af ljudlagen vore alltså för trång.

Palttilaholm (1421 *Palttilaby*, 1426 *Palttila* m. fl.); fsv. *Balte*. Jfr *Palta* i Kuusjoki, *Palтта* i Pemar.

Siuru; fsv. *Siur*. Jfr *Siuri* i Sagu.

Torri (1540 *Torde*¹, 1563 *Tordoby*²); fsv. *Thord*. isl. fno. *Jorðr*. Namnet bör sålunda egentligen hafva böjts nom. *Torti*: gen. *Torrin* o. s. v., hvaraf genom analogisk utjämning nom. *Torri*. Jfr *Skarra* uti Lillkyro. — *Torri* äfven i Vederlax.

Pärkö; se Nykyrko.

Huttela; se *Huttala* i Pikis.

Hintsala: se Halikko.

Elsilä; fda., fht. *Elso*.

Haveri: se Pöytis.

Ulla: se Nykyrko.

Arvela; se ofvan.

Vaimaroinen (utt. *Vaimbro*: 1540 *Vaimarois*, 1563 *Vaimaro*, 1628 *Waimar*); fht. *Wuimer*.

Vitilä; fda. *Withi*.

Ettala; se Nykyrko.

Hemmilä (utt. *Hemblü*); se ofvan. Vanligt.

Kerttula; fsv. *Gertrudh*.

Pastila (utt. *Pastla*); fsv. *Faste*. Jfr *Vastila*.

Helkkula (utt. *Helkla*; 1722—28 *Helckilä*); fsv. *Helghe*, *Helgha* och fsv. *Helko*.

Inger; fsv. *Inger*. Jfr *Inkerinen* i St. Bertils, *Ingoris* i Vemo m. fl.

Katinhäntä (1540 *Katinhäntä*, 1563 *Katinhändä*). Hos lexikografen Schroderus (1637: se Setälä, Kirjailija-albumi s. 313) förekommer *catin händä* i betydelsen „förstad“ och tyckes ordet i denna betydelse vara lånadt från svenskan:

¹ Finska statsark.

² Svenska riksark.

kattrumpan, *kattrumpstullen* (Bellman). Äfven i vara kust-trakter rätt vanligt namn, t. ex. *Kattrumpan*, udde i Bromarf, *Kattrompon*, torp och udde i Hitis. Jfr *Kattsransen*, förstad till Lovisa och *Katinhäntä*, förstad till Brahestad. — Ett *Katinhäntä* finns också i Kangasala.

Pyhämaa.

Soeken med 2,560 invånare på fastlandet och 1,236 invånare i öförsamlingen.

Följande namn kunna antecknas:

Kursila (1699 *Kurslar*): måhända fsv. *Kruse* med metates. Jfr *Pursila* i Mietois.

Reitula (utt. *Reila*: 1703 *Reila*); fsv. *Hraipulfr* (Rökstenen), isl., fno. *Reiðulfr* l. *Reiðr*.

Aunela (utt. *Aunpla*); fsv. *Agne*.

Hemmilä (utt. *Hemmlä*); fsv. *Haemme*. Se ofvan.

Knuttila (utt. *Knätla*; 1697 *Knutla*); fsv. *Knut*. Vanligt finskt gårdnamn.

Hannula; fsv. *Hanne*. Vanligt namn.

Ketteli (utt. *Ketliqkülü*: 1563 *Ketteli*); fsv. *Kaetil*, *Kettel*. fda. *Ketil*, isl., fno. *Ketill*.

Valpola (utt. *Valpla*); fsv., no., isl. *Valborg*.

Kleemola; se ofvan.

Kauppiä; fsv. *Kope*. Se Halikko.

Kestilä (utt. *Kestli*); fno., isl. *Gestr*. Se *Karpala* i Pemar.

Ettala (utt. *Eftla*); se *Letala*.

Narrela (utt. *Narla*); fsv. *Narwi*, isl. *Narfi*, *Norfi*. Se *Närvä* i Kumâ.

Pöylä (1698, 1703 *Böylä*, 1699 *Böyllä*); fsv. *bole*. Se *Angelniemi*.

Ädväinen (l. *Edväinen*, 1411 *Edhves*; jfr Ojansuu I s. 131); namnet är sannolikt bildadt på det från anglosaxiskan (ags. *Eádwine* = fsv. *Opin*) i svenskan inkomma *Edvin*.

Slutligen hafva vi att nämna namnet på Finlands västligaste udde *Verknäsudden*: fi. *Rihtiniemi* l. *Rihtmäenniemi*. Första leden är det i ortnamn både i Sverige och Norge vanliga fsv. *vaerk*, isl. *verk*; jfr *Verkholm* i Vemo, *Verkstrand* (fi. *Verkaranta*) i Finnby (se äfven Rygh NG IV.1 s. 82, XIV s. 359).

I skärgården utanför udden finna vi de svenska namnen *Lökö* och *Klopp*.

Efter denna detaljerade granskning af ortnamnen i de socknar, där spår af svensk befolkning synes bevisas af namnförrådet, vilja vi kasta en återblick på nu framlagda fakta för att se, om vi kunna draga några slutsatser om bosättingens ålder i dessa trakter.

Jag tror mig i det föregående hafva uppvisat, att verkliga skandinaviska ortnamn delvis bevarats i finsk form, delvis enligt äldre urkunders vittnesbörd fordom förefunnits i de flesta af de nu genomgångna socknarna. Jag tror därför att man äfven är berättigad att antaga, att några af de finska ortnamn, som enligt ofvanstående redogörelse innehålla ett gammalt svenskt personnamn, verkligen upptagits i finska språket såsom ortnamn af en äldre svensk befolkning. Direkta bevis därpå hafva vi uti t. ex. fi. *Pleiklä* (< *Bleknäs*), *Gunnarainen* (< *Gunnarsby*), *Fuila* (< *Fuglabý*) m. fl.

Verkliga svenska ortnamn och således äfven en äldre, resp. talrikare svensk befolkning torde få antagas i följande socknar: Bjärnå och Sagu (svenska ortnamn ytterst vanliga). Kisko

(Bergvik, Lappby), Angelniemi (Angelisto, Kalfsnäs, Båts-
holm, Pöylä, Kaxunge), Karuna (Eitsböle, Gussdal, Hintsholm,
Pukböle, Kvilleby, Halslax, Maalo, Steninge), Halikko (Skin-
narböle, Aminne, Satuli, Praesto, Holm, Hedherby), Uskela
(Salo¹, Ragneböle, Karlberg, Nökters, Dikars, Heideby), Muurla
(Böle, Grankulla, Storgård, Träskvik, Houböle), St. Bertils
(Inkerinen, Passi, Grankulla), Kirkkala (Tiipeli, Krapenpyöli,
Topuli), Pemar (Hammarböle [1477 enligt Svartboken], Böle,
Skörbäck, Viksberg, Haeslaberg, Stangberg, Ekeby, Hakkebergh,
Diskareböle, Ofraböle, Fuglaby), Pikis (Böle, Finnby, Hirsund,
Skinnarböle, Sullböle, Harfvarö, Andelmaa?, Raadelmaa?²),
Kustö (svenska namn vanliga), St. Karins (Maakasto, Ko-
risto, Laustu, Hovirinta, Haaka, Myllyby), Kakskerta (Kaks-
kerta, Brinkhall), St. Marie (Hamaro, Raunistula, Aurajoki,
Airisto, Maekelborg), Eura (Eura, Domaraby), St. Mårtens

¹ Jag har ofvan s. 25 framställt tre olika förslag till tolkning af detta namn. Jag har likväl under arbetets tryckning funnit några omständigheter, som kraftigt tala för svenskt ursprung. Först och främst ligger *Salo* köping i en jagländ trakt, som synbarligen varit gammal hafsbotten, hvarför härledningen af fi. *salo* (vild, öde skog) måste förfalla. Härtill kommer ännu, att *Salo* är en mycket gammal handelsplats (Leinberg, Finlands terr. församlingars ålder s. 7), hvarför redan äldre forskare härledt namnet från fsv. *sala* (Hipping, FVS acta II:1 s. 45 f.: „ställe dit folk från särskilda ställen samlades för att utbyta sina varor“). Detta tyckes bekräftas af socken-
namnet *Salo* i Österbotten. Leinberg anf. arb. s. 108 härleder visserligen namnet från fi. *salo*, men tillägger den viktiga uppgiften, att „inom socknen fanns en af gammalt besökt hamn och marknadsplats“. Jag tvekar därför ej att anse etymologin för ganska säker. Den finska formen återger den oblika kasusformen af det fsv. substantivet; orten hette kanske ursprungligen **Salu-stafer* l. n. d. (märk 1325 *Salu*).

² Härtill komma *Lillby* och *Jerpböle* i *Suvis* från slutet af 1600-talet (karta i Landmäteristyrelsens arkiv).

(Nybygd, Tiipilä, Biurstekt, Kalenningiatekt, Svenstekt, Brytia-
tekt), Lundâ (Lundâ, Luokkinainen, Vintala, Kilpijoki, Vankio),
Paattinen (Tiipilä), Pöytis (Naaranoja), Reso (Upalinko,
Syltylä, Wānga, Böhle¹), Nâdendal (Böle, Ekstensholm,
Luonto), Rimito (Karslax, Upsala, Borgsund), Merimasku
(Nygård, Nynäs), Villnäs (Villnäs, Brändö, Lemsjöholm),
Masku (Nynäs, Stenberga, Agerbo, Bööle, Storegården), Rusko
(Voghtenkulla), Nousis (Nynäs, Valperinjoki?, Hamaro, To-
rasby), Mietois (Nidrae), Virmo (Haga, Lepistö, Virmo, Pape-
kulla, Laajoki²), Vemo (Kaland, Böle, Bergvik, Korsnäs,
Puosta, Hiaello, Langhstiaerto, Molley, Djupvik?, Lahdinko?),
Lokalahti (Dyrffuenes, Björkö, Böle, Rågö), Töfsala (Böle,
Nötö, Södherby, Helsinge), Gustafs (Bleknäs, Boda, Elmnäs,
Kunnarainen, Lypertö, Löpö, Godelsjö, Strömma m. fl.), Ny-
kyrko (Sundholm, Kristaholm, Wallast?), Nystad (Kudd-
holm, Pirkholm), Letala (Torri), Pyhämaa (Böylä, Verk-
väsudden, Lökö).

Jag anser det på grund häraf vara säkert, att svensk
befolkning en gång bott längs kusten af Egentliga Finland
åtminstone upp till Lokalahti. Möjligt är dock att den sträckt
sig ända upp till Satakuntas gräns. Hufvudsakligen tyckes
den hafva hållit sig på en ganska smal kustremsa, blott längs
Aura och Pemaråar har den sökt sig längre in i landet.

Till dessa slutsatser kommer man, om man håller sig
till verkliga ortnamn. Om vi vid bedömandet af denna fråga
toge hänsyn äfven till den andra, vida talrikare namngruppen,
den som representeras af finska namn innehållande skandi-
naviska personnamn, blefve resultatet säkerligen ett helt annat:

¹ På en gammal karta från slutet af 1600-talet. Landtmäteris-
styrelsens arkiv.

² Samt *Helgo* från slutet af 1600-talet (se not 1).

vi skulle då komma till den slutsats, att det af svenskar bebodda området varit vida större. Men detta vore säkerligen förhastadt; ty äfven om vi — såsom redan påpekats — få antaga för gifvet, att många af de till denna grupp hörande namnen verkligen äro af svensk upprinnelse, torde det dock å andra sidan vara tämligen säkert, att ett stort antal af dem såsom ortnamn betraktade äro finska, d. v. s. uppkallade efter en finsk person. Redan å priori förefaller det ytterst antagligt, att finnarna vid den lifliga beröring, som måste hafva egt rum mellan finnar och svenskar i dessa trakter, upptagit af svenskarna äfven en massa personnamn. Detta är ju helt naturligt, ty för vissa tidpunkter i dessa traktors historia är det väl riktigare att tala om en svenska och finska talande blandbefolkning.

Men vi behöfva ej blott hålla oss till aprioristiska skäl. En blick på till vår tid bevarade äldre urkunders personnamn från dessa trakter styrka oss i detta förmodande.

Ur Åbo domkyrkas svartbok, denna i så många afscenden värdefulla källa för belysandet af vårt lands fornhistoria, kunna anföras t. ex. följande fakta.

År 1319 upplåtes Vesunda gård i Hattula åt en *Gunnar*:

år 1322 har en Marquardus Flegh köpt sig gods i *Holchis* (i St. Karins); godset hette *Wemae* (d. *Venae*);

1324 Vesunda öfverlåtes åt *Gunne* (*Gunno*) i Kumå:

1324, uppträda såsom vittnen (?) i en gränstvist i Skeggeby i Luonto (Masku) bl. a. Asmundo Roe, Hequido fabro, Kanuto Swenone de Lemolax, Johanne Sylkestung, Berone, Asund et Copa de Balco (latinska ablativer):

1325 omnämnes en Gerardi (gen.) Watherhonae (= Vahterhuone);

1325 egde smeden Haquinus en egendom i Salo (Salw):

1329 omnämnas som „fastar“ från Vånå Anundus Skynnarpoyka och Ingo faber:

1330. Karolus Haralson kvitterar 45 mark penningar för Makasto egendom (1331 kallas han „advocatus Aboensis“);

1331, Hemingus Gregersson, Eskillus Eskilli och Gertrud Ioansdotter ega fäderne- och mödernegods uti Ledhwngge (Lahdinko) i Vemo;

1335 bortbyter Tyddi Kiaepunj (jfr fno. Toddi och fht Kepuni; i detta senare ha vi åter ett exempel på de från något sydgermanskt folk inkomna finska namnen) sina gods i Burghaesundum (i Kimito);

1336, Hennikinus Osara säljer sina arfgods på ön Luonto (i Masku);

1336, Folke Skelga (Fulconem [acc.] Skelga) omnämnes från Korois; vittnen äro Menichin[i] de Hattilum och Herman[ni] Hundebaech;

1340 uppräknas i ett bref af påfven Benedikt XII flere bönder i Sääksmäki; bland dem märkas följande: Cuningas de Rapalum, Anundi de Voypala, Iuddi de Hactisaenpoyca m. fl.

1346 gäldar kyrkoherden Nikolaus Ripsa sin skuld till biskop Hemming med sina gods i Euraâminne, men tillbyter sig dem åter mot Koveri i Masku; såsom *fastar* (obs. äfven *fasta*; se sid. 67 not) nämnas bland andra: Hinrichus (i Masku), Guduastus, Ragualdus aff Haganum (se s. 93), Ragualder aff Tammissari, Torchillus Ionisson;

1347 säljer Göbelin Lon sitt gods Jänissaari (i St. Marie), hvarvid som fastar nämnas bl. a. Claus Erland, Thorstano (abl.) Knap, Waltero (abl.):

1350 bortbyter Antu i Rogö sin egendom på Rogö mot Hadrus i Vemo: fastar äro t. ex. Rawaldus (i Ukkiala),

Johannes Helsinger. Sueno in Kwppasiaerue, Torstannus Koldamenon:

1351 omnämnes en Aeringisl Thuraeson som egare till Litjoki i Lunda:

1363 omnämnes bland andra en Vlphard aff Kwsto:

1367 pantsätter Jöns Kalenske åt sin syssling Fimved Ketilsson halfva Kittama ö; fastar äro bl. a. Johannes Sigwrdason, Thore Garper, Banne aff Warghetto m. fl. (dessa personer äro dock förmodligen ålänningar):

1373 säljer Lars Yltiainen sitt å Hurvisalo belägna gods; fastar äro bl. a. Gudwaster aff Peymarum, Harteka Fleeg, Hinza Knapper, Hindza aff Halztelax:

1373 nämnes som „skotningamen“ i Virmo bl. a.: Henriei de Lankis, Tocche de Rawkas (jfr no., fda. *Tóki*), Haquon Roffware, Eric de Raymalum, Inge de Ormitto, men därjämte t. ex. Ylempae de Methos, Yhandes de Pohaeranta:

1378 nämnes en Botolphus aff Kwrola (i St. Karins):

1380 omnämnas bl. a. följande personer i Lempois och Runois byar i Santamala: Inge Kaecheis, Thore ok Inge, Torkil Byting, samt å andra sidan t. ex. Anna Honalempa dotther, Heycke Symonsson, Olaff Kallenpoyka, Olaff Toyalen, Peder Ykalempasson:

1385 sälja Katarinas af Moisis (i Pemar) arfvingar alla sina lotter i nämnda Moisis gård; arfvingar äro Biorn Magnusson aff Moysis, Jacob Orbosson och Fwska Pennj dotter; „skotninghamän“ äro t. ex. Azwr Nielsson, Boo Skytta, Paeder Raguastson aff Marianwori:

1390 gifver fogden Magnus Kazi till Åbo domkyrka Kantala gods (i Sääksmäki); i brevet som är dateradt i Saris (Saaris socken) nämnas bl. a. följande fastar: Thiid-

heman aff Kalalax samt t. ex. Olli Kennoynen, Heyki aff Lauchiala, Heyki aff Kylmakoski m. fl.;

c. 1390 uppräknas några egolotter i Lechtis fiskevatten (i Reso); bland andra nämnas Hinza, Danske oc Motonen;

1411 tillbyter sig Pával Karpalainen godset *Reduka* i Vemo mot *Hirvonpää* i Pemar; fastar äro: Stighulff Rawaldzson, Rodhkør Ingason, Matis Ingemarson, Hakon Nielsson, Benth Olafson, Henric Teppa, Andris Karpaynen, Marthin Danis, Jonis Hanijoki, Laurens Ranthala, Laurens Husoy, Michel Timber;

1439 omnämnes en Onder från Kangasala.

Det anförda torde räcka till för att visa, hurusom skandinaviska personnamn stå att finna under medeltiden i finska trakter i västra och sydvästra Finland, om ock af dessa personer en del dock sannolikt varit svenskar. Men ej blott här utan äfven långt inne i Tavastland, ja t. o. m. i östra Finland kunna liknande skandinaviska personnamn påträffas. Såsom bevis härför må ytterligare anföras några fakta.

Hakuli, Hakuni förekommer på 1500-talet såsom mansnamn i Savolaks (Forsman PN s. 79 f.).

Kattelus, Kattilus var vanligt mansnamn i olika delar vid slutet af medeltiden (Forsman PN s. 81).

Aska, Asko, Asku förekomma på 1500- och 1600-talen i Kexholms län, Savolaks och Ingemanland (Forsman PN s. 76).

I de af Hausen I publicerade domböckerna från sydöstra och sydvästra Tavastland finna vi hithörande exempel nästan på hvarje sida. Här må nämnas följande:

Asickala.

1477 *Gudmund Halfwian*, 1466 *Sigwerd suoranen*, 1468 *Gudmund liko*, *Lars Skytt*, 1470 *Inge i Asickala*,

Arved Wjitalast, Sone Wechmais, 1484 Hemmingh, 1478 Hemming Wavidlast, Hemming Muuriainen, Häming Kurdikon, 1494 Siffwert Ollsson, Staffan Hannsson, 1466 Oleff Biörs-son, 1499 Torkell Niellsson, 1467 Bertil Wesijako.

Tennilä.

1489 *Eskil Solka, 1490 Brassi Ollsson, 1479 Imman Hincka, Böörn Kaitala.*

Hollola.

1458 *Enewald Etolan.*

Sysmä.

1456 *Siurd sorunpojju, siord lapuasson m. fl.*

En noggrannare undersökning af namnförrådet i olika delar af vårt land än den, vi här kunnat inlåta oss på, skall säkerligen leda till det resultat, att antalet af de fornsvenska namn, som upptagits af finnarna, blir allt ringare ju längre österut vi komma, medan däremot de namn af germansk upprinnelse, som blifvit inlånade redan före finnarnas ankomst till Finland ej inskränka sig blott till de västra delarna af landet.

Vi kunna till en början nöja oss med att konstatera, att i medeltida urkunder från samma trakt uppräknas personer, af hvilka en del hafva svenska, andra finska namn. Det är därför ofta ytterst svårt att afgöra, huruvida de i frågavarade personerna varit svenskar eller finnar. Då t. ex. i samma urkund uppräknas Torkil Byting, Thore, Inge, Olaff Kallenpoyka, Heyeke Symonsson och Peder Ykalempasson, så torde man få antaga för säkert att Olaff Kallenpoyka var finne och likaså Peder Ykalempasson och

Heyeke Symonsson¹, men svårare är det att yttra sig om Torkil Byting, Thore och Inge. Namnen äro svenska och personerna kunna äfven vara svenskar, men det kunna vi ej med säkerhet påstå. Personnamnen synas sålunda leda oss till samma resultat som ortnamnen, att vi ännu under så sen tid som 1300-talet närmast ha att tänka oss en blandbefolkning i dessa trakter.

Under sådana förhållanden upptagas naturligtvis svenska namn i stor mängd af finnarna. och man är därför utan allt tvifvel berättigad att antaga, att många af de finska gårdar, som innehålla ett nordiskt personnamn, äro uppkallade efter finnar och ej få betraktas såsom svenska ortnamn.

Om ock detta således kan anses för säkert, är därmed naturligtvis ej sagdt, att ej ortnamnet i många fall kan vara svenskt. I synnerhet i trakter, där vi eljes finna spår af äldre svensk bosättning, är denna möjlighet naturligtvis mycket stor. Vi måste nöja oss härmed och konstatera, att vi med ortnamnsforskningens för närvarande till buds stående medel ej med säkerhet kunna antaga tillvaran af en äldre svensk befolkning i andra trakter än där, hvarest verkliga svenska lokalitetsbeteckningar stå att finna.

För öfrigt må man äfven akta sig för att göra generalla slutsatser beträffande alla namn af en typ. Om det ock kan

¹ Märk de finska *Kallenpoika*, *Ikalempi*, *Hvikki*. Då vi hafva *Kallenpoyka*, men *Ykalempasson*, är detta blott en i äldre urkunder vanlig inkonsekvens. Synnerligt vanligt är, att finska bönder af tjänstemännen kallas med tillnamn, utvisande hvems son personen i fråga är. Detta är så som bekant ett allmänt svenskt bruk, och ju längre vi komma i tiden, dess mera glömmas de finska släktnamnen — i västra Finland — och ersättas af patronymica i enlighet med svenskt bruk. Se härom närmare Forsman PN s. 124 ff.

anses för sannolikt, att t. ex. *Birilü* i Reso är uppkalladt efter en svensk, är därmed ingalunda sagt, att samma namn t. ex. i Nykyrko behöfver betraktas såsom ursprungligt svenskt ortnamn. Det ena stället kan vara uppkalladt efter en svensk, det andra efter en finne, eller också kan det ena stället hafva erhållit sitt namn af det andra. Detta senare tillvägagångendet är vid ortnamsgifningen i synnerhet under nyare tider en ytterst vanlig företelse. Därför få vi ej håller i hvarje fall anse det för ett afgörande argument emot antagandet af ett svenskt ortnamn, om samma namn kan uppvisas på orter långt aflägsna från dem, där svenskar kunna anses hafva bott i äldre tider. Detta argument kan visserligen ofta hafva en afgörande betydelse, i synnerhet om det ifrågavarande namnet är känt från flere vidt skilda orter, men kan äfven, uppställt såsom allmän regel, sannolikt leda till förhastade slutsatser. Om man t. ex. finner ett *Hovirinta* eller *Nyppeli* i Ikalis, är det naturligtvis säkrast att taga denna faktor med i beräkningen, då man på grund af *Hovirinta* i St. Karin eller *Nyppeli* i Lillkyro vill draga slutsatser beträffande namnens ursprung, men något bindande bevis mot dessas svenska upprinnelse behöfva de ej vara, åtminstone ej så länge de i rent finska trakter stå isolerade. Ty det är ju ett känt faktum, att gårdar i senare befolkade trakter ofta uppkallats efter dem, därifrån nybyggaren utvandrat.¹ — Om man där-

¹ Under medeltiden torde detta sätt att uppkalla gårdar visserligen ej hafva varit så vanligt som under senare tider — åtminstone ej i Norge, där enligt Rygh NG Indl. s. 8 f. sådana „Opkaldelsesnavne“ hufvudsakligen tillhöra de senaste århundradena — men äfven för denna tids ortnamn måste dock möjligheten af „uppkallelse“ tagas med i beräkningen. Ty äfven från Norge kunna några sådana namn uppvisas från medeltiden och det är ju ett bekant faktum, att ortnamnen uti t. ex. Normandie och Danelagen

emot om *Pernula* i Reso, *Pernula* i Storkyro ville antaga att de vore svenska ortnamn, så vore detta förhastadt — äfven om de erkändes vara lånade från fsv. *Biorn* (< urn. **Bernu-*) — då namnen kunna uppvisas från så olika och vidt skilda trakter som Kuhmoniemi, Lumijoki, Kymmene m. fl.

Vilja vi sålunda på grund af ortnamnen sluta oss till den svenska befolkningens äldre utbredning i Egentliga Finland, måste vi hålla oss till de socknar som ofvan uppräknats och i hvilka vi funnit verkliga svenska ortnamn. Sannolikheten af detta resultat styrkes äfven däraf, att dessa socknar bilda en sammanhängande kedja, såsom man à priori måste antaga.

Få vi — såsom jag tror — anse detta resultat för säkert, ha vi därigenom fått en faktor till vid lösandet af frågan om befolkningsförhållandenas ålder i Egentliga Finland, en faktor som åtminstone till en början synes göra frågan än mer svårlöst.

Vi veta sålunda, såsom i inledningen påpekats, att svenskar och finnar än i dag bo i hvarandras närmaste grannskap, vi veta vidare af gammalt, att finska ortnamn i ganska stort antal stå att finnas i nu svenska bygder, och nu hafva vi funnit, att äfven tvärtom svenska ortnamn kunna uppvisas från rent finska socknar. Huru skola vi nu förstå alla dessa olika fakta?

För att komma till en fullt tillfredsställande lösning af det uppställda problemet borde följande faktorer vara kända:

i hufvudsak äro likartade med dem uti de trakter, därifrån kolonisterna utvandrat. Det ligger ju i sakens natur, att ju längre ett gårdnamn går tillbaka i tiden, desto svårare hafva vi att afgöra, om namnet är „Opkaldelsesnavn“ eller ej. Själfva möjligheten för ett sådant sätt att uppkalla en gård synes mig ligga så nära till hands, att vi ej kunna bortse härifrån, innan direkta motbevis blifvit frambragta.

de finska ortnamnens ålder, de svenska ortnamnens ålder och en uttömmande jämförelse mellan å ena sidan de västfinska och östfinska och å andra sidan de svenska och förfinskade svenska ortnamnen (deras ålder, beskaffenhet, utbredning). Dessa faktorer äro emellertid delvis ännu obekanta storheter och vi fa därför nöja oss med de antydningar, som de kända faktorerna tyckas gifva oss. Särskildt kännbar är bristen på alla uppgifter om de rent finska ortnamnens ålder. De upplysningar åter vi erhålla af de svenska namnen, äro visserligen ganska viktiga, men de kunna ej säga oss, om Finlands svenska eller finska ortnamn äro äldre, och beträffande de namn, som lånats från ett språk till ett annat, böra vi i lågkomma, att de blott angifva förekomsten af tva språk och tva nationaliteter samtidigt. Och i stort sedt bevisa sålunda Egentliga Finlands ortnamn blott, att finnar och svenskar under århundradens lopp i broderlig sänja — ortnamnen veta ej af något annat — brutit bygd i hvarandras omedelbara grannskap och därunder lånat — och således äfven lärt sig — mycket af hvarandra.

Under dessa allmänna förutsättningar skola vi nu gå att se, hvilka detaljerade bidrag till belysande af Egentliga Finlands uppodling de svenska ortnamnen kunna gifva oss. Vi kunna därvid begagna oss af tre omständigheter såsom kriterier vid frågans utredning: 1) de i ortnamnen bevarade personnamnen: 2) de nordiska ljudlagar, som afspegla sig vid en jämförelse mellan de finska och svenska formerna af namnen; 3) ortnamnens beskaffenhet.

Vi hafva vid vår granskning af Egentliga Finlands gårdnamn i de flesta fall kommit till det resultat, att de innehålla ett gammalt personnamn. Denna namngifningsprincip synes sålunda fordom hafva varit ytterst allmän, och sannolikheten af detta antagande styrkes ytterligare däraf, att äfven

af Finlands svenska gårdnamn en stor del är bildad på samma sätt (se förf:s Den sv. bef. ålder); och samma förhållande finna vi i nordiska gårdnamn i allmänhet. Vid en närmare granskning af de personnamn, som kunna uttagas ur de ofvan behandlade finska gårdnamnen, skall man också mycket snart finna, att största delen af dem representerar det namnskick, som vi kunna kalla det historiskt nordiska; alltså: vi hafva här samma namnförråd, som vi finna i gårdnamnen i de svenska trakterna af Finland (se förf:s ofvan anf. arb. s. 30). Det måste dock påpekas, att några af dessa namn kunna hafva ganska gamla anor, ja t. o. m. återgå till urgermansk tid (se Hellquist Sv. ortn. på -inge s. 232).

Men utom dessa namn hafva vi ofta funnit sådana, som antingen tyda på en vida högre ålder eller också helt och hållet sakna motsvarighet i de nordiska språken och synes närmare öfverensstämma med namnskicket hos sydgermanska folkslag. Vi kunna sålunda egentligen särskilja tre grupper af personnamn i de nu granskade gårdnamnen.

För att belysa det ofvan sagda skall jag här närmare redogöra för dessa grupper och i alfabetisk ordning uppräknat alla de personnamn, som ofvan behandlats. Jag behäfvär här väl knappast än en gång påpeka, att jag ingalunda anser alla de gjorda sammanställningarna för absolut riktiga eller ens sannolika. Jag begynner med den förstnämnda, alltså den yngsta namngruppen (äfvén ett mindre antal tillnamn).¹

Adhi, Aghi, Agge, Agne, Ake, Alf, Alle, Ammi.
 **Anawi* l. *Anawan* (?), *Andi, Ane, Angull, Aning, Anki*
 (*Anka*), *Ari, Arkî* (*Arnkell*?), *Arnbjörn* (?), *Arve, Ase, Askî,*
Aste.

¹ Jag behäfvär väl här ej nämna, att ej alla de nedan uppräknade namnen äro af nordiskt ursprung.

*Babbi, Badhe, Badvi (?), Baghe, Bagge, Bal, Baldi, Balk, Balte, Baltzar, Bamse, Bang, Buni, Banke, Bare, Bardhe, Basse. *Bat (Baad), Bekki, Ben, Beni, Benne, Bertel, Bille, Birge, Birger, Biri, Biorn, Blaesi, Bo, Bodhi (Bote), Boije, Bolle, Bonde, Bose, Bram, Brami. Brechder, Bredh, Brigitu (?), Broli (Brodde), Brun, Bruni, Brunge, *Brunke, Bruse, Bruenneke, Braette, Bugge, Bulle, Busse, Butte, Byrghi(r), Baenne, Baern, Baesse, Borje.*

Charra.

Dalle, Dan, Dansk, Diaerf, Domar, Dufca, Dukki, Duni, Dýre.

*Ebbi, Eddi, Edvin, Eiðr (?), Eke, Elli, Elso, Ene, Erik, Ervast, Esse, Ettu, *Etti.*

*Fabbe, Fali, Falle, Fastagundr, Faste, Fegel, Filip, Finne, Fiaelle. Flosi, Folke, Fransz, Fridhyer (?), Frisi, Friska (Frescea), Fruende, Frokael (?), Fugl, Fulke, *Fulle (?).*

Garp (Garb). Gerðr, Gere, Gerik, Germer (?), Germond (?), Gertrudh, Gest, Gest. Gia (?), Gille, Godh, Godhe, Grape (Grave). Grefve, Gregge, Grip, Groot (Grote). Gruwa, Grop, Gubbe, Guddi, Gulbrund, Gulle, Gumme, Gunnar, Gunne, Gutte, Gylla, Gote (?).

*Haddi, *Hadvi, Hughar, Hagne, Hal, Halla, Halle, Hang, Hanne, Hartiku, Hasi, Haukr, Havar, Hedhe, Helge, Hemi (Haemi), Herri, Hialti, Hiði, Hidhin, Hille, Hintze, Hiorther, Hiaelle. Hofwardh, Hole, Holmfast, Hovare, Howi, Høgne, Hudd, Hughì, Humpe, Hunger, Huntse (?), Hwit, Hwite, Hygne, Hynu, Haemi, Haemme, Haemming, Haenne, Haente (Haende?), Haenniki, Haerger, Haeridh, Hok.*

Idhi, Igger, Ille, Ilve, Imna, Immi, Inge, Ingor, Ingredh, Iri, Isse.

*Iallo, *Iami. Iān, Iule, Iunne, Iut, Iute, Iuvanans, Iaedhi, Iaelle, Iaeri, *Iaerma, Iuerp, Iaerpe.*

*Kabbe, Kadrin, Kafti. Kagh. Kal, Kalf, Kali, Kalk, Kalle, Kamper, Kani, Koppe, Kar, Kare, Karl, Karle. Karse, Katil, Katla, Kare (?). Keeri, Kempe, (Kaempe), Kialki. Kili, Kille, Kista, Kisti, Klafi. Klemet, Knapi, Knut, Kok. Koki, Kolle. Komì, Kommi. Konde, Kong, Kope. Kori. Kort, Krabbe, Krake. Krister. Krok (Krogh). Kruse, Kú (?), Kul, Kuli, Kulle, Kuller. Kyrill. Kaebbe. Kaeli, Kuelle, Kuella, Kaempe (Kempe), *Kuetil, Konicka. Kope.*

Labi, Labbe, Lakki. Lambi, Lang, Lathi, Laun- (?), Lave, Ledhe (?), Leikr, Leisi, Leppi. Lete, Libaert, Lif. Lindi, Lqdrir. Lum, Lumi, Loki.

*Mag, Maghaer, Maki. Manni, Mati, *Monni (?), Muli. Munti, Mur, Muti.*

*Naboe, Nagl, Nagli, Nakki, Narfi, Nant. *Nirwe (?), Niss(e).*

Oddr. Osa. Othi, Otti, Ore.

Paddi, Páfi, Papi, Pathi, Puki.

*Raði, Ragne, Ragvald, Rakki, Rund, Rasi. Reboek. Reiðr. Reidgot (?), Regni, Rem (?), Rew, Risi, *Rogge (Rothger?), Ruggi, Runi. Rurik, Rátr, Roth.*

*Sali, Salve (Solve; *Salavi?), Sari, Savi, Sibbe, Sige. Sigge, Sigfrid, Sigríd, Sigurd, Silki, Silwi, Siur, Skakare. Skulk, Skarði, Skogr l. Skogi, Skáli, Skulki, Skünke. Somarr, Söti (Sodi?), Spink. *Spure. Staki, Starki. Stef(f)an (Stepan), Stolpe, Stubbe, Stur, Suni.*

*Taki, Tati, Tiof, Tobbu, Toddì, Toji, Tolf, Tolk. Tord, Tore. Torkell, Torsten, Torte, *Toti (Toddì), Trani, Tryggir, Tubbi, Tulli. Tumi, Ture, Turs, Tykke, Tjri.*

Uddi (Utti), Uggi, Ulfr, Ulli, Ullr, Ungi, Urgi, Uri, Ursa.

Vakki, Valborg, Valdi, Vaste, Vie, Venni, Vesi, Vetti, Vikaer, Villi, Vimba (Wimboldi?), Vina, Vini, Vipi, Visti, Vithi.

Yrjan, Ytti.

Onder, Or, Opin.

Denna förteckning är i många afseenden intressant. Då det gäller att jämföra ett enstaka finskt namn med ett fornskandinaviskt personnam, ligger den tanken alltid nära till hands: är ej detta blott en tillfällig likhet? Men om man haft tålmod att genomgå alla dessa ofta osäkra jämförelser, och då kommer till det resultat, att den fornskandinaviska namnlistan till en betydande del kan återfinnas i västra Finlands finska gårdnamn, då kan man verkligen ej tvifla på att de gjorda sammanställningarna i hufvudsak måste hafva varit riktiga, ty att antaga tillfällighetens makt för så stor, ligger ej inom det rimligas område.

Dessa namn föra oss sålunda tillbaka till den tid i Skandinaviens historia, då de gamla tvåstammiga personnamnen hade fått gifva vika för yngre enstammiga kortformer (jfr Lundgren Arkiv III s. 225 f.). Bland alla ofvan genomgångna namn finna vi blott följande osäkra jämförelser med tvåstammiga nordiska personnamn: *Gullbranta* (Nådendal): fsv. *Gulbrand*, *Kautranta* (Vahto): urn. **Gautbrandr* (fht. *Gausebrand*), *Inkeranta* (Töfsala): fsv. *Ingebrand* (fht. *Ingobrand*), *Varjoranta*: germ. **Variarand* (l. *Varirand*), *Haukiharja* (Nykyrko): fht. *Hagiher*. Lägger jag härtill ännu från Satakunta *Harjavaltta* (socken): germ. **Harja-walðar* och *Kukonharja* (Nakkila): germ. **Gugon-haria* (se nedan), så har jag anfört alla de namn, uti hvilka jag funnit ett gammalt tvåstammigt personnamn möjligen vara bevaradt. Af dessa är blott *Gulbrand* uppvisadt i fornsvenskan; de öfriga höra för visso till ett lager af germanska lånnamn, som är vida äldre än de

senast behandlade enstammiga kortformerna. Möjligen komma framtida forskningar att uppvisa ännu flere sådana tvåstammiga lånnamn i finskan, men i alla fall utgöra de en ytterst liten del af hela det namnförråd, som upptagits af finnarna. Detta tyder på att de måste hafva lefvat i mycket lifligare beröring med de skandinaver, af hvilka de enstammiga namnen erhållits och att detta senare kulturinflytande varit vida starkare än det äldre. Samma blir resultatet, äfven om vi till dessa namn lägga alle de personnamn, som ehuru enstammiga dock på grund af språkliga kriterier kunna sägas hafva upptagits i urnordisk tid (se härom mera nedan).

För öfrigt är det svårt att få en riktig föreställning om dessa urnordiska lån, ty såsom redan ofvan påpekats kunna vi bland de finska gårdnamnen finna ett ej alldeles ringa antal, som synbarligen äro af germanskt ursprung, men mera öfverensstämma med syd- eller ostgermanska folks namnskick. Exempel härpå hafva vi i det föregående ofta funnit och beträffande namnen på *-ikka*, *-ikko* ha vi kommit till den slutsats, att de ej kunna härstamma från nordisk källa (se *Halikko*). Vi skola nu granska dessa namn i ett sammanhang.

Följande namn på *-ikka*, *-ikko* hafva i det föregående blifvit behandlade: *Villikkala* (Kisko): fht. *Willico*, *Halikko* (socken och *Halikkola* i Koskis): fht. *Halicho*, *Viinikka* (Nonsis): fht. *Winicho*, *Saarikkala* (Vemo): fht. *Saricho*, *Hartikkala* (Letala): ostgot. *Hardica* (och fsv. *Hartika*), *Muttikka* (Letala): fht. *Mattihho* (*Madacho*), *Peinikkala* (Lemo): fht. *Benico*.

Sådana namn träffas öfverallt i Finland och har ändelsen *-ikku* (*-ikko*) ända till senaste tider varit synnerligen produktiv; ja kan säges vara det ännu. Vi kunna finna ändelsen i sådana ganska unga lån som *Valpurikko* (*Valborg*), *Eveliinukka*, *Liinukka*, *Jussukka* m. fl. (se Forsman PN s. 181

ff.). Det är därför ofta svårt att säga, om vi ha att göra med ett lån eller med en finsk namnbildning. Med denna reservation vill jag ännu från andra trakter af Finland uppräknat några hithörande namn, till hvilka motsvarighet kan finnas i germanska språk:

Asikkala (socken) och *Asikainen* (släktnamn): fht. *Asico*, *Asico*.

Mannikka, *Mannikainen* (släktnamn): fht. *Manniko*, *Mannecho*.

Hannikainen (släktnamn): fht. *Hannicho*.

Parikkala (socken): fht. *Barocho*.

Tiilikka och *Tiilikkala* (Vederlax): vand. *Stilica*, *Stilico*.

Vitikka, *Vitikainen* (släktnamn): fht. *Witicho*.

Reinikka (Kauhajoki), *Reinikainen* (släktnamn): fht. *Reineo*.

Viljakkala (socken), *Viljakainen* (släktnamn): fht. *Vilia*, *Vilico*. Jfr 1470 *Matz Wilikain* (Hausen I).

Putikko (i Savolaks): fht. *Putico*. Jfr ofvan *Pudikisto* i Pöytis och 1465 *Olef Putikan* (Hausen I).

Raatikainen (släkt- och gårdnamn): fht. *Radacho*, *Redig*.

Salikka (Lamminkoski): fht. *Salicho*.

Hunnukka (Impilax): fht. *Hunico*, *Hunaca*, *Hunane*.

Tanikainen (släktnamn): fht. *Tanucho*, *Tannecha*.

Artukainen (Reso): got. *Ardica*.

Lyytikäinen (släktnamn): fht. *Liudiko*, *Lyedeco*. Jfr 1478 *Lydich Mallåås* (Hausen I).

Arnika (1458 *Arnika Nokkolast*, *Michell Arnikan*: (Hausen I): fht. *Arnihho*.

Avikainen (släktnamn): fht. *Avico*.

Harikka (i Räisälä, Kaukola, Nykyrka, Kymmene 1555, Hattula 1559): fht. *Haricho*.

Engelica (1483 *Engelica Maankesk*: Hausen I): fht. *Engilo* (hvaraf vi kunna antaga ett diminutivt **Engiliko*).

Sitikka (1486 *Peter Sitikan, Hein Sitikan*: Hausen I): fht. *Sito* (hvaraf **Sitika*).

Äfven i Estland synas sådana namn vara kända. Jag har ej varit i tillfälle att härifrån göra större insamlingar, men har händelsevis antecknat följande ortnamn:

Allik: fht. *Alico, Ellecho*.

Anikwere: fht. *Anniko*. Jfr *Aniksor* (i Mustasaari). Namnet kan dock äfven återgå på ett urn. **Anika* (se ofvan s. 67).

Ennikwere: fht. *Ennico*.

Ofvan sid. 21 påpekades, att vi äfven i fornsvenskan ha några hithörande namn¹, men att de ej äro af nordiskt ursprung, utan hafva inkommit söderifrån. Äfven af dessa namn hafva sedan några inlånats i finskan: fsv. *Konika* > fi. *Köönikkü(lü)*, fsv. *Gereko* (dat.) > fi. *Kierikka(la)*, *Kierikainen*, fsv. *Lydheka* > fi. *Lyytikäinen* (jag anser dock sannolikare att detta lån hör till den äldre gruppen; se ofvan).

Dessa nordiska lån på *-ikka, -ikko* äro sålunda ej många och äfven de kunna vara lånade från något sydgermanskt språk. Från hvilket germanskt språk den äldre namngruppen härstammar, är på grund af namnen själfva svårt att säga. Men då vi af Thomsens undersökningar veta, att af de appellativa germanska lånorden en del otvifvelaktigt pekar på en gotisk källa (fi. *neula* < got. *nēpla* o. s. v.; se Thomsen, GSI s. 106), så ligger det ju närmast till hands att äfven för

¹ Till de där anförda kan läggas *Thodeke* (1378; se Hartman, Raseborgs slotts historia s. 8 not 2).

dessa namn tänka på samma ursprung, i synnerhet som namn på *-ika* voro vanliga hos både öst- och västgoter (t. ex. östgot. *Mīrica*, *Gevica*, *Arđica* l. *Arđea*; västgot. *Adica*, *Egica*; jfr Bugge Nö. I s. 157).

Men utom dessa namn hafva vi funnit äfven andra, som sakna motsvarighet i nordiska språk och närmare tyckas öfverensstämma med namnskicket hos sydgermaner. Sådan äro:

Adre(lax) l. *Ader(lax)* i Pikis: fht. *Adra-*, *Ader-*.

Karimainen (socken): fht. *Garino*.

Karuna (kapell): germ. **Garuni*.

Vinko (Koskis): fht. *Vinco*.

Masku (socken): fht. *Masgo*, *Masco*.

Nivola (Masku): fht. *Nivo*.

Lellainen (Masku): fht. *Lello*.

Hinno (Vemo): fht. *Hinna*.

Paitulainen (Vemo): fht. *Baidilo*.

Sannainen (Töfsala): fht. *Sanno*.

Palva (kapell): ostgot. *Badua*.

Santtio (Nykyrko): fht. *Santio*.

Katina (Nykyrko): fht. *Hadina*.

Marela (Nykyrko): fht. *Mar*.

Maurunmaa (Nykyrko): fht. *Maur*.

Salko (Letala): fht. *Salgo*.

Sandila (Letala): fht. *Sauda*.

Vaimaroinen (Letala): fht. *Waimar*.

Tattula (St. Bertils): vand. *Tatu*.

Heinäinen (Rimito): fht. *Heino* (jfr dock äfven fsv.

Heyna).

Kiuepunj (1335; se ofran s. 122): fht. *Kepuni*.

Jfr äfven fi. *Kattila* m. fl. med östgot. *Gattila* samt fi. *Kojo*, *Kojonen* (släkt- och gårdnamn) med fht. *Goio*, *Gojo* och fi. *Isto* (släktnamn) med got. *Isto*.

Ville vi utsträcka vår granskning till öfriga delar af Finland, så kunde vi framlägga en lång lista af dylika jämförelser. Jag har förut i Virittäjä 1900 s. 117 f. publicerat en samling af hithörande namn och får jag hänvisa den intresserade läsaren till denna uppsats, ehuru många af de där gjorda sammanställningarna numera synas mig tillfälliga.

Sannolikt äro dessa namn att förklaras på samma sätt som de nyss behandlade namnen på *-ikka*, *-ikko*. De måste hafva inkommit i språket under en tid, då finnarna före sin ankomst till Finland bodde i närheten af något sydgermanskt (ostgermanskt) folk, sannolikt goterna.

Det vore visserligen en möjlighet, att några af dessa namn vare så unga, att de under historisk tid (specielt hansatiden) kunnat från sydgermaner direkte importeras till finnarna. I de flesta fall tror jag dock, att ett sådant antagande vore omotiveradt. I så fall skulle väl lånet hafva förmedlats genom stadsborna och vi skulle då vänta oss att finna dessa namn i våra medeltida källor. Men blott sällan kunna sådana påträffas i städerna och i allmänhet i svenska trakter, och ofvan har redan påpekats, att af *ika*-namnen blott ett mindre antal uppvisats i fornsvenskan, medan de däremot t. ex. i Tavastland synas hafva förekommit ganska ofta. Märk t. ex. 1484 *Witicka Ollsson*, 1494 *Witicka Larsson*, 1483 *Engelica Maankesk*, 1467 *Michel Anichan*, *Witicka Keikielest*, 1465 *Olef Putikan*, 1458 *Arnika Nokkolast*, *Michell Arnikan*, 1470 *Matz Wilikain* m. fl. Härtill kommer dessutom ännu, att de ifrågavarande finska ortnamnen kunna finnas i alla delar af vårt land och äfven utom dess gränser, hvilket vi ej skulle vänta oss, om namnen vore yngre lån.

Likväl vill jag ej helt och hållet förneka möjligheten af sådana lån. Tvärtom torde man få anse för sannolikt, att några namn verkligen visa tillbaka till en specifikt fornhög-

tysk källa och inkommit i finskan först efter den andra, fornhögtyska ljudskridningen. Sådana äro t. ex. fi. *Uosukka*: fht. *Uozo* (jfr Forsman PN s. 239), *Liüsila*: fht. *Liüzi*. Om i dessa fall likheten ej är tillfällig, utan lån verkligen måste antagas, så kan detta hafva skett antingen genom förmedling af något annat folk eller genom handelsförbindelser eller på något annat tillfälligt sätt.

I hvarje fall tror jag dock, att denna förklaring blott i undantagsfall bör tillgripas, och anser, att de ofvan behandlade namnlånen i allmänhet äro vida äldre och föra oss tillbaka till tiden för de älsta beröringarna mellan finnar och germaner.

På grund af *-ika*-namnens vittnesbörd tror jag mig kunna göra denna slutsats, ehuru det i många enskilda fall blir omöjligt att afgöra, om lånet härstammar från nordisk källa eller ej. Många namn, som ej uppvisats i nordiska språk, hafva naturligtvis kunnat finnas där, och i synnerhet gäller detta för de älsta namnens vidkommande. Vi skola i hågkomma — såsom Bugge, No. I s. 12 pepeat — att det urnordiska namnskicket betydligt skiljer sig från det historiskt nordiska och att de urnordiska personnamn, som i historisk tid ej påträffas i norden, ofta visa en stor öfverensstämmelse med dem hos goter och sydtyskar.¹ — Ofta nog kan det ju också hända, att ett redan i urnordisk tid användt personnamn kunnat hvarlefva i århundraden, ehuru det händelsevis ej uppvisats i senare tid. Jag påminner här blott om det af Löffler (Sv. fornminnesföreningens tidskr. XI s. 244 f.) från 1374 uppvisade fsv. *Sighader*, hvilket också påträffats i en runskrift från förra hälften af 600-talet (*sigadux*). „Det visar“, säger Löffler, „huru försiktig man måste vara med att antaga ett

¹ Jfr härmed också Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 2.

personnamn vara utdödt, och det kan som detta (d. v. s. *Sig-hader*) lefva ett obemärkt lif under ett trefjärdels årtusende på någon enstaka ort inom kanske en eller ett par familjer. Och att det kommer fram i dagen, kan bero på den tillfällighet, att dess bärare råkat blifva nämnd i en enda offentlig handling och att denna handling blifvit bevarad åt eftervärlden.“ Utan tvifvel ges det många sådana urnordiska namn, hvilka länge lefvat sitt obemärkta lif utan att genom samma lyckliga tillfällighet som det ofvan nämnda blifva bevarade åt eftervärlden.

Vi måste därför vara försiktiga, då det gäller att afgöra frågan, från hvilket germanskt språk våra finska namn härstamma, i synnerhet som i de flesta fall några språkliga kriterier ej kunna gifva oss någon upplysning i frågan. Stundom kunna vi äfven finna på finska namn, hvilkas motsvarighet uppvisats både i urnordiskan och i något sydgermanskt språk. Det torde därför — åtminstone för närvarande — vara omöjligt att afgöra om t. ex. fi. *Harinka*, *Jutinka* återgå på de urn. *harīnga*, *iupīngak* (Bugge, No. I s. 216, 280) eller ett gotiskt (= fht.) *Herine*, *Iudīnga*. Andra exempel att förtiga.

Det kunde hända, att någon här skulle fråga: Är det icke under sådana förhållanden möjligt att antaga, att de ifrågavarande i finska namnen utgöra blott två, ej såsom ofvan antagits, tre olika lager af lån: de gotiska och fornsvenska? Härpå måste gifvas ett bestämdt nekande svar, ty det finnes fall som tydligen peka tillbaka på en urnordisk källa. Jag hänvisar till den språkhistoriska utredningen längre fram och vill här endast genom några exempel, hämtade från andra trakter än de ofvan genomgångna, styrka detta påstående. De finska sockennamnen *Akaa* (< **Akas*) och *Laukaa* (< **Laukas*) anser jag återgifva urn. *laukuk*, *akan* (Bugge anf. arb.); möjligen är också fi. *Kaukus* (gårdnamn) identiskt med

urn. *ʒaukan*, ehuruu här möjligheten för finskt ursprung är större (jfr fi. *kauka*, en i både person- och ortnamn vanlig nominalstam: „det allägset belägna“). Äro dessa sammanställningar riktiga, så tyder ändelsen *-as* hållre på urnordiskt än gotiskt ursprung (jfr urn. *ʒagax*: got. *days* o. s. v.: se Noreen Aisl. gr.³ § 4.1), såvida lånen ej vore så gamla att de återginge på äldre gotiska former på *-az*, hvilket visserligen vore möjligt. Jfr Thomsen GSI s. 107 not 1.

Såsom bekant kan uti de appellativa lånorden ändelsevokalismen stundom gifva en antydan om lånets ursprung: *a* uti t. ex. *neula*, *multa* anger gotiskt inflytande, emedan vi i dessa ord skulle vänta oss ett *o* eller *u*, om de vare lånade från urnordiskan. Vid namnlånen kunna vi sällan begagna oss af detta kriterium, emedan i dem den ursprungliga ändelsevokalismen blifvit undanskymd af senare analogiska utjämningar. Af många namn kunna olika former uppvisas med olika ändelser, utan att vi kunna säga, hvilken af dem är den ursprungliga. Vanligen växla *-i*, *-a*, *-o* (*-u*), t. ex. *Inkala*, *Inki*, *Inkonen*: *Immala*, *Immilä*, *Immola*: *Heikki*: *Heikku*: *Heikka* m. fl. (se Virittäjä 1899 s. 3).

Innan vi lämna frågan om de älsta namnlånens ursprung, böra vi ännu fästa oss vid en omständighet. Det har redan påpekats, att vi bland lånen finna blott få exempel på de gamla tvåstammiga namnen. Detta kan möjligen finna sin förklaring däri, att finnarna vid upptagandet af sådana namn förkortade dem så, att senare leden bortföll. Det finnes nämligen finska namn, som synas återge första leden i gamla germanska personnamn. Sådana äro *Makula* (gårdnamn): **Magu-* (jfr isl. *Mogþraser*); märk dock äfven fht. *Mago*: *Aku*: urn. **Agu-* (isl. *Qgmundr*); *Ano*: urn. *Anu-* (*Anulaibar* = Olof); *Hatula* (gårdnamn): urn. *Haþu-* (*Haþu-wolafk*, *Haþu-laikak*); *Hari*: urn. **Salu-* (**Salu-wihak*) m. fl. Eller

månne man på grund häraf kunde antaga, att skandinaverna själfva såsom smeknamn och kortformer använde dylika förkortningar? Härför talar äfven den omständighet, att de nordiska släktnamnen på *-inger*, hvilka ofta äro mycket gamla, bildades på de sammansatta personnamnens första led. Hellquist, Sv. ortn. på *-inge* s. 231 f. påpekar, att vi ej ha något släktnamn af typen **Arnmöðlingr*, utan endast af typen *Arnungar*.

Äfven de senast påpekade finska namnen återgå närmast på urnordiska former, och jag tror mig sålunda hafva ådagalagt, att vi bland de nu behandlade namnen hafva att särskilja tre olika grupper: en gotisk, en urnordisk och en fornsvensk. I fall detta resultat befinnes riktigt, finna vi i dessa namn ett viktigt stöd för Thomsens teori för de finsk-germanska beröringarna och de synas gifva vid handen, att det gotiska inflytandet varit vida större än man i allmänhet varit benägen att antaga (jfr Wiklund, När kommo svenskarna till Finland s. 18 f.), och det förefaller mig därför ej oantagligt, att de samfinska lånen till en betydande del äro af gotiskt ursprung,¹ medan däremot de talrika ord, som uppvisats blott i finskan, sannolikt till stor del återgå på en urnordisk källa.

Då vi nu gå att granska de språkformer, på hvilka de nordiska namnen återgå, så följer såsom ett korollarium af ofvanstående utredning, att de äro af två slag: dels urnordiska, dels — till största delen — fornsvenska. Det är isynnerhet de förstnämnda, som för vårt ändamål ega intresse och vi skola därför egna dem en stunds uppmärksamhet.

Först och främst finna vi flere exempel på de gamla diftongerna *ai* och *au*.

Den förra diftongen är bevarad i följande namn:

¹ Jfr Noreen Aisl. gr.³ § 6.

Aitlahti (Bjärna): isl. *Eiðr* (?).

Kairinen (St. Karins): fsv. *Keri*.

Airikki (St. Bertils, Mietois, Virmo, Nousis), *Airikkala* (Mietois, Virmo), *Airisto* (utanför Abo): fsv. *Erik*.

Laitila (socken), *Laitinen* (Reso), *Laitola* (Halikko) m. fl.: fsv. *Lete* (?).

Aikkinen (Virmo): fsv. *Eke*.

Af dessa är dock blott *Airisto* med säkerhet svenskt ortnamn.

Diftongen *au* synes hafva bevarats i följande namn:

Auvainen (St. Karins m. fl.), *Auvalu* (Pemar), *Auvola* (Masku): fsv. *Opin*.

Laukkinen (Pöytis): fda. *Loki*.

Sauru (Bjärnä): isl. *saurr*.

Aurajoki: isl. *aurr*.

Haukka (Koskis, Vemo m. fl.), *Haukkala* (Uskelä), *Haukankpää* (Rimito), *Hauknäs* (Nagu): fsv. *Hok*, isl. *Haukr*.

Laukinainen (Lundå): sv. *Lökänäs*.

Laupunen (Gustafs): sv. *Löpö*.

Laustu (St. Karins): fsv. **Launi* (?).

Af dessa äro *Aurajoki*, *Laukinainen* och *Laupunen* säkra svenska ortnamn.

Vi hafva sålunda åtminstone fyra säkra fall af dessa gamla diftonger. Då vi därjämte ihågkomma, att äfven flere finska lånord i svenskan (ortnamn) afspegla ljudöfvergången *ai > e* (Saxén, Finska lånord s. 50 f.), så kunna vi med tämlig säkerhet antaga, att svenska språket vid tiden för dessa beröringar egde diftongerna *ai* och *au*.

Ett mycket gammalt namn med bevarad *ai*-diftong vore *Vaistenkylä* (St. Marie), säframt den ofvan s. 57 framställda etymologin är riktig (< **Waiva*-). I så fall är det dock kanske sannolikare, att namnet härstammar från goterna.

Urordiska lån, upptagna före synkopetiden äro också *Salavainen* (Velkua) och *Anavainen* (Gustafs): < **Sala-wi-*, **Ana-wi-* (l. *Anawan-*).

Samma ålder hafva också de namn, som jämförda med motsvarande nordiska ord förete oomljudda och obrutna former.

Från tiden före *i*-omljudets tid härstammar *Tiurla* (fsv. *Djyre*) i Velkua, *Vankio* (fsv. *vänge*) i Lundå,¹ *Vaskio*² (fsv. personnamnet **Vaske*, som ligger till grund för fsv. *Vaeskinge*: Hellquist, Ortn. på -inge s. 175) och möjligen³ *Aninkainen* (fsv. *Eninge*) i St. Marie; före *u*-omljudets genomförande åter har *Hakuni* (fsv. *Hogne*) upptagits. Den omljudda formen af ordet representeras af *Houna* (Nousis): fsv. *Hayne* (= fht. *Haguno*) åter är bevaradt i *Hauninen* (Reso; och i *Haunu* i Karislojo).

Obrutna former hafva vi i *Perkiö* (Lokalahti), *Herttula* (Nädendal), *Kelkka* (Virmo), *Helttula* (Pöytis), *Hellä* (Vemo), *Pellilä* (Virmo). Jfr de motsvarande brutna i sv. *Björkö*: fsv. *Hiorter*: fsv. *Kialki*: no., isl. *Hialti*: fsv. *Hiaelle* (se ofvan): fsv. *Fiaelle*. Man kunde visserligen tänka, att något af dem ej vore så gammalt; vi kunna väl tänka oss t. ex. ett fsv. **Kelki* (ursprunglig böjning **Kelki*: *Kialka*, sedan genom analogisk utjämning antingen **Kelki*: **Kelka* l. *Kialki*: *Kialka*). Men denna tillfällighet kan ej tänkas tillämpad på dem alla.

Språkhistoriskt intressant är också *Joulu* (Kuusjoki), som tyckes återgifva stadiet **Ioul-* af fsv. *Iule*. Se härom närmare ofvan s. 32.

¹ Ett yngre lån är *Venga* (1424 *Wengha*) i Nädendal.

² Af förbiseende ej upptaget i det föregående.

³ I namn på -*ing-* kan *i*-omljudet uteblifva, beroende på inverkan från former med -*ung-* eller också därpå att stafvelsen blifvit starkt bitonig eller t. o. m. hufvudtonig.

Också ändelsevokalismen kan stundom tyda på högre ålder hos lånet, ehuru man i detta afseende måste vara försiktig med sina konklusioner, då såsom ofvan påpekats, vi af namn med vokalslut i finskan ofta ha parallelformer med olika vokalslut. Då vi likväl å andra sidan ha finska namn, som gifva en antydning om de motsvarande svenska namnens böjning, vill jag belysa detta med några exempel.

Att fsv. *Gunnarr*, *Domarr* haft *a*-stams böjning se vi af fi. *Kunnara(inen)*, *Tuomara(inen)*. *ia*-stammar äro *Vankio* och *Vaskio*.

En *i*-stam ha vi i *Kestilä*: fsv. *Gestr*.

U-stamsböjningen åter framgår af *Herttula*: fsv. *hiorter*. Af namn böjda enligt *o*-stammarna känner jag blott till isl. *Hlif*, hvilket i finskan gifvit *Liivola* och *Liivi*.

An-stammarna blifva i finskan antingen *i*-(*e*-) eller *a*-stammar, t. ex. *Narvi*, *Narvela* och *Närvälä*: fsv. *Narvi*; *Kunni*, *Kunnila* och *Kunnainen*: fsv. *Gunne*; *Jävilä* och *Järäinen*: fsv. *Lueri*; *Perttilä* och *Perttala*: fsv. *Berte* (också *Perttula*); *Viiainen*: fsv. *Vie*, *Hadvala*: fsv. **Hadvi*; *Salarainen*: urn. **Sala-wi* m. fl. Härmed kan jämföras vokalväxlingen i *Suomi*: *Suomalainen*, *Lappi*: *Lappalainen*, *Ruotsi*: *Ruotsalainen*, *Häme*: *Hämäläinen*.

On-stammar äro t. ex. *Idula*: fsv. *Idha*, *Karro*: fgotl. *Charra*, *Salo*: fsv. *sala*.

I allmänhet ser det ut som om den ursprungliga ändelsevokalismen bättre vore bevarad i de äldre länen. I yngre lån växla olika ändelser, t. ex. ett fsv. *Birge* ger fi. *Pirilä*, *Pirjälä* och *Pirkola*: fsv. *Filip*, *Filpus* ger fi. *Pilpala*, *Pilpelä*, *Pilpota*, *Vilppula*; af fsv. *Hille* fås fi. *Hilleinen* och *Hilloinen* o. s. v.

Af de nu behandlade namnen synas mig *Kunnara(inen)*, *Tuomara(inen)* — så vida ej detta är bildadt på fsv. *domare* —

Vankio, *Vaskio* och *Herttu(la)* på grund af sina ändelser — *Herttula* dessutom på grund af sin obrutna stamvokal — böra återföras till urnordisk tid. Vi kunna nämligen ej gärna vänta oss t. ex. *Kunnarainen*, om ej det upptagits under en tid, då detta *a* funnits i någon form af det nordiska namnet. Jfr t. ex. *Kunnari* (Veckelaks), *Kunnarila* (Lojo), hvilka måste vara yngre lån.

På en urnordisk form (gen. plnr.) återgå också *Hamaro* (St. Marie), *Upalinko* (Reso) och *Halso* (Virmo). För sannolikheten af detta antagande talar också den omständighet, att både i *Hamaro* och *Upulinko* den osynkoperade vokalen är ett kriterium på namnlånens urnordiska karaktär. Man märke äfven, att de likaledes urnordiska lånen *Harinka*, *Jutinka* (se ofvan s. 140) och *Aninkainen*, hvilka upptagits såsom personnamn, blifvit *a*-stammar, såsom man à priori väntat sig.

Då vi däremot hafva fi. *Vaimaroinen* af en urnordisk (?) *a*-stam *Vaimara-*, så beror väl detta knappast på en finsk ljudlag ($a > o$ framför *i*), utan bör väl hellre förklaras så, att den finska patronymiska formen är bildad på en diminutiv form **Vaimaro*. Ett likadant fall finna vi t. ex. uti fi. *Muhoinen* och *Muho* (socken i norra Österbotten) af urn. **Muhā*.

De språkliga kriterierna för bedömande af de nordiska lånnamnens ålder leda oss sålunda till samma resultat som vår granskning af personnamnens beskaffenhet: sådana hafva upptagits såväl i urnordisk som fornsvensk tid.

Såsom tredje faktor vid bedömandet af de ifrågavarande lånens ålder nämndes ofvan ortnamnens beskaffenhet, speciellt senare kompositionsleden. Såsom bekant har ortnamnsforskningen ådagalagt, att vissa ortnamnsgrupper föra oss tillbaka till mycket gammal tid. Sådana äro t. ex. de namn, hvilkas senare kompositionsled äro *hem* och *stad*. Af de förra

torde ej något säkert exempel tillsvidare hafva uppvisats från Finland (se Saxén, Den sv. befolkningens ålder s. 17 ff.), medan af de senare säkra fall synas förekomma blott på Åland, i Egentliga Finland och Satakunta (se Saxén, anf. arb. s. 10 ff., Finsk tidskrift 1902 s. 420 och nedan).

Ofvan s. 49 har jag visserligen antydt såsom en möjlighet att vi i *Murom*, *Visnom* och *Kärrom* hade gamla *hem*-namn, men i alla fall anser jag sannolikheten häraf vara så problematisk, att jag ej på grund af dem vågar draga några slutsatser, om jag ock ej helt och hållet vill bestrida möjligheten häraf. *Visnom* är ej heller uppvisadt såsom ortnamn.

Däremot torde det vara höjdt öfver allt tvifvel, att många gamla *stad*-namn ännu kvarleva i Egentliga Finland i förfinskad gestalt. Sådana äro *Aivisto* (fjärd utanför Åbo), *Raunistula* (St. Marie), *Maakasto* (St. Karins), *Koristo* (St. Karins), *Laustu* (St. Karins), *Kustö* (kapell)¹, *Angelisto* (Angelnemi), *Karlar* (Rimito), *Halstar* (Karuna), *Lepistö* (Virmo), hvartill komma ännu några osäkra fall såsom *Kaupisto* (Rimito) och *Soinisto* (Nådendal), *Huovaristo* (St. Mårtens), *Walast* (Nykyrko).

Om vi nu kunna antaga, att *stad*-perioden upphörde åtminstone c. 1000 e. Kr. (se Saxén, De sv. bef. ålder s. 16 Norrby, Sv. Im. XIX:4 s. 11 och där anförd litteratur), så finna vi häraf, att dessa namn senast uppstått under vikingatiden.

En annan gammal namngrupp äro *Tibble*-namnen. Sådana hafva ej uppvisats från Finlands svenska trakter, men vi hafva ofvan funnit flere sådana namn i förfinskad form: *Tiipeli*, *Tiipilä* (Kiikala, Patis, St. Mårtens, Bjärnå). Enligt Karlsson, Upplands ortnamn (uti Uppland s. 414) äro *Tibble*-

¹ Senare har jag funnit formen *Koostadt slot* (1522: Arw. VII). Se ofvan s. 48.

namnen mycket gamla, sannolikt lika gamla som *tuna*-namnen, hvilka enligt samme författare uppstått „långt före kristendomens införande“.

Ännu äldre äro sannolikt de ortnamn på *-inge*, som innehålla ett släktnamn. Enligt Hellquists undersökningar om dessa namn (Sv. ortn. på *-inge* s. 234) tillhöra namnen på *-inge* „åtminstone den s. k. primära bebyggelsen å slätterna och vid vattendragen“, men gå sannolikt ännu längre tillbaka i tiden och böra härledas „från den tid, då våra förfäder ännu idkade flyttareåkerbruk“. Men om ock ortnamnen på *-inge* kunna anses hafva mycket gamla anor, är däremot frågan om utsträckningen af den tid, under hvilka nya sådana kunde bildas, ej ännu utredd. Hellquist anf. arb. s. 236 påpekar, att hos de i England under 800-talet inträngande skandinaverna namnen på *-inge* voro ett lefvande namngifningselement, ja möjligen ännu senare.

Vi hafva i det föregående behandlat tre hithörande namn, hvilka alla äro bildade på släktnamn och af hvilka åtminstone två på grund af andra språkliga kriterier kunna tilläggas mycket hög ålder. De äro *Karunge* i Angelniemi, *Aninkainen* i St. Marie och *Uplinge* (fi. *Upalinko*) i Reso.

Betydligt yngre till ålder äro däremot *Hemminki* i Nouis (fsv. *Haemning* påträffas såsom personnamn öfverallt i Finland under medeltiden; se ofvan s. 125 och nedan Österbotten) och *Helsinge* i Töfsala (bildadt på appellativet *hals*; t. ex. i Svartboken nämnes 1350 en Johannes Helsing). Om *Steninge*¹ i Karuna är en patronymisk bildning eller bildadt på sbst. *sten*, är svårt att afgöra (jfr Hellquist s. 140).

¹ Namnet blef af förbiseende utelämnadt från förteckningen öfver svenska namn i Karuna.

Däremot synes mig *Käldinge* i Nagu snarast vara bildadt på fsv. *kaelda* (jfr Hellquist s. 85).

Att de gamla släktnamnen på *-inger* redan mycket tidigt, i urnordisk tid kunnat användas såsom personnamn framgår af de urnordiska *haringa* och *utpingar* (se Bugge No. I s. 216, 280) samt af den omständighet, att de inlånats i finskan såsom personnamn: *Harinka* (jfr *Harinyankoski* fors i Karttula¹, Pielavesi², hvilka hvartdera sägas hafva fått sina namn af en *Harinka*, och *Harinki* vik i Leppävirta) och *Jutinka*³. Dessa namn förekomma nu såsom ortnamn i Sverige: *Häringe*, **Ydlinge* (Hellquist, Ortn. på *-inge* ss. 60, 176).

Äfven andra namn på *-inki* af otvetydigt nordiskt ursprung kunna påträffas i trakter, där väl aldrig svensk bosättning förekommit, hvarför de väl i tiden blifvit upptagna såsom personnamn. Sådana äro:

Kiiminki: sv. *Kiiminge* (socken i norra Österbotten); jag jämför namnet med ett af mig från 1500-talet uti Skellefteå påträffadt *Kijmmingebeck* (1539), *Kijmingebeck* (1546, 1547; märk dock 1572 *Kijminbeck*, 1575 *Kjymenebeck*: nu *Kinnbäck* i norra Byske⁴), hvilket antagligen är bildadt på en patronymisk bildning till den namnstam, som vi finna i fda. *Kiimaer* l. fht. *Chimbald* m. fl.

Karunki (socken norr om Torneå); jfr fht. ortnamnet *Gerington*, ags. *Garungas* (Kemble, Saxons s. 451; Hellquist, Sv. ortn. på *-inge* s. 34 antager dock i dessa namn lång stamvokal) l. kanske sv. *Kärringe* (Hellquist s. 191)⁵.

¹ Finska fornm. för. tidskr. III s. 131.

² Lönnbohm.

³ Jfr ofvan s. 140.

⁴ Meddelade af d:r Johan Nordlander.

⁵ Jfr äfven fi. *Kerinki*.

Dessa namn kunna dock beteckna orter, som möjligen haft en äldre svensk befolkning.

Sääminki: sv. *Säminge* (socken i Savolaks) är synbarligen i likhet med det äfven i finska trakter vanliga *Hemminki* (sv. *Hemming*) inlånadt såsom personnamn. Liljegren anför personnamnet *Säming* (se Norrman, Sv. Im. VI:7 s. 33). Jfr äfven isl. *Saemingr*. Den svenska formen *Säminge* är sannolikt en i yngre tid (dock redan i fsv.: se Hellquist, Ortn. på -inge s. 150 f.; Saxén, Sv. Im. XI:3 s. 68, Fennia XIV:4 s. 45) gjord analogisk nybildning. — Isl. *Saemingr* härledes af Müllenhoff, Deutsche altertumskunde V:56 från lapska *Sabme* „lapp“ (jfr också Much ZfdA 46 s. 320). Vore denna härledning riktig, kunde man kanske antaga, att **saeminger* fordom användts såsom appellativt substantiv i betydelsen „lapp“ (jfr t. ex. *Flaming* ~ *Flemming*, troligen = flamländare), och då kunde kanske fi. *Sääminki*, fsv. *Saeminge* ursprungligen hafva användts i betydelsen „lapparnas bygd“. Jfr de många namnen på *Lapp* — uti Finland. — Jag finner dock härledningen från la. *Sabme* mycket osannolikare än den af Hellquist anf. st. antagna från den namnstam, som ingår i fda. *Sam*, fht *Samo* m. fl.

Om *Kuningas*, *Kuninkainen* se ofvan s. 87 not.

Beträffande fi. *Liminka*: sv. *Limingo* (*Lyminghe* 1490, *Liminge* 1554) har Hellquist anf. arb. s. 92 f. uttalat den förmodan, att det möjligen vare nordiskt och utginge från ett släktnamn **Lyminger* (af personnamnet **Lum*, **Lumi*), hvartill han konstruerar ett ags. *Lymingas*. Såvida man kan ansätta ett fsv. **Liminger* (jfr eng. ortn. *Limington*) — ty fi. *Liminka* kan ej förklaras ur ett fsv. **Lyminger* — förefaller det mig ganska sannolikt, att vi här hafva ett gammalt svenskt ortnamn. Fi. *Liminka* skulle då närmast återgå på en fsv.

plural genitiv (**Liminga*). Sv. *Limingo* är i hvarje fall en senare svensk ombildning.

Ett gammalt nordiskt personnamn är väl och fi. *Turenki* (i Janakkala). Jfr fsv. *Thuringe*, *Thyringe* (Hellquist s. 154, 157). Pipping (Album utgifvet af nyländingar XI s. 100) har uti namnet velat se ett fsv. **Juraengi* (= Torsäng). Detta synes mig osannolikt.

Att likheten kan vara tillfällig, framgår däraf att vi ofta finna öfverensstämmelse mellan fsv. släktnamn och finska namn på vattendrag i trakter långt inne i Finland. Ehuru vi i sådana fall med säkerhet ha att göra med finska namn, vill jag likväl nämna några exempel härpå.

Kallunki (sjö i Kuusamo och Kuolajärvi); fsv. *Kallunge* (se Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 65 f.).

Peringinjoki (i Lammi), *Perunka* (1554 *berunge ierffiu*; i Laukas), *Pürunghawesi* (1553 i Hauho), *Perunganjoki* och *Perunganjärvi* (i Rovaniemi), *Peringisgrund* (skär i Malaks). Att dessa namn gifvit upphof åt följande gårdnamn, och att förhållandet icke varit motsatt, synes mig sannolikast: *Perinki* (Lammi), *Peringe* (1543 i Mäskelä), *Peringo* (släkt 1470 i Tunlois), *Perunka* (Rovaniemi). Jfr härmed fsv. *Baeringe* (Hellquist s. 21). Att svenska och i allmänhet germanska gårdnamn på -inge ofta kunna vara afleda af vattendragsnamn, har uppvisats af Hellquist (se anf. arb. s. 244 ff.).

Pellinginjärvi och *Pellinginoja* (i Pihtipudas; därjämte äfven *Pellinki* gård), *Pellinginselkä* (i Kymmene älf i Itis), *Pellinkäinen* (*Pellingäisjerfvi* 1793 i Hollola). Samma namn är antagligen sv. *Pellinge*: fi. *Pellinki* i nyländska skärgården (mellan Lovisa och Borgå). Det är möjligt att *Pellinki*-borna från Itis sommartid här idkade fiske och att ön fått sitt namn efter dem. Jag anser därför allt fortsättningsvis för sannolikt, att namnet är finskt. Hellquist s. 108 f. betraktar ordet såsom

ett svenskt patronymicum *Paelinger* l. *Paellinger*. Hvad sedan fi. *Pellinki* vidkommer kunde det jämföras med fsv. *Baelinge*¹ l. *Baellinge* (Hellquist s. 19 f.). Dock anser jag äfven denna likhet för tillfällig; fi. *Pellinki* kan vara afledt af den namnstam, som vi finna i fi. *Pelli*, *Pellinen* m. fl. Det kan i alla fall påpekas, att *Pellinge* enligt en uppgift i Lönnbohms samlingar „fordom“ skrefs *Baeling*. Hvarpå denna uppgift stöder sig kan jag ej säga, då Lönnbohm ej anför några källor. De äldsta kända formerna äro: 1540 *Päling*, *Öster pelingh*, 1555 *Peling*, 1588 *Päling*. Om formen *Baeling* verkligen påträffats, är den att förklara såsom en i äldre finska vanlig ortografisk inkorrektitet (jfr ofvan *berunge* = *Perunka*).

Härmed hafva vi afslutat granskningen af de ortnamn, hvilka vi enligt ortnamnsforskningens tillsvidare ernådda resultat måste anse för gamla. Naturligtvis kunna många andra af de ofvan behandlade namnen gå långt tillbaka i tiden, ehuru vi för dem ej hafva samma säkra resultat att hålla oss till. Sålunda gör t. ex. *Kaland* (se s. 97 f.)² intryck af att vara ett mycket gammalt namn, ehuru man ej är berättigad att tillmäta alla namn på *-land* samma höga ålder. Enligt Rygh NG Indl. s. 9 f. kom *land* visserligen i Norge till användning

¹ Till de af Hellquist anförda namnen kan läggas *Belinge* 1539 i Calix.

² Angående namnets etymologi har jag ej någon bestämd mening. Det synes mig kunna innehålla såsom första led fsv. *kap* 'smuts', hvilket ord sannolik ingår i det svenska sjönamnet *Kåen*, *Kåsjön*; jfr också *Kåfalla*, *Kåtorpa* (se om dessa namn Hellquist, Sv. sjönamn s. 320 f.). Mindre sannolikt anser jag, att namnet skulle vara sammansatt med da., no. *kaa* 'kaja', då ordet i denna form ej uppvisats från svenskt område. Enligt Kristensen, Arkiv XVII s. 83 ingår ordet i danska ortnamnet *Kallundborg* (< **Kå-lund*-). (Detta såsom tillägg till namnets historia ofvan s. 97 f.)

i ortnamn under vikingatiden, men förekom såsom namnbildningsselement ännu under kristen tid. I Finland ha namn på *-land* sannolikt bildats under ganska sen tid. Se nedan under Satakunta och Österbotten.

Hög ålder har också säkerligen *Hovirinta* i St. Karins, ehuru vi om namnen på *-rind* — jag känner sadana blott från Norge — ej hafva några uppgifter beträffande åldern.

Af öfriga namngrupper må här nämnas de på *by* och *böle*, de talrikaste af alla. Af dem kunna namnen på *-by* härstamma från olika tider, medan *böle*-namnen troligen tillhöra tiden 1000—1200 e. Kr. (se Norrby, Sv. Im. XIX:4 s. 11).

Alla de nu uppräknade namnen äro s. k. kulturnamn, gifvande uttryck för den mänskliga odlingens inflytande. Utom dem gifves det dock bland de ofvan granskade namnen äfven naturnamn, hvilka syfta blott på ett naturförhållande och angifva ställets beskaffenhet. Dessa äro visserligen till antalet blott en liten del af kulturnamnen, men detta beror därpå att vi till föremål för vår undersökning hufvudsakligen tagit gårdnamnen, hvilka redan à priori sedt i de flesta fall måste anses vara kulturnamn.

Af de naturnamn vi funnit bland de i vår granskning genomgångna gårdnamnen, må här påminnas om följande.

Namn på vattendrag ha vi funnit i *Aaljoki* (Bjárnå), *Aurajoki*, *Eura*, *Kilpijoki* (Lundå), *Skörbäck* (Pemar), *Naaranoja* (Pöytis), *Nederå* (= *Alasjoki*; Mietois), *Virmaa*, *Laujoki* (Virmo), *Djupvik?* (Vemo), *Bergvik* (Vemo), *Strömma* (Gustafs), *Grönvik* (Gustafs).

Namn på öar, holmar och näs äro: *Dyrffuenes* (Vemo), *Langstiaerto* (Vemo), *Verkaholm* (Vemo; detta kan dock redan betraktas såsom kulturnamn), *Björkö* (Lokalaks), *Löpö*, *Bleknäs*, *Elmnäs*, *Lypörtö* (alla i Gustafs), *Sundholm* (Nykyrko), *Pirkholm* (Nystad), *Lökö* (Pyhämaa) m. fl.

Rena lokalitetsbenämningar äro äfven följande: *Liide*, *Sauru* (båda i Bjärnå), *Haeslabergh* (Pemar), *Syltylä* (Reso), *Upsila* (Rimito), *Valbery* (Nousis), *Vankio* (Lundå), *Venga* (Nä-dendal).

En granskning af ortnamnens beskaffenhet leder således också till det resultat, att under vikingatiden och redan möjligen tidigare en skandinavisk befolkning varit bosatt i Egentliga Finland. Men då vi från samma tid äfven hafva finska namn, torde det för närvarande ur rent språklig synpunkt vara svårt att säga, hvilkendera befolkningen här varit den äldre. Det finnes dock en omständighet, som härvid kan vara af betydelse. Då naturnamnen i allmänhet äro mycket gamla, och da vi för så viktiga naturförhållanden som de största älfvarna (*Aaljoki*, *Aurajoki*, *Eura* = *Somerjoki*, *Virmaa* = *Mymäjoki*, *Laajoki*, *Kilpijoki*, *Nederá*) ha nordiska namn, så kunna vi ej underlåta att häri se en antydning om att skandinaverna här verkligen äro äldre. Och vi ha så mycket större skäl att göra det, då såsom bekant arkeologin äfven leder till detta resultat.

Men å andra sidan böra vi i hâgkomma, att de flesta naturnamn i Egentliga Finland äro finska och att många finska kulturnamn äro synnerligen gamla. Detta anger att landet vid finnarnas ankomst hit ännu var så glest befolkadt, att dessa kunde slå sig ned ungefär i samma trakter som den tidigare befolkningen, som dessutom kanske ännu delvis lefde på den ståndpunkt, som betecknats med namnet „flyttare“ (se Norrby Sv. Im. XIX: 4 s. 1 f.). Hade ej detta varit fallet, kan man ej förstå, huru dessa nordbor, hvilka sannolikt åtminstone till en början innehade en högre bildningsgrad än de inflyttande finnarna, hade tillstätt en så talrik invandring som den finska blef. Denna omständighet — skandinavernas fätalighet i bredd med de invandrande finnarna — förklarar

enligt min mening också det egendomliga faktum, som utgör ett af hufvudresultaten af ofvanstaende undersökning, att nämligen den nordiska bosättningen på vidsträckta områden fått ge vika för finnarna. Att detta skett småningom och under en mycket lång tid, det ligger i sakens natur och det framgår tydligt och klart af ortsnamnen. Märkas bör äfven att de ej veta berätta något om krig och örlig. Det enda namn, som mig veterligen kunde innehålla något minne om krigiska tider, är *Valaskallio* i Mietois. Det hette i äldre tider *Walutoskallioby*, *Walueteskallio* (1434), *Valnotuskallio* (1437), *Waluutiskallio* (1418: Sv), hvilket jag tolkar såsom ett *Valvotus-kallio* d. v. s. en klippa där man bevakar trakten. Måhända är det närbelägna *Liuskallio* i Virmo (1375 *Livskalle*: Sv.; 1498 *lijuskallio*: Arw. handl. V: 1540 *Livskalliû*) en pendant härtill. Första leden vore fsv. *lius* och namnet skulle då beteckna en klippa, där vakteldar eller vårdkasar upptändas.

En jämförelse mellan de nu behandlade förfinsnade ortnamnen och ortnamnen i våra svenska trakter leder utan tvifvel till det resultat, att de förra äro äldre. Detta har jag försökt ådagalägga i min undersökning „Den svenska befolkningens ålder i Finland, belyst af ortnamnen“ (Finska fornminnesföreningens tidskrift XXI:3). Jag tror allt fortsättningsvis att detta resultat i hufvudsak är riktigt¹, om jag och på grund af nu anförda fakta i vissa detaljer ändrat åsikt. Särskildt vill jag här framhålla, att det utan tvifvel var oriktigt att uti t. ex. de förfinsnade *stad*-namnen och andra äldre namn vilja se minnen af den yngre svenska befolkningen, hvarigenom den svenska inflyttningen måste antagas vara äldre än de arkeologiska fynden medgäfvö. På grund af de fakta jag ofvan framhållit tror jag numera, att vi med ganska stor

¹ Se den polemik som förts i frågan i Finsk tidskrift 1902.

sannolikhet få hänföra dessa namn till den äldre bosättningen och datera den yngre inflyttningen från tiden c. 1000—1200, ehuru det åtminstone för närvarande i enstaka fall ofta är ytterst svårt, ja nästan omöjligt att säga, om ett namn skall hänföras till den äldre eller yngre bosättningen.

Men är nu denna slutsats riktig, då följer däraf också, att den äldre skandinaviska bosättningen utsträckte sig öfver ett annat område än den nuvarande svenska. Den bodde i allmänhet på fastlandet vid kusten och hade längs älfvarna sökt sig in i landet. Finnarna flyttade sedan småningom in på samma områden och i hvarandras granskap måste de sedan under långa tider hafva lefvat i fred och ro — underbart nog med hänsyn till de gamla nordbornas natur. Den kulturståndpunkt de stodo på måste också småningom ha utvecklats till i hufvudsak likartad, och de bestämmande i detta afseende blefvo snart finnarna. Detta kan förefalla oss oväntadt, men vi skola komma ihåg, att de redan under flere århundraden hade gått i skola hos littauer och goter. Blott på detta sätt kan jag förstå det faktum, att arkeologin ej känner till någon skandinavisk bosättning i dessa trakter under den yngre järnåldern.

Då denna denationaliseringstid tillika sammanfaller med den tid, då runristningen i Sverige började florera, så finna vi i ofvan anförda teori en förklaring till det egendomliga förhållandet, att man i Finland ej funnit några runstenar.

Likväl vore det förhastadt att antaga, att den äldre skandinaviska befolkningen helt och hållet uppgått i den finska, innan den yngre svenska inflyttningen började. Detta hade antagligen delvis, ja sannolikt till stor del inträffat — blott så kunna vi förstå de urnordiska namn i finskan, som ej bevarats i svenskan — men att nordbor vid den ifrågavarande inflyttningen funnos här och sedan delvis sammansmulto med

de nya kolonisterna, det framgår lika otvetydligt af de namn från urnordisk tid — både svenska och finska — som kvarlevat i båda språken in i historisk tid eller ända till våra dagar, t. ex. *Aivisto: Erstan, Kairinen: Keris, Paimio: Pemar, Raisio: Reso, Tuivassalo: Töfsala, Perniö: Björnå, Perkiö: Björkö, Laukainen: Lökanäs, Laapinen: Löpö, Sycälaksi: Sjölaax, Ahvenanmaa: Åland.*

Dessa äro dock ej många till antalet; det största flertalet af de urnordiska eller i allmänhet om en högre ålder tydande ortnamnen kvarleva blott i finskan. Detta kan ej förklaras på annat sätt än att den urnordiska befolkningen redan till större delen sammansmultit med sina finska gran- nar, innan de sannolikt lifskraftigare och på en högre kultur- ståndpunkt stående svenskarna började slå sig ned i landet. Ty äfven om de ej bosatte sig i alldeles samma trakter som de äldre skandinaverna, så hörde ju flere af de urnordiska orterna till deras „intressesfär“ och vi skulle således i deras språk vänta den nordiska fortsättningen till namn sådan som *Aurajoki* m. fl.

Granska vi den äldre namngruppens (d. v. s. namn som äro urnordiska eller föra oss tillbaka åtminstone till vikinga- tiden) geografiska utbredning, så skola vi finna att de före- komma inom hela det område, där vi funno att nordbor bott före finnarna.

Sådana namn äro *Björnå: Perniö, Aitlahti* (Björnå), *Sy- vülaksi: Sjölaax*¹ (Kimito), *Angelisto, Kaxunge* (Angelniemi), *Halslav* (Karuna), *Tiipeli* (Kiikala), *Kustö, Paimio: Pemar, Vaskio, Maakasto* (St. Karins), *Koristo* (St. Karins), *Kairinen: Keris* (St. Karins), *Hamaro* (St. Marie), *Aninkainen* (St.

¹ Hör utan tvifvel till den älsta gruppen. Jfr förf. i Sv. Im. XI:3 s. 224.

Marie), *Raunistula* (St. Marie), *Aurajoki*, *Airisto: Erstan*, *Eura*, *Tiipilä* (St. Mårtens), *Huovaristo* (St. Mårtens), *Raisio: Reso*, *Upalinko* (Reso), *Laukinainen: Lökanäs* (Lundâ), *Kilpijoki* (Lundâ), *Vankio* (Lundâ), *Tiipilä* (Patis), *Karlsax* (Rimito), *Taivassalo: Töfsala*, *Hamaro* (Nousis), *Virmo*, *Lepistö* (Virmo), *Laajoki* (Virmo), *Kaland*, *Kunnarainen* (Gustafs), *Laupunen* (Gustafs), *Laitila: Letala*, *Wallast* (Nykyrko).

Det kan förefalla oväntadt, att man på hela detta område ej finner något namn, som med säkerhet skulle tyda på nordisk gudatro¹. Detta kan bero därpå att finnarna möjligen undveko att i sitt språk bibehålla namnen på främmande gudar; märkas bör därjämte, att det äfven i Sverige finnes trakter med säkert gammal odling, som ej uppvisa något sådant ortnamn (Norrby, Finsk tidskrift 1902 I s. 410). Då sedan den nya invandringen började, var antagligen den gamla gudatron redan så försvagad, att densamma ej håller i det öfriga Finland lämnat några säkra spår efter sig (se Saxén, Den sv. bef. ålder), med undantag möjligen af någon enstaka „genealogisk gengångare“² (såsom *Odensö* i Pojo; jfr ofvan anf. arb. s. 5 och ofvan s. 85 not).

Det torde vara ganska antagligt, att genom den mot vikingatidens slut begynnande svenska invandringen, hvarunder Nylands, Egentliga Finlands och Österbottens kusttrakter och skärgårdar befolkades, nya krafter tillfördes de här sedan gammalt boende nordborna, som ännu bibehållit sin nationalitet, och tack vare dessa förstärkningar kunde den svenska bosätt-

¹ Det enda namn, som med någon sannolikhet kunde antagas innehålla ett gudanamn är *Tuorlaksi* i Nykyrko. Om *Tuori Tuorila* se Rusko, Nousis, Eura. Om *Kilpijoki* i Lundâ, *Laajoki* i Virmo se ofvan.

² Se Finnur Jonsson, Arkiv XVII.

ningen bibehålla sig långt in i historisk tid äfven i trakter, där finnar bott sedan hedenhös (se t. ex. Vemo). I andra trakter åter, där den finska befolkningen var svagare, blefvo de nya invandrarena snart herrar och fördrefvo eller upptogo i sig de där förut boende finnarna (Pargas, Kimito, Finby och skärgården).

De finska namnen i dessa svenska trakter äro så talrika och utgöras icke blott af naturnamn, utan äfven — om ock till mindre antal — kulturnamn (t. ex. *Ominais*, *Pakinais*, *Pargas*, *Håggais?*, *Muddais?*), att man är tvungen att här likasom i Österbotten — i motsats till hvad jag tror förhållandet vara i Nyland — antaga verklig finsk bosättning och näppeligen kan förklara namnen såsom benämningar på fiskeplatser. Möjligen får jag framdeles tillfälle att utförligare återkomma till denna fråga.

Om dessa namn böra tolkas så, att den finska befolkningen från fastlandet småningom och före den svenska inflyttningen utbredt sig i skärgården, eller om de möjligen kunde gifva en antydning om att finnarna — såsom mag. Alfred Hackman antagit¹ — kommit öfver hafvet, torde vara omöjligt att på språklig väg utreda.

Vi ha äfven ett annat intressant språkligt bevis på att i en stor del af de socknar, där vi funnit äldre svenska ortnamn, en tidigare svensk befolkning verkligen funnits. Dessa trakters finska dialekt uppvisar nämligen en ljudöfvergång $\ddot{a} > \epsilon$, som enligt Ojansuu I s. 40 f. inträffat på svensk

¹ Muntligt meddelande.

språkbotten. Så t. ex. uttalas fi. *vähä, minä, mitä, Hämeenkyllä* i dessa dialekter *vše, minε mitε, Hεmerkülä*. Det svenska språkets inflytande måste därför ha varit mycket starkt, ja så starkt, att vi måste antaga att befolkningen i dessa trakter, förrän finnarna slutligen fingo öfverhanden, kanske riktigast kan betecknas såsom en tvåspråkig blandbefolkning. Den nu ifrågavarande ljudlagen har enligt Ojansuu genomförts i olika utsträckning i följande socknar: Karuna, Sagu, Angelnemi, Bjärnä, Muurla och Kisko, alltså i socknar där äfven ortnamnen bevisa en tidigare svensk bosättning. Dessutom förekommer samma företeelse uti enstaka ord ännu uti Suomusjärvi, Kiikala, Uskela, Halikko, St. Bertils, Kuusio, Koskis, St. Mårtens, Lundå, Masku, Rusko, Reso, Rimito, St. Karins, Pikis, Pemark och Gustafs. Ojansuu förklarar dessa fall såsom beroende på lån från de dialekter, där ljudlagen genomförts i större utsträckning. Denna förklaring kan tänkas möjlig, men då vi finna, att de nu uppräknade socknarna alla tillhöra det område, där svenskar fordom bott, så synes det mig antagligt att förhållandet åtminstone delvis måste förklaras beroende härpå. Att ljudlagen ej här hunnit genomföras i samma utsträckning som i de först uppräknade socknarna, ger oss i likhet med ortnamnen en antydning om att den svenska befolkningen i de förstnämnda socknarna troligen varit manstarkare än i de senare och därför längre bibehållit sin nationalitet och sitt språk. Och ljudlagen har därför antingen i de förstnämnda socknarna hunnit genomföras i större grad eller också ha på det senare området, såsom åtminstone i Gustafs (se Ojansuu s. 42), spåren af ljudlagen redan hunnit undanskymmas.

Denna ljudlag ger oss sålunda ett intressant bidrag till belysande af dessa traktors historia. Under denna lilliga beröring mellan svenskar och finnar inkommo naturligtvis i de

finska dialekterna en mängd svenska lånord, och Åbo-dialekten är ju särskildt känd härför. Äfven andra tydliga spår af svenskt inflytande på Egentliga Finlands finska dialekter kunde uppvisas, men då de ej äro lika belysande för vårt ändamål, må de här förbigås.

Satakunta.

Uti detta stora landskap finnes svensk befolkning numera blott i Hvittisbofjärd och Sastmola och är den äfven där stadd i utdöende. Att den i äldre tider haft en vida större utbredning äfven i detta landskap, framgår otvetydigt af en blick på ortnamnen.

Vi vilja börja vår undersökning från landskapets södra del och sálunda först egna vår uppmärksamhet åt

Rauma: Raumo landskommun.

Socken med 3,481 invånare.

Socknens namn är visserligen nordiskt (= sv. *ström*, isl. *straumur*), men kan här såsom ortnamn vara finskt, emedan fi. *rauma* inlånats såsom appellativ. Namn på *-rauma* äro för öfrigt rätt vanliga i sydvästra Finland, t. ex. *Pitorauima* i Nykyrko, *Ruokrauma* i Rimito.

Däremot anser jag *Havinke* (namn på en äng under *Kollanen* hemman i *Anttila* by) vara ett gammalt svenskt ortnamn: **Hafengi* > *Havinge*. Jfr *Hafängen* i Sverige (Falkman, *Ortnamnen i Skåne* s. 219), *Haevingen* i Norge (Rygh NG I s. 243). Första kompositionsleden härleder Rygh från adj. *haefr* „nyttig, brugbar“ („vaerd att have“), andra leden är *eng* f. eller *engi* n. pl. äng, gräsmark. Ljudöfvergången *e* > *i* är i sådana namn icke ovanlig. Jfr nedan

Halvaringinniitty, Rystinginniitty i Sastmola, *Röringe* i Vetil, *Maringais* i Lochteå, *Haevingen, Fjellingen* m. fl. i Norge (se Rygh NG I s. 15. Indl. s. 29) och det gotländska gårdnamnet *Hunninge*, fgotl. (runsten) *hunkenkia* (i fonetisk transkription *hundengia*: se Pipping, Månadsblad 1900 s. 55). Se *Havinki* också i Harjavalta.

Nordiska personnamn innehålla följande gårdnamn:

Aikko: fsv. *Eke*. Se *Aikkinen* i Virmo.

Ammala l. *Ammila* (utt. *Ambla*); fsv. *Amma*, fda. *Ammi*. Eller måne det bekanta östgötanamnet *Amal*?

Vermuntila (1558 *Vermundila*); fda. *Vermund*.

Kolla; fsv. *Kolle*, **Kolla*.

Ottila: fda. *Otti*.

Mannila (utt. *Manbla*); fsv. *Manne*, fda. *Manni*. Se Muurla.

Hannula (utt. *Hanbla*); fsv. *Hanne*. Vanligt namn i Finland.

Kestilä (utt. *Kestlä*); isl., no. *Gestr*. Se ofvan *Karpala* i Pemar.

Immola (utt. *Imbola*); fda. *Imma*, *Immi*. Se *Immala* i Halikko.

Helkala: fsv. *Helge*, *Helga*.

Cappi (fordom **Cappo**).

Socken med 3,237 invånare.

Följande gårdnamn kunna antecknas:

Arvela: fsv. *Arve*. Se Vemo, Letala. Vanligt namn.

Riikilä: fda. *Riki*.

Raula (< **Raunela* l. **Rauvala*); fsv. *Ragne* l. *Ragvald*.

Se ofvan.

Junnila (utt. *Junbla*); fsv. *Junni*. Vanligt namn.

Kerttola: se *Kerttula* i Reso.

Skinnarla (utt. *Kinnala*); fsv. *skinnare*. Vanligt namn. *Ettola*; fda. *Eddi*, *Edda*, *Etti*, *Etta*. Se *Ettala* i Letala, Pyhämaa.

Immola; se Raumo.

Pertola; se *Berttula* i Pikis.

Hinnerjoki.

Socken med 1,634 invånare.

Följande gårdnamn må omnämnas:

Nakkila; fda. *Naki*, no. *Nakki*. Se Nakkila socken.

Raula; se Lappi.

Riikilä; se Lappi.

Arvela; se Lappi.

Dessutom kan ännu nämnas bärgnamnet *Upla vuar*, hvilket synes förutsätta ett **Uppela* l. **Uppala*, bildat på fsv. *Ubbe*, fda., no., isl., fht. *Ubbi*.

Eurajoki: Euråminne.

Socken med 5,501 invånare.

Utom *Sjundeby* (fsv. *Siunde*) äro antagligen *Verk'kari* och *Eurajoki* verkliga svenska ortnamn. *Verk'kari* utgår antagligen från ett sv. *Verkskär* (jfr *Verknäs* i Pyhämaa). *Eurajoki* åter innehåller i likhet med *Eura* i Egentliga Finland fsv. *ør* m. sandigt fält vid en strand, isl. *eyr* f, *eyra* f „flad av sand og grus (*aurr*) bestående odde eller banke, som stikker ud i vandet, isaer ved udløbet af en aa“. Socknen hette på svenska i äldre tider *Eurabominne* (1344 *Effraboaminne*, 1346 *Aeffraboaminne*, 1415 *Aeffraboaminne* o. s. v.), tydande på att Eurabor här troligen i och för fiske slagit sig ned. Jfr *Hvittisbofjärd*, *Kyrobominne* (= Lill- och Storkyro).

I 1540 års jordebok uppräknas i socknen *Korppöö, Norby* och *Handby*, 1557 *Sussöö* och *Norby*. Dessa torde dock alla ligga inom det nuvarande Luvia (se nedan).

Bland gårdnamn, som äro bildade på nordiska namn och af hvilka en del kunna vara svenska ortnamn, må nämnas följande:

Aucinkylä; fsv. *Opin*, fda. *Aowin*. Se *Auvala* i Pe-
mar.

Pentti; fsv. *Bengt* (lat. *Benedictus*).

Keiri; fsv. *Ger*, isl. *Geirr*. Se *Kairinen* i St. Karins.

Hyörtti; fsv. *hiorter* användt såsom personnamn (jfr Falkman s. 141). Jfr äfven namn på *Hjert-*, *Hjort-* i Norge. Den finska formen skulle närmast förutsätta ett fsv. **Hiort*, men då en sådan form ej torde kunna antagas (jfr Noreen, Aschw. gr. § 104 och anm. 3), så kan man väl antaga, att fsv. *hiorter* ger fi. *Hyörtti* och att altså äfven fi. *Pyörnilä* återgår på fsv. *Biorn*. Den obrutna formen af namnet finnes i *Herttula* i Nådendal, *Herttola* i Kumå; af *Biorn* åter i *Perniö* (= Bjärnä).

Munkkilu; fsv. *munker*. Namn på *Munk-*, *Munke-* äro vanliga i Sverige. Det fi. *Munkkila* kan naturligtvis vara bildadt på finsk språkbotten (fi. *munkki*)

Kistilä; fda. *Kisti*.

Liuttu; fda. *Liuti*.

Haukka; fsv. *Hok*. Vanligt namn.

Juvala; se *Juvans* i Gustafs.

Junnila; fsv. *Junne*. Vanligt namn.

Vesa; fda. *Wesi*. Jfr *Vesala* i Koskis, *Vesä* i Kuusjoki, *Vesainen* i Kiiminki. Se *Veso* i Nousis.

Triippu; etymologi?

Hakula; se Lundå.

Astolu; fsv. *Aste*. Jfr *Asteljoki* i Bjärnä.

Valpola; fsv. *Valborg*.

Hakkari; jfr sv. dial. *hakker* en som träter i smädar jämmt (Rietz).

Jusu; fsv. *Iaesi*, *Iaesa*.

Kranni; fsv. *granne*. Jfr det vanliga sv. *Grannas*.

Arvela; fsv. *Arve*. Vanligt namn.

Riiko; fda. *Riki*, *Riko*. Jfr *Riikilä* i Lappi och släktnamnet *Riikonen*. Namnet synes mig vara finskt.

Anuntila; fsv., fda. *Anund*, isl. *Qnundr*. *Anund* förekom redan på 1300-talet såsom personnamn i Tavastland (se ofvan s. 122).

Pirilä; fsv. *Birghe(r)*. Vanligt namn.

Oso; fda. *Osa*.

Raunela (utt. *Raula*); fsv. *Ragne*. Se Uskela.

Lavila; fsv. *Lave* (märk 1412 i Ulfsby: Laue Torkilsson i Sv).

Lanki; fsv. *Lang*. Jfr släktnamnet *Lankinen*.

Mankka; fda. *Manki*.

Lutankylä; fda. *Luti*.

Mullila (utt. *Mulla*); synes bildadt på ett till fno. *Moldi* svarande fsv. **Muldi* (jfr Noreen, Aeshw. gr. § 111, 2). Jfr *Mulli* i Säskylä, *Mullo* i Lillkyro, *Mullola* i Storkyro. Namnen kunna dock vara bildade på fi. *mulli* (= ungnöt).

Falttu: etymologi?

Kreula: se Bjärnä.

Piri: fsv. *Birghe(r)*. Se ofvan *Pirilä*.

Rikantila (1556 *Rikandila*); fda. *Rikard*, fht. *Ricohard*.

Då namnet äfven torde kunna förstås ur finsk synpunkt (se Forsman PN s. 205), synes mig denna etymologi högst osäker, isynnerhet som den mötes af svårigheten att förstå *n* i st. f. *r*. Formen skulle då vara beroende på analogiskt intlytande från namn sådana som *Anunti*, *Vermunti* (se ofvan).

Märkas bör äfven, att det finnes ett *Rikantila* äfven i Kristina i Savolax samt ett *Rikallinen* på 1500-talet i Savolax. Detta anger att lånet — om sådant får antagas — vore gammalt, men detta antagande motsäges åter af den omständigheten, att namnet i ganska sen tid torde inkommit i svenskan. Ehuru jag sålunda anser etymologin för osannolik, har jag dock velat intaga den här.

Riikilä; se Lappi.

Malo; fda. *Malä*, fht. *Malo*.

Rauvola; se ofvan.

Unki (l. *Ungi*); fda. *Ungi*.

Karta; fda. *Garthi*, no., isl. *Garði*.

Hannula; fsv. *Hanne*. Se ofvan.

Juurus; jfr fsv. *Iūris*. Den finska formen skulle då närmast återgå på ett äldre **Iūrwis* (se Noreen, Aschw. gr. 252,2 d).

Filppula; fsv. *Filp*. Se Nousis.

Hiedo; fsv. *Hedhe*, fda. *Hethi*. Jfr *Hiedais* i Lojo.

Vaimala; fht. *Waimar*. Den finska formen skulle då genomgått utvecklingen: *Vaimala* < **Vaimarla* < **Vaimarila*.

Slutligen må här äfven nämnas, att *Kuivalahdenkylä* (1540 *Kuivalax*) på svenska heter *Keivlax*, och tyder äfven denna omständighet på att svenskar varit bosatta i socknen.

Eura.

Socken med 2,932 invånare.

Utom själfva sockennamnet *Eura*, som är nordiskt (se *Eura* i Egentliga Finland, *Eurajoki*), kunna några andra svenska ortnamn uppvisas.

Gårdsnamnet *Järstä*, hvilket jag ej kan förklara ur finskan, företer en så påfallande likhet med det från Sverige kända ortnamnet *Järsta*, att vi ej kunna underlåta att anse

namnet vara ett gammalt *stad*-namn. Sv. *Järsta* återgår på ett äldre **Iaera-staper* och innehåller såsom första led det fsv. personnamnet **Iaeri*, troligen en förkortning af namn på *Iaer-* (*Iaerald*, *Iaerund* m. fl.; se Lundgren Sv. Im. X:6 s. 141). Vi skulle visserligen vänta oss ett fi. **Järästä* eller **Järistä*, men vi böra ihågkomma att synkopen äfven kan hafva genomförts på finsk språkbotten (Ojansuu I s. 148 ff.). — Att personnamnet **Iaeri* användts i dessa trakter, framgår af *Jävilä* i Kumo; *Järäinen* i Nousis, Lemo; *Järämäki* i Reso.

Enligt Suomi 1849 s. 49 m. fl. finnes i socknen ett *Hafverö*, hvilket väl är identiskt med det hos Krus 1618 upptagna *Havari* (bildadt på fsv. *Havar*: jfr *Haveri* i Yläne, Pöytis).

Ett mycket gammalt skandinaviskt ortnamn är säkerligen *Naarjoki* (1540 *Narioki*), hvars första led jag härleder från stadiet *nār* i den i germanska språk rikt representerade indoeuropeiska roten *nēr*: *nōr*: *nj*: „sammandraga, -pressa, -snöra“, hvilken ingår i flere skandinaviska ortnamn (*Nor*, *Nore*, *Norfasund*, *När(i)ke*; se Noreen, Svenska etymologier s. 22 ff.). Fi. *Naarjoki* förutsätter därför ett sv. *Nar-å*, *Nar-bäck*, l. d. och betyder således egentligen „den trånga eller inklämda ån“. Jfr ortnamnet *Narbäck* i Sverige. Samma ordstam återfinnes kanske i *Naaranoja* i Pöytis.

Det vore möjligt att äfven rotstadiet *nōr* vore bevaradt i ett af socknens gårdnamn, också det i så fall ursprungligen namn på något vattendrag. Det fi. *Nuorante* kunde nämligen återge ett sv. **Nōrand-* (< **Nōr-wand-*), där senare leden vore det äfven från finländska ortnamn kända sbst. *vand* (jfr *Vanda* å). Jag anser etymologin för osannolik, särskildt på grund af ändelsevokalismen.

Om *Lauhianmäki* se nedan *Lauhavuori* under Sastmola. Uppmärksamhet förtjäna dessutom följande gårdnamn:

Krootila: fsv. släktnamnet *Groot*, Loll.-Falster *Grothe*. Namnet, som äfven ingår i gårdnamn i svenska Finland (*Grotas* i Ingå och Degerby, *Grodas* i Korpo), har väl inkommit söderifrån (jfr Hugo *Grotius*) och kvarlefvat till våra dagar: *Grot*, *Grottenfelt*.

Krannila: se *Kranni* i Eurajoki.

Taurila: fsv. *Thure*. Jfr *Taurala* i Storkyro.

Rauvola; fsv. *Ragvalder*. Vanligt namn.

Ella; fsv. *Elli*, isl. *Ella*, fht. *Elli*, *Ella*. Jfr *Ello*, *Ellilä* i Lillkyro.

Suni: fsv. *Stane*. Vanligt namn.

Katila; fsv. *Katil*. Vanligt namn (Töfsala, Ilmola, Tusby, Lappi, Hausjärvi, Asikkala, Kjulo, Lempäälä, Ala-Seinäjäki). Jfr också *Katinen* i Vånå, *Katisenlaks* i Jorois, *Katiainen* i Idensalmi, *Kattelus* i Kitee, Karislojo, Koski, Virmo, Tuulois, *Kattila* i Ingermanland, Karislojo, Vederlaks, *Kattilancho* i Laukas, *Kattilais* i Vederlaks, *Kattilus* i Vederlaks m. fl. Namnen kunna kanske delvis förklaras såsom finska (jfr *kati* hos Ganander i bet. jungfru), om ock lån i många fall synes sannolikare (jfr *Kattelus* i Koski).

Knuutila; fsv. *Knut*. Vanligt namn.

Krouvila; fsv. fda. *Krok*. Se Bjärnä.

Lumppu; jfr sv. släktnamnet *Lampa*, Loll.-Falst. *Lamp*, *Lamper*.

Björni; fsv. *Biorn*. Jfr *Pyörilä* i Töfsala.

Kleemola; vanligt namn.

Vaaminen; fht. *Wano*. Jfr *Vaanila* i Lojo. *Vaania* i Laihela.

Filppula; se *Pilpola* i Nousis.

Kerola; fht. *Gero*, *Kero*. Jfr *Kero* i Ulfsby.

Ryhty: se *Pryhti* i Kjulo.

Köyliö: Kjulo.

Socken med 3,293 invånare.

Socknens namn (1392 *Kiulo*, *Kiulae*, 1420 *Kiula*, 1458 *Kyula*, 1540 *Kijula*, 1556 *Keule*, 1640 *Köylijoki*) är säkerligen nordiskt, bildadt på fsv. **Kiule* (< **Keuli*, hvaraf fi. *Köyliö*) — samma personnamn ingår i *Kjulo* i Snapper-tuna — eller appellativet isl. *kiolr* m., fsv. *kiol* = köl, hvilket ord åtminstone i Norge i ortnamn användes i öfverförd betydelse: „Fjeldryg, isaer en saadan, hvorover der gaar Faerselsvei mellem to ved den adskilte Bygder.“ Måhända finna vi just denna senare betydelse här, och kanske namnet ursprungligen afsett den sandmo, som skiljer Kumo och Kjulo från hvarandra.

I Kjulo (eller Kumo?) låg den i Svartboken från 1422 omnämnda ängen *Walnostabakj*, som hvars finska form jag uppfattar det i samma bref förekommande *Valmasthanvytta* (d. v. s. *Valnastan-viita* l. *Valnastanniitty*; fi. *viita* = busksnårskog; fi. *niitty* = äng). Detta namn anser jag vara ett fsv. *Walnastaper*, sammansatt med ett finskt personnamn *Valne*. Denna etymologi vinner i styrka därigenom, att i det ifrågavarande brefvet verkligen omnämnes en person *Valne* (jfr fht. *Waldniuni*, *Walni*).

I det nämnda brefvet omnämnes äfven en äng uti *Humalista* i samma trakt. Detta namn kan vara det finska *humalista* humlegård, men kan äfven det vara ett svenskt stadnamn; jfr det i Sverige vanliga *Hummelsta*, sammansatt med personnamnet **Humble* (ännu känt hos oss såsom släktnamn). Att äfven personnamnet inlånats i finskan i dessa trakter, framgår däraf, att i Björneborg 1632 fanns en borgare *Humalainen* (Ruuth, Björneborgs stads historia). Fi. *humala* torde visserligen vara original för sv. *humle* och icke tvärtom, men

icke dess mindre förefaller det mig sannolikt, att personnamnet i finskan är lånadt.

Om *Kanansyltha* se ofvan s. 75 f.

Kjuloholm (1445 *Kivlagaard*) och *Kjuloträsk* äro antagligen öfversättningar af fi. *Köyliön saari* och *Köyliön järvi*.

Ett svenskt ortnamn är möjligen äfven gårdnamnet *Päkki* (1705, 1708 *Päeki*): jfr sv. *bäck*, såvida det ej snarare är ett personnamn (jfr fda. *Bekki*). Se *Päkki* i Kumo.

Gammalt lokalamn kunna vi äfven finna i *Horna* (1618 hos Krus); fsv., isl., no. *horn* ingår i en mängd ortnamn (se Rygh NG Indl. s. 57).

Ett sådant är slutligen också i det Svb. från 1445 nämnda „(widh) *Kaeldonae*“ (= fsv. *kaelda* källa).

Bland socknens gårdnamn fästa vi oss vid följande:

Hemmi: fsv. *Hemme*. Vanligt gårdnamn i Finland (se Forsman PN s. 229).

Pryhti (1708 *Prychtis*): etymologi? Samma namn är troligen *Ryhty* i Eura. Jfr äfven *Prehtu* i Nousis, *Prähti* i Kauvatsa.

Torkkeli (1708 *Torckels*): fsv. *Thorkel*.

Iivari (1708 *Yfiwars*): fsv. *Ivur*.

Poti: fsv. *Bodde*. Jfr *Poti*, *Potila* i Laihela.

Aatula: fsv. *Adhi*. Jfr *Aatila* i Kakskerta, Rimito, *Aatola* i Nousis.

Kokki (1708 *Kücki*): fda. *Koki*. fsv. tillnamnet *Kok*. Se Kumo.

Parkkila: fsv. **Barke*. Jfr *Parkki* i Östermark.

Kestilä: se *Karpala* i Pemar.

Yttilä (1705, 1618 *Yttilä*): fda. *Ytti*.

Muntila: fsv. *Munti* (Dietrich, Runenwörterbuch). Jfr 1412 Ionis Munnipoyca (Svb). Se samma namn i Lokalahti.

Vellinkylä (1554 *Vellingilä*, 1618 *Wellingilä*, 1705, 1708 *Wellinkylä*); de äldsta formerna ange att namnet utgår från ett fsv. *Wellinge*. Jfr *Vällingholm* i Pärnå och fsv. *Wuellinge* (se Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 173).

Vinnari (1554 *Vinnarla*, 1708 *Vinnari*); jfr ortnamn på *Vinner-* i Sverige.

Sipilä; fsv. *Sibbe*, fda., fht. *Sibbi*. Vanligt finskt namn.
Kepola: fht. *Geba*, *Keba*, *Gebo*, *Kebo*; fsv. **Gebbe*.

I socknen finnes också ett fält *Plassilanketo* (< sv. *plats*), där under svenska tiden trupper samlades till lägermöten. Ett annat ställe i samma by heter *Malmi* (< sv. *maln*). På sin eriksgata i Finland besökte Gustaf III orten den 24 – 25 juni 1772 (enligt anteckning i kyrkoboken). Minnen från svenska tiden hafva vi också i de talrika svenska torpnamn, som förekomma i trakten, delvis namn på gamla soldattorp. Ehuru de ej hafva någon betydelse för belysande af nationalitetsförhållandena i äldre tider — svenska torpnamn äro i finska trakter mycket vanliga — så vill jag dock uppräknat dem här: *Läfblad*, *Mattlin*, *Krona*, *Asplund*, *Kjellström*, *Ytterberg*, *Vind*, *Pelttu* (= sv. *Spelt*), *Vettervik*, *Pil*, *Hjärpe* (och *Ilmihjärpe* vid stranden af sjön *Ilmijärvi*), *Orre*, *Kookku* (1708 *Kääcka*; i senare tider äfven *Kråka*). Äfven i Säskylä finnes några sådana namn: *Rask*, *Tjäder*, *Hjärpe*, *Grönblad*. — En intressant framställning af soldatnamnen finnes hos Troels Lund, Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16:de Aarhundrade I:8 s. 367 ff. Jfr E. Tegnér, Nordisk tidskrift 1882 s. 176 ff.

Säskylä.

Socken med 2,238 invånare.

Några spår af svensk bosättning kunna ej uppvisas, men må dock följande namn antecknas:

Liemola (Kleemola): vanligt namn. Se ofvan.

Pruuni: fsv. *Brun*, *Bruni*.

Mulli: se *Mullila* i Eurajoki.

Koppala: fda. **Kobbi*.

Pelli: fsv. *Felle*. Jfr *Pellinen* (släktnamn; *Pellisen vanta* vid Saimen).

Harjunkloppi (berg); *kloppi* = sv. *klopp* (barnunge = fi. *kloppi* id.) ~ *klump* (Jfr Noreen, Aschw. gr. § 84.1).

Perttula: se *Berttula* i Pikis.

Lamppala: se *Lamppu* i Eurajoki.

Vätti: jfr fno. *Vetti*.

Vilpola: se *Pilpola* i Nousis.

Knuuti: fsv. *Knut*. Vanligt namn.

Kumå: Kokemäki.

Socken med 6,908 invånare.

Sockennamnets svenska och finska form synas mig ej kunna förklaras ur hvarandra; vi ha synbarligen två olika namn att göra med.

Kokemäki, hvars första led i äldre tider synes hafva haft böjningen nom. *Koki*, gen. **Koven*, inessiv *Kovessa* (se Setälä, Puспа Henrikin surmavirsi s. 13), är sannolikt sammansatt med ett personnamn (se ofvan s. 56 om namn på *-mäki*). Detta kunde vara fsv. *Kog*, *Koghe*.

Kumå (1322, 1324, 1325, 1331 *Kumu*, 1344, 1348 *Kumo*, 1415 *Kumo*, 1540 *Kume* m. fl.) är däremot säkerligen af svenskt ursprung. På grund af de nämnda älsta formerna får man troligen antaga en fsv. nominativ **Kuma*, som jag anser vara ett ursprungligt namn på älven — jfr att t. ex. *Kymi*: *Kymmene* socken fått sitt namn af älven, likaså antagligen *Virmo* (se ofvan s. 92) — som sedan öfverflyttats på socknen. Enligt Rygh NG Indl. s. 34 f. hade i nordn den

älsta älfvarna i allmänhet osammansatta namn, som sedermera ersatts af sammansättningar *aa* och *elv* eller också helt och hållet glömts bort. På samma sätt ha vi af **Kuma* fått *Kumå älf*¹.

Hvad namnets etymon vidkommer, är jag benägen att härleda det från en stam *kum-*, som till sin betydelse vore att jämföra med no. *kjom* tillgänglig, isl. *kvaemr*, fsv. **Komber* (sjönamn = nsv. *Kymmen*²; se Hellqvist, Sv. sjönamn s. 319 f.) och representerade samma rotstadium, som vi hafva i fsv. *kuma* (~ *koma*). Betydelsen („den tillgängliga“) vore ju ytterst plausibel för en älf, som i likhet med *Kumå älf* i äldre tider varit segelbar långt in i landet (se Ruuth, Björneborgs stads historia s. 2). — Mindre sannolikt anser jag, att namnet skulle vara bildadt på personnamnet fsv. *Kumi* (Falkman, Liljegren).

Om *Kumnäs*: *Kuuminainen* se nedan Björneborgs landsförsamling.

Följande svenska gårdnamn finnas ännu i socknen;

Birknäs; fi. *Pirkkiniemi* (1559 *Birkinäis*, 1618 *Birke-näs*, 1727 *Biörknäs*, 1746 *Bircknäs*).

Forsby (1355 *Forsby*, 1727 *Flörssby*, 1746 *Forsby*).

Päkki (1727 *Päcki*, 1746 *Bäcki*); sv. *bäck*, fsv. *baecker*. Se *Päkki* i Kjulö, Sastmola, Nakkila.

Malmi l. *Anäs* (1727 *Anääs*, 1746 *Anäs*).

Säteri (1721 *Sätterij*); se samma namn i Pikis.

¹ Troligen bör äfven förhållandet mellan *Virmo* och *Virmau* förklaras sålunda (jfr ofvan s. 92).

² Fi. *Kymi*: sv. *Kymmene* (älf och socken; 1446 *kymmene*, 1556 *j Kymenen*, 1496 *kimmene*, 1563 *Kymmene*: Arw. II, IV, VI, X) kunde jämföras med detta namn, men då vi i finskan finna *kymi* (och *kemi*) såsom appellativt ord i betydelsen „flod, hufvudflod“, så står det väl öfver allt tvifvel, att namnet är finskt.

Härtill komma ännu ur äldre handlingar följande namn:

Inom socknen skall fördom hafva legat en stad med namnet *Telge*: fi. *Teljän kaupunki* (Ruuth, Björneborgs stads historia s. 5 f.). Namnet är naturligtvis identiskt med det kända namnet *Telje* (fsv. *Tuelghia*) i Sverige¹.

Enligt Suomi 1860 s. 182 heter *Kumä älf* i ett arbete af Mercator från år 1609 *Asson*. Det är möjligt, att vi härn finna ett gammalt svenskt namn på någon del eller utvidgning af älfven. Jag sammanställer det med sjönamnet *Asunden* i Sverige, hvilket enligt Hellquist, Sv. sjönamn s. 47 å en utländsk karta från 1554 äfvenledes skrives *Asson*. Formen grundar sig väl på det dialektala uttalet: *a³sun²*, *a³sen²*. Hellquist anser namnets senare led vara en utvidgad form af det fsv. sbst. *und* sjö, som finnes i sjönamnen *Unden Unnen*. Första leden åter kan vara fsv. *ās*, sv. *äs* eller fsv. *ās*, isl. *áss* gud. „*Asunden* skulle i senare fallet vara en af de icke få heliga eller åt gudomligheter hälgade sjöar“, som kunna uppvisas från Sverige. Vi skulle alltså i detta namn finna ett af de mycket fåtaliga bevisen på hednisk asatro i Finland. Jfr *Viasvuori* i Harjavalta, *Viusvesi* i Björneborgs landsförsamling.

I Suomi 1860 s. 327 nämnas äfven två ängar *Lill-* och *Storhalling*. Senare leden måste vara fsv. *aeng* f., isl. *eng* f., *engi* n. pl. äng; första sammansättningsleden åter är sv. *hull*, fsv. *hal(l)*, isl. *hullr* flat sten, håll; alltså „stenängen“. Då vi äfven ha andra exempel på *äng*-namn, som

¹ Ruuth anf. arb. s. 8 antager såsom en möjlighet, att det af den arabiska geografen Edrisi (c. 1150) omnämnda *Daghvata* betecknade samma ort som *Telge*. På hvilken grund, vet jag ej. Detta *Daghvata* synes mig vara ett nordiskt namn, sammansatt af fsv. *dagher* (= dager, ljus), hvilket ord vi finna i sjönamnen *Dagaren* och *Dagsjön* samt älfnamnet *Dagerflod* (se Hellquist, Sv. sjönamn s. 86 f.), och gen. pl. af sbst. *vad* n. (= vadställe).

uppvisa öfvergången $e > i$ (jfr *Havinke* i Raumo, Harjavalta, *Sturringi* i Harjavalta; *Hyppinki* i Nakkila, *Halvaringin niitty*, *Rystringin niitty* i Sastmola), så anser jag det mindre sannolikt, att vi i vårt namn skulle hafva ett fsv. släktnamn **Hallinger* l. *Halhunger* (se Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 45. 57), isynnerhet som namnet verkligen är ett ängnamn.

I 16:de seklet fanns enligt samma källa på Ylistaro bys mark en äng med namnet *Kalmari*, hvilket sannolikt är samma namn som det svenska *Kalmar*. Märkas bör dock att det långt inne i Finland, i Saarijärvi socken, också finnes ett *Kalmari* (gård), hvarför finskt ursprung kanske är möjligt. Jag är dock snarast benägen för att anse detta sistnämnda namn för ett gammalt personnamn, som kan jämföras med fht. *Galemar*.

× Om *Valnasta* och *Humalista* se Kjulo.

Slutligen vill jag upptaga två mycket osäkra fall: *Hampula* (1727 *Hambula*) och *Pumpula* (1727 *Punbula*), hvilka möjligen kunna vara gamla namn på -*bul*, -*byli*, (jfr *Topuli* i Kiikala); alltså: **Handbul* (jfr *Handby* i Luvia) och **Bondbul* (l. **Bundbul*).

Dessutom finnes ett stort antal namn, som äro bildade på svenska eller i allmänhet germanska personnamn:

Pukkala; fsv. *Bugge* l. sv. *bock*. Jfr *Pukkila* i Uskela, Piki, St. Marie, Gustafs, Karislojo, kapell i norra Österbotten: *Pukki* i Lillkyro, Patis; *Pukkinen* i Storkyro: *Pukka*. *Pukkala* i Laihela.

Hannula; fsv. *Hanne*. Vanligt namn.

Arvela; fsv. *Arve*. Vanligt namn.

Kyttälä (1540 *Skyttelaeb*. 1727, 1746 *Skyttälä*): sv. *skytt*, användt såsom tillnamn. t. ex. *Geriko Skyttae* 1348 (Svb.) (märk att brefvet är skrifvet i Kumo, troligen af bemälde *Geriko* „foghde j Ostherlandom“. Männe gården vore

uppkallad efter honom?), *Boo Skytta* 1385 m. fl. (Svb.). Ett *Skyttälä* (*Kyttälä*) finnes också i Messuby, nu stadsdel i Tammerfors.

Vitikkala; fht. *Witicha*, *Witigo*; fsv. *Vidike* (Arkiv 16: 132).

Säpilä (1540 *Sepilä*, 1727 *Säpilä*, 1746 *Säppilä*); fda. *Sebbi*, *Saebbo* (biformer till *Sibbi*). Jfr *Säbbskär*: fi. *Säppi* utanför Björneborg. — Se Lundgren, Arkiv 3 s. 227.

Ikala (1727 *Stor-*, *Lill-Ikala*, 1746 *lilla Ikala*, *Stor-ikala*); fda. *Ico*, *Igghe*, *Iggi*, got. *Igo*, fht. *Ico*. Jfr *Ikola* i Storkyro.

Uppainen (1727 *Uppas*, 1746 *Uppais*); fsv., fda., fno. *Ubbi* (kortnamn till runst. *Upbiarn*). Jfr *Uppu* i Östermark.

Köpi: fsv. *Kope*, fda. *Kopi*. Jfr *Kjöpi* i Halikko, *Kopilä* i Yläne.

Hulttinen (1727 *Hulttinen*); fsv. *Hulte*. Jfr *Holtte* i Lillkyro. Se Lundgren, Spår s. 48.

Fiskari (1727 *Fiskar*, 1746 *Fiskari*); fsv. *fiskare*, isl. *fiskari*, användt såsom tillnamn (jfr K. Rygh s. 14).

Närvä (1727 *Närfvä*, 1746 *Nerfvä*); fsv. tillnamnet *Naerffwe* (1370 *Hennikinus Naerffwe*: Svb.). Namnet är säkerligen en biform till isl. *Narfi*, *Norfi*, fsv. *Narwi* (antagligen identiskt med *Narfe* såsom namn på en Lokes son: midgårdssormen, ursprungligen „ormen, masken, den smale“; se Noreen, Svenska etymologier s. 23), representerande samma rotstadium, som vi ha i nyisl. *nirfill* „gnidare“, d. v. s. „en som klämmer på styfvern“, no. *Njerne*, fno. *Nyrvi*, fisl. *Niorfa-sund*, namn på ett smalt näs. smal ö och smalt sund (Noreen anf. st.). Samma stadium ha vi också i *Närvelä* i Uskela. *Närvä* i Harjavalta, Jurva. *Närvijoki* i Jurva. *Nerfö* (fi. *Narvi*: äfven hemman i Kankaanpää) ö i Finska viken (i de två sista namnen ha vi antagligen den ursprungliga betydelsen „trång, smal, hopklämd“ bevarad, de öfriga äro bil-

dade på personnamnet). *Nirva* i Bjärnä förutsätter en fsv. biform **Nirve*. — Formen *Närfrivä* från 1727 kan jag ej förklara annorlunda än som beroende på skriffel. Namnets nordiska ursprung synes mig ganska säkert.

Ryytsä och *Ryytsälä* (1540 *Rýdzelaë*, 1727 *Rydzälä*, *Rytsä*. 1746 *Rydzü*); sv. *ryss*, sv. dial. *rÿss* (< *rÿts*: jfr fi. *Ruotsi*), troligen användt som tillnamn (jfr *Fris*, *Finne* m. fl.) — Eller vore det = sv. **Ryds* (fsv. *ryd*)? — Jfr *Ryssä* nedan och i Nakkila.

Teini: fsv. *diäkn*, *deghn*, *diengn*, isl. *pegn*. Samma namn ha vi i *Teinby* i Pargas (1549 *Tegnëby*); namnet behöver ej uppfattas såsom finskt (se Ojansuu I s. 66 not 1). Jfr *Tegnëby* i Norge (Rygh NG II s. 20), *Teinilä* i Nakkila.

Poti (1727, 1746 *Pötä*); fsv. *Bolde*. Se *Poti(la)* i Laihela.

Suomölkkiiri: jfr *Mölkkiiri* i Muurla, *Mölker* i Pusula. *Mankonen*; fsv. *Mangi*.

Vallila och *Valli* (1540, 1727 *Vallila*, *Valli*); no., isl. *Valði*. Jfr *Vallainen* i Virmo. Namnen kunde äfven tänkas bildade på sv. *vall*, fsv. *valder*, som ofta förekommer i ortnamn i Sverige och Norge (se Nordlander, Norrl. samlingar s. 245, Rygh NG Indl. m. fl.).

Pälpälä; se *Pilpola* i Nousis.

Hassala (1727 *Hassala*); fht. *Hassa*, *Hassi*.

Herttola: fsv. *hiorter*. Se *Herttula* i Nådendal, *Hyörtti* i Eurajoki.

Rusi; fda. *Rasi*.

Köönikkä (1727, 1746 *Köönikkä*); fsv. *Konika*. Se *Köönikkälä* i Nousis.

Kupi (1727, 1746 *Cupi*); fsv. *Gubbe* l. no. *Kubbi*.

Linteri (1727 *Linder*); sannolikt ett i senare tid inkommet person- l. släktnamn.

Parmala: fsv., fda. *Furman* (eller isl. tillnamn *barmr*: K. Rygh s. 4; äfven appellativet *barmr* ingår i ortnamn: Rygh NG Indl. s. 43). Jfr släktnamnet *Parmanen*.

Horeli (1727 *Hardell*, 1746 *Hareli*); fsv. tillnamnet *Hordel* (1484 var en Jöns Hordel en af nämndemännen i Kumo: Suomi 1860 s. 256).

Torkkeli (1727 *Torckell*, 1746 *Türckeli*); fsv. *Thorckel*. Se Eurajoki.

Tolva (1727 *Tälfwa*, 1746 *Tälfva*); fsv., fda., isl. *Tholf*, *þólftr*. Jfr *Tolppa* i St. Bertils, *Tolvi* i Koskis, Harjavalta. släktnamnet *Tolvanen*.

Krapu (i äldre kyrkoböcker *Krau*: enligt paradigmet *Krapu*: *Kruun*): se *Krapi* och *Krapenpyöli* i Kii kala.

Krootilu (1437 *Grotelaby*, i *Grothe*, 1440 *Grotela*, 1455 *Grotila*); fsv. tillnamnet *Groot*, Loll.-Falster *Grothe*. Se *Krootila* i Eurajoki (jfr Suomi 1860 s. 260 f., 272 not).

Ränki (1727, 1746 *Rüngi*); fsv. *Draeng*.

Krannila (1540 *Grañila*, 1727, 1746 *Grammila*); fsv. *granne*. Vanligt namn.

Syvrinki (1727 *Syring*, 1746 *Syringi*); sv. *Syring*. Jfr *Sövrinki* i Lappajärvi, Storkyro; *Söörinki* i Laihela, *Syring* i Mustasaari.

Kokki: fda. *Kok*. *Koki*: fsv. tillnamnet *Kok*. Samma namn i Kijulo, Vederlaks, Koskis, Sammatti, *Kokkila* i Angelnieniemi, Bjärnä, *Kokkola* i Uskela. Man kunde äfven tänka på sv. *kock* (jfr nedan *Teikari*).

Püsi: fsv. *Bisi*, känt äfven från Finland.

Teikari (1727, 1746 *Steikari*); fsv. *stegare*, användt såsom tillnamn, t. ex. 1445 Anders och Ionis Stegarsyner (Svb). *Teikari* vanligt ortnamn i Finland.

Upo (1727 *Upui*, 1746 *Uppoi*); fsv. *Ubbe*. Se ofvan *Upainen*.

Järilä (1540 *Ierrile*, 1727 *Järilä*, 1746 *Lärilä*); fsv. **Iaeri*. Se *Järstä* i Eura.

Saksa; fsv. *Saxe*. Se *Saksi* i Uskela.

Putko (1727 *Putkoi*, 1746 *Putkåi*); fsv. *Bodhger*, *Bodge*, hvaraf väl kan antagas en biform **Budge* (jfr *Bodde* ~ *Budde*). *Bodge* finna vi däremot i *Potka* i Laihela. Det vore visserligen möjligt, att *Putko* vore att sammanställas med *Futka* i Harjavalta, men det synes mig sannolikare att vi ha att göra med två skilda namn och att detta senare utgår antingen från ett icke uppvisadt fsv. **Fudger* eller ett meta-tiseradt *fogde* > **fodge* (l. **fudge* < *fugde*); jfr fsv. *faeghdhar* ~ *faedhghar* (se Noreen *Aschw.* gr. § 337, 12 anm. 4).

Aakula; fsv. *Aghi*. Jfr *Aakula* i Virmo, *Aaka* i Sastmola, *Aakainen* i Töfsala, *Aakkoinen* i Pemar.

Pulkku; fsv. *Fulke*. Samma namn i Sammatti. Jfr *Pulkkala* i Rimito, *Pulkki* i Vederlaks, *Pulkkinen* släktnamn.

Laikko (1362 *Leyko*, 1445 *Layeo*); fsv. *Lek*, fda. *Leki*. no., isl. *Leikr*, fht. *Laico*. Se *Leikkilä* i Kiikala, Sammatti. *Leikkinen*, *Leiklaks* i Rimito, *Leikko* i Harjavalta, *Leikolu* i Kauhajoki, Brunkala.

Köömilä (1727 *Kömilä*); jfr fsv. *Komi*, hvaraf kanske äfven det *Kooma*, som vi finna i *Koomansuo*, *Koomanniitty* (se dock äfven ofvan s. 115 not). *Köömilä* är enligt sägen den äldsta byn i socknen (*Finska fornminnesför. tidskr.* II s. 70, 112).

Juupeli (1727, 1746 *Jubel*); troligen gammalt soldatnamn.

Krenkku (1727, 1746 *Krencku*); fda. *Krenki*. Jfr *Kraenkethorp* i Danmark (*Hansen, Afno* 1879 s. 105).

Futtari (1727 *Futtari*, 1746 *Futtarij*); etymologi? Männe **Fudger* (se ofvan *Putko*) > fi. **Futkari* > *Futtari* (jfr *Totkijärvi* > *Tottijärvi*)?

Öykkäri (1727 *Öikäri*, 1746 *Öikärij*); fsv. *Ödger*, fda. *Othger*, fno. *Auðgeirr*. Den finska formen återger stadiet **Oygger* (om *ög* > *gg* se Noreen, Aschw. gr. § 285,2).

Vikäri: fsv. *Vikar*, isl. *Vikarr*. Jfr *Vikäri* i Nakkila, *Vikars* i Sjundea.

Penttilä (1727, 1746 *Bengttilä*); fsv. *Bengt*. Vanligt namn.

Villilä (1362 *Willaby*, 1445 *Willieboda* (= *Willieboa*?), 1447 *Villila* (*booa*); fda. *Willi*.

Färkki (utt. *Färkki*; 1727, 1746 *Färicki*); måhända samma personnamn som fno. *Faerekr* (jfr Rygh GP s. 77 f, NG II s. 394). Se *Färkkilä* i Hvittis.

Näpi; jfr det svenska ortnamnet *Näbbe* (sv. *näbb* l. fsv. *naef*) l. fno. tillnamnet *naepa* (= no. *naepe* rofva). Jfr *Näppinen* i Lojo.

Ryssä: se ofvan *Ryytsälä*.

Kierikko (1727 *Kiericka*); se Kiikala.

Pilto (1727 *Pildoï*, 1746 *Pildä*); fsv. *Bilde*.

Kunni: fsv. *Gunne* (märk att i Svb. omnämnes en *Gunne* i Kumå 1324, 1325, 1344).

Astula: fsv. *Aste*. Se *Astala* i Eurajoki, *Asteljoki* i Bjärnä.

Potila; se ofvan *Poti*.

Hyörä: fsv. *Hior*, isl. *Hjorr*. Närmast väl ett fsv. **Hior* (jfr *Pyörilä* i Töfsala: fsv. *Biorn*). Jfr *Hyörä* i Nykyrko.

Killa; fsv. *Gille*. Jfr *Killainen* i Nousis, Merimasku, *Killola* i Eura (Åbo), *Killinen* i Storkyro, *Killi* i Vihti.

Ratala: fda. *Rathi*, isl. *Raði*, fht. *Rado*.

Haistila (1727, 1746 *Haistila*); fsv. *Aist* (*Aistr* l. *Haistr*; se Dietrich, Runenwörterbuch). Jfr samma namn i Ulfshy.

Händi: se *Häntelä* i Halikko.

Pusso; se *Pussila* i Pemar.

Innan vi härifrån vända oss västerut för att följa Kumâ-
älfs lopp, vilja vi kasta en blick på gårdnamnen i

Huittis: Huittinen.

Socken med 9,271 invånare.

Sockennamnet är bildadt på personnamnet fsv. *Hwit*,
**Hwite*. Några säkra svenska ortnamn känner jag ej, men
följande namn innehålla nordiska personnamn:

Villilä; fda. *Willi*.

Torkkeli; fsv. *Thorkel*.

Rekola l. *Grekola*; fsv. *Gregge*. Se *Kreula* i Bjärnä.

Hakuni (1646 *Hakunij*); se *Vemo* n. fl. Vanligt namn.

Hannula (1646 *Hannila*); fsv. *Hanne*. Vanligt namn.

Erkkilä: sv. *Erk*. Vanligt namn.

Penttilä: sv. *Bengt*. Vanligt namn.

Hälli; fsv. *Haelle* l. fsv. *hael(l)*, nsv. *hüll*. Se samma
namn i Harjavalta.

Kanala; fsv. *Kani*. Jfr *Kana* i Lojo, Parkano, *Kanu-
mäki* i Angelniemi, Lundå.

Mauru; fht. *Maur*. Jfr *Maurumaa* i Nykyrko.

Praadi; fsv. *Bradhre*(?), *Bradhvidh*(?).

Kuninkainen (1646 *Koningais*); i Svb. nämnes år 1422
från Kumâ en *Paedher Kunyngas*. Tillnamnet torde hafva
inkommit västerifrån; åtminstone i fno. förekom tillnamnet
kunungr (K. Rygh). Se äfven ofvan s. 87 not.

Vakkila; fda. **Wakkí*.

Perttula: vanligt namn. Se ofvan.

Matikkala (1646 *Matikala*); se *Matikka* i Nykyrko.

Mauriala; se ofvan *Mauru*.

Fürkkilä; se *Fürkki* i Kumâ.

Saarikko; fht. *Saaricho*. Jfr *Saarikkula* i Vemo.

Parkki; fsv. *Barke* (?).

Pirtala; fsv. *Bardhe*.

Potila; se Kumå Laihela.

Järvi; fsv. **Laeri*. Se ofvan *Jävilä*, *Järäinen* m. fl.

Raska; fda. *Rask*.

Tiisa; fsv. *Dis*, *Disa*.

Protinki: troligen en patronymisk afdelning af fsv. *Brodde* l. *Broti* (jfr Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 17: *Brytnunge*). Jfr *Protta* i Bjärnä.

Kauvatsa.

Kapell med 2,488 invånare.

Mina anteckningar omfatta ej gårdnamnen i detta kapell, och kan jag därför anföra blott ett namn, som synes erbjuda intresse. Enligt Suom. 1860, s. 285 skall i socknen finnas en äng *Pukkholma*, hvilket namn troligen är ett fsv. **Bakkholm*. Senare leden är här samma fsv. *holme* „instängd, afskild plats“. som vi finna i *Batsholm*: *Puattelma* i Angelniemi.

Harjavalta.

Socken med 1,714 invånare,

Sockennamnet (1429 *Harianvalta*, 1456 *Hariuwaltha*, 1554 *Hariavaldä*) är ett gammalt germanskt personnamn och utgår antingen från den urnordiska formen af fsv. *Havald*, isl. *Haraldr* (**Harja-waldar*) eller också från något sydgermanskt språk (*Cariovalda* namn på en Bataverfurste, en Longobarder konung o. s. v.; se Förstenamn, Altdeutsch. namenbuch). I hvarje fall är länet mycket gammalt och har sannolikt inkommit i samfinsk tid. Ett *Harjavalta* finnes också i Ingermanland och ett annat i Nykyrka i östra Finland.

Ett gammalt kulturhistoriskt intressant ortnamn är *Viasvuori*, en forntida begravningsplats med grafkummel („hiitten

kiukaat“) från järnåldern (se Killinen, Finska fornminnesför. tidskr. II s. 72). Senare leden är det fi. *vuori* berg; första leden åter anser jag vara en urnordisk genitiv af isl. *vé*, fsv. *vi* heligt ställe. Ordet böjdes ursprungligen: nom. **vīha*, gen. **vīhas* o. s. v., senare nom. **vēa*, gen. **vēas* eller analogiskt efter nom. pl. **vīu* äfven nom. **vīa*, gen. **vīas*: slutligen nom. *vé*: *vi*, gen. *vés*: *vis* o. s. v. Vi skulle således egentligen vänta oss ett fi. **Vīasvuori*. Under sådant förhållande måste väl den korta vokalen anses bero på en secundär finsk förkortning likasom i fi. *rikas*: isl. *ríkr*, fsv. *riker* (se Thomsen GSI s. 47). — Samma *Vias*-finna vi i *Viasvesi* i Björneborgs landsförsamling, en intressant sammansättning, då ju offerandet i heliga vatten (*vesi* = vatten) är en gammal skandinavisk sed. — Jfr *Viiainen* i Vemo.

Ett annat gammalt svenskt ortnamn är *Starringi* (äng; se Suomi 1860 s. 176), d. v. s. starr-ängen (se dock äfven *Staerringe* hos Hellqvist, Sv. ortn. på -inge s. 144 f.). Jfr *Halling* i Kumo, *Havinke* i Raumo.

Detta senare namn finnes också såsom bynamn i Harjavalta: *Havinki* (1540 *Havingi*, 1554 *Havings*, hvaraf sedan den närliggande forsen fått namnet *Havingin koski* (< **Hav-eng*). Möjligt vore äfven, att detta gamla bynamn vore bildadt på ett **Hafinger*, patronymicum af den namnstam *Haf-*, som ingår i fsv. *Hafthor*, isl. *Hafsteinn*, fht. *Habo*. Jfr fsv. *Haeflinge* hos Hellquist s. 56.

Bland gårdnamnen förtjäna dessutom följande uppmärksamhet:

Piri och *Pirilä* (*Biri* och *Birilä*); fsv. *Birge*. Se Kii-kala, Reso.

Priia; fsv. *Fridi*, fda. *Frithi*: häraf först nom. **Prita*, gen. *Priian* o. s. v., hvaraf analogiskt nom. *Priia*. Jfr *Kreu* < **Kreku*, *Krau* ~ *Krapu*.

Futka: se *Putko* i Kumå.

Pirkkala l. *Birkkala* (enligt sägnen den äldsta byn i socknen; se Killinen, Finska forn. tidskr. II s. 76). Samma namn som *Birkkala* socken, hvarom se Södervall, Ordbok.

Hakuni-Froomi, sammansatt af två personnamn: *Hakuni* (< urn. **Haguni*, fsv. *Hogne*: se *Hakuni* i Vemo m. fl.) och *Froomi*, troligen af ett sv. *from*, användt såsom tillnamn.

Juti; fsv. *Iudhe*.

Lapila: fsv. *Labbe*. Jfr *Lavila* i Eurajoki, Laitila, *Lapila* i Vemo.

Hälli: fsv. *hal(l)*, *hael(l)*, sv. *häll*. Namnet vore således ett svenskt „naturnamn“. Jfr dock äfven fsv. *Hælle*, (se *Hälli* i Hvittis).

Tupi är påtagligen samma namn som *Tupila* l. *Stubila* (fsv. *Stubbe*) i Sastmola.

Hammainen; fda., fht. *Hama*.

Puukka; fsv. *Puke*, fno. *Påki*. Jfr *Puukkila* i Lillkyro.

Torttåla: fsv. *Torte* (släktnamn). Se *Tortti* i Reso, *Torttåla* i Lemo.

Tolvi: fsv. *Tholf*, isl. *þólfr*. Se *Tolva* i Kumå.

Kraapo; etymologi?

Krekula: fsv. *Gregge*. Se *Kreula* i Bjärnå.

Pussi: fsv. tillnamn *Busse*. Se *Pussila* i Pemar.

Närvä: se samma namn i Kumå.

Arvela; fsv. *Arve*. Vanligt namn.

Vinnainen (1540 *Winnas*. 1554 *Vinnäs*); jfr *Vinnäs* i Bjärnå.

Leikko; se *Leikko* i Kumå.

Det stora slättland, som på ömse sidor om Kumå-älf sträcker sig från Bottniska viken ända upp till Harjavalta, heter på finska *Lattomeri*. Att denna gamla hafsbotten långt

in i historisk tid blifvit sköljd af Bottenhafvets vågor, har uppvisats af såväl geografer som historiker (se Wahlroos, Fennia III; Ruuth, Björneborgs stads historia s. 36). Namnet *Lattomeri* går därför utan tvifvel tillbaka till den tid, då åtminstone en del af den stora allmänningen låg under vatten. Senare leden i namnet kan vara fi. *meri* (haf), men är väl senare det sv. dial. *mar* „göl, damm, mindre stillastående vattensamling“. Ruuth anf. arb. säger: Denna forna farled synes väl ända sedan början af 1400 talet varit underkastad en raskt fortgående tillandningsprocess, men utgjorde ännu en ofantlig sumpmark fylld af bottenlösa gölar och otillgängliga mossar¹. Den kallas väl redan 1573 „kärret“, men denna benämning synes främst afsett dess sankt stränder, enär de ännu kvarvarande öppna vattnen långt senare kunde kallas „insjöar“. Sannolikheten af sammanställningen sv. *mar*: fi. *meri* styrkes af parallelen fi. *Suosmeri*: sv. *Svartsmark* i Ufsby (äldre *Svasmark*, *Suartsmar*, *Suartinæmare*: alltså samma namn som *Svartsmara* på Åland, äldre: in *Svartingæmarum*, *Svartingæmara*; första leden är fsv. *Svartungr*, *Svertingr*). — Första kompositionsleden i *Lattomeri* anser jag vara adj. isl. *flatr*, fsv. *flater*, vanligt i ortnamn både i Sverige och Norge (jfr Hellquist, Sv. sjönamn s. 127 f). Äfven kunde man tänka på isl. *flátt* f. „flat sandbank i älf“ (se Hellquist anf. st.). Samma ord ha vi i *Lattokari*, ö utanför Björneborg (troligen ett sv. **Flataskär*), och möjligen uti *Lattmarkki*, by i Sagu (sv. *Flatmark*). Se dock om detta sista namn ofvan s. 17. *Flaatti* heter en åker i Hvittisbofjärd (lånadt efter förlängningen *ä* > *ā*).

¹ Kursiveradt af mig.

Nakkila.

Socken med 4.187 invånare.

Sockennamnets svenska form *Nackeby* träffas ännu i äldre urkunder (Ruuth, Björneborgs stads historia s. 15 not 1) och innehåller personnamnet fda. **Naki*, fno. *Nakki* l. sbst. *nacke*, isl. *hnakki* (se Rygh, Madsen). — *Nakkila* också i Virmo, Hinnerjoki.

Äfven andra svenska ortnamn kunna uppvisas:

Kirkholm (1412 *kirkioholmen*, *kirkiaholmen*: SvB).

Päkki; fsv. *baecker*, sv. *bäck*. Jfr ofvan Kuma.

Malmi: sv. *malm*. Jfr ofvan Kjulo.

Arantila: sv. (äldre) *Arnäs* (1554 *Arnes*, 1557 *Arnesby*, 1540, 1546 *Arandilaby*, 1631 *Arnäs*). Första leden i namnet har synbarligen varit ett fsv. **Arand* (jfr fda. *Harand* och ty. släktnamnet *Arendt*) och vi få troligen antaga följande utveckling: *Arand(a)näs* > **Arannäs* > *Arnäs*. Jfr äfven *Arandi*, *Arendt-äver*, ortnamn i Estland (Weske, Verhandlungen d. Est. Gesellschaft VIII: 4 s. 68). Ett *Arnäs* finnes också i Ångermanland (1374 *Arnaes*, 1490 *Arnes*; se Nordlander, Norrländska saml. s. 186).

Villilä (1463 *Villeby*: Arw. V; jfr Ruuth Björneborgs stads historia s. 15 not 1); fda. *Willi*. Se Kumå.

Lammainen (och därinvid *Lammaistenkoski*). Forsen har sedan älsta tider varit bekant för sin laxfångst, hvarjämte den strax nedanför liggande bukten sedan sjöfarten till Kumå försvårats genom älfvens uppgrundning, länge måste hafva varit en god hamn. Stället är därför i äldre handlingar ofta omnämndt: 1345 *Lammas* (?), 1378 *Lammas*, 1412 *Lammasby*, *Lammesviik*: SvB., 1453, 1484 *Lamandzwich*, 1463 *lagmansviik*: Suomi 1860 s. 250. Den sist angifna formen anger, att namnet ursprungligen hetat *Lagmansvik*, *Lagmans-*

fors och är således sammansatt med fsv. *Laghman* ~ *Laman* (Noreen, Aschw. gr. § 311, anm. 2).

Svensby: *Soinila* (1540 *Svensby*, 1546 *Svensby*). Jag har förut (Finska länord s. 53) antagit den finska formen för ursprunglig. Och fi. *Soini*, *Soinila*, *Soininen* äro vanliga släkt- och ortnamn i olika delar af Finland, men kunna icke förty vara ett gammalt län, representerande kanske närmast stadiet **Swain-* af det vanliga personnamnet *Sven*, *Sveinn*, *Sveini*. Ett mycket yngre län är *Svenssilä* i Norrmark (< sv. *Svensbacka*). En parallel till *wai* > *oi* ha vi i sv. *kvesa* > fi. *koiso*. Vi få då troligen äfven här antaga län från stadiet *kwais-* (jfr no. *kveise* „blemma“; se Falk o. Torp, Etym. ordb.).

Lind.

Svenska gårdnamn äro med all sannolikhet också *Klomsä* och *Krumsä*, återgifvande sv. **Gloms* och **Grums*. Det första vore genitiven af att fsv. personnamn **Glom* (= isl. *Glómr*); jfr sådana ortnamn som *Glomsleff* i Sverige (Falkman, Ortnamnen i Skåne s. 129), *Glomsrud* m. fl. i Norge (Rygh GP s. 91). Det senare åter är identiskt med *Grums* i Sverige (jfr också *Gryms* i Kyrkslätt; antagligen bildade på fsv. *Grym*, **Grum*, fda. *Grumi*. Jfr äfven fda. *Krum*).

Hamari är snarare fsv. *Humar* än appellativet fsv. *hamar*. Jfr *Hamaro* i St. Marie.

Hyppinki är samma namn som *Hyppinge* i Sverige, hvilket enligt Hellquist, Sv. ortn. på *-inge* s. 53 är „bildadt af en motsvarighet till fht. kortnamnet *Hupho*“.

Märk för öfrigt följande namn:

Huovari; fsv. *Hofwardh* l. *hovare*. Se *Huovari* i Vemo, *Huovaristo* i St. Mårtens.

Viikari; fsv. *Vikar*. Se Kumå.

Masio (namnet skrives 1412 „j *Mansion*“, hvilhet väl är ett skriffel, 1540, 1546 *Masia*); fht. *Masio*.

Präski: etymologi? Jfr namn på *Brask(e)*- i Sverige.

Kaapeli: sv. *Gabel* (i Norrmark: = *Gabriel*?). Jfr Falkman, Ortn. i Skåne s. 218.

Koota: fsv. *Godh*, *Godhe*?

Puonti: fsv. *Bonde*, fno. *Bóndi*.

Klasi: jfr namn på *Glus-* i Sverige.

Muutti: fda. **Muti*.

Viinikka: fht. *Winicho*. Jfr *Nousis*.

Krami: sv. *granne*. Vanligt namn.

Puosi: fsv. *Bose*. Äfven i Ulfaby.

Rauvola: vanligt namn. Se ofvan.

Viikkala: se *Viikka* i Lundå.

Lantila: fsv. *Lande*. Jfr *Laanti* l. *Laani* i Veckelaks.

Sipilä: fsv. *Sibbe*. Vanligt namn.

Trojo (1708 *Trojo*); etymologi?

Kukonharja (1412 *Kokenharia*, *Kukoinharia*, 1540 *Kukoinhua*, 1546 *Kuhonharia*). Detta såsom det synes finska namn (fi. *kukonharja* = sv. tuppkam) beror sannolikt, då det kan uppvisas från så gammal tid som 1412, på folketymologisk ombildning af något gammalt tvåstammigt germanskt personnamn. Det finnes också fht. namn, som otvunget leda tanken åt detta håll. Jag tänker närmast på *Goginheri*, som förutsätter ett äldre **Goginharja*, hvaraf fi. *Kokenharja*, såsom namnet älst skrives. Jämte *Goginheri* kunde man dock äfven tänka sig ett **Guginheri* (jfr *Guginhart*). Första leden i namnet härleder Förstemann I² från en osäker stam *Gug-*, som kanske är att jämföra med isl. *gygr* f. 1) gigas femina, 2) securis. — Ett *Kukonharju* finnes också i Puumala (Savolax).

Ryssä: se *Ryytsälä* i Kumå.

Teinilä: se *Teini* i Kumå.

Anola: är bildadt på ett personnamn *Ano*, som sannolikt är finskt, men möjligen kan tänkas vara nordiskt (urn. *Anu-* uti *Anulaibur* = Olof). Jfr äfven fsv. *Ane* och — då namnet i äldre tider skrives *Annoila*. *Annola*, *Annele* — fsv. *Anne*.

Ulfsby: Ulvila.

Socken med 4,979 invånare.

I denna socken finna vi många säkra spår af en äldre svensk befolkning.

Säkra svenska ortnamn äro: *Ulfsby: Ulvila* (1347, 1352 *Vlsby*, 1355 *Hulsby* o. s. v.); fsv. *Ulver*, fda. *Ulw*, fno., isl. *Ulfir*.

Friitala (1540 *Friidby*, 1546 *Frijdeby*); fsv. *Fridhi* (runst. *Fripä*).

Karlsmark: Kaasmärkku (1540, 1546 *Karsmarck*, 1701 *Karlmareksby*); fsv. *Karl*.

Skörböle: fi. *Kuorila* (1456 skardaböle: Arw. IV, VII; 1589 *Skorböle*: senare äfven *Skördeböle*). Namnets äldre former gifva oss en bild af namnets utveckling från fsv. *Skardaböle* till nsv. *Skörböle*. Utvecklingen synes hafva varit följande *Skarda-böle* (isl. *Skarði*, fda. *Skarði*) > **Skardaböle* > *Skorböle* (hvaraf fi. *Kuorila*) > *Skördeböle* (genom folk-etymologiserande skrifsätt) > *Skörböle*.

Ragvaldsby: Ravaninkylä (1540 *Ravaldzby*, 1546 *Raualdzby*); fsv. *Ragvalder*.

Saari, Saarenkartano (äldre *Saaris*, *Tolmisaari* (!). *Holmgård, Holmagård, Holm*): fsv. *holne*.

Sunnäs: Sunniemi (1452 *sonunäs*, 1481 *Sonnenaes*: Arw. IV, V); fsv. *Suni* l. *sund*.

Suolisto (1454 *solistha*, *Solista*: Arw. IV, VII); synes

vara ett gammalt *stud*-namn: *Solstud* (< *Sõlistu* < **Sõlasta*) af fno., isl. *Sóli* (jfr *Solstad* i Norge; se Rygh NG II s. 155). — Jfr äfven fht personnamnet *Suolista*.

Scartsmark: *Suosmeri* (1540 *Scartsmarck*, 1546 *Scarttismarck*); se ofvan *Lattomeri* i Harjavalta.

Sälltö l. *Koivistoholm* (1540 *Koivisto*, 1546 *Koijvisto*).

Äfven det öfriga namnförrådet i socknen innehåller till stor del gamla svenska personnamn. Egendomligt för gårdnamnen är, att de ofta äro sammansatta af två leder, af hvilka den första är finsk eller förfinskad, den senare åter ett modernt svenskt namn. Sådana äro:

Uotila-Renfors, *Suurpää-Akervall*, *Suurpää-Akergård*, *Suurpää-Bjong*, *Holkeri-Hollman* (fsv., fda. *Holmger*, *Holger*), *Sunniva-Sundvall* (fda. *Sunniva*: jfr *St. Sunniva* i England; Worsaae, Minder s. 292).

För öfrigt märkas:

Spinkkilä: fsv. tillnamnet *Spink*, *Spinki* (1330, 1331 *Torgil Spinki* i Bjärnå: Svb., 1450 *sven spinke*: Arw. IV m. fl.), ursprungligen fågelnamn (jfr Noreen, Språk och stil 1903 s. 59). Jfr *Spink* i Nagu och namn på *Spink*- i Sverige (se äfven Falkman, Ortnamnen i Skåne s. 259).

Tuori: fsv. *Thore*, isl. *þorir*.

Kreula: se Bjärnå.

Holmi (1692 *Holmagård*¹) l. *Lambo*: fsv. *Holm*, *Holme*, fda. **Holmi*; sv. *landbo*.

Hintsalu; fsv. *Hintze*. Vanligt namn.

Junnila; fsv. *Iunne*. Vanligt namn.

Holstila; fsv. *Holmsten*, *Holsten*, isl. *Holmsteinn* l. tillnamnet *Holst*, *Holsti*. Jfr *Holstens* (äldre *Holstens*) i Sjun-deå, *Hällsnäs* (äldre *Holstensnäs*) i Karis.

¹ Karta i Landmäteristyrelsens arkiv.

Krannila: sv. *granne*. Vanligt namn.

Puosi; fsv. *Bose*. Äfven i Nakkila.

Mynsteri.

Prinssi; sv. *prins* (< ty. *Prinz* < fr. *prince* < lat. *princeps*). Samma namn i Kangasala.

Trummetari l. *Trumeettari*: sv. *trumpetare* (stället f. d. trumpetareboställe). Enligt Hellquist, Studier i 1600-talets svenska s. 117 var formen *trumetare* vanlig i äldre nysvenska. Ännu hos Bellman förekom *trummeta*.

Fallila; fsv. *Falle*.

Haistila (1477 *Haysthala*, *Haystala*, 1540 *Haistila*, 1546 *Heijstilä*, *Heistilä*); fsv. *Aist* (*Aistr* l. *Haistr*: Dieterich, Runenwörterbuch). Jfr Kumå samt ofvan *Ulfaby* ~ *Hulsby*.

Uti Ulfaby låg den holme, *Likholmen* (1453 *Ligholm*, 1463 *licholmen*, 1484 *ligeholmen*), på hvilken Ulfaby första kyrka skall hafva anlagts år 1311, Lindström (Suomi 1860 s. 215 f.; jfr Ruuth, Björneborgs stads historia s. 13), som omtalar detta, nämner äfven, att socknen häraf först skall hafva kallats *Likkis* samt att på holmen ännu finnes ett hemman *Likkistö*. Enligt en anteckning i Lönnbohms handskrifna ortnamnsförteckning skall holmen nu heta *Kuolemanluoto*, som sålunda är en direkt öfversättning af *Likholmen* (*kuolema* = död; *luoto* = klippa, holme). Namnen synas därför angifva att holmen varit en gammal begravningsplats: likstad (jfr „de dödas stad“). Af detta **Liksta* ha finnarna sedan fått ett *Likkistö* på samma sätt som af sv. *handske* fi. *hansikka*, af sv. *marknad* fi. *markkinat*.

Luvia.

Kapell med 2,830 invånare.

Jag har antecknat följanda svenska namn:

Södersund.

Handby (1540, 1556, 1631 *Handby*). Troligen bildadt på ett till isl. *Handir* (*Hamper*) svarande yngre fsv. **Hande* (alltså < **Handaby*). Man kunde äfven tänka på fsv. *hand*, isl. *hönd*, hvilket väl då användts sasom tillnamn. Jfr *Hantula* i Lappo, som återgår på en *u*-stam.

Korppöö 1540, *Korpy* 1540.

Sassöö 1557, 1702 *Sasseby* 1540, *Saszöö* 1556.

Norby 1540, 1631.

Liüfstad 1631, *Liusta* 1702. Namnets första led är personnamnet *Liuv*. Då flere andra gamla *stud*-namn uppvisats från Satakunta, är det möjligt att namnet är gammalt, ehuru jag ej anträffat det före 1631¹. — Möjligen ha vi i *Ljufstad* en antydning om etymologin till *Luvia*; namnet skrives fordom äfven *Ljuro* (Ignatius, Bidrag till s. Östern. hist. s. 6 not 2). Personnamnet *Liuv* är säkerligen att sammanställa med adj. isl. *liúfr*, fsv. *liüwer*, nsv. *ljuf*. Men till den ieur. roten *leubh-* finnes äfven afljudsstadiet *lubh-*, uti t. ex. lat. *lubet*, *lubens*, samt sannolikt i flere flht. namn, såsom *Luba* (jämte *Liuba*), *Lupfrid* (jämte *Liubfrid* och namn på *-lub* (jämte *-liub*). Man torde därför äfven i nordiska språk få antaga ett eljes ej uppvisadt namn med detta afljudsstadium, som vi då återfunne i fi. *Luvia*. Jfr en annan etymologi hos Setälä ÄH s. 157.

Härtill kan ännu läggas:

Yörläinen (utt. *Öörläinen*: 1669 *Öyrläinen*, *Öörläinen*): fda. Or. Jfr *Öyriä* i Bjärnä.

Kullaa.

Kapell med 2,348 invånare.

Följande namn kunna nämnas:

¹ Häremot bör dock påpekas, att det i en handling från år 1702 heter „Liusta eller Sassöö“, hvarför det är möjligt att *Ljufstad* är en senare benämning på *Sassö*.

Kullaa; jag anser det möjligt, att namnet är att uppfatta såsom ett sv. *Kullā* (< **Kulla-ā*; jfr *Kullā* i Borgå), sammansatt af personnamnet fsv. *Kulle* och sbst. fsv. *ā* vat- tendrag.

Fredriksfors.

Leineperi (1694 *Leinüperü*, 1708 *Leineberg*: Suomi 1860 s. 220 not). Ett synbarligen jämförelsevis ungt släktnamn.

Krekula; se *Kreula* i Bjärnä.

Kouri; fsv. *Kofre*. Jfr *Koura* i Nurmo.

Ribba; jfr fno. tillnamnet *ribbr* (K. Rygh s. 51), som tyckas hafva förekommit i Finland: i Svartboken nämnes från år 1381 en Holger Ribber på Åland. Rygh öfversätter namnet med „röver“.

Bjärneborgs landsförsamling.

6,346 invånare.

Följande svenska ortnamn kunna anföras: *Rosnäs*: *Ruosniemi* (1540 *Roasnäs*, *Roasnesz*, 1546 *Roasnäs*, 1613 *Ruasz-näs*). På grund af de anförda äldre formerna kunde man kanske antaga ett ursprungligt **Roarsnäs* (l. **Roaldsnäs*), sammansatt med personnamnes isl., fno. *Roarr* (*Roaldr*), fda. *Roar* (*Roald*). Det torde dock vara sannolikare, att diftongen i *Roasnes* o. s. v. är att uppfattas såsom finsk (se Ojansuu II s. 84 not 3), isynnerhet som *Torsnäs* äfven 1540 skrives *Tuorsnes* (se nedan). Första leden i *Rosnäs* är kanske i så fall att jämföra med *Roslanti* i Laihela (se detta).

Hjulböle: *Hjvelä* (1540, 1546 *Hjrböle*, 1545 *Hjuhlböle*). Jag har förut (Finska lånord s. 59) ansett namnet vara ursprungligen finskt. Ehuru jag allt fortsättningsvis anser detta för möjligt (jfr *Hjvilä*, 1541 *Höffvelä*, i Nummis), är jag dock numera benägen för att anse namnet för nordiskt. —

Namnets älsta form är *Hiuböle*, och då densamma antecknats ur två skilda urkunder, kan den ej bero på skriffel, utan måste anses för den ursprungligare (*Hjulböle* är en senare analogibildning). Detta *Hiuböle* synes vara samma ord som sv. *hybble*, no. *hybel*, isl. *hýblyi*, *hýbólí*, hvars första led *hý-* (äfven *hi-*) är en sidoförm till no. *hju* n. („en til husstanden horende person“) och förutsätter ett urn. *hūwa-* (jfr got. *heīwa-*). Fi. *Hyvelä* synes återgå på ett *w*-omljudt stadium **h̄jw(a)boli*. Beträffande vokalförkortningen jfr fi. *rikus* < urn. **rīkuk*, hvaraf sv. *rik*, isl. *rīkr* m. fl.

Formen *Hjulböle* beror på anslutning till antingen sbst. *hjul* eller personnamnet fsv. **Hiule*. Dessa ord åter äro antagligen identiska, ty **Hiule* är synbarligen en förkortning af namn sådana som *Hiulbiörn*, *Hiulfäst*. Appellativet sv. *hjul*, isl. *hjóll* återgår på en urgerm. form **hwehla-* ~ *hwezula*, och häraf synes ej kunna fås ett fi. *Hyvelä*.

Torsnäs: *Tuorsniemi* (1540 *Tuorsnes*, 1546 *Tuorsnäs*). Då den finska formen bevarat den ursprungliga svenska genitiven, så torde man hafva skäl att antaga, att finnarna i namnet ej igenkände något personnamn — jfr t. ex. *Ulfsby*: *Ulvila*, *Ragvaldsby*: *Ravaninkylä*, *Gunnarsby*: *Kunnarainen* m. fl.¹ — och det synes mig därför ej omöjligt, att detta namn vore ett minne från heden tid och att vi såsom första led finge antaga gudanamnet *Tor*.

Torbonäs: *Toukari*. Den finska formen tyckes förutsätta ett ursprungligt sv. **Tokarbonäs* l. **Togarbonäs*. Man skulle då få förutsätta ett ursprungligt **Toka-arf-bo* (personnamnet *Toki* och sbst. *arf* kvarlätenskap, jordagods). Jfr det åländska *Sonneröda* af äldre *Sonnarffödha* (1431: Arw. II).

¹ Märk dock å andra sidan *Karlsmark*: *Kaasmärkku*, *Rosnäs*: *Ruosniemi*, *Svartsmark*: *Suosmeri* och *Tors*: *Tuorsi* i Kustö.

Lyttskär: *Lyttylä* (1540 *Lytteböle*, *Lyfteböl*, 1546 *Luftböle*, 1692 *Lyttskär*). Första leden torde vara fda. *Loft*, isl. fno. *Loftr*.

Viasvesi; se *Viasvuori* i Harjavalta.

Inderö (1540 *Indröö*, 1546 *Inderö*); heter nu på finska *Kokemäsaari* l. *Kokemäensaari*, 1419 *Kumboö*. Namnet är sålunda ett minne från de tider, då Kumåboarna idkade fiske vid Kumåälfsmyning, på samma sätt som Hvittisborna sökte sig ned till Hvittisbofjärd, Euraboarna till Euraåminne och Tavastkyroboarna till Kyrobominne (= Lill- och Storkyro). — Söder om *Inderö* ligger *Kumnäs* och *Kumnäs viken*: fi. *Kuuminainen* (1546 *Kumnäs*, 1692 *Cumnäs*), hvilka namn sannolikt äfven härstamma från dessa tider. Härom påminnas vi ännu i ett tredje namn: *Grootilan luoto*, en ö midt emot *Inderö* och sannolikt uppkallad efter *Krootila* i Kumå. Se härom utförligare Lindström, Suomi 1860 s. 217.

Ytterö (1540 *Yterby*, 1689 *Yttröö*); fi. *Yteri*.

Preiviiki; sv. *Bredvik* (1540 *Bredwick*, 1692 *Bredwijk*, 1702 *Bredewik*).

Pietniemi; skrifves på svenska i äldre tider *Penäs*, *Pännäs*, *Börnäs*. Under sådant förhållande är det svårt att afgöra namnets ursprungliga form.

Halsi; sv. *hals* smal landtrygg l. smal vik (se Läckfler, Arkiv X s. 165, Rygh NG Indl. s. 53). Jfr *Halso* i Virmo. *Halsö* i Hvittisbofjärd.

Lotsöre (1759 *Lus-Öre*).

Klockarsand: *Lukkarinsanta* (1509 *Klockareholmen*: Suomi 1860 s. 219).

NOORMARK: NOORMARKKU.

Socken med 3,804 invånare.

Gårdnamnen äro till en betydande del svenska. I mina anteckningar finner jag följande namn med i allmänhet genomskinlig betydelse:

Norrmark (1540 *Norrmarck*, 1546 *Normarck*), *Stenbacka*, *Simberg*, *Lönnerberg*, *Bäckbro*, *Hurtig*, *Fagerdal*, *Berg*, *Fors*, *Vrang* (fda. *Wrang*), *Herrgård*, *Kråkbo*, *Eliasgård*, *Ingemari*, *Stormila* (sv. tillnamnet *Storm*), *Finbeläs* (etymon?), *Finby*, *Keitinki* (äldre *Geting*; bildadt på fsv. släktnamnet *Geting*; se Lundgren, Fsv. personnamn på -ing s. 10. Om fsv. *Getinge* se Hellqvist, Sv. ortn. på -inge s. 34; jfr *Keitilä* i Nådendal), *Möträsk*, *Sundbäck*, *Gabel*: *Kaapeli*, *Klemetti* l. *Svenssilä* (äldre *Klemets* l. *Svensbacka*), *Västergård*, *Heiäng*, *Kairila* (isl. *Geiri*; se *Kairinen* i St. Karins), *Södermark*: *Söörmarkku*, *Hunla*, *Norrbäck*, *Vidkär*: *Vükäri*, *Kallstedt* (ett yngre utifrån inkommet släktnamn), *Fälläng*: *Fallenki*, *Praka* (fsv. **Braghi*), *Valli* (1800 *Ståhls*), *Södergård* (nu *Kahaluoto*), *Tyykilä* (se *Hvittisbofjärd*), *Forsinkoski* (fors), *Läntesvüikin nütty* (äng), *Truskükoski* (fors).

Påmark: Pomarkku l. Poomarkku.

Kapell med 3,984 invånare.

I detta kapellnamn (1540, 1546 *Pomarck*) ha vi antagligen ett exempel på ett ortnamn med omedvetet vidfogad preposition. Sådana äro ganska vanliga i Sverige och Norge. Så t. ex. torde *Tynderö* i Medelpad vara ett ursprungligt „*ut under ön*“, *Punnerud* i Norge är = „*upp under rud*“ (se Rygh NG III s. 232, Nordlander, Norrländska samlingar s. 237 f.). I Härjedalen förekomma en mängd namn af typen *Opp i backa*, *Opp i bärje*, *Opp på heden*, *Opp på höjen* (Modin, Sv. landsm. XIX:2, registret). Jag anser därför, att Påmark ursprungligen varit ett *Opp å marken*. — Första leden kunde dock äfven vara ett personnamn (jfr fda. *Pu*).

Af samma ursprung som *Påmark* är väl också sjönamnet *Poosjärvi*, hvilket då förutsätter ett sv. *Påsjö*.

Bland gårdnamnen må nämnas följande:

Nyby: *Uusikylä*, *Klasmärk*: *Lassila* (1540 *Claasmarck*, 1546 *Klasmärck*¹), *Kilholm*: *Kiilholma*, *Granholm*, *Huuta* (1685 *huuda*; fsv. *Hwite*), *Riutta* (1685 *Rutha by*; fsv. *grüt* se nedan Nurmo), *Rossi*; jfr isl. tillnamnet *hrossi* (= häst), *Lepistö*; antingen fi. *lepistö* (= alskog) eller = *Lepistö* i Virmo (se detta), *Soini*; se *Soinila* i Nakkila.

I Hvittisbofjärd och Sastmola äro ortnamnen till öfvervägande del svenska. Svensk befolkning förekommer ännu, men är stadd i utdöende. Af anteckningar i kyrkoböckerna från senare hälften af 1700-talet vet man, att inemot hälften af invånarantalet då ännu var svenskatalande.

Hvittisbofjärd: Ahlainen.

Kapell med 3,936 invånare.

Kapellets svenska namn *Hvittisbofjärd* anger att trakten fått sitt namn däraf, att Hvittisbor här nedslagit sig, till en början troligen blott i och för fiske sommartid (äldre former: *Huittisbofjärd* 1546, *Huittisbofierd* 1540, *Hwitsbofierd* 1651).

Den finska benämningen på kapellet är en patronymisk *nen*-bildning på det gamla personnamn *Ahla*, som ännu finnes bevaradt såsom släktnamn och gårdnamn i olika delar af Finland. Detta namn anser jag vara lånadt från nordiskt

¹ I Lassilanjärvi holmarna *Bastholmen* och *Kalfholmen* samt i närheten *Byätresk* 1685 (Landtmäteristyrelsen).

språk: fsv. *Asle*, fda. *Asli*¹, hvilket väl är liktydigt med fht. *Ansila* (jfr Lundgren Sv. landsm. X:6 s. 18). Om *sl* > *hl* jämför t. ex. isl. *gisl* > fi. *kihla*, isl. *geisli* > fi. *kuihla* (se Thomsen GSI s. 66).

Gårdnamnen äro till stor del svenska. Ur mina anteckningar vill jag här uppräknat följande utan att göra anspråk på att förteckningen skall blifva fullständig². De äro till sin natur både kultur- och naturnamn.

Till den förra gruppen höra t. ex.:

Uppkåli (1804 *Uppgård*), *Kreppkali* (1742 *Grepp*; fsv. *Grep*), *Söderkali* (1804 *Södergård*), *Tyykilä* (1742 *Tykgård*; fsv. *Tyke*, *Tykö*), *Lasetti* (1804 *Larsgård*), *Ollygård*, *Markusgård*, *Stengård* (fsv. *Sten*), *Ollas* (1771 *Ollas*), *Vittspärgi* (1804 *Vittsberg*; troligen fsv. *Hwit*), *Kristerskeri* (sv. *Kristerskär*; sv. *Krister*), *Sunniemi* (fsv. *Sune*; se samma namn i Ufsby), *Björnö* (fsv. *Biorn*, eller kanske appellativet), *Antara* (1759 *Antora*; fsv. *Ante*, + sv. *our*, se nedan), *Rantapuota* (sv. *strandboda*), *Bagari*, *Huhtaklobben* (fi. *huhta* sved + sv. *klobb*). Härtill komma från 1742 års kyrkobok *Seppgård* (fi. *seppä* smed), *Pahlgård*, *Juhasgård* (fi. *Juha*), *Nybonde*, *Skuttokari* (< sv. *Skutgrund*; säges vara en gammal hamnplats), *Busö* (fsv. *bu* i betydelsen boskap), *Finnäng*, *Bastuskeri* (sv. *Bastuskär*).

¹ Jfr en annan förklaring hos Karsten, Finskt museum 1903 s. 32 f. (< urn. **ald*, hvaraf isl. *áll* m. „djup ränna i älf, sund, fjärd“ m. m.). Denna förklaring kan vara möjlig vid *Ahlajärvi* i Kalvola (äldre *aelaierffui*), *Ahlajoki*, biflod till Tyrnävänjoki i norra Österbotten.

² En rikhaltig samling af ortnamn från Hvittisbofjärd och Sastmola finnes i Svenska litteratursällskapets arkiv. Nagra af mina nedan meddelade uppgifter härstamma härifrån.

Naturnamn äro:

Alaholm (sv. *al*), *Skräffelholm* (jag jämför namnet med *Skräfle* i Sverige, hvilket möjligen är en neutral *ja*-bildning af sv. dial. *skrafvel* n. afskråde; småsten, med småsten betäckt mark; jfr äfven sv. dial. *skrefla* f. smal och lång öppning, skrefva), *Risö* (sv. *ris* liten skogslund; vanlig sammansättningsled i hela Norden¹) med torpet *Langslet* (fsv. *langer* + *slätt*), *Suurviki* (första leden kanske snarare sv. dial. *sura*, *sora* sörja än fi. *suuri* stor), *Högbäck* (nu *Härkönen*), *Österås*, *Bergilä* (sv. *berg*), *Haraholm*, *Råfors*, *Kellahti*, (äldre *Källfjärd*, *Kelefjärd*, *Kieldfjerd*), *Formulakso* (första leden kan måhända jämföras med det ganska vanliga norska gårdnamnet *Formo*, som enligt Rygh NG II s. 329 betyder antingen „foranliggande mo“ eller „Furumo“), *Halsö* (1742 *Halsöö*; se *Halso* i *Virmo*), *Sjöholm*, *Tallåra*, *Tallklobben*, *Etviik* (1742 *Etviik*, 1759 *Edviik*; första leden är sv. *ed*, fsv. *ep*), *Birksund* (innehåller väl ett kollektivt *birke* björkskog; jfr *Gräni* i *Sastmola*), *Långskata*, *Ranckuu* (1742 *Rancköö*; jfr sv. dial. *ranka* f. mycket långt och smalt träd).

Dunklare äro *Fyra* och *Wärnä*. Det förra är måhända bildadt på samma stam, som vi hafva i de svenska vattendragsnamnen *Fyrsjön*, *Fyriså*, hvilka Hellquist, Sv. sjönamn s. 154 sammanställer med sv. sjönamnet *Furen* „furusjön“. Namnet har kanske ursprungligen betecknat något vattendrag. Det senare är identiskt med *Värn*, *Värna* i Sverige.

Namn på torp, åkrar, ängar och holmar upptagas nedan under *Sastmola*.

¹ Rygh NG Indl. s. 70, Madsen AfuO 1863 s. 236, Rosenberg, Geogr. stat. lex.

Sastmola: Merikarvia.

Socken med 6,835 invånare, af hvilka omkring 320 svensktalande.

Äfven här äro gårdnamnen till betydande del svenska.

— Kulturnamn finna vi i följande:

Bågaskär (1693 *Bogaskiär*): fi. *Pooskeri* (fsv. **Boghi*, isl. *Bogi*), *Norrgård* (*Alatalo*), *Östergård* (*Ylitalo*), *Södergård*, *Jölböle* (1701 *Giördeböhle*, 1750 *Giördböle*): fi. *Köörtilä*, *Räbbi* (1750 *Räbbe*; jfr *Räbbmäset* m. fl. i Sverige och isl. *Rebbi*, enligt Rygh GP s. 199 smekform till *Refr*), *Storgård*, *Gran* (troligen tillnamn), *Kasaböle* (1540 *Kasböle*, 1684 *Kassaböle*, 1750 *Cusaböle*): fi. *Kasala* (sv. dial. *kas*, *kås*, isl. *kös*: i byn finnes ännu ett sjömärke), *Aaka* (1745 *Acha*: fsv. *Aghi*, fda. *Aage*), *Morss* (1820 *Mors*: troligen sv. dial. *mors* m., f. morfar, mormor; jfr också *Moss*. äldre *Mors* i Norge; se Rygh NG I s. 352), *Gammelyård*, *Riispyy* (1684 *Rijsby*, 1750 *Risby*; sv. dial. *ris* liten skogslund; se ofvan *Risö* i Hvittisbofjärd), *Öfverby* (nu *Ylikarvia*), *Granngård*, *Ely* (nu *Kuusela*), *Knuusi* (1750 *Knut*, *Knuus*, 1786 *Knuts*), *Stöörilä* (1819 *Stör*; troligen tillnamn), *Stubila* (1745 *Stubbi*, 1750 *Stubbas*: fsv., fda. *Stubbe*: se *Tupila* i Pemar¹), *Österby*, *Kungspakka*, *Prandi* (1750 *Brand*: fsv. *Brand*), *Mjölkvalla*, *Kuggi* (1750 *Kugy*: jfr *Kuggas Kuggom* i Nyland, hvilka troligen äro bildade på det från isl. uppvisade tillnamnet *kuggi*, *kuggr*: K. Rygh s. 39), *Härkkeli* (fsv. **Haerkil*), *Pörtsudd*, *Storsved* (1745 *Storsveid*), *Öfveringe*, *Nederinge* (1745 *Nedre Inge*; fsv. *Inge*): fi. *Yli-*, *Ala-Inki*.

Naturnamn äro följande:

Viikilä (1540 *Vijckala*; sv. *rik*), *Kärri* (sv. *kärr*; i socknen finnes också en åker *Kärri*, som 1804 skrefs *Kürret*;

¹ Jfr nedan *Kräni* i denna socken.

jfr *Kärrom* i Kustö), *Lankoski* (1750 *Långfors*), *Holm, Vellviiki* (första leden är väl ett fsv. *välle* afledt af *vall* m. gräsvall; jfr sv. dial. *nyvällen* nytt gräs, som växer upp efter första skörden), *Näsi* (1745 *Näs*, 1750 *Naesi*; sv. *näs*), *Höonaspakka* (sv. **Högnäsbacka*), *Kräni* (1750 *Graeni*; jag anser det vara ett fsv. *gräni* = isl. *greni* granskog; jfr isl. *bøke, eike, birke, espe, hesle*; se Hellquist, Arkiv VII s. 35)¹, *Päkki* (sv. *bäck*), *Strikka* (sv. dial. *striikka, strika* streke, strömdrag; ordet användes äfven i traktens finska dialekt: Killinen FVS Bidrag 33), *Sältö* (1819 *Seltö*; bildadt sannolikt på växtnamnet *sälta*; jfr ängnamnet *Sältting* i Österbotten), *Timberhejden* (1745 *Timberheid*).

Ett dunkelt namn är *Rügeli* (1750 *Rogell, Rågell*). Männe bildadt på ett fsv. **Rogge*, kortform till isl. *Róðgeirr*? Enligt Heman, Tietoja Merikarvian pitäjän entisyydestä s. 11 finnes af namnet äfven formerna *Råggi* och *Roges* (fi. **Roggela*).

Såsom ett kulturnamn måste man väl uppfatta *Stufäng*; det förekommer äfven såsom ängnamn och har jag funnit detta engång under formen *Stufvuäng* (jfr också ängnamnet *Tuffavainio* i Hvittisbofjärd, som dock äfven kan återge ett sv. **Tufäng*).

I skärgården från Björneborg norrut finner man ett stort antal förfinska svenska namn. Den kallas på finska *Ouran saaristo*, och *-oura, -ouri, -oora* är en mycket vanlig kompositionsled hos önamnen härstädes, t. ex. *Meitouri* (*Metöre*), *Millanoura*, *Oura*, *Baggoura*, *Gräsoura*,

¹ Om *Kräni* och *Stupila*, som ligga på hvar sin sida af Sastmolaå har jag upptecknat en sägen, enligt hvilken vid åstranden fordom vuxit stor gran, hvilken man fällt för att få en spång öfver älfven. Den by, där stubben var fick namnet *Stubb*, medan byn å motsatta stranden fick namnet *Gräni*. Folksägner grunda sig som bekant ofta på folketyologier.

Anttoora, Termisoora, Pundasoora, Gummanloora (= *Gudmundöre*), *Tyykoura* (1794 *Tyköre*). Detta *oura* (*oora*) återger en äldre form af det i sv. ortnamn ofta förekommande *örar* (fsv. *orar*, isl. *eyrar* af sing. *eyrr* l. *oyrr* f. „Öre, Banke af Grus og Sand (aurr), oplagt af Vand, saerlig af Elve“: Rygh). Jfr ofvan *Eura, Eurajoki*.

Detta *oura* ingår också i *Karvianourat* utanför Sastmola, intressant därför att äfven namnets svenska form är bevarad: *Skarförarna*, som sålunda ger oss en antydning om etymologin till socknens finska namn¹: *Merikarvia* (d. ä. Hafs-karvia). Socknen ligger vid mynningen af *Karvianjoki* (1551 *Karfvejocki*), som upprinner i *Karvianjärvi* i *Karvia* l. *Kyläkarvia* (d. ä. By-karvia) kapell i nordvästlig riktning från Sastmola. Detta *Karvia* förutsätter ett urnordiskt **Skarvia-*, hvilket i nsv. form kvarlefver i några svenska dialekter: *skärv* n. „stenrös, en hög af stenar och lösa klippstycken“ (Rietz), hvilket återfinnes i flere ortnamn (t. ex. *Skärfsjö, Skärfve, Skärfva* m. fl.; Rosenberg, Geogr.-stat. handlex.). Samma ord är också no. *skärv* m., *skerf* f. „nøgen Fjeldgrund“, hvilket förekommer i flere ortnamn, t. ex. bynamnet *Skjerve*, älfnamnet *Skjerva*, bergnamnen *Hallingskarvet, Storskarven* (se Rygh NG III s. 59, 132 m. fl.). Den oomljudda biformen *Skarf-* återfinnes också i Sverige i flere ortnamn (enligt Rosenberg, Geogr.-stat. handlex. kunna vi nämna t. ex. *Skarf-näs, Skarfsta, Skarfan, Skarfven*). — Om *Karviainen* i Sagu är samma namn som det nu behandlade eller om det i likhet med *Karvio* i Karelen (Jorois?) möjligen är att anses såsom

¹ Äfven *Sastmola* är finskt. Namnets ursprungliga form är *Saastamala* (1303 *Sastamell*, 1328 *Sastamalum*, 1351 *Sastamala* o. s. v.) af samma stam som släktnamnet *Saastamoinen*. Karsten, Finskt Museum 1903 s. 87 f. har med orätt velat anse namnet för nordiskt (se Saxén, Finskt museum 1904 s. 43 f.).

finskt, må lämnas därhän. Något tvifvel torde i ingen händelse kunna råda om att *Karvianourat* återger en urnordisk form af sv. *Skarförarna*, och namnet är därför i språkhistoriskt hänseende mycket intressant.

Från denna skärgård kunna vi uppräknat t. ex. följande namn med oftast genomskinlig betydelse: *Ärholma*, *Ådö*, *Stangholm*, *Högholm*, *Hålugrund*, *Lyneskeri* (*Lynaskär*), *Revaskeri*, *Svartö*, *Ounaskeri*¹, *Sandrefvel*, *Ådöklobbi*, *Korphanholm*, *Furuholm*, *Huiskeri* (< **Hvitskär?*), *Halluskeri* (= **Hallonskär*), *Multronskeri* (= **Smultronskär*), *Killeskeri* (= **Gillerskär*), *Jesboskeri* (= **Gästabudsskär*), *Ulkojärnskeri* (fi. *ulko* = yttre), *Pärskeri* (= **Bärskär*), *Jenskeri*, *Koskeri*. Ett egendomligt makaroniskt namn är *Ormluoto*: *Kärmö* (fi. *käärme* = sv. *orm*; fi. *luoto* = sv. *ö*).

Äfven åkrar och ängar ha ofta svenska namn både i Hvittisbofjärd och Sastmola. Jag har antecknat följande: *Svidja*, *Skata*, *MarannüTTY* (sv. dial. *mar* „göl, damm“; se *Lattomeri* i Harjavalta), *Krankmaari* (samma *mar*), *Skogsgäüly* (sv. dial. *gälo* f. = inhägnad; < *gärda*), *Fremmastakka*, *Flaatti* (< fsv. **Fluti*; jfr Hellqvist, Sv. sjönamn s. 128 f.), *HalvaringinnüTTY* (= sv. **Halvar-äng*), *RystringinnüTTY*, *Flackabäck*, *Dagsverkin perko*, *Langängen*, *Svidjankorpi*, *Tuffuvainio* (sv. **Stufäng* l. **Tufäng*; se ofvan), *Skattavainio*, *Kuttromon*, *Flyinpello* (*Flyäker*; sv. dial. *fly* n. kärr, kärrmark), *Vatengi* (1794 *Vatteng*) och *Vatung* (1809 *Vattung*; < **Vattu-eng*), *Palungi* (1777 *Päleng*), *Elungi* (tre ängar; 1804 *Elyeng*; dessa namn äro intressanta i det hänseende, att de visa att *äng*-namn ofta blifva *ung*-afledningar,

¹ Troligen ett sv. **Onas-skär*. Om fsv. *Onas* (= isl. *úneiss* adj. „unshamed, valiant“) se Kock, Arkiv VII s. 178 f. Jfr *Onas*, *ö* i Borgå.

synbarligen beroende på växlingen *ing* ~ *ung*), *Simfällskääly* (1804 *Skimfällsg.*), *Simbälsänjen*, *Simbälskójin*, *Simbäls-träske*, *Abborvarpin umpiäita*, *Varbulandi* (1797 *Varbuland*; 1794 *Varpet*), *Kollandi*, *Roolandi*, *Värmlandi*, *Kräftlandi* (= *Gräftland*; också finnes ett *Kräftkääly* = *Gräftgårde*), *Potecterlandi*, *Nyylanti*, *Rörkärr*.

Här må äfven nämnas, att vi i Sastmola hafva två åkrar *Toorsinpelto* (*Torsåker*) och en äng *Toorskääly* (1804 *Torsgäla*), i fall någon i dem ville finna gudanamnet *Tor*.

Ängnamnet *Vaudi* (1804 *Vudi*) anser jag återge fsv. *vap* m. vadställe. Då vi i Nådendal ha ett *Vadjo* (äldre *Vudio*, *Vadia*) som synes återge ett urn. **vulja*- får man kanske för dessa båda namn antaga en neutral *ju*-afledning fsv. **vape*. Ojansuu I s. 16 uppger visserligen såsom det dialektala uttalet *Värjo*, men det synes mig sannolikast, att vi här ha att göra med en sekundär finsk förlängning.

Bland torpnamnen må uppräknas följande, hvilka kunna vara af intresse, ehuru äfven i många rent finska socknar sådana namn ofta äro till stor del svenska¹: *Ämtö* (i början af 1700-talet *Emptö*), *Küseli* (*Giselö*), *Globbholm*, *Sundholm*, *Buondi* (fsv. *Bonde*), *Viikilä*, *Nötskata*, *Krigbakka*, *Gränholm*, *Fladansuu* (sv. dial. *flada* + fi. *suu* = mynning), *Kolsäng*, *Kloholm*, *Strandgård*, *Kärri* (1804 *Kärret*; se *Kärrom* i Kustö; i Sastmola också ett torp *Sawakärri*), *Friikoski*, *Mangsbakka*, *Mangsvassa* (vanligen *Manksi*; fsv. *Magnus*), *Norrland*, *Tavustland*, *Brännüsvik*, *Brännüsbäck*, *Varholm*,

¹ T. ex. från Kankaanpää kunna nämnas följande: *Västerkulla*, *Stenbakka*, *Sjövik*, (utt. *Sööviki*), *Stengård* (utt. *Tenkooli*), *Friigård* (utt. *Priikoli*), *Holma*, *Nyggård*, (utt. *Nyggooli*), *Norrgård*, *Högbacka* (utt. *Hööpakka*), *Västerbacka* (utt. *Vesterpakka*). Det skulle väl ej falla någon in att på grund häraf antaga en äldre svensk bosättning i Kankaanpää. Jfr ofvan torpnamnen i Kjölo.

Alagrunði, Skutholm, Skáludd, Klivistein, Laanviiki (< **Långvik*), *Lenaviiki, Verkviiki, Högmossa*, (äfvén *Morala*), *Sved, Guldsö, Flybacka* (se ofvan *Flyinpelto*).

Från Sastmola hafva svenskar sedan längs Sastmola-å (Karvianjoki) troligen färdats ganska långt in i landet, ty i Honkajoki kapell bildar ån en fors, som bär det otvetydigt svenska namnet *Lankoski* l. *Laankoski* (< sv. **Långfors* l. **Långfors*).

Vid en bukt af denna å, på gränsen mellan Österbotten och Satakunta ligger berget *Lauhavuori*, hvars första led kunde vara af nordiskt ursprung (fi. *vuori* = berg). Såsom bekant förekomma i Sverige och Norge talrika namn på *-lö* (se Läckfler Arkiv I s. 269, X s. 208; Rygh, Läckfler och Bugge Arkiv VII s. 24 ff.). Detta ord, som sannolikt bör skiljas från *lo* f. sumpig äng¹, och troligen är att jämföras med fht. *lôh* m., nht. *Loh* m. o. n., lat. *lucus*, lit. *laukas*, har sannolikt varit ett maskulinum eller neutrum med betydelsen lund (offerlund?). Vi kunna därför ansätta ett urn. **lauha-* (om kontraktionen *auh-* > *ôh-* > *ô-* se Pipping, Gotländska studier s. 130 ff.). Om denna tolkning af namnet är riktig, så få vi antaga att berget redan för den förhistoriska tidens svenskar varit känt och möjligen ansedt såsom ett heligt ställe.

En biform **lauhia-* af samma ord återfinnes möjligen i *Lauhianmäki*, namn på en gammal begravningsplats i Eura, hvarest talrika fynd från 8 och 9 århundradet (möjligen äfvén från senare tid) blifvit gjorda. *Lauhia* kunde äfvén tänkas vara en sekundär finsk form, bildad i analogi med de talrika namnen på *-ia*, t. ex. *Laihia* (~ *Laihela*), *Laitiala* (~ *Laitila*) m. fl.

¹ Den urnordiska formen af detta ord kunde vara bevarad i fi. *lauha*, adj. fuktig. Jfr *Lauhaluhta* i *Laihela* (*luhta* = starräng).

Siikainen.

Om den svenska bosättningen sträckt sig ända till denna socken, kan jag ej säga. Jag har antecknat blott följande föga bevisande namn:

Nyggård, Gammelgård, Västerbacka och Forsbäck.

Sockennamnet är en *nen*-bildning på ett personnamn *Siika*, som antagligen inkommit från något nordiskt språk. Jfr tillnamnet isl. *síkr* (K. Rygh s. 53), fsv. *Siker, Sik* (Södersvall, Ordb.). Fi. *Siikainen* är ett vanligt släktnamn. — Tänkbart vore äfven att sockennamnet härledts ifrån sjönamnet *Siikaisjärvi*, vare sig att detta är en förfinskning af ett äldre sv. *Siksjö* (samma namn i Sverige, bildadt antingen på fisknamnet *sik* — jfr äfven t. ex. *Abborrsjön, Bråvsjön, Gäddsjön* m. fl. hos Hellquist, Sv. sjönamn s. 45 f. — eller sbst. isl. *sík, síki*, „staaende eller långsamt rindende Vand“, sv. dial. *sik* f. „sidländt ställe, småträsk“) eller bildadt på finsk språkbotten. Vi skulle dock i detta fall snarare vänta oss ett fi. *Siikajärvi* (jfr *Siikajoki*), hvarför det synes mig sannolikare att sjönamnet är sekundärt.

Dessutom kunna ännu nämnas *Sammi* och *Samminmaja* (jfr fda. *Sam*), *Soimi* (se *Soimila* i Björneborg), *Viinamäki* (fda. *Wini*), *Valli* (se Kumå m. fl.), *Kraku* (fsv. *Krake*).

Härmed hafva vi nått Österbottens gräns och kunna afsluta vår granskning af namnförrådet i Satakunta. De ofvan meddelade förteckningarna äro i och för sig ett stycke kulturhistoria. De visa oss att i Satakuntas kusttrakter sedan förhistorisk tid bott en ställvis ganska talrik svensk befolkning, de visa oss att här sida vid sida med dem sedan urmin-

nes tider bott finnar och de visa oss, att de senare småningom i sig upptagit sina svenska grannar, så att i hela detta vidsträckta landskap blott svaga rester af den svenska bosättningen stå att finna i Hvittisbofjärd och Sastmola.

Låt oss nu kasta en återblick på dessa ortnamn och se hvad de kunna lära oss om bosättningsförhållandena i Satakunta under äldre tider.

Här likasom i Egentliga Finland ha vi funnit två grupper af ortnamn, som för vårt ändamål kunna hafva intresse: sådana som äro verkliga svenska ortnamn, (d. v. s. angifva en verklig lokalitet) och sådana som, ehuru till formen finska, innehålla ett nordiskt personnamn. Såsom vi redan ofvan på tal om Egentliga Finlands ortnamn påpekat, är det naturligtvis blott på grund af den förstnämnda namngruppen, som vi kunna göra några slutsatser om befolkningens nationalitet. Sådana namn hafva vi också påträffat i ganska stort antal, allt talrikare, ju längre norrut vi kommit: i Sastmola och Hvittisbofjärd äro de öfvervägande; i Päämark, Norrmark Björneborgs landsförsamling och Ulfby förekomma de i stort antal; säkra spår af svenskar finnas äfven i Luvia, Nakkila, Harjavalta, Kumå, Kjulo, Eura, Eurajoki samt möjligen Raumo och Hvittis. Då vi i Egentliga Finland funno svenska ortnamn ända upp till *Verknäsudd*en, några mil söder om Raumo, så synes Finlands svenska befolkning en gång i tiden ha bott längs hela kusten från Nyland till Österbotten; tvifvel underkastad är blott Raumo-trakten, där den i hvarje fall varit glesast.

Innan vi undersöka de personnamn, som möta oss i ortnamnen vilja vi kasta en blick på de personnamn, som i äldre urkunder finnas bevarade från dessa trakter. Svartboken kan åter därom meddela följande:

1324 omtalas en Gunne i Kumå.

1412 dömas följande Ufsby bönder för olaga fiske i Lammaisvik: Pedher Skinnareson, Jonis Munnipoyca (jfr *Muntila* i Kjölo), Hinza j Kukoinharia, Jonis Stenbergh, Jonis Danmark, Michel Lempanen: sasom kärkeande uppträder Oloff Noya (= Nuija?) från Kumå och i nämnden sutto: Olaff Langh, Paul Kollanen, Nicles Lislebonde, Laue Torkilsson (jfr *Lavila* uti Eurajoki), Josse Swarthe, Ville j Mansiom (se *Masia* i Nakkila), Ervast Kiniston, Nisse Ragualsson, Olaff Kwle (= Kiule?: jfr Kjölo), Jusse Hannisson, Pedher Smidh, Laurens Domsjiell. Den brokiga omväxlingen af svenska och finska namn kan väl ej förklarås annorlunda, än att befolkningen i Ufsby denna tid ännu var både svensk och finsk. Annat är förhållandet i Kjölo där 1422 följande bönder uppräknas, hvilka väl alla äro finnar: Jop Karios, Henric Kanganpae, Jonis Saepa, Marti Marthinpoyca, Joniss Mikelson, Pyri Oleffson, Jonis Sorki, Paul Poualson, Jonis Ionisson Kokkoy, Oleff Hwgdha (= Huhta), Marcus Larensson.

Från Kumå (?) omnämnas i samma urkund: Paedher Kwynghas (jfr Kuninkainen i Hvittis), Oleff Pipare, Sigri Kati (kv.), Walne (jfr *Walnostabakj* i Kumå), Antj Christierson, Lisle Othj, Wnnj Paederson, Erico Goom, Laurencio Storeman, Laurencii Biornson, Andris Iopson, Bench[t] Bench(t)son, Magnus Anwndson, Marthen Pompala, Olaff Leyko, Joniss Birgill, Andris Larensson, Lass Kuniss, Niclis Larens[son], Mattis Henrierson, Matti Korke (?), Ionis de fonte (jfr *Kachlonae* ofvan s. 171). Måhända hafva några af dessa personer varit svenskar; det kan man likväl ej med bestämdhet säga. Säkert är däremot att många af dem varit finnar.

1429 hörde följande personer till en synenämnd, som uppgått råna mellan Kjölä och Harjavalta; Lasse Fager-

son, Jusse j Lammas, Jusse Stenbergh, Laurens Kor-
kakoski, Laurens Waldmarsson, Jusse skomagare,
Marthen j Saekyla, Peder j Pyhaioki, Niles Kintoy,
Andris Waelmenpoyka, Matis Hywaelemmepoyka,
Pawal Soypala.

1445 uppräknas följande tolf „godhe maen aff haere-
deeth“ (Kumå): Tordh Gwnnarson, Henrich Bruse,
Jonis Hwith, Michel Kallinen, Henrich Sampo, Olaff
Rautia, Michel Korkoynyn, Peder Pøhaejokiltha,
Henrich Heykanpoycha aff Ylelä. Michel Kintha,
Olaff Saepa, Anders Waelma. Därtill nämnas ännu
följande: Laurens Gome, Andris oc Jonis Stegarsyner
samt nämndemännen: Mattis Paelho, Anders Michelson,
Olaff Laycho, Henrich Yloysinpoyka, Henrich Bir-
ghela, Mattis Joansson, Olaff Hampalastha, Jwssi
Hadwalastha, Anwnd Laycho, Olaff Mattisson, Peder
Kaykarynnen.

1447 hörde följande personer till en synenämnd för räläg-
ning mellan Forsby samt Villiö, Voltis och Haistilaboar i
Kumå: Henrik Saepilaestha, Olaff Hinzikala, Jusse
Andersson, Jusse Paedersson j Lammas, Magnus
Hariaualdastha, Steffan aff Vinnes, Matis Pelho-
lastha, Erik Riddarsson, Matis Nawffa (= Närvä?)
Nicolas Karriexinpoyka, Michell Kalilen och Iacoy
Martilasta; 1455 sutto i nämnden i Kumå: Nilis j Win-
nas, Mattis Quittis, Mattis Pelhola, Michel Kallinen,
Henric Sonnj, Peder Komonen, Jusse Saynyola, Olaff
Reynikkala, Henric Vidika, Anti Steykare, Olaff
Henrikson, Larens Piltho.

Får man döma af dessa namn, torde Kumå socken
redan vid midten af 1400-talet till största delen hafva varit
finsk.

Gå vi nu tillbaka till de ofvan granskade ortnamnen, så finna vi snart, att de personnamn, som finnas bevarade uti desamma, i hufvudsak äro desamma som i Egentliga Finland, d. v. s. höra till största delen till det historiskt nordiska namnsystemet. Naturligtvis påträffas i Egentliga Finland många namn, som ej stå att finna i Satakunta — området är så mycket större — men å andra sidan kunna från Satakunta anföras följande namn såsom tillägg till vår ofvan gifna namnlista:

*Aist, Anund, *Arand, Asle, Barke, Bilde, Bodde, Bodger, Braghå, Disa, Dis, Draeng, Earman(?), Felle, Fridhger, Fridhi, *Fudger(?), Faerekr, Garvi, Glum, Grep, Grun, Gudmund, Hama, Hande(?), Harald, *Hiule, Holm, Hol(m)ger, Hol(m)sten, Humble, Hulte, Hælle, Huerkil, Igghe, Ivar, Iudhe, Iuris(?), Jaesa, Jaesi, Kiule, Klaus, Kobbi, Kofre, Krake, Krenki, Lagman, Lande, Linder, Liuti, Liuw, Luti, Mabi, Mangi, Manki, *Muddi(?), Munpi, Puki, Rask, Rikard(?), *Riki, Roarr (l. Roald), *Rogge, Sebbi, Siunde, Skardhi, Skytte, Söli, Sunniva, Svarting, Sven, Söfring, Ubbi, Ulver, Wukki, Valne, Wari, Warpi, Wermund, Vetti, Wrang, Othger.*

Utom de historiskt nordiska namnen funno vi i Egentliga Finland ett icke så alldeles ringa antal namn, som synbarligen voro af vida högre ålder, i det de antingen visade tillbaka till urnordisk tid eller ocktå tycktes härstamma från något sydgermanskt språk.

Äfven i Satakunta påträffas några dylika namn, ehuru vi äfven beträffande dem stanna i ovisshet om från hvilket språk de inlånats. Af de gamla tvåstammiga personnamnen, som äfven i norden allmänt användes, innan de gåfvo vika för den historiska tidens enstammiga namnformer, har jag påträffat blott två exempel: *Harjavulta* och *Kukonharja*. Jag är

snarast benägen att antaga, att dessa namn höra till de icke-nordiska namnlånen, emedan *Harjavalttu* förekommer såsom ortnamn äfven i norra Ingermanland och Karelen, *Kukonharju* åter i Savolax. Däremot torde de finska personnamnen *Haravalttu*, **Haravalti* (Forsman PN s. 154) återgå på ett urn. **Harwalča-* (med finsk svarabhaktivokal).

På icke-nordiskt ursprung tyda med bestämdhet namnen på *-ikka*, *ikko* (se ofvan). Sådana äro: *Suarikko* (Hvittis): fht. *Saricho*, *Matikkala* (Hvittis): fht. *Mattihho*, *Viinikka* (Nakkila): fht. *Winicho*, *Vitikkala* (Kumâ): fht. *Witicho*.

Dessutom kunna äfven för följande namn motsvarande namnformer uppvisas blott från icke-nordiska språk: *Vuimala* (Eurajoki): fht. *Wuimar*; *Ikala* (Kumâ): got. *Igo*, fht. *Ico*; *Vaaninen* (Eura): fht. *Wano*; *Kerolu* (Eura): fht. *Gero*, *Kero*; *Kepola* (Kjulo): fht. *Gebo*, *Kebo*; *Hassala* (Kumâ): fht. *Hassa*, *Hassi*; *Mauru* (Hvittis): fht. *Mauru*; *Masio* (Nakkila): fht. *Masio*.

Naturligtvis kunna vi dock ej om alla dessa namn påstå, att de inkommit från något syd- eller ostgermanskt, närmast gotiskt folk, ehuru denna möjlighet ju är ganska stor. För att ej behöfva upprepa mig själf, hänvisar jag till hvad ofvan sagts om dylika namnlån i Egentliga Finland.

För bestämmande af de ofvan behandlade ortnamnens ålder hafva vi åter goda kriterier uti samma faktorer, som vid Egentliga Finlands ortnamn syntes leda oss till bestämda resultat. Sålunda finna vi vid en jämförelse af namnens svenska och finska form, att många af dem hafva betydande ålder och föra oss tillbaka till urnordisk tid eller åtminstone vikingatiden.

De gamla diftongerna *ai*, *au* och *eu* äro visserligen sällsynta, men torde dock alla vara belagda: *ai* uti *Aikko* (Eurajoki), *Laikko* (Kumâ; obs. 1362 *Leyko*), *Soinila* (Nak-

kila) och *Haistila* (obs. 1546 *Heystilü*: i Ulfaby); *au* uti *Haukka* (Eurajoki) och möjligen *Aurinkylä* (Eurajoki); *eu* uti *Köyliö* (< **Keyliö*: obs. 1556 *Keule*): *Kjulo*.

Före *i*-omljudets tid ha finnarna upptagit *Karvia* (*Skurförarna*). — *Hakani* (Harjavalta) är inlånadt före *u*-omljudet, men är som ortnamn ej bevisande (se ofvan).

Den obrutna formen af fsv. *hjofter* finna vi i *Herttola* (Kumä).

Gamla urnordiska lan äro också *Harjavalta* och *Kukonharja*, ifall de härstamma från skandinaviska sprak.

Betydande ålder ha ännu *Lauhännäki* (Eura), *Viasvuori* (Harjavalta), *Viasvesi* (Björneborg), *Hjulböle*: *Hyrelä* (Björneborg), *Ahlainen* (= Hvittisbofjärd) och *Ouran suuristo* (skärgården från Björneborg norrut).

Från vikingatiden härstamma med all sannolikhet äfven de *stal*-namn, som vi trott oss kunna uppvisa: *Järstü* (Eura), *Walnostabakj* och *Hanalisto* (Kjulo?), *Suolisto* (Ulfaby), *Ljufstud* (Luvia) och *Liikistö* (Ulfaby). Det sistnämnda är enligt min mening dock ej bevisande.

Af de gamla *inge*-namnen förekomma några fall: *Hacinki* i Harjavalta, *Hyppinki* i Nakkila, *Protinki* i Hvittis, *Vellinkylä* i Kjulo. *Havinki* kan dock vara ett *üny*-namn.

Däremot är ej *Kuivinkainen* i Hvittis upplysande, då det uppvisats såsom gammalt finskt personnamn. *Killingholm* (en obetydlig holme utanför Björneborg) är sammansatt med subst. *killing*. Jfr Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 67. — *Keitinki* (*Geting*) i Norrmark förefaller mig snarare vara ett personnamn *Geting* än ett *inge*-namn. Måhända bör också *Protinki* i Hvittis förklaras så. — *Suartinemare* i Ulfaby innehåller likaså personnamnet fsv. *Svartingr*.

Slutligen må såsom särskildt anmärkningsvärdt påpekas, att vi funnit några namn, som synas häntyda på hednisk af-

gudadyrkan. Sådana äro *Asson* (Kumå?), *Viasvuori* (Harjavalta), *Viasvesi* (Björneborg), *Torsnäs: Tuorsniemi* (Björneborg), *Lauhianmäki* (Eura) och *Lauhavuori* (på gränsen mellan Satakunta och Österbotten).

Dessa fakta leda oss med bestämdhet till det resultat, att i Satakunta redan under urnordisk tid svenskar och finnar bott i hvarandras närmaste grannskap. Men då arkeologerna ej håller från dessa trakter känna till några fynd från yngre järnåldern, som med bestämdhet skulle angifva en svensk befolkning, så måste man väl här likasom för Egentliga Finlands vidkommande antaga, att redan under ifrågavarande tid finnarna blifvit de bestämmande i kulturellt afseende och att ortens skandinaver redan till stor del sammansmultit med finnarna, innan senare en ny svensk inflyttning vidtog. Att den svenska nationaliteten dock ej helt och hållet hunnit dö ut, det framgår här likasom i Egentliga Finland af ortnamn, som från älsta tider kvarlevat i svenska språket ända till våra dagar, t. ex. *Hjulböle: Hyvelä, Kjulo: Köyliö, Skarförarna: Karvianourat*.

Då bosättningsförhållandena i Satakunta sålunda tyckas vara fullkomligt likartade med dem i Egentliga Finland, ber jag att för öfrigt få hänvisa till min utförligare motivering beträffande förhållandena därstädes.

Södra Österbotten.

I södra Österbottens kusttrakter — från Satakuntas gräns upp till Gamlakarleby — förekommer såsom bekant en talrik lifskraftig svensk befolkning. Äfven här har dock under århundradens lopp kännbara förskjutningar af språkgränsen förekommit. Finska ortnamn finnas i mängd i nu svenska bygder, men å andra sidan visar oss en granskning af gårdnamnen i de angränsande finska socknarna, att den svenska befolkningen fordom bebott vida större områden än för närvarande. Följande församlingar äro för närvarande antingen helt och hållet eller till öfvervägande del svenska: Sideby, Lappfjärd, Närpes, Öfvermark, Korsnäs, Pörtom, Petalaks, Malaks, Bergö, Solf, Mustasaari, Kvevlaks, Replot, Maxmo, Vörå, Oravais, Munsala, Jeppo, Nykarleby, Purmo, Esse, Pedersöre, Larsmo, Teerijärvi, Kronoby, Nedervetil, Gamlakarleby.

Vi vilja nu socken för socken undersöka ortnamnsförrådet i de socknar, där enligt mitt förmenande svensk befolkning fordom funnits. Vi gå åter från söder till norr och begynna således med

Storå: Isojoki.

Socken med 4,876 invånare.

Följande svenska namn tyda på en äldre svensk bosättning:

Stora (1655 *Stoorua*, 1689 *Stor Abyu*, *St. Aby*, 1693 *Storåa by*, 1748 *Storålan*).

Granlund (kallas nu vanligen *Kangas*); *Forsby* (1748 *Fürrsby*, 1757 *Forrshy*); *Stenbacka*; *Renvik*: *Forsman* (kallas vanligen *Koski*); *Långfors*.

Penttilä skrefs 1738, 1757 och långt senare *Bengtillä*.

Villamo hette 1748 *Åhstärp*, 1693 *Åhstorp*, 1757 *Stor-, Lill-Åhstorp*.

1776 fanns en gård *Granskog*: *Syväjärvi* hette samma år *Diupträsk*.

Honko skrives 1693 *Hångö*, 1748 *Hånga*, 1757 *Hång*, 1776 *Hångå*, hvilket synes tyda på svensk ursprung: < **Hang-ā* (jfr *Hang-ö*, 1270 *Hangethe* och fsv. personnamnet *Hang* uti t. ex. *Hångsdala* i Sverige). Jfr *Honka* i Jurva.

Koivisto har enligt uppgift å orten fordom hetat *Olofsbäck*.

Vähähaaro påträffas 1693 under formen *Haråa* (1757 *Stor-Haråa*, *Lill-Haråa*, 1776 *Stor-Harå*, *Lill-Harå*), hvarför jag anser det vara möjligt, att namnet är svenskt, ehuru skriftsättet naturligtvis kan vara blott etymologiserande.

Teikari (1748 *Stekar*, 1757 och långt senare *Steikari*): fsv. *stekare*. Vanligt namn.

Svartti (1748, 1757 *Swartti*); fsv., fda. *Swart*.

Västiliä: fda. *Westi*. Jfr *Västi* i Laihela.

Tönnijärvi: jfr *Tönnersjö* i Sverige (Rosenberg, Geogr. stat. handlex.).

1757 nämnes en gård *Stantz* (1776 *Schantzi*): torde nu ligga i Kauhajoki.

Såsom egendomligt för socknars finska namn kan omnämnas, att namn på *-mo* sådana som *Haaramo*, *Villamo* äro ostfinska (se Forsman PN s. 177).

Bötom: Karijoki.

Socken med 2,526 invånare.

Socknen har fått sitt svenska namn (1650 *Bootom*, 1655 *Böötom*, 1748 *Botombj*) efter de hela trakten dominerande *Bötombergen* (fi. *Pyhävuori*), kända som sjömärken. Ordet härledes från sv. dial. *böte* berg, fsv. *böta* vb. tända, upptända. Betydelseutvecklingen är lätt att förstå, emedan på höga „berg“ fordom „upptändes“ värdkasar vid fientliga inbrott. Det finska namnet *Pyhävuori* (*pyhä* = helig) anger, att berget fordom varit ett (svenskt eller finskt?) offerställe. — Jfr äfven fsv. *Böte* (se Lundgren, Arkiv III s. 226); det är dock mindre sannolikt, att namnet vore bildadt på detta personnamn.

Följande svenska namn har jag antecknat:

Norkooli: sv. *Norrgård*.

Björnbäck (kallas numera *Joonas*).

Rönpäkki: äldre *Rönbäck* (kallas nu vanligen *Pihlaja*).

Vesterpukka: sv. *Vesterbacka*.

Koivisto: skrives fordom och ofta ännu *Björklund* (fyra gårdnummer, af hvilka två kallas *Prömpsi* = sv. *bröms*).

Ohriluoma skrefs 1817 och kallas ännu af svenskar *Kornbäck*.

Skogslund: *Römlund* (kallas *Puska*: sv. *Buska*, vanligt gårdnamn i Österbotten); *Sandhed*: fi. *Santaheini*.

Saaruoma (kallas vanligen *Saavala*) är möjligen en finsk öfversättning af ett sv. *Sarbäcken* (kändt från Sverige). Jfr ofvan *Kornbäck*: *Ohriluoma*.

Hannida: fsv. *Hanne*. Vanligt namn.

Mannila: fsv. *Manne*. Vanligt namn.

Prosi: gården säges vara uppkallad efter en inflyttad tysk, *Ambrosius* (1748 *Brusins*). Släkten heter ännu *Brusi*.

Vähämarttunen kallas vanligen *Punti*: fsv. *Bonde*, **Bunde*. Jfr *Puntamäki* i Lundå.

En äng i socknen bär det egendomliga namnet *Kitriiku* l. *Kitriikki*. Detta får sin förklaring af en gammal karta från 1700-talet, där ängen enligt uppgift skall heta *Skitskrika*, ett gammalt namn på nötskrikan (jfr fi. paskanärhi).

Östermark: Teuva.

Socken med 6,277 invånare.

Äfven socknens finska namn synes mig med stor sannolikhet kunna förklaras såsom svenskt, och i så fall är namnet ett förbleknadt minne från de aflägsna tider, då svenskar och finnar först sammanträffade i dessa trakter. — *Teuva* socken ligger vid öfre loppet af *Teuvanjoki*, som i sitt nedre lopp heter *Tjockä* och utmynnar i hafvet invid *Tjock* by, som på finska heter *Tiukka* (1556 *Tijoeko*, *Tioeko*, 1650 *Tiökö*, 1651 *Tiök*). Det förefaller mig därför ganska antagligt, att vi här ha att göra med olika former af samma namn. Det äldsta stadiet representeras af *Teuva*, som måste vara en i senare tid på grund af inflytande från *Teuvanjoki* bildad analogisk nominativform i st. f. ursprungligt **Teuka* (alltså nom. *Teuka*: gen. *Teuvan* o. s. v.), som enligt min mening finnes belagdt från år 1300 uti *Tobbe de Tenku* (Dipl. suec. II), där *Tenka* är felläsning eller -skrifning för *Teuka*. Detta har vanligen tolkats såsom *Tjock* by i Lappfjärd, men då byns namn år 1300 ej kunde hafva denna form och då äfven byns finska namn *Tiukka* uppvisar diftongen *iu*, så torde man kunna anse för säkert, att *Teuka* hvarken afser *Tjock* eller *Tiukka*, utan *Teuva* eller Östermark socken. Namnets utvecklig afspeglas alltså tydligt i de tre formerna *Teuka*.

Tiukka och *Tjöck* (*Teuka* > **Tiuka* < **Tioka* > *Tjöck*).
 Etymologiskt sammanhänger väl ordet med fsv. *þiukker*,
þiokker; jfr t. ex. ortnamnet *Tjockö*¹ och personnamnet fgotl.
þiokki (se Koek, Arkiv X s. 396).

Emot den gifna förklaringen af *Teuva* kan likväl anfö-
 ras följande. *Teuva*, *Teuvo* synes vara ett gammalt finskt
 personnamn, bevaradt t. ex. uti *Teuwala* i Hirvensalmi, *Teuvo*
 i Tuulos, Tammela, *Teuronjoki* i Hollola (se Forsman Suo-
 men museo 1902 s. 11), troligen lånadt från nordiskt språk
 (isl. *þjófr*), och man kunde därför antaga att vart namn vore
 identiskt med dessa, isynnerhet som det ej är ovanligt att
 älfvar ha olika namn under olika delar af sitt lopp. Sa t. ex.
 heter *Kyröjoki* l. *Kyroälf* högre upp *Ilmajoki* och i sitt öf-
 versta lopp *Kauhajoki*. *Teuka* från år 1300 skulle då verk-
 ligen afse i *Tjöck* och gifve oss kanske en antydning om att
 diftongen *eu* ännu vid denna tid kvarlefde i traktens dialekt.
 För detta sätt att se saken talar äfven den omständighet, att
 det synes något egendomligt, hvarför finnarna skulle af nam-
 net bildat en ny form *Tiukka*, om de sedan gammalt hade
 haft formen *Teuka*.

Emot denna sista invändning kan å andra sidan anmär-
 kas, att ett fi. *Tiukka* i senare tider väl kan ha uppstått
 såsom namn på *Tjöck* by, sedan *Teuka* på analogisk väg
 blifvit *Teuva* och då det etymologiska sammanhanget mellan
 dessa namn ej mera framstod för språkmedvetandet. Jag

¹ Kapellnamnet *Kökar* betyder egentligen „Tjockö-karlar“,
 såsom framgår af namnets äldsta former: 1270 *Thiyekekarl*, *Thiyeke-*
karl, 1512 *Tiokarle*, 1526 *Tiöckarna* o. s. v. Än i dag kallas Kökar-
 borna *tjyckarar* likasom invanarena i Eckerö, Jomala, Sund, Vårdö,
 Geta kallas *ekrakarar*, *jomalkarar*, *sundkarar*, *sundskärskarar* och
getkarar. Jfr de af Karlsson, Uppland s. 413 nämnda sv. *Förkarby*,
Sjokarby, (= *Förkarlaby*, *Sjokarlaby* m. fl.)

måste därför anse den först gifna förklaringen för — om ej fullt öfvertygande. dock — möjlig. Dessutom kan här ännu påpekas, att vi hafva en god parallel härtill uti det ofvan behandlade namnet *Karvia*, socken vid öfre loppet af *Karvianjoki*, som utmynnar i hafvet i närheten af *Skarförarna*. Jfr också nedan *Närviijoki*: *Närpeså*: *Närpes*.

Äfven socknens gårdnamn innehålla talrika minnen af svensk bosättning.

Utom namn, som i svensk form bibehållit sig till våra dagar (t. ex. *Söderbacka*, *Österbacka*, *Nyggård*, *Frasa* (1733 *Frasa*), *Gröndal*) kunna härifrån anföras följande förfinskingar:

Parkki (1748 *Barck*); sv. **Barke*. Jfr *Parkkila* i Kjulö, släktnamnet *Parkkinen*.

Björni: fsv. *Biörn*. Vanligt namn.

Ristiluoma: hette 1788 *Korsbäck*.

Syväljuova; 1693 *Diupbacken* (Landtmäteristyrelsens arkiv), 1738, 1748 och långt senare *Djupbäck*.

Perttula (1738, 1748 *Bertula*); se Storkyro.

Komsi (1719 *Gumsala*: 1738 *Gumse*); sv. *gumse*, användt såsom tillnamn.

Fossi (1738 *Fossila*); namnet kunde vara en förkortning af något personnamn på *-fos* (isl. *-fúss*), t. ex. *Ropfos*. Se Lundgren, Arkiv III s. 234; jfr äfven *Foss*, *Fossa*, *Fossen* m. fl. i Sverige. Se *Fossila* i Ilmola.

Krooka (1738 *Kråka*); fsv. *Krake*, *Kraka*. Namnet inlånadt efter öfvergången $\bar{a} > \acute{a}$.

Äystö och *Äystönkyli* (1738 *Äystö*, 1748 *Öistj*): fsv. *Osten*, isl. *Eysteinn*. Jfr *Öist* i Laihela.

Pulli (1748 *Pullj*); fsv. *Bulle*. Jfr *Pullola* i Muurla. *Uppu*: fda. *Ubbi*.

Rüpinkylä och *Rüppi* (1738 *Rijp*): männe svenska tillnamnet *Gríp*?

Orrel; sv. *orre*, fno. *orri* användt såsom tillnamn. Jfr Rygh NG 1 s. 170 m. fl., Falkman Ortn. i Skane s. 205. Namnet har sedan också öfversatts till finskan (sv. *orre* = fi. *teiri*) och finnes bevaradt t. ex. uti *Teirila* (1748 *Teirilä*), denna socken. Fran finskan har namnet sedan ater inkommit till svenskarna: märk t. ex. *Teir* i Lappfjärd, *Teirfolk* i Sidsby. — Jfr *Orrenmaa* i Kauhava, *Orre* i Mustasaari.

Kaari: fsv. *Kare*, fda. *Kari*, isl. *Kári*.

Saksa: fsv. *Sare*, fda., isl. *Sari*. Vanligt namn.

Kauppara: fsv. *Kope*. Vanligt namn. Se Halikko.

Humble 1748.

Jurva.

Socken med 4,820 invånare.

Detta namn (1650 *Jurfwaträsch*, 1655 *Jurwaträsche*, 1723 *Jurfwaby*) anser jag vara ett gammalt nordiskt personnamn. Närmast tyckes det återge ett fsv. **Jurve*, hvilket jag tolkar antingen såsom ett äldre **Ebur-wiha* eller såsom en förkortning af ett äldre **Iurur-wér* (< **Ebur-wihak*); jfr isl. *Iór-ulf*, *Iór-unn*, *Iór-eiðr*, *Iór-is* (se Lundgren Arkiv X s. 179; Bugge Norges indskrifter med de aeldre runer I s. 248; Rygh GP s. 149). Paralleler till förkortningen **Jurve* < **Iurur-wér* ha vi i fsv. *Solve* (< **Sali-wihak*), *Salve* (< **Sali-wihak*): se Noreen Aschw. gr. § 70 anm. 1. — Jfr *Jorvas* i Nyland.

Detta namn kunna vi dock ej använda såsom bevis för en äldre svensk bosättning, ty *Jurva* är ett gammalt finskt personnamn, uppvisadt från rent finska trakter (t. ex. *Jurva Narinen* i Sagu 1550, *Jurva Pöllä* i Jääskis 1560—69; se

Forsman PN s. 123, 135; jfr äfven s. 141, 229). Namnet har därför i gammal tid inkommit såsom personnamn.

Ett gammalt svenskt naturnamn är älfnamnet *Närvijsjöki* l. *Närvejsjöki* (1655 *Närfwijoschi*), hvars första led troligen representerar stadiet *ner* af den indoeuropeiska rot *n̄r*: *n̄r*: *n̄r* (bet. „sammandraga -pressa, -snöra“). hvaraf vi ha t. ex. fsv. *Narwi*, isl. *nárfill*, no. *Njerve* m. fl. (se närmare ofvan *Närvä* i Kumå). Älfnamnet har sedan gifvit upphof åt bynamnet *Närvijsjöki* och hemmansnamnet *Närvä* (1748 *Närfwa*).

Det fi. *Närvejsjöki* (ursprunglig böjning sannolikt: nom. *Närve*, gen. *Närpeen*, hvaraf ett **Närpeenjsjöki*) har sedan åter upptagits af svenskarna. Än heter nämligen i sitt nedre lopp *Närpeså* och genomflyter *Närpes* socken. — Jfr dock äfven *Närpiönkoski* fors i Pyhäjoki (Fennia 18: 1 s. 32), hvarför det kanske är möjligt, att namnet vore finskt.

Ett svenskt namn är också hemmansnamnet *Hiiipakka* (1556 *Hibackala*, 1603 *Hijpachala*). Skrif sättet *Hibackalu* (jfr *Packala*: äldre *Backa* i Laihela) förutsätter ett sv. **Hibacka*, hvars första sammansättningsled är det fsv. *hi* l. *hij* familj, som ingår uti svenska *hybble* (< *hy-byle*); se Noreen, Aisl. gr.³ §§ 74,6, 78, c m. fl. Man jämföre ortnamnen *Hyberg*, *Hybo*, *Hyby* i Sverige, ehuru det är svårt att säga något om dessa namn, då vi ej hafva några äldre former af dem. Jfr ofvan *Hjulböle* i Björneborg.

Märk dessutom följande namn:

Mylläri: 1738 *Möllare*.

Kesti (1738 *Gesti*, 1748 *Giästi*); se *Karpala* i Pemar. *Svartbäcken* 1738.

Poola: 1732 *Polack*, 1748 *Pålack*.

Peuru (1748 *Peura*); är troligen det fi. *peura* = ren, hvarom se Thomsen BFB s. 162, men kunde äfven återgå på

en äldre form af fsv. *Biuur*. Samma namn i en något annan form är kanske *Pöyry* i Laihela.

Kimari: 1732 *Skinnar*.

Patikka (1748 *Patika*): fht. *Badicho*.

Steikari l. *Teikari*: fsv. *stekare*. Vanligt namn¹.

Laihela (Laihia).

Socken med 7,168 invånare.

I denna socken hafva vi ett stort antal svenska både natur- och kulturnamn, tydande på en ganska talrik svensk befolkning. Af gårdnamnen äro de svenska formerna ännu ofta bevarade i 1700-talets kyrkobycker, och möjligen hade socknen ännu under denna tid till någon mindre del svensktalande invånare.

Några af dessa ortnamn ha förut blifvit påpekade af språkforskare. I Virittäjä II s. 99 f. påpekar Chydenius i en uppsats om socknens dialekt ett mindre antal ursprungligen svenska namn på backar, mossar, kärr och ängar: *Skarakulla*, *Syykerkulla*, *Torrurkulla*; *Leikmosa*, *Filmosa*; *Alokärry*, *Finkärry*. *Munniskärry*; *Träüskäälly*, *Kattikäälly*, *Höykäälly*; *Lyyllanti*, *Roslanti*.

Senare lederna i dessa namn äro sv. *kulle*, *mosse* (dial. *mosa*), *kärr*, *gärde* (dial. *gälo*), *land*. Första leden är ej alltid lika genomskinlig.

¹ *Tuppi*, som 1738 skrefs *Tuppirauta* har jag i Finskt museum 1904 s. 17 not ansett för svenskt (< **Tubba-rauda* l. **Stubba-rauda*) Numera är jag dock öfvertygad om att namnet är finskt: *tuppirautia* svärd-smed (jfr *tuppirauta* i Kalevala = svärd). Det af mig ibid. nämnda *Patarautila* i Sagu är såsom Forsman PN s. 116 antagit ett fi. *patarautia*, hvilket är en öfversättning af fsv. tillnamnet *grylae-giutare* (Svb. 1451).

I *Skarakulla* är väl första leden att jämföras med ortnamnet *Skara* i Sverige, Norge, hvilket enligt Rvgh NG III s. 260 är pluralis af sbst. *skōr* f. (ordet betyder bl. a. „den yderste Kant l. Rand af noget“, „Trin i en Trappe“).

Syykerkulla anser jag återge ett sv. **Syygerkulla* (< **Sy-gurda(r)kulla*) och således innehålla ett mig veterligen eljes ej uppvisadt **Sygyrper*, biform till fsv. *Sighurper*, *Siug-hurper*, isl. *Sigurðr*, *Siugurðr*. Formen förklaras så, att den obrutna vokalen (**Sezi-warður*) först underkastats *i*-omljud (> **Siȝ-worðr*) och sedan möjligen *w*-omljud (**Sygg-urð*), ehuru vi ej skulle vänta oss sådant enligt den hittills gifna formuleringen af *w*-omljudsföreteelserna (se Noreen Aschw. gr. §§ 69, 70; jfr Aisl. gr.³ § 80).

Äfven i *Torvarkulla* är första leden möjligen ett personnamn: isl. fno. *porvarðr*. I Finsk tidskrift 1902 I s. 418 har jag uppvisat, att namn på *-kulla* ofta äro sammansatta med personnamn. På sv., fsv. *torf* kunde man äfven tänka, då en genitiv **torfar* torde kunna förutsättas såsom i fsv. *lānaer-drōten*, *lassar(-)ēgn* (se Noreen, Aschw. gr. 386, ann. 4). Denna etymologi synes mig t. o. m. antagligare, då vi ha att göra med ett „naturnamn“.

I *Leikmosa* torde man få antaga sbst. sv. *lek*, isl. *leikr* eller vb. sv. *leka*, isl. *leika*, som brukas om (diskars och) vissa fåglars parning (eg. leken som föregår densamma).

Uti *Filmosa* är första leden antingen sv. *fil*, no. dial. *file* löpnad (sur) mjölk (eg. tät mjölk; jfr da „tyk maelk“): i så fall kanske här i sin ursprungliga betydelse „tät“; eller också sv. dial. *filla*, no. *fille* „fäll, skinnmatta, hinna“. I hvartdera fallet skulle vi således få tänka på en af tät mossbeklädnad betäckt mosse.

Af de med *kärry* (sv. *kärr*) sammansatta orden är *Alökärry* sannolikt ett sv. **Alakärr*, innehållande trädnamnet sv.

al. *Finkärry*'s första led kan möjligen vara appellativet *finne* (l. propriet fsv. *Fin*, *Finne*), men synes mig hellre böra jämföras med isl., no. dial. *fen* n. sump, hvilken sammansättning här med hänsyn till betydelsen synes mycket antaglig. Dunklare är *Munniskärry*, det synes mig förutsätta ett äldre *Munnisenkärry* och första leden är säkerligen finsk. Jfr *Muotila* i Kjulo.

Trüäsküüly. *Kattiküüly* och *Höyküüly* tolkar jag sasom sv. *Trüdesgårde*. *Skottegårde* (jfr *Skuttavainio* i Sastmola) och *Högärde*.

Hvad första kompositionsleden i *Lyland* vidkommer är det svårt att uttala sig därom. då vi ej ha några äldre former af namnet. Man kunde tänka på sbst. sv. dial. *ly* „lugnt ställe, beskydd“, isl. *hlj* n. „varme“, no. dial. *ly* „mildhed i luften“; adj. fsv. *lio*. sv. dial. *ly*, isl. *hlj*r varm, mild. *Lyland* skulle alltså beteckna ett varmt, skyddadt ställe („läländ“). Jfr äfven no. *Ljuland* (< *Ljugland* l. *Liufoarland*), *Lyen Lystad* m. fl. (Rygh NG I s. 77, IV s. 54, 74 m. fl.) samt sjönamnet *Lyen* i Sverige (Hellquist, Sv. sjönamn s. 362 f.).

Roslanti innehåller kanske fsv. *ros* n. häst l. *ruds*, genitiv af fsv. *ruč*. Man kunde äfven tänka att första leden skulle vara isl. *ročr* m. „Roning, i betydning af Sted, hvor man lægger til med Baad“, fsv. *roper*, m. „rodd; den till hafvet gränsande delen af landet, som i krigstider skulle utrusta de i ledning utgående roddare“, hvilket ord vi sasom bekant hafva i *Roslagen*, hvaraf fl. *Ruotsi*, samt t. ex. uti norska namnen *Ror* och *Rosnes* (Rygh NG I s. 340 f.). Men denna härledning förefaller mig osannolik beträffande ett ängnamn. — *Land-* är en mycket vanlig kompositionsled i namn på åkrar och ängar. Ofvan s. 205 uppräknades flere sådana från Sastmola och Hvittisbofjärd. Från Österbotten vill jag nämna t. ex. följande: *Kaland*, *Hamplunde*, *Hamplands gülla* (alla

1750 i Mustasaari¹), *Rålande* (1723 i Mustasaari), *Krasslandi* (Kveflax). Dessa namn kunna sedan öfverflyttas på torp, som småningom kunna uppstå vid dessa åkrar och ängar. Jfr ofvan s. 205 *Tavastland* och *Norrland* i Sastmola och Hvittisbofjärd. Torpen kunna sedan blifva gårdar. Så äro väl t. ex. *Nyland* i Himanko, *Holland* i Kannus att förklara, (detta senare är dock snarare ett „Opkaldelses navn“, som direkte kunnat gifvas en gård). — Från Nyland vill jag här anföra några hithörande namn.

Åkrar och ängar: *Kålland* (Bromarf), *Kåland* (troligen samma namn som föregående: *Kål-land*; Bromarf), *Rotlande* (Snappertuna), *Baklande* (Snappertuna), *Kållande* (Hitis), *Rolande* (Hitis). Äfven önamn innehålla ofta *land* såsom senare led. Från de ofvan nämnda socknarna må följande uppräknas: *Bylande*, *Innerlandet* (Bromarf), *Himlande* 1. *Bylande*, *Lillande* näs (Bromarf), *Runlandet* (1771), *Morgonlande*, *Vindland* (1788 *Windland*), *Hattlande*, *Ölands-skär* (1789; nu *Öilanšær*), *Söderlande*, *Hamlande*, *Västerlande*, *Millanlande*².

Ismari är namnet på en backe och förekommer äfven ofta i finsk folkpoesi såsom personnamn (se Forsman PN s. 86; Virittäjä II s. 121; Krohn, Kalevalan runojen historia s. 242 f., 265). 1748 nämnes i Kauhajoki en gård *Ismaro*. Namnet är germanskt: fsv., fda., fht. *Ismar*³.

¹ Landtmästeristyrelsens arkiv.

² Svenska litteratursällskapets ortnamussamlingar.

³ En annan backe heter *Kilperi*, hvilket är ett sv. *Gillberg* (no. *Gillberg* härleder Rygh NG I s. 318 från sbst. *gil* „Bergkloft Revne“). — *Hallari* (mosse) kunde jämföras med sv. sjönamnet *Hallaren* (Hellquist s. 212). — *Rurot* (gen. *Rutojen*) och *Kalmari* (sveder) äro sv. *Ruda* och *Kalmar*. — *Tipuli* (skog) är kanske sv. *Tibble* (se *Tipilä* s. 33). Not i korr.

I ett „Rågångs Protocoll mellan Laihela och Lillkyro“ 1747¹ uppräknas följande råstenar: *Kirstonkivi* eller *Östersten*, *Kaifwokando* eller *Kårsbiörek*, *Biörekbackan*, *Brunkabacka*.

Om *Lauhahuhta* se ofvan s. 206 not.

Följande gårdnamn synas vara af svensk upprinnelse:

Poti och *Potila* (1650 *Boddeby*, *Bodhbijn*, 1655 *Boddeby*, *Båddebij*, 1723 *Boddeby*); fsv. *Bodde*, sannolikt en förkortning af *Boðvurr* (se Bugge, Den aeldste skaldedigtning s. 93; jfr v. Friesen, De germ. mediagem. s. 69). — En å orten gängse etymologi af namnet, enligt hvilken första leden skulle vara sv. *bod*, är osannolik.

Ratikylä (1723, 1732 *Raddeby*): fda. *Rathi*. isl. *Hraði*, no. *Raði*. Äfven detta namn har gifvit anledning till etymologiska tolkningsförsök: man har velat härleda det från ett sv. *Rad-by*, emedan byggnaderna i byn varit „i rad“.

Klippi; 1748 *Klipp*.

Tuurinmaa; fsv. *Thure*. Jfr *Tuurala* i Storkyro.

Västi; fda. *Westi*. Ett *Västilä* finnes i Storå, Längelmävesi och Ylistaro (jfr Forsman PN s. 84, som sammanställer namnet med *Sylvester*).

Nikkinen; fht. *Nico*. Jfr *Nikko* i Lillkyro, *Nickby* i Sibbo.

Leikas; fsv. *Lek*, isl., no. *Leikr*, fht. *Laico*. *Leikas* är väl den hos gårdnamn i hela svenska Finland vanliga formen på *-as*, t. ex. *Bengtus*, *Isakas* m. fl. (se Saxén, Den sv. bef. ålder s. 40). Ett sådant är också *Brännas* (1748 *Brännus*), hvars stam finnes bevaradt i gårdnamnet *Bränni* (båda i Laihela).

Kupparla (1723, 1732 *Kopparby*): sv. *koppare*. Jfr *Kuppari* i Lillkyro.

¹ Landtmäteristyrelsens arkiv.

Kumara (1655 *Kummarla*, 1732 *Cumara*, 1748 *Kommar*); fsv. *Gudhmar*, *Gummar*.

Tanttari (1732 *Dantzar*, 1748 *Dansar*); fsv. *danzare*.
Om norska namn på *Danser*- se Rygh NG III s. 10.

Pöyry; fsv. *Buur*. Jfr *Peura* i Jurva.

Ritari (1732 *Riddar*); fsv. *riddare*.

Ruuti (1732 *Rut*); släktnamnet *Ruth*, användt redan under medeltiden, l. no., isl. *Rútr*. Ett *Ruuti* finnes också i Lojo, *Ruutila* i Virmo.

Poola; 1732 *Polack*, 1748 *Pälack*.

Söörinki (1732 *Sköring*, 1748 *Skiöring*); detta sv. *Sköring* (i Solf äfven „*Schöring*“) är kanske en afledning till personnamnet isl. *Skorer*. Jfr *Söyring* i Storkyro och det af Grubb nämnda *Skiäringh* (Norrman Sv. Im. VI:7 s. 32). fsv. *Skaering* (Lundgren, Fsv. personn. på -ing s. 6).

Huita (1732 *Huita*); fsv. *Hwit*, *Hwite*. Namnet är ett gammalt län. *Huitanen* förekom förekom redan på 1400-talet såsom släktnamn i Satakunta. Jfr *Huita* i Påmark.

Frantsi (1732 *Frantzi*); sv. *Frans*.

Huossa; 1732 *Hwassa*. Trohgen ett tillnamn *hwass*, *hwassi* (användt äfven i Norge; se K. Rygh s. 30).

Hemminki; 1732 *Hemming*.

Potku (1732 *Potea*); fsv. *Bodhyer*, *Bodge*; jfr *Futka* i Harjavalta (se också Suomen museo 1899 s. 14).

Pukka och *Pukkula* (1732 *Pucka*, *Puckala*); fsv. *Bugge*.

Krossi (1732 *Grossi*, 1557 *Gråssila*); jfr namn på *Gross*- i Sverige, för hvilka man kanske får antaga ett äldre **Grots*- (jfr sv. dial. *grut*, isl. *grjót*; jfr Rygh NG Indl. s. 52). Eller kanske namnet bör jämföras med isl. tillnamnet *Krossi* (K. Rygh), i hvilket fall formen *Grossi(la)* blott beror på etymologiserade skrifsätt.

Tyyki (1732 *Tyki*); se *Tyykilä* i Hvittisbofjärd (< *Tykgård*).

Köping (1732 *Köpickä*, 1748 *Kiöping*); jfr fsv. *Köpinge* (se Hellquist Sv. ortn. på *-inge* s. 240). Se äfven ofvan s. 24 f. Formen *Köpickä* är bildad i analogi med *Köönikkä* m. fl. — Ett *Köping* äfven i Malaks.

Sluaki (1732 *Sluki*); sv. *Slug*.

Suorttila och *Suortti* (1732 *Svartila*, *Svarti*, 1655 *Swartila*); fsv. *Svart*. Jfr Storå.

Hänssa (1732 *Hintzo*); fsv. *Hinze*. Vanligt namn.

Torsti och *Torstila* (1650 *Tärstila*, 1655, 1732 *Torstila*); fsv. *Thorsten*. Ett *Torstila* finnes också i Joensuu.

Tuori (1748 *Tuorj*); fsv. *Thore*. Vanligt namn; jag har det bl. a. antecknad såsom släktnamn från Räisälä i Karelen.

Manni (1732 *Manni*); fda. *Manni*, fht. *Manno*. Vanligt namn.

Knuutti; 1732 *Knut*. Vanligt namn.

Penson; 1732 *Bengtson*.

Kinnari; 1732 *Skinnar*. Vanligt namn.

Ervinki; 1732 och senare *Erving*, *Erfving*. Sannolikt en *ing*-afledning till fsv. *Arve*.

Hartvik (1732 *Hartvik*, 1748 *Hartwijk*); fsv. *Harthvik*, länad från tyskan (fht. *Harduwich*, *Hartwig*).

Parkkari (1732 *Burkar*, 1748 *Burkar*); fsv., sv. dial. *barkare* (= garfvare).

Öist (1732 *Öysti*, 1748 *Östen*); fsv. *Osten*, isl. *Eysteinn*. Jfr *Äystö* i Östermark, *Öist* i Lappfjärd.

Steini (1732, 1748 *Steen*); fsv., fda. *Sten*, isl., fno. *Steinn*. I ortnamn, där sbst. *sten* ingår såsom senare led, angifver det en äldre befästad plats och sådana namn träffas ofta i närheten af en gammal fornborg (se Karlsson, Uppland s. 415).

Finni; fsv. *Fin*, *Finne*.

Sui (1748 *Suij*); jfr *Svie* i Sverige (Rosenberg), *Sciby* på Åland, antagligen samma ord som ingår i *Sve-rige* (*Svi-tjod*, *Svear*), hvilket af Noreen, Nord. tidskr. 1900 tolkas såsom „vårt eget land“, „vårt land“.

Domar; fsv. *Domar*.

Kauppi; fsv. *Kope*. Vanligt namn.

Viiunen; se *Vemo*.

Laitala och *Laitinen*; se ofvan s. 114.

De nu uppräknade namnen äro alla kulturnamn. Bland gårdnamnen finnas dock äfven sådana som äro ursprungliga naturnamn. Sådana äro

Prinkki; sv. *brink*.

Viiki (1712 *Wiik*); sv. *vik*.

Nyysti (1748 *Nystj*); < sv. *Ny-stig*?

Rabbi (1748 *Rabb*); möjligen samma ord som isl. *rabbri* l. *rabbi* m. „langstrakt banke“, hvilket ingår t. ex. uti *Rabberud* (Rygh NG II s. 195). Det synes mig dock antagligare, att här föreligger ett gammalt personnamn (sv. *Rabbe*).

Lunti (1732 *Lundi*); sv. *lund*.

Pakkala; 1732 *Backa*.

Skarvi (1748 *Skarf*); se *Skarförarna* i Sastmola.

Nyypakka; sv. *Nybacka*.

Bränni; af samma stam som vb. *bränna*; jfr isl. *brenna* f. „Braending“, i ortnamn om „Jord, som er gjort skicket til Dyrkning ved Braending“.

Puska; 1732 *Buska*.

Ett gammalt naturnamn af mycket hög ålder kan möjligen vara bevaradt uti *Vatilo* (utt. *Vatiloö*), hvilket synes återge en urnordisk genitiv pluralis af sbst. *vaðill* m. vadställe, vanligt i norska ortnamn (Rygh NG Inld. s. 84). Vi skulle i så fall i detta namn finna en slående parallel till *Hamaro* i St. Ma-

ris (se detta). Jag anser det dock vara sannolikare att vi ha att antaga ett gammalt personnamn (got. *Wadila*, se Dahn. Könige d. Germanen VI), isynnerhet som jag ej känner till något nysvenskt ortnamn, som kunde jämföras med detta uppkonstruerade urnordiska.

Naturnamn är sannolikt också *Kasi* (1732 *Kasi*), synbarligen samma namn som *Kas* i svenska Österbotten (t. ex. Malaks, Lappfjärd), hvilket är samma ord som sv. dial. *kas*, *käs*, isl. *kps* hög, hop, isynnerhet högar af fälda träd och buskar, som brännas för att afge aska till gödning af den rödjade jorden. Jfr *Kasa* och *Kusala: Kasaböle* i Sastmola. *Kasila* i Kymmene. I detta sistnämnda kan man dock äfven tänka på personnamnet fda. *Gasi*.

Däremot är *Hattu* snarare personnamnet isl. *Hotttr*, fda. *Hatt*, fht. *Hutto* än appellativet *hotttr*, sv. *hatt* m. hvilket visserligen förekommer i nordiska ortnamn, isynnerhet fjällnamn (Rygh NG Indl. s. 59), men här vore svårt att förklara. Personnamnet ha vi äfven uti fi. *Hattula* (bl. a. socken i Tavastland). Märk att *hotttr* är *u*-stam (< **huttu-*; lånadt i finskan äfven såsom appellativ *hattu*).

Slutligen vill jag påpeka det till sin etymologi dunkla *Lyyski*, *Lyyskilä*. Det uppvisar i äldre tider diftongen *iu* (1655 *Liustila*, 1650 *Liuskila*, 1723 *Liuskila*, 1732 *Lyuskila*, 1748 *Liuskj*).

Vähäkyrö: Lillkyro.

Socken med 4,728 invånare.

Äfven i denna socken ange gårdnamnen med säkerhet äldre svensk bosättning. Jag vill här anteckna följande namn:

Nyppeli (1748 *Nyppilä*) förutsätter ett äldre sv. *Nybble* l. *Nybböle* (< *Nȳ-bole* l. *Nȳ-byli*; se Noreen Aschv. gr. §§ 91,9, 146,3, 297,2). Egendomligt nog har detta i Sverige

vanliga namn ej uppvisats från Finlands svenska bygder. Ett *Nyppeli* finnes också i Ikalis, men kan ej här bero på att trakten fordom skulle hafva befolkats af svenskar. — Det ofvan från några socknar i sydvästra Finland uppvisade *Tiipilä* (= sv. *Tibble*) har ej heller påträffats i svenska trakter i Finland. Jfr *Tipuli* ofvan s. 226 not 3.

Puoteli, hvilket mig veterligen ej kan etymologiseras i finskan, kunde förklaras såsom ett gammalt nordiskt lån, återgående på en urnordisk form af sv., fsv. *bol*, isl. *ból* med bibehållet *p* framför *l* (**bōpla-*), jfr ffris. *bôdel*, ndl. *boedel* (= egendom, bo, lösöre). Se Tamm, Torp o. Falk, Etym. ordb. Lånet vore i så fall mycket gammalt; måhända inkommet såsom appellativ. — Karsten (Joukahainen XII s. 290) tolkar namnet såsom ett **Bod-böle* (sv. *boda*) l. **Bot-böle* (fsv. *Bote*). Detta är säkert oriktigt, emedan vi då skulle vänta oss ett fi. **Puopeli*. — Dock anser jag ej heller den ofvan framställda etymologin för säker, ja knappast ens för sannolik. De fi. *Puotila* (i Halikko), *Puotula* (i Storkyro) kunna visserligen ej direkt jämföras med vårt namn, men den möjligheten ligget dock nära, att fi. *Puoteli* också återger ett gammalt personnamn. Det finnes äfven ett sv. *Bodel* (se Norrman, Sv. Im. VI: 7 s. 22, Klockhoff, Arkiv XVI s. 133), som väl bör jämföras med fht. *Bodilo* (jfr också *Bodilsröd* i Sverige: Rosenberg, Geogr.-stat. lex.).

Kräkilä (1648, 1655 *Greggilä*, 1748 *Grüggilä*, 1752 *Gröggylä*); fsv. *Gregge* (se *Krenla* i Bjärnä).

Finni (1748 *Finnilä*); fsv. *Fin*, *Finne*. Se Laihela.

Ello och *Ellilä* (1748 *Ellola*); fda. *Elli*, isl. *Ella*, fht. *Ellii*, *Ella*. Se *Ellinen* i Pöytis, *Ellu* i Eura (Sat.), *Ellä* i Nykyrko.

Filla; jfr kanske fda. *Fili* (märk *Fillerup*) eller gårdnamnet *Fillan* (jfr *Füllfjorden*) i Norge, hvarom se Rygh NG XIV s. 76 f. Se också *Filmosa* ofvan i Laihela.

Plusu (1748, 1752 *Plusu*); jfr det hos Agricola förekommande appellativet *plusu* „bloss“ (< fsv. *blos*, *blus*). Namnet är kanske att uppfattas såsom ett tillnamn (kanske i samma betydelse som ndl. *blos* m. rodnad i ansiktet; jfr sv. „blossande röd“). Jfr *Plusinsaari* i Kelviä.

Piri (l. *Biri*: 1752 *Pirgi*); fsv. *Birghe*. Se *Pirilü* i Harjavalta m. fl.

Harri (1748 *Harri*); fsv. *Harri* (enligt Falkman, Ortn. i Skåne s. 135) l. fisknamnet sv. *harr*, användt såsom tillnamn.

Karppi; fsv. tillnamn *Garp*. Se *Karpala* i Pemar.

Frusti (1748 *Frusti*); fsv., isl. *Frosti*. Jfr *Frost* i Vöra, *Frostas* i Nykarleby.

Munkki; sv. *munk*, fsv. *munker*, användt såsom tillnamn. *Munek* är ännu ett känt svenskt släktnamn.

Klunkki (1748 *Kluneki*); etymologi? (jfr fsv. *Klakke*).

Puukkila: fno., fda. *Puki*.

Trutsa (1748 *Trutza*); jfr sv. *Trutsgård*, *Trutseröd* (se Falkman Ortn. i Skåne s. 182).

Störvi l. *Törvilä* (1748 *Störfvi*); detta dunkla namn återger kanske ett gammalt nordiskt personnamn (tillnamn) (**Stirfe* > **Styrfe* >) **Storve*, hvilket vore bildadt på den ieur. rot **sterba-*, som vi finna uti isl. *stírfenn* starrköpfig, *stíarfi* Stivkrampe, *stíarfr* (med trifvelaktig betydelse enligt Fritzner²).

Pitsar l. *Piittari* (1748 *Pitzari*, 1752 *Pitsari*); fsv. *bitzare* förskärare, hoftjänare.

Eveli: fda. *Eveli*. Skrifves också *Elevi* (1748 *Elefvi*); fsv. *Elev*.

Dankka (1748 *Dancka*); Loll.-Falst. *Dank*.

Holtti (1748 *Hältti*); fsv. *Holte*.

Trasti (1748 *Trasti*); fsv. *trast*, användt såsom tillnamn (1403 Poual Trast i Närpes: SvB.)

Knookka l. *Knookkala*; jfr *Knäck* i Vörå, Jeppo. Sannolikt föreligger här personnamnet fda. **Knak*, fsv. *knakr* (uppvisadt å runstenar; Lundgren Sv. lm. X:6 s. 150 sammanställer det med fsv. *Knagg*; jfr däremot Nielsen, Olddanske personnamne s. 57).

Skarra (1748 *Skarra*); jfr *Skarrebol*, *Skarrarudh* m. fl. i Norge, hvilka Rygh GP s. 220 anser vara sammansatta med personnamnet *Skarði*¹. Alltså ursprunglig böjning i finskan: nom. *Skarta*, gen. *Skarran* o. s. v, (jfr ofvan s. 116 *Torri*). Jfr *Skarr* i Korteshjärvi.

Parkkari (1748 *Barckari*); fsv. *barkare* (= garfware).

Vuali (1748 *Wahli*); fda., fno. *Vali*.

Björni (1748 *Biörn*); sv. *Biörn*. Vanligt namn.

Huddi (1748 *Huddi*); sv. *Hudd* (gårdnamn i svenska Österbotten). Sannolikt samma namn som fsv. *Hodde*, runst. *huta*, hvaraf den patronymiska afledningen *Huddunge* (se Hellquist Sv. ortn. på -inge s. 49).

Huovari (1748 *Hoüfwara*); fsv. *howare* l. *Hofwardh*. Se *Huovaristo* i St. Mårtens.

Flander (1748 *Flander*); eg. en person från *Flandern*.

Früsilä; fsv. *fris* (eg. person från Frisland).

Flaaminki; sv. *Flaming* l. *Flamming* (1748 *Flaming*); eg. en person hemma från Flandern. Samma namn ha vi i *Flem(m)ing*, gård i Mustasaari och ett bekant adligt släktnamn. Beträffande den oomljudda vokalen i *Flaming* (~ *Fleming*) jfr fsv. *Bruning*, *Svarting* m. fl. (se Saxén, Finsk museum 1904 s. 42).

Perkiö; om namnet är att förklara såsom samma namn i Lokalahti (= *Björkö*; se ofvan) eller om det är att sammanställa med det rent finska *Perkiö* ~ *Perkkiö* (< fi. *pe-*

¹ Jfr också Madsen Afno 1863 s. 240.

rata, perkata rödja, rensa, kan jag ej afgöra. Byn är säkert en gammal kulturbygd: vi ha därifrån ett af våra äldsta järn-ålders fynd. — 1558 *Perhio*, 1655 *Perkiöö*, 1648 *Perckio*, *Perickio*, 1748 *Pärekiö*.

Krutari 1748, 1770 *Krutar*. Jfr *Krutar* i Mustasaari.

Eskelä (1748 *Eskilä*); fsv. *Eskil*.

Häkkilä; fsv. *Haegge*. Jfr *Hätkinen* i Keuru.

Bryggü (1748 *Bryggilü*); sv. *brygga*. Jfr *Pruggkilä* i Vemo.

Trondi (1748 *Trandila*); isl. *Þrondr*.

Knööppi (1748 *Knöpp*); fsv. *Knop*, *Knoppe*.

Pärkkä; jfr fsv. **Biaerke*, fda., isl. *Biarki* och fsv. namn på *Baerk*-.

Kuppari; fsv. *kuppave*, *koppave* (förfärdigare af koppar och skålar) l. fsv. *koppave* (man som har till yrke att koppa, fältskär; = fi. *kuppari*). Vanligt namn. Kan här naturligtvis vara finskt.

Kuuttila; fsv. *Gute*.

Knuttila (1648 *Knutila*, 1748 *Knüttila*); fsv. *Knut*. Vanligt namn.

Pukki (1748 *Pucki*); fsv. *Bugge* l. fsv. *bukker*. Vanligt namn.

Tuorila (1748 *Torila*); fsv. *Thore*. Vanligt namn.

Lintala; fda. *Linti*, fht. *Linto*.

Valta; fno. *Valdi*. Jfr *Valtala*, *Valtonen* m. fl.

Kesti; se *Karpala* i Pemar.

Nikko; se *Nikkinen* i Laihela.

Kamila; fda. *Skamil*.

Vappula; jfr fi. *Vappu* = sv. *Valborg* (> *Vabbn*).

Ritari; fno. *riiddare*, vanligt i namn.

Bindar; fsv. (*tunno*) *bindare*.

Kempus (1748 *Kempus*); fsv. *Kaempe*. Namnet är bildadt i analogi med *Mattus*, *Ollus* m. fl. namn i Österbot-
ten (se Saxén, Den sv. bef. ålder s. 40).

Rövarla (1557 *Röuerlä*, 1655 *Röffwerlä*, 1748 *Röf-
warla*, *Storröfwar*, *Röfwar*); fsv. *röware*. Jfr *Rövar* i Stor-
kyro.

Valtari; isl. *Valdarr*.

Soini; se *Soinila* i Björneborg.

Kolkki; sv. *Gårkas* l. *Gålkas*. Karsten, Joukahainen
XII s. 278 härleder namnet från sv. dial. *gårk* gosse. Jfr
Joss-gårk i Esse.

Sprättilä (1748 *Sprättilä*); etymologi?

Usitomtti; jfr *Tomta* i Sverige (se Karlsson, Uppland
s. 413).

Hannuksela; kunde innehålla ett sv. *Hannus* (gård i
Närpes), hvilket i sin tur är bildadt på fsv. *Hanne* i likhet
med *Mattus*, *Ollus*, *Månsus* m. fl. Se ofvan *Kempus*. Det
bör dock märkas, att *Hannus* är ett gammalt finskt namn
(t. ex. 1467 *Hannus Parikan*, 1493 *Hannus Hiricka* i Asik-
kala; Hausen I).

Isokyrö: Storkyro.

Socken med 8,136 invånare.

Äfven här förekomma svenska gårdnamn rätt talrikt.

Sådana äro:

Napue (1727 *Napo*, 1748 *Nappo*); sv. *nabo*, isl. *núbui*,
användt såsom tillnamn på samma sätt som Lolland-Falsters
Naboe. Jfr det vanliga svenska gårdnamnet *Grannas* (af
granne) och fi. *Naapuri* (= granne). *Napue* återger den
gamla nominativen, medan appellativet *napua* utgår från den
oblika kasusformen. Jfr Thomsen GSI s. 135 f.

Trompari (1727, 1748 *Trumbar*, 1732 *Trombar*, 1694 *Trumbari*); fsv. *tromba*, fno. *trumbari*. Om $u > o$ se Hultman, De östsv. dial. § 1.48.

Kukila (1655 *Kukilla*, 1694 *Skugila*, 1727 *Seuggi*); jfr *Skuggelbo*, *Skuggetorp* m. fl. i Sverige. Se äfven Rygh NG I s. 313 m. fl. och *Varjola* nedan i Kauhava.

Kinnari (1727 *Skinnar*, 1748 *Skinnare*); fsv. *skinnare* garfware.

Förstilä (1727, 1748 *Försti*); sv. *förste*.

Söyrinki (1727 *Söyring*, 1748 *Söfring*); fsv. *Söfring* (= *Severin*).

Reinilä; fsv. *Regui*, *Regno*.

Tummunki (1556 *Tummungila by*, 1557 *Tummunkyla by*, 1727 *Tummungila*, 1736 *Tummungila*, 1748 *Tummung*). Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 161 finner i namnet, hvilket han jämför med gotl. *Tummungs*, en växelform till fsv. *Tymblinge*. Detta härleder han från ett släktnamn **Tymblinger*, afledt af personnamnsstammen *Tum-* i fda. *Tumtmi*, isl. *Tumi*. Detta kan vara riktigt, men jag vill påpeka, att *Tummunki* äfven kunde vara en växelform på -ung till det sv. *Tommung* i Medelpad, som enligt Nordlander, Norrl. samlingar s. 245 är sammansatt med *äng* (1535 *Tomengh*, 1557 *Thomänge*). Detta antagande vinner stöd i den omständighet, att vi från Finland verkligen kunna uppvisa några namn på -ung, som bevisligen äro *äng*-namn (se ofvan s. 204). Möjligen kan man äfven tänka på ett personnamn **Tummung*. Jfr nedan återblicken på Österbottens ortnamn.

Pukkinen; fsv. *bukker* l. *Bagge*. Vanligt finskt namn.

Rituala (1655, 1694, 1727 *Riddarla*, 1748 *Riddarla* by och *Riddar* hemman); fsv. *riiddare*.

Varo; fda. *Wari*. Jfr det ostfinska släktnamnet *Varonen*.

Rinta och *Rintala*; sannolikt är detta vanliga finska namn äfven här af finskt ursprung, men jag vill dock påpeka, att det äfven kunde vara svenskt; jfr fda. *Rind* eller appellativen *rindi* och *strind*, hvarom se *Hovirinta* i St. Karins.

Klamppu (1694, 1734 *Klampu*, 1727 *Klamppu*); sannolik sv., no. *klamp*, da. *klampe*, användt såsom smädenamn l. tillnamn. Jfr det i afljudsförhållande därtill stående sv. *klump*, hvilket jag hört användas såsom binamn (*Klumpen*).

Kiltinen (1727, 1736 *Kildilä*; *Kilti* förekom i södra Österbotten såsom släktnamn redan på 1500-talet: Forsman PN s. 128); fno., isl. *Skjöldr*; det finska namnet förutsätter närmast en svag form **Skildi*.

Tauri, *Tuura*, *Tuurala* (1557, 1648, 1655, 1748 *Türala*, 1748 *Türi*); fsv. *Thure*. Om fsv. namn på *Thur-* se Kock, Sievers Beiträge XXIII s. 531). Jfr *Ture* i Malaks.

Uvila och *Uvinen* (1557 *Ulfoila*, 1727 *Ulfvila*, *Ulfvinen*); fsv. *Uhver*, isl. *Ulfv*. Jfr *Ulfvby*: *Uvila* (ofvan), *Ulves* i Lappfjärd.

Valtari och *Valtala* (1648, 1655 *Waldarla*, 1727 *Waldarla*, 1748 *Waldarla* by och *Waldar* hemman); isl. *Valdarr* (se Noreen, Uppsalastudier s. 222).

Lakari (1727 *Lakar*; 1746, 1748 *Laggari*); fsv. *laggare* en som hopsätter laggkärl, isl. *laggari* Bodker, användt såsom tillnamn. Jfr *Laggarnäs* i Nagu, *Laggars* i Nykarleby och namn på *Laggari-* i Sverige och Norge.

Ventelä och *Ventä* (1557 *Vendilä*, 1648 *Wendelä*, 1655 *Wendala*, 1727 *Wendälä* och *Wendä*, 1748 *Wändäla* och *Wändä*); fda. *Windi*, *Vende*, egentligen väl „en vender“. Jfr äfven *Vännäs* (1539 *Wendences*) i Umeå. Grubb nämner äfven ett personnamn *Vendellä* (jfr släktnamnet *Vendell*). Ett *Ventelä* (*Vendelä*) finnes också i Lojo, Gla. Karleby. — Orik-

tig är Karstens härledning af namnet (< *Vendel-ā): se Joukahainen XII s. 291.

Knaappilu (1694 *Knaap*, 1727, 1736 *Knapila*): fsv. *knape*, isl. *knapi*. Vanligt namn.

Hurrila (1727, 1748 *Hurri*); fi. *hurri* = svensk, och namnet kan därför upptagas här. Ett annat namn är svenska sjönamnet *Hurr* (se Hellquist, Sv. sjönamn s. 241).

Praskilu (1727 *Braski*, 1748 *Brask*); jfr *Braskebo*, *Braskehult* i Sverige. Sannolikt få vi antaga ett personnamn *Brask*.

Ikola (1655 *Ikåila*, 1727, 1735 *Ikoila*, 1748 *Ikola*); got. *Igo*, flt. *Ico*. Jfr *Ikala* i Kumå.

Komsila (1694 *Gumsilu* (Irrael Gumse), 1727 *Gumb-sila*, 1735 *Gumsila*, 1748 *Gunbsila*); sv. *gumse*, användt såsom tillnamn. Om *u* > *o* se Hultman, De östsv. dial. § 1,48.

Smalars (1694, 1735 *Smalari*, 1727 *Smalar*). Antingen en gammal genitiv eller (sannolikare) en komparativ.

Kultti (1727 *Kälti*); kunde jämföras med sv. dial. *kult* ung tjur, halfvuxet svin, halfvuxen pojke (se härom Reinius, Nordiska studier s. 422; jfr *Kolkki* i Lillkyro), men då jag från 1748 har antecknadt ett *Skulti*, som synbarligen är samma gårdnamn, så ser det ut som om vi skulle få antaga ett sv. *Skult*. Jfr *Skulten* i Sverige (Rosenberg, Geogr.-stat. lex.). Männe samma ord som sv. dial. *skultu* ojämnhet på väg, *skultug* ojämn (om väg)?

Puotula (1727 *Puotu*); fsv. *Bodh*, *Bodhi*. Jfr *Puotila* i Vemo, Halikko.

Tanttari (1748 *Dantzar*); fsv. *danzar*. Se Laihela.

Perttilä (1556, 1694 m. fl. *Bertila*) och *Perttula* (1727, 1748 *Bertula*) förutsätta ett fsv. mansnamn *Berte* och kvinnonamn *Berta*. Se *Perttala* i Pikis.

Pakkala (1694, 1735, 1748 *Buckala*); sv. *backa*.

Vakkila; fda. *Wakki*.

Pernula; namnet kan återföras på den urnordiska formen af sv. *Björn*, fsv. *Biorn* (**Bernu*). Om namnet är lån, har det i gammal tid af finnarna upptagits såsom personnamn; jfr *Pernu* i Himango, Kelviå, Ijå, Kajana; *Pernula* i Kuhmoniemi; *Perna* i Lappo; *Pernala* i Nurmes; *Perno* i Kymmene. Reso, Lumijoki; *Pernonsuo* i Kuopio.

Plukka (1694, 1727, 1748 *Plucka*, *Pluckala*); jfr Loll.-Falst. *Block* (beträffande *o* ~ *u* jfr sv. *rock* ~ fi. *rukki*, sv. *kopp* ~ fi. *kuppi*, sv. *stock* ~ fi. *tukki* m. fl.). Se äfven *Plökki* i Ylistaro.

Kriiku (1748 *Krijku*); sv. *skrika* (se ofvan *Kitriiku* i Bötom). Jfr *Skriko* i Nedervetil l. kanske sv. dial. *krik*, isl. *kriki* böjning, krok, bukt.

Renko och *Renkola*: fht. *Renco*. Jfr *Renka* i Nummis, *Renko* (socken) i Tavastland.

Juopila; sv. dial. *Jöp*.

Kattelainen; vanligt finskt namn. Se Koskis.

Kaustinen (1727 *Caustila*); namnet kan kanske återgå på en gammal form af fsv. *Götstaf*, *Göstaf*, nysv. *Gösta*, sv. dial. *Geust* (**Gautstafu*). Vi skulle i så fall vänta oss ett fi. **Kausta* (de yngre finska länen *Kyösti*, *Köösti*, *Köusti* utgå väl från former, som i likhet med *Geust*, ha apokoperadultima). Om namnet i hvarje fall är lånadt, hör det säkerligen till de samfinska länen, ty det finnes vidt spridt i Finland: *Kausti* i Letala, *Kaustiu* i Töfsala, Kristina, *Kaustio* i Vemo, *Kaustajärvi* i Tohmajärvi, *Kaustby*: *Kaustinen* (socken) i Österbotten (se detta).

Kauppila; vanligt namn. Se *Kiöpi* i Halikko.

Minnilä (1727 *Minni*); männe sv. (*ä-*)*minne*? Namnet vore då en reminiscens från de tider Kyröälfs äminne låg i Storkyro.

Från äldre tider kunna dessutom ännu nämnas:

1727 *Cilo*: är väl i likhet med *Kilo*, *Kila* och namn på *-kila* i Nyland (och Sverige) bildadt på sbst. *kil* „lång, smal vik“.

1748: *Buska* (jfr Laihela), *Myllar*, *Stöfwell* (jfr Loll-Falst. *Stovle* och danska ortnamnet *Stövl*, som Madsen Afno 1863 s. 245 jämför med isl. *stífla* „daemning“ och öfversätter: „Et undertiden brugt Ord for Moser eller Vandingssteder“).

Ylistaro.

Socken med 9,518 invånare.

Äfven här finna vi några spår af svensk bosättning, ehuru de blifva ganska sparsamma. Jag har antecknat följande namn:

Högbacka.

Käri (1727 *Skäri* l. *Käri*); fsv. adj. *skaer*, hvilket kanske användts såsom tillnamn. Sbst. *skär* kan här ej föreligga.

Iwari (1748 *Ifwar*); fsv. *Ivar*.

Plökki (1748 *Plöcki*): jfr *Plukka* i Lillkyro.

Punkari l. *Pungar* (på 1500-talet *Pungemakar*, 1748 *Pungar*). Se Forsman PN s. 116.

Pakkala; troligen sv. *backa*. Se Storkyro.

Töyli; jfr sv. *Tölby*, *Tölö*, *Töle*.

Markko kunde återge ett sv. eller fsv. *Marka*, vanligt ortnamn (gen. pl. af fsv. *mark* f. = skogstrakt). Måne det rent af återginge på en urnordisk genitiv (**markō*; märk att *mark* är en *o*-stam).

Vittinki l. *Vitting* (1748 *Witting*) är väl uppkalladt efter sin första innehafvare (jfr sv. släktnamnet *Vitting*). Byn (och därinvid en liten bäck *Vittinginluoma*, som sannolikt

fått sitt namn af gården) ligger i en afsides trakt och härstammar från 1700-talet. I 1748 års jordebok (s. 389) upptages den såsom ett nybygge under Lillkyro. Man är därför ej berättigad att uti ånamnet se ett gammalt nordiskt naturnamn. Därtill är bäcken alltför obetydlig, nu nästan uttorkad. Om jämförbara nordiska namn se Hellquist, Sv. Im. XX:1 s. 242, Sv. ortn. på -inge s. 50.

Rintu: se ofvan Storkyro.

Dessutom kunna ännu nämnas flere gårdnamn, som äro bildade på svenska personnamn.

Om *Västi*, *Västimäki* (1748 *Wästi*), *Tuuri*, *Kauppi*, *Kriikka*, *Skuggi*, *Pukkinen*, *Perttula*, se ofvan.

Aunela (1727 *Aunela*); fsv. *Aghne*. Se *Aula* i Nykyrko, Reso.

Humalainen: fsv. *Humble*. Se *Humalisto* uti Kjulo.

Kamppinen; fsv. **Kampe*. Se Lundgren Sv. Im. X:6 s. 146 not 2.

Kristola (1748 *Krstola*); jfr fsv. namn på *Krist*.

Siikala; se ofvan *Siikainen* (socken i Sastmola).

Herttua; fsv. *haertugher*. Fi. *herttua* är ett vanligt appellativt lånord.

Keisala; jfr Loll.-Falst. *Keis*. Dock kan äfven *Keisala* förutsätta ett äldre **Keisarla* (< **Keisarila*).

Följa vi allt fortsättningsvis Kyro älfs lopp, så komma vi till

Ilmajoki: Ilmola.

Socken med 10,641 invånare.

I 1500-talets jordeböcker har jag stundom funnit sockennamnet under formen *Ilma* (t. ex. 1560 *Ilma cappelgeldh*). Detta får väl knappast uppfattas såsom en svensk öfversättning (**Ilma-ā*) af fi. *Ilmajoki*, utan är snarare en tredje och

kanske den ursprungliga formen af sockennamnet, måhända ett gammalt person- eller gudanamn, hvaraf diminativformen *Ilmo* uti *Ilmola*. Jfr sjönamnet *Ilmajärvi*: *Ilmen* (i Ryssland). Af socknens gårdnamn äro ganska många bildade på nordiska personnamn, men några verkliga ortnamn¹ känner jag ej till. Här må nämnas följande:

Pirilä; fsv. *Birge*. Se ofvan.

Pläsilä; (1748 *Bläsilä*); fsv. *Blaesi*.

Gebas; fsv. *Gebbe*. Namnet är kanske verkligen ett svenskt gårdnamn, bildadt på den i yngre gårdnamn i Österbotten så vanliga ändelsen *-as*. Jfr *Kepola* i Kjulo.

Hallila; fsv. *Halle*.

Hyövälti; fsv. *Howalde*, *Howilde*.

Könni: synes förutsätta en maskulinform till fsv. *Könnä*, som kanske återfinnes i *Könnö* i Kauhajoki.

Uppa (1748 *Uppa*); fsv. *Ubbe*.

Byggar: sv. *byggare*.

Flinkki; sv. *flink*.

Fossila: jfr *Fossi* i Östermark.

Torppa: uti Sverige äro *Torp*, *Torpa* mycket vanliga namn och äfven i svenska Österbotten ha vi några gårdnamn *Torp* (t. ex. *Torp* i Pedersöre, Vetil, *Torpe*, *Torph* 1650 i Gamla Karleby), ehuru de i allmänhet här äro sällsyta (se Saxén, Sv. bef. ålder s. 32 f.)².

¹ Det af Karsten, Joukahainen XII s. 284 omnämnda *Königsbäck* är synbarligen ett mycket ungt namn; jag har ej funnit det i de af mig genomgångna källorna.

² Till den af mig där meddelade uppgiften om *Brödtorp* i Pojo må här såsom rättelse tilläggas, att namnet uppvisats redan från 1452 (Hartman, Raseborgs slotts historia). Ett annat gammalt namn är *bisatorp* (1433: Arw. II), *bistorp* (1452: Arw. V).

Denna förteckning kunde ännu förlängas genom ett antal på svenska personnam bildade gårdnamn (t. ex. *Antila*, *Katila*, *Kauppila*, *Västi*, *Juoppila* m. fl.), men då sådana kunna uppvisas nästan öfverallt i finska trakter och ej kunna anses bevisa tillvaron af en äldre svensk bosättning i Ilmola, må de här förbigås. På kulturinflytande kunna äfven alla de ofvan uppräknade namnen bero, och jag vågar därför ej påstå att den svenska bosättningen skulle hafva sträckt sig ända hit, ehuru det naturligtvis är möjligt, ja t. o. m. sannolikt, att enstaka svenska kolonister någon gång verkligen bosatt sig här.

Detta bevisas äfven af det från äldre jordeböcker uppvisade *Näselöös: Nenättömä* 1557 (1650 *Nenätörmä*, *Nenättömä*, *Nenättömä*), hvilken by torde hafva varit belägen inom nuvarande Kurikka socken (Aspelin, Suomi II: 9 s. 182 not 116). Man måste väl anse det svenska namnet som det ursprungliga och det finska som en öfversättning däraf. Om *Näselöös* sedan är att betrakta såsom hörande till de i Sverige och Norge rätt vanliga namnen på *-lösa*, hvilka ange frånvaro eller brist af det som första kompositionsleden uttrycker — sådana namnbildningar torde förekommit ännu under medeltiden; se Karlsson, Uppland s. 414, Rygh NG Indl. s. 39 f. — eller om det ursprungligen varit ett smädenamn, är osäkert. Dock synes mig den senare möjligheten med hänsyn till betydelsen vida sannolikare. I intet fall kunna vi tänka på de sydsandinaviska namnen på *-lösa*, hvilka innehålla sbst. fda. *lose*, *laese* (= feng. *laes* skog, gräsmark; se Lidén. Blandade språkhist. bidrag s. 28).

Äfven från Kurikka och Kauhajoki kunna nog namn innehållande svenska personnamn uppvisas, och må här för fullständighetens skull sådana uppräknas: Kurikka: *Plosila*

(slutet af 1600-talet: *Blosila*¹; jfr *Plusu* i Lillkyro); *Gyllila*: fsv. **Gylla*; *Grekola*, *Hakuni* se ofvan. Kauhajoki: *Piipari*: 1748 *Piipar*; *Könnö* (1748 *Könnö*: se *Könni* i Ilmola); *Kaarlela* (1748 *Carlela*): fsv. *Karle*; *Puska* (1748 *Puska*): sv. *Buska* (se ofvan); *Nirvu* (1748 *Nirfiva*), se Bjärnä; *Filppula*, *Knuutila*, *Kesti* m. fl., se ofvan.

Äfven från Seinäjoki och Nurmo kunna gårdnamn uppvisas, som till största delen väl äro beroende på kulturinflytande, men möjligen äfven angifva några enstaka svenska nybyggen. Intressantast är Seinäjokinamnet *Östermyra*, hvars senare led är genitiv plur. af sv. *myr*; isl. *myrr*, ett gammalt nordiskt ord rotbesläktadt med sv. *mossa*, emedan det synes angifva östra gränsen af den svenska bosättingens „intressesfär“.

Från Nurmo kunna dessutom följande namn anföras: *Nybacka*, *Hemming* (1748 *Hemming*, *Alahemming*; se *Lai-hela*): *Kultti* (se Storkyro); *Koura*: fsv. *Kofre* (se *Kulla*); *Prusimäki*: jfr 1650 *Brusibacka* i Gamla Karleby (se *Prosi* i Bötom); *Riuttamäki*: fsv. *grüt*, isl. *grjót* stenmassa, småsten, grus (fi. *riutta* är likväl inlånadt såsom appellativ: Thomsen GSI s. 144; jfr äfven *Riutumäki* i Lappo, *Riut-taskorpi* i Kuru, *Hylkiriutta*, skär i hafvet utanför Hvittisbofjärd).

Unga nybyggen äro synbarligen *Bastubacka*, *Dalbo* i Alavo. Däremot torde man få anse att spridda svenska kolonister slagit sig ned i Lappo, Kauhava, Ylihärmä och Alahärmä. Vi skola därför kasta en blick på namnen i dessa socknar.

¹ Landtmäteristyrelsens arkiv.

Capua: Lappo.

Socken med 11,373 invånare.

Om enstaka svenskar redan i mycket gammal tid längs Kyroälf sökt sig så långt in i landet som till *Näselöös* i Kurikka, så är det ju antagligt att spår af dem skola finnas också i Lappo, dit de kunnat komma både norrifrån längs Lappo å och västerifrån. Vi hafva ju funnit spår af dem ända till Kyro älfs krökning mot söder. Dessutom har säkerligen Lappo sedan urminnes tid stått i liflig förbindelse med Kyrosocknarna. Än i denna dag finner man spår af en gammal fotstig, som från Kyro ledt till Lappo (se J. R. Aspelin i Finskt Museum 1904 s. 44 f.). Denna stig gick öfver det för södra Österbottens förhållanden höga *Simsjö* berget (*Simpsjönvuori*). Namnet är mig en gåta¹, men jag har i alla fall velat nämna det, då samma namn äfven är känt från Sverige, ehuru där verkligt sjönamn (Rosenberg, Geogr. stat. lex.). J. R. A. antager såsom en möjlighet, att namnet vore en parallelform till fi. *limsiö* (flintsten) och att det sålunda skulle afse bergarten.

Hvad gårdnamnen vidkommer, hafva vi ännu några bevarade i svensk form: *Marjelund*, *Rosendal* och *Strömsudd* (kyrkoherdebol). Men dessa äro dock alla modärna namn och återfinnas ej i äldre källor.

Mera af intresse erbjuda namn sådana som *Ruuspakka* (< sv. **Ruds-backa*), *Hiipakka* (äfven skrifvet *Hiihakka*; 1746 *Hipacka*: < sv. *Hi-backa*; se Jurva), *Fossi* (1748 *Fossi*; se samma namn i Östermark, *Fossila* i Ilmola), *Sauru* (1748 *Sauru*; sv. dial. *saur*; se Bjärnå).

Märk dessutom följande namn:

¹ En sägen vet förtälja, att man i mossarna uppe på bärgets topp skulle funnit rester af ett fartyg. Se J. R. A. anf. st.

Fräntilä; skrefs 1748 *Nyfrände* (jfr fsv. *Fraende*).

Liuharla (1557 *Liufftarla*, 1558 *Lyftarla*, 1748 *Liuchtarla*). Namnets äldsta former angifva, att vi ha att utgå från ett sv. **Liufftare* l. **Lyftare*, hvilket vi enligt min mening återfinna i gårdnamnet *Lyttare* (1650 *Löttare*) i Kronoby. Mindre sannolikt synes mig, att namnet skulle återge en genitiv **Lyftar* af det personnamn, som vi finna i *Lytt-skär* (äldre *Lyftböle* i Björneborg). Om *ft* > *pt* > *tt* se Noreen Aschw. gr. §§ 259,2 a; 288. — Alldeles oriktig är Karstens (Joukahamen XII s. 289) härledning från ett fsv. **Liufstadhar*.

Härsilä; fsv. *Haerser*.

Uvila och *Ulvinen* (1748 *Ulfvinen*); fsv. *Ulver*. Se *Ulfby*: *Uvila*.

Sipilä; fsv. *Sibbe*. Vanligt namn; se ofvan.

Kuara (1748 *Kara*); fsv. *Kare*.

Sivilä (1748 *Sirilä*); se *Siri* i Reso.

Kero; fht. *Gera*, *Gero*.

Annala; fsv. *Anne*.

Kojonen (1748 *Ala*-, *Yli-koijonen*); got. *Goio*, *Gojo*.

Harri (1748 *Harrila*); se Lillkyro.

Pöntinen; fsv. *Bonde*.

Kattelus (1748 *Katilus*); se ofvan s. 63.

Hantula (1748 *Handola*); kunde återgå på ett urn. **handu-* (hvaraf fsv. *hand*, isl. *hönd*). Se *Handby* i Luvia.

Salo: se ofvan s. 28, 119 not 1.

Kauhava.

Socken med 7,885 invånare.

Följande namn kunna vara af intresse:

Nyggård (i äldre kyrkoböcker; heter nu *Pölkky*).

Anäs.

Varjola (kyrkoherdebol; 1748 och senare *Skuggila*).
Obs. fl. *varjo* = sv. *skugga*! Se Storkyro.

Früntilä (1748 *Frändilä*); fsv. *Fraendi*. Se Lappo.

Passi (1748 *Storpassi*, *Lillpassi*); fsv. *Basse*.

Hemminki (1748 *Heming*); fsv. *Haemming*. Se ofvan.

Pukkila; fsv. *bukker* l. *Bugge*. Se ofvan.

Orrenmaa; se *Orrela* i Östermark.

Kamppila; fsv. **Kampe*. Se Ylistaro.

Finni; 1748 *Finne*.

Perttula, *Renko*, *Annala* m. fl. se ofvan.

Dessutom kan här ännu omnämnas en äng och en däld med namnen *Föidilän luhta*, *Föidilän trekooli*, hvilka torde vara minnen af en gammal gård med namnet *Fröidilä* (se härom närmare Päivälehti 1902 ^{18/7}). Namnet är bildadt på det från svenska Österbotten kända gård- och släktnamnet *Fröjd*.

Yli- och Alahärmä.

Socknar med 3,366 och 5,847 invånare.

Jag har antecknat följande svenska gårdnamn: *Backa*, *Löpar* (1748 *Vähälöpara*), *Nybacka*, *Isakus* (kyrkokerdebol); *Holma*, *Nüäs*, *Björkholm*, *Stenbacka*, *Kunnari* (1748 *Gunnar*), *Biri* (sv. *Birger*).

Härtill kunna ännu läggas namn sådana som *Haukka*, *Ikola*, *Kauppi*, *Rintala*, *Filppula*, *Knuuttila*, hvilka alla förut blifvit behandlade. Ett gammalt nordiskt personnamn är kanske ännu *Unkuri* (1748 *Unguri*), jfr fda. *Unger*.

I trakterna kring Lappajärvi sjö kan man finna ett stort antal svenska gårdnamn, hvarför det torde stå utom allt tvifvel, att svenskar här i tiden — och ej så alltför länge sedan — varit bosatta. Det har också redan förut af historiker och

arkeologer uppvisats, att dessa trakter befolkats dels österifrån af savolaxare och dels af västerifrån kommande svenskar (troligen äfven finnar från Kyrosocknarna). Så skola t. ex. Lap-pajärvi, Vindala och Evijärvi till betydande del befolkats från Pedersöre¹. Denna inflyttning antages hafva börjat vid midten af 1500-talet. De svenska namnen erbjuda därför icke något större språkhistoriskt intresse, men hafva sin stora kulturhistoriska betydelse, emedan de visa oss, huru långt in i landet Österbottens svenska bosättning en gång sträckt sig. — Än i dag anföras de svenska gårdnamnen i officiella källor ofta i sin ursprungliga form, hvarför jag äfven i allmänhet upptager namnen i denna form, isynnerhet som det dialektala finska uttalet ofta är för mig okänt.

Rlajärvi.

Socken med 5,993 invånare.

Följande svenska gårdnamn har jag antecknat:

Tallbacka, *Storbacka*. *Nyggård*, *Storhök*, *Lillhök* (1748 *Höök*. utt. *Höykkylä*), *Frabacka* (utt. *Rapakka*; jfr *Fraubakken*, *Frauholmen*, *Fraastad* i Norge; se Rygh NG II s. 231, XV s. 99, 365), *Porsbacka*, *Björkbacka* (utt. *Pyörpukka*), *Söderbacka*, *Abacka* (utt. *Uopakka*). *Nyggård* (kallas vanligen *Kuolemankorpi* l. *Kuolema*).

Kupantalo (Koski anf. arb. s. 49) kan innehålla fsv. personnamnet *Gubbe*. *Sikkilä* är bildadt på fsv. *Sigge* och *Juuti* på fsv. *Iute*.

Neljemark (nu fi. *Nelimarkka*; 1748 *Neljemark* i Stor-

¹ Se J. Fellman, Hengellisiä puheita II s. 14—16 (1848); Y. Koskinen, Suomi 1857 s. 149; S. Koski, Muinaismuistoja Kuortaneen kihlakunnan pohjoisesta osasta (manuskript i Finska fornm. föreningens arkiv), J. V. R(unth), Joukahainen XI s. 129 ff.

kyro) är väl en försvenskning af ett fi. släktnamn *Neljämarkka* (jfr fi. *Viismarkka*, hvilket jag hört användas såsom tillnamn).

Härtill kan ännu nämnas det finsk-svenska *Hannula-backa* och från 1748 års jordebok *Skrabb*.

Vindala: Vimpeli.

Socken med 2,998 invånare.

Socknens båda namn hafva tolkats såsom ursprungligen svenska. *Vindala* (l. *Vintala*; 1605 *Windallåå*, 1650 *Windilä*, 1655 *Windal*) har af äldre etymologer tolkats såsom ett sv. *Finn-dala*. Ehuru denna etymologi är formellt möjlig, vill jag dock mot densamma påpeka, att vi i så fall i äldre handlingar skulle vänta oss denna form bevarad, isynnerhet som ju bosättningen här ej är synnerligen gammal och då *Vindala* betraktats såsom ortens svenska namn. Jag tror därför bestämdt, att vi få lämna denna etymologi och söka en annan. Och den älsta formen *Windallåå* kan därvid sannolikt leda oss på rätt spår. Jag jämför namnet med *Vindelälven* i Sverige (tillflöde till Ume-älf) och gårdnamnet *Vindal* i Norge, hvilket Rygh NG XIV s. 186 härleder af ett älfnamn *Vinda*. Troligen är äfven här ånamnet det ursprungliga och betyder således egentligen „den buktande“ (jfr sv. *vinda*). Se ofvan *Vintala* i Lundå.

Den finska formen *Vimpeli* har jag förut (Finskt Museum 1994 s. 18) tolkat såsom ett sv. *Finnböle* (jfr fi. *Tiipeli* < fsv. *Thigbile*, fi. *Nyppeli* < fsv. *Nybbele* l. *Nybbile*). Men då vi äfven i detta fall skulle vänta oss i äldre tider den svenska formen bevarad, så finner jag numera denna etymologi ganska osannolik. Formen har visserligen betraktats såsom ortens finska namn och kunde därför hafva bortglömts af svenskarna, men vi skola komma ihåg, att af socknens

svenska gårdnamn nästan alla ända till våra dagar i officiella handlingar bibehållit sin svenska form. Härtill kommer ännu, att *böle*-namnen äfven i öfriga delar af Österbotten med bevisligen mycket äldre svensk befolkning äro sällsynta.

Svenska gårdnamn äro vanliga: *Sandbacka* (utt. *Sainpakka*), *Lund* (1748 *Lundh*; kallas nu *Hietoja*), *Södervik* (1748 *Söderwijk*; kallas nu *Vinni* = fsv. *Finni*), *Eltgländ* (nu *Lyölanti*), *Storstrang*, *Lillstrang*, *Strang* (1748 *Storstrang*, *Lillstrang*, *Strang*: utt. *Rankila*), *Spangar* (1748 *Westerspangur*, *Österspangur*; utt. *Punkari*; namnet är möjligen en gammal genitiv af samma ord, som ingår uti *Spanger*, *Spangereid* i Norge: enligt Rygh NG III s. 108 ha vi här sbst. *spong* f., hvilket ursprungligen synes hafva betydtt „en smal Strimmel, der strækker sig over en Flade, helst en saadan Strimmel, som danner Forbindelse mellan to ellers adskilte bredere Gjenstande“), *Lindbacka* (utt. *Limpakka*), *Landbacka* (utt. *Lampakka*), *Nyggård* (fi. *Nyykooli*), *Frigård* (kyrkoherdebol), *Visti* (jfr sv. *Vist*, *Vista*, *Viste*; jfr också det närbelägna *Åvist* i Purmo).

Utom dessa gårdnamn kan jag ännu nämna följande namn på backar, ängar och torp¹: *Watpakka*, *Rampakka* (troligen *Granbacka*), *Tallpakka*, *Ulkopakku* (fi. *ulko*), *Spangarpakka*, *Kellpakka* (sv. *Källbacka*), *Tumbespakka* (männe *Tornbergsbucka*?), *Timberpakka*, *Väüklunti* (sv. *Väglund*), *Heimosa* (sv. *Hömosse*), *Mörkkäri* (männe *Mörk-kärr*?).

Vimpelinjoki (= det gamla *Vindulå*) bär i sitt öfre lopp det för mig obegripliga namnet *Uokraminjoki* l. *Uokranwinjoki* (äfven *Ookramin-* l. *Ookranwinjoki*).

¹ För flere uppgifter om ortnamn från Alajärvi, Vindala, Lappajärvi och Evijärvi har jag att tacka aktuarien K. Saari och studeranden A. Rentola.

Cappajärvi.

Socken med 5,272 invånare.

Äfven här finnas några svenska gårdnamn, ehuru de i denna socken äro ganska fåtaliga. Den svenska befolkningen kan ej här hafva varit talrik.

Öfvermark (utt. *Evermarkki*), *Örn* (1748 *Öhrn*; kallas nu *Kokko*), *Eskils* (1748 *Eskils*; utt. *Eskeli*), *Eriksnäs* (kyrkoherdebol; gården hette ursprungligen *Pietilä*; nu kallas bolet *Salmela*).

Härtill kunna vi ännu nämna följande:

Finnilä (1748 *Finnilä*); fsv. *Fin*, *Finne*. Vanligt namn.

Söyring (1748 *Söfring*). Se Storkyro.

Annala (l. *Annola*); fsv. *Anne*.

Karri (1748 *Karra*); jfr *Karro* i Nykyrko, *Skarra* i Lillkyro.

Holtti; fsv. *Holte*.

Laukeri; jfr *Khuukeri* i Lochteå.

Lantela (1748 *Lundelain*); fsv. *Lande*.

Tullila (1748 *Tullila*); fno. *Tulli* (?), se Rygh GP s. 268.

Äfven *Ammesmäki* kunde vara svenskt. Det kunde återgå på sv. **Amesbacka*. Jfr *Amsberg* i Sverige (< **Amesberg* < *Amundzbergh*: se Lundgren Sv. Im. X:6 s. 12).

Ängnamnen *Västäränki* och *Punkarinnüty* återgå på sv. *Väster-äng* och *Spangar-äng*.

Från 1748 års jordebok kan jag ännu nämna gårdnamnen *Sandnabba* (torde nu ligga i Purmo) och *Svendbacka*. De därstädes nämnda *Söderkiärna*, *Norikiärna* heta nu *Kärna* och *Saari*. Detta *Kärnä* är äfven ett gammalt svenskt namn, identiskt med det i Sverige vanliga *Kärn*, *Kärna*, *Kärne* (jfr också *Kärnom* i Pargas; se ofvan s. 49).

Gårdnamnet *Vinkka* är väl ett gammalt germanskt län-namn: jfr fht. *Vineo*.

Slutligen må här nämnas att *Lappajärvi* sjö i äldre tider ofta heter *Lappträsket*.

Kortesjärvi.

Soeken med 3,734 invånare.

Härifrån har jag antecknat följande svenska namn:

Storkock, *Lillkock* (1748 *Storkäck*, *Lillkäck*; nu *Kuk-koola*), *Mannisbacka* (< *Mannisen*; i socknen äfven *Man-ninen*; vanligt namn; < fsv. *Manne*), *Byggmäsa*, *Finnisjö* (1748 *Kaik* el. *Finsjöback*; nu *Vinsuu* l. *Vinsuumäki*), *Skot-tur* (1748 *Sköttar*; fi. *Kottari*; < sv. *skottare*), *Västerbacka*, *Storvis*, *Lillvis* (1748 *Storvis*, *Lillvis*; utt. *Tuurvisi*, *Lill-viisi*; kallas äfven *Niemi*; namnet härledes sannolikt från personnamnet *Vie*; se *Viunen* i Vemo), *Försti* (se Storkyro), *Norrbacka* (1748 *Norback*), *Stor* (1748 *Stoor*; utt. *Tuuri*), *Skarr* (1748 *Skarr*; se *Skarra* i Lillkyro), *Bock*, *Hölsobacka* (ett *Hölsö* finnes i Ylistaro), *Dal*, *Långsjö* (1748 *Långsjö-back*; kallas nu *Pitkäjärvi*), *Cederholm*, *Alborg*, *Frändi* (utt. *Räntilä*; fsv. *Frände*; se *Kanhava*), *Jutila* (fsv. *Iut*, *Iute*), *Timmerbacka*, *Teppo* (fsv. *Steffan*).

I 1748 års jordebok nämnes ännu ett *Willbacka*.

Härtill kan jag ännu nämna följande naturnamn: *Höö-pakan harju* ås (sv. *Höybacka*), *Marapakankangas* mo (sv. *Mara-backa*), *Landmosun nevu* (sv. *Land-mosse*), *Granholma*, *Po(r)kholma* (sv. *Borgholm?*).

Euijärvi.

Soeken med 4,278 invånare, af hvilka omkring 160 svensktalande.

Af gårdnamnen äro följande svenska: *Åby* (fi. *Jokikylä*), *Girs* (1748 *Giärs*; fi. *Kirsilä*), *Mångisbacka* (fsv. *Mangs*), *Hästbacka* (fi. *Hevosaho*), *Särsbacka*, *Dalbacka*, *Stenbacka*, *Björkbacka*, *Elgbacka*, *Byggar* (fi. *Pykäri*), *Näs*, *Furunäs*, (kyrkoherdebol), *Mäsabacka*, *Visti* (se Vindala).

Söderkullalaks är en kontaminationsform af sv. *Söderkulla* och det svensk-finska *Söderkullalax* (1748 och långt senare; 1748 också *Norkullalax*). I 1895 års mantalslängder finner jag blott *Kullalahti*.

Niivilä (1748 *Söderknifla*, *Norknifla*) torde fordom hafva hetat *Knif*.

Af svenskt ursprung är också *Ena* (l. *Ina*) uti *Norrena*, *Söderena* hemman uti *Enaperä* l. *Inaperä* by (1651 *Inapären*, 1655 *Inaperan*; 1748 *Enapära*; *Norrena*, *Söderena*). Namnet innehåller synbarligen det österbottniska dialektordet *ina* ~ *ena* ett slags not, hvilken sedan också lånats till finskan (Saxén, Fi.-ugr. Forsch. IV s. 96). Bynamnet *Enaperä* ~ *Inapera* har antagligen utgjort namnet på den vik, vid hvilken byn ligger och som lätt kunnat jämföras med „säcken“ (fi. *perä*) på en sådan not. För sannolikheten af denna etymologi talar äfven den omständighet, att fi. *perä* finnes i dessa traktens svenska dialekt, ja vi finna t. o. m. sammansättningen *notpaera* (Saxén, Sv. Im. XI:3 s. 189). I hvarje fall blir det dock oklart, om namnet bildadts på svensk eller finsk språkbotten. — Ett *Ena* finnes också i Esse; 1748 fanns en gård *Enby* i Evijärvi (kan dock hafva annan etymologi). I samma jordebok finna vi dessutom *Nabb*, *Brefdragar*, *Skiönnfors* samt det makaroniska *Bodekangas*.

Af naturnamn har jag antecknat följande: *Åsinkangas* (sv. *ås*), *Marapakankangas* (se Kortresjärvi), *Fylispakku* (troligen ett sv. *Fylgisbacka* af fsv. *fylghe* n., jfr *Fölisön* i Helsingfors) samt de egendomliga *Ugervattninharju* (männe detta

Uger- återginge på sv. dial. *ugreu* f. oreda, tvist, oenighet?) och *Nistrovankangas*.

Torpnamnen *Ramnusnoore* och *Millasnoore* innehålla såsom senare led sv. *snår*. Det senare namnet är synbarligen ett sv. *Mellansnår*, men första leden i *Ramnusnoore* kan jag ej förklara. Det latinska växtnamnet *rhannus* kunna vi ej tänka på. — Torpnamnet *Kirsinpäkki* är förfinskning af sv. *Girsbäck* (jfr *Girs* ofvan).

Veteli: Vetil.

Socken med 3,529 invånare.

Äfven i denna socken ha med säkerhet bott svenskar. Sockennamnet *Vetil* (1554 *Wethete*, 1556 *Vetelä*), är en enligt svenska ljudlagar bildad form af fi. *vetelä* (vattenaktig, sank). Se närmare Saxén, Sv. Im. XI:3 s. 17 not 3, Fennia XIV:4 s. 37.

Från socknen har jag följande svenska gårdnamn antecknade:

Nygård, *Björkbacka*, *Torsbacka*, *Nybacka*, *Backända*, *Lång* (1650 *Långela*, 1748 *Lång*), *Löja* (1650 *Löija*, 1748 *Leija*), *Läsp* (1650, 1748 *Läsp*)¹, *Torp* (flere gårdar; 1650 *Torpe*, *Torph*, 1748 *Tårp*; uttal *Torppa*).

I 1650 och 1748 års jordeböcker upptages en gård *Storr* (1650), *Stoor* (1748).

Dunkar (1748 *Dunckar*). Jfr socken- och sjönamnet *Duncker* i Sverige, hvilket Hellquist, Sv. sjönamn s. 96 f. härleder från ett fsv. adj. *dunker* mörk, gottl. *dunkar* dunkel, ogenomskinlig. Då vi äfven ha ett *Dunkersfors*, är det möj-

¹ Uttal *Läspä*: enligt traditionen den äldsta gården i socknen (se Takala, Finska fornm. för tidskr. XVII s. 199).

ligt att gården uppkallats efter forsen, likasom *Dunkers* socken i Sverige uppkallats efter sjön (se Hellquist anf. st.).

Ett synbarligen ganska gammalt svenskt ortnamn är *Röringe*: fi. *Räyrinki* (1550 *Röringe by*, 1650 *Röringebj*, 1748 *Röringe*). Namnet kunde vara afledt af ett till personnamnsstammen *Rauð-* bildadt patronymiskt **Röringer* (< **Røðringer*; om former med *r-ing-* se Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 224 m. fl.). Enligt Hellquists åsikt om *ingen*-namnens ålder skulle vi således här långt inne i landet ha bevaradt ett svenskt gårdnamn, som skulle föra oss tillbaka åtminstone till vikingatiden. Då detta antagande synes mig väl djärft med hänsyn till bosättningsförhållandena i Österbotten för öfrigt, så synes det mig vida sannolikare, att namnet är sammansatt af fsv. *aengi* och *ror* (isl., fno. *hröyrr*, *reyrr*), alltså **Reyr-aengi* > *Röringe* (se ofvan *Havinke* i Raumo). Nämnas kan äfven, att från Vetil ej föreligga några fynd från den yngre järnåldern och från kringliggande nejder blott ett tillfälligt fynd från Halsö (Hackman, Atlas öfver Finland, kartbladet n:o 31). Då hela socknen fått namnet *Vetelä* och sålunda tydligen fordom varit en sank mark, är det ju ytterst plausibelt att antaga, att kustsocknarnas svenskar i äldre tider började söka sig till denna „*röräng*“. Gränstrakten mellan Vetil och Vindala kallas än i dag „*alalaisten maa*“ (= nederbyggarens trakt). Jfr ortnamn sådana som *Rore*, *Rorbaek* i Norge (Rygh NG I s. 217, 354) och *Rörkärr* (äng) i Sastmola samt *Rörängen* i Mustasaari.

Man märke dessutom följande namn: *Pulkinen* (1650 *Pülkinen*), *Finnilä* (1650, 1748 *Fännilä*), *Bakkala* (1748 *Backala*), *Alberi* (1748 *Alberì*), troligen ett sv. *Alberg*, *Haka* (i *Haga*), *Klaavu* (= sv. *Klaus*).

Bland socknens finska gårdnamn förtjänar äfven *Patona* omnämnas, emedan det troligen är ett gammalt germanskt personnamn (jfr fht. *Padan*, *Badin*, *Budanant*).

Kaustinen: Kaustby.

Socken med 3,232 invånare. Den äldre generationen kan ännu till stor del svenska¹.

Svenska gårdnamn påträffas äfven här: *Löfbacka* (l. *Viipäri*: < sv. *Viberg* l. *Vidberg*), *Räf* (1748 *Räaf*)², *Nyborg* (kyrkoherdebol), *Kolabacka*, *Kolabäck*, *Forsnabba*, *Harabacka* (l. *Haarantalo*), *Nyggård*, *Björknäs*. (1748 *Biörknäs*), *Heimbacka*. (l. *Kotikangas*), *Nyipakka* (= sv. *Nybacka*), *Strömnäs* (l. *Venessökangas*), *Klumppi* (sv. *klump*, troligen använt såsom öknamn; jag har själf hört *Klumpen* användas på detta sätt; jfr *Harjunkloppi* i Säkylä), *Finni* (fsv. *Finne*; vanligt namn i Österbotten), *Kramintalo* (sv. *granne*), *Vary* l. *Varila* (1650 *Wargh*, 1748 *Warg*), *Djärp* (l. *Järvilä*; 1650 *Järf*): äfven i Mustasaari finnes ett gårdnamn *Järf*), *Joopäri* (1650, 1780 *Jäper*: troligen = sv. dial. *Jöp* = *Jakob*), *Seksmanninkangas*, *Vintturi* (1650 *Winter*, 1748 *Winttur*), *Mankila* (fsv. *Mangs*: < *Magnus*), *Mosala* (sv. dial. *mosa*), *Virkkala* (jfr *Virkby*: *Virkkala* i Lojo), *Prälli* (etymologi?), *Lööti* (sv. dial. *löt* betesmark), *Tast* (1650, 1748 *Tast*; vanligt gårdnamn i svenska Österbotten); namnet synes mig snarast vara en synkoperad form af personnamnet *Tavast* (> *Tavest* > **Tarst* uti (t. ex. *Tavastby*: jfr fsv. *Tafstalonti*, se Dieterich Runenwörterbuch) > *Tast*: beträffande bortfallet af *v* jfr Gam-lakarlebymålets *halsstop*, *lisstyck*: se Hagfors, Sv. Im. XII:2 § 124,2).

¹ Enligt meddelande af fil. mag. A. E. Snellman.

² Ett annat hemman i samma by heter *Kettu* (= räf).

Sockennamnet *Kaustinen*: *Kastby* (dial. *Köustby*; se Saxén, Finska lånord ss. 42, 45) hvilket kanske är samma namn som nsv. *Gösta* (se ofvan s. 240) eller också en afledning af fi. *kausta* smal remsa, kust; sidobråde i slädbotten (ordet är ännu känt i ortens dialekt)¹.

Såsom ett svenskt gårdnamn få vi väl ock anse *Güdda* l. *Kentala*; det skrifves 1650 *Giedda* (1748 *Giüddala*). Jfr fsv. *Gedda* (runst. *kitu*), se Wimmer DR II s. 141. *Güdda* är ännu känt såsom släkt- och gårdnamn t. ex. i södra Österbotten.

Det i 1650 års jordebok nämnda *Skogh* är väl samma namn som det nuvarande *Salo* (därjämte äfven *Niemisalo*, *Saisalo*, *Mäkisalo* l. *Mäkelä*, på svenska *Gammalsalo*; märk fi. *salo* = sv. *skog*). Däremot torde det äfvenledes 1650 nämnda *Wyrkulla* vara samma namn som det ofvan anförda *Virkkala*.

Inom socknen ligger också forsen *Kittelfors*: fi. *Kattilakoski*. Ett fi. *Kattilakoski* finnes visserligen också i Torneåälf och Pyhäjoki, men vi kunna dock med säkerhet antaga, att namnet är bildadt på svensk språkbotten, ty fsv. *kaetil*, isl. *ketill*, nsv. *kittel* ingår ofta i vattendragsnamn i Sverige och Norge. Märk sv. *Kittela*, *Kettilsjö*, *Kättagöl*, *Kittelstjärn* (sjöar), fno. *Ketill* (fjärd) och *Ketilbek* (se Hellquist, Sv. sjönamn s. 298).

Ullava.

Kyrklig församling med 1,268 invånare.

Följande gårdnamn må antecknas:

Näfverbucka; *Herlevi* (1748 *Herlefvi*): fsv. *Haerlef*; *Asmundela* (1650 *Asmundela*, 1748 *Asmundila*): fsv. *Asmund*; *Torsbucka* (l. *Saurela*).

¹ Meddeladt af fil. mag. A. E. Snellman.

Kallinge är sannolikt ett ungt nybygge; namnet finnes ej i 1650 och 1748 års jordeböcker, ehuru dessa upptaga äfven hemmanen. Redan på grund af ortens belägenhet kan man naturligtvis ej här antaga ett gammalt *inge*-namn. Se om **Kallunge*, *Kallinge* Hellquist, Sv. ortn. på -inge s. 65 f.

I Ullavanjärvi finnas holmarna *Travasaari*, *Tallasaari*. Åtminstone det förra namnet är svenskt: sv. *trafve* (dial. *trava*); det senare kunde innehålla sv. *tall*.

Kälviä: Kelviä.

Socken med 3,598 invånare.

Följande namn tyda på äldre svensk befolkning:

Salthacka: *Granö*; *Skinnari* (1650 *Skinnari*, 1748 *Skinnare*); *Gräggilä* (1650 *Gräkilä*, 1748 *Gräggilä*: se ofvan); *Hakundi* (1650 *Hakuli*, 1748 *Hakundi*; se ofvan *Hakuni*, *Hakuli*); *Pelttari* (fsv. *baeltare*; se Eura, Lundå); *Hilli* (fsv. *Hille*); *Kriksinmäki* (troligen ett sv. **Krigsbacka*; jfr *Kriksberg* m. fl. i Sverige); *Sivirilä* (vanligt namn); *Pirkola*; fsv. *Birge*. Se ofvan *Pirili* m. fl.

Borre (1748 *Bårre*); jfr *Borrebo*, *Borreby* m. fl. i Sverige.

Plusinsaari: jfr *Plusu* i Lillkyro.

Pernu (1650, 1748 *Pernu*): se *Pernula* i Storkyro.

Maunonmäki (1650 *Maïnunäki*, 1748 *Magnunmäki*); sv. *Magnus*. Gårdnamnet kan dock vara bildadt på finsk språkbotten.

Purpala (1650 *Purpala*, 1748 *Barbola*); innehåller sv. kvinnonamnet *Barbro*, hvilket på 1500-talet synes hafva varit ganska allmänt i Österbotten.

Klapuri (1650 *Klapuri*, 1748 *Klapuri*); troligen en finsk affledning på lånordet *klapi* (= sv. *klabb*).

I skärgården utanför Kelviå har jag funnit t. ex. *Hel-luskeri*, *Birrskär*, *Langari*, men äfven flere finska namn, t. ex. *Selkükari*, *Mannikkasaari* m. fl.

Ett gammalt germanskt personnamn innehåller *Muho-nen*. Ofvan s. 146 har jag jämfört det österbottniska socken-namnet *Muho(inen)* med det från spjutskaftet från Kragehul (något efter 400) kända urn. personnamnet *Muha*. Härtill bör anmärkas, att det finska personnamnet kunde vara bildadt på fi. *muho*, *muhonen* „nysande, småleende, förnöjd“. Om denna ordstam hör tillsammans med fi. *muha*, *muho*, *muhu*, *muhia* „lös, lucker“, kan jag ej afgöra. Det synes mig snarast, som om vi hade att göra med två ordstammar, hvilkas derivationer sammanfallit eller åstadkommit kontaminations-former, i det att de förra möjligen ursprungligen haft ett *k* i stammen (jfr fi. *muhkea* fyllig, präktig, *muhka* knöl). Hvad fi. *muha*, *muho*, *muhu* „lös, lucker“ vidkommer, är jag be-nägen att anse dem för germanska lånord, återgående på en urn. form **muha* af sv. *mo*, fsv. *mo(r)*, isl. *mór*, som ju be-tecknar en slätt med torr, lös och lucker sandjord (jfr fl. *muhamaa*, som betyder „kärrjord, sumpigt ställe“, men äfven „mojord“). — Hvad urn. *Muha* vidkommer, återger Noreen. Aisl. gr.³, anhang 24 det med ett isl. *Móe*, hvilket han upp-fattar såsom en svag nom. sing. till isl. adj. *mór* „brun“. Namnet är vanligt såsom hästnamn. Men äfven detta adjek-tiv torde sammanhånga med det ofvan behandlade sv. *mo*. Vi skola komma ihåg, att vi i isl. hafva sammansättningarna *móbrúnn* „graabrun“, *mórauðr* „rödbrun“, *mórendr* „brun-tribet“. Jag tror därför att Gudmundsson, Arkiv IX s. 187 not träffat det rätta, då han härledt isl. *mórauðr* från sbst. *mór*. — I hvarje fall synes mig alltså möjligheten af nordiskt ursprung hos fi. *Muho(inen)* vara ganska stor.

Lohtaja: Lochteå.

Socken med 3,292 invanare.

Utom de svenska *Palmgard* (fi. *Pankkooli*), *Nyggård* (1748 *Nyggård*), *Björkbacka* (fi. *Pyörpukka*), det makaroniska *Furuluoto* (1748 *Furuluoto*) och det svensk-finska *Greus* (se *Kreula* i Bjärnä) förtjäna följande namn uppmärksamhet:

Pirilä (1650, 1748 *Pirtilä*); de äldsta formerna synas angifva, att vi här kanske ej ha det vanliga namnet *Pirilä* (se ofvan).

Sipilä (1650 *Sipoila*, 1748 *Sipilä*); se ofvan.

Perttala (1650 *Berttula*); se ofvan.

Kauppila (1650 *Cauppila*, 1748 *Caupila*); vanligt namn.

Sivilä (1551, 1650 *Sigrilä*, 1748 *Sijrilä*); se ofvan.

Lankila (1748 *Langila*); fsv. *Lung*.

Herlevi: se Ullava.

Mangi (1650 *Mangela*, 1748 *Mangi*); fsv. *Mangs* (< *Magnus*: se Kock Sv. Im. XII:7 s. 8).

Maringais (1550 *Maringos*, 1650 *Maringais*, 1748 *Maringas*). Jag anser namnet vara ett ursprungligt *äng*-namn: **Mar-aeng(i)*. Subst. *mar* (se ofvan s. 186) är ytterst vanlig i ängnamn, t. ex. *Märäng*, *Ytermärin*, *Täppmärin*, *Lillmärin*, *Märin* (ängar i Kveflax), *Märäng* (torp i Hitis),¹ *Märinperä*, *Marabacka*, *Märinmäki*, *Märin* (ängar 1750 i Mustasaari).² Jfr ofvan s. 256 *Röringe*. — Dock vore det äfven möjligt — ehuru jag anser sannolikheten härför vara mindre — att fi. *Maringais* vore ett gammalt germanskt lämnamn i finskan: jfr fht. *Maring*, fsv. ortnamnet *Maeringe* (Hellquist. Sv. ortn. på -inge s. 101 f.). Ofvan s. 228 m. fl. ha påpekats några

¹ Svenska litteratursällskapets ortnamnssamlingar.

² Landtmäteristyrelsens arkiv.

andra namn på *-ing-* som synas hafva inlånats i finskan såsom personnamn. På grund af traktens läge, och då härifrån inga arkeologiska fynd från yngre järnåldern blifvit gjorda, vågar jag ej antaga att namnet vore ett gammalt *inge-*namn.

Pottala; fsv. *Bodde* l. *Botte*.

Pisi; fsv. *Bisi*. Jfr *Pisu* i St. Karins.

Hannila; fsv. *Hanne*. Se ofvan.

Kluukeri (fsv. *kloker?*).

Sali; fda., no. isl. *Sali*. Se *Salo* i Uskela.

Puskala; troligen sv. *buska*.

Pakkala; troligen sv. *backa*.

Lisviki; sannolikt ett sv. **Litsla-vik*.

Lento (äldre *Ländlo*): återger en förut ej uppvisad östnordisk *jön-*bildning af *land*: *lända* (= isl. *lenda*: se Hellquist, Arkiv VII s. 49). Jfr dock det vanliga ortnamnet *Länna* i Sverige.

Manki, *Vapola*; vanliga namn.

Kulla; sv. *kulla*.

Riutta; se Lappo.

Sälttinki är namnet på en äng. Det är ett ursprungligt sv. *Sält-äng*. Se sv. *Sätting* nedan i återblicken på Österbotten.

Puutio är det finska appellativet *puutio* „vattenputt, vattensjukt ställe, djup grop“, hvilket jag är benägen för att anse som ett gammalt skandinaviskt lånord: sv. *putt*, no. *pytt*, isl. *pyttr*. Den finska formen synes utgå från den *ia-*stam (**pūtia-*), som kanske är representerad af sv. dial. *pytte*. Ordet är enligt Falk-torp, Etym. ordb. äkta germanskt.

Från skärgården har jag antecknat ett *Trötti*: från 1551, 1650 och 1748 års jordeböcker *Ingerwick*. *Ingerwijk*. Månne numera försvunnet?

Himanka: Himango.

Kapell med 2,709 invånare.

Ännu här finnas några svenska gårdnamn: *Alholm*, *Österbacka*, *Nylund*, *Kulla*, *Stenlund*, *Greus*. Härjämte kunna följande namn anföras:

Kuru; sv. *skuru*: se Halikko.

Hällilä; fsv. **Hille*; se ofvan.

Rautila; fda. *Roth*: se Vemo.

Sipi (1650 *Sipi*): se ofvan.

Hukka: fsv. *Hugge* l. fi. *hukka* (= varg).

Tuorila (1650 *Tuorila*, 1748 *Tuärila*): fsv. *Thore*. Se ofvan.

Siirilä (1650 *Sigrilä*, 1748 *Sjirilä*); se *Sivi* i Reso m. fl.

Äfven i Halsö (fi. Halsua) och Kannus kunna några enstaka svenska namn påträffas. Från den förra socknen kan jag nämna *Nyggård* och *Harjubaeka*, från den senare *Forsbaeka*, *Holland* (1748 *Hälland*), *Snickarikoski* och *Grekilä*.

Härmed hafva vi nått Vasa läns gräns. Om svenskar härifrån utbredt sig än längre norrut, är en fråga, som jag i en följande del af undersökningen hoppas kunna besvara. Här må i förbigående nämnas, att vi i Kalajoki finna ett så tydligt svenskt namn som *Tynkü* (1550 *Dyngeby*), bildadt på sv. *dynga* hög, jordkula (kompost o. d.). Se Noreen, Spridda studier II s. 84.

Äfven i Österbotten har den svenska befolkningen sålunda enligt ortnamnens vittnesbörd bebott ett vida större område än för närvarande. Vi kunna med tämlig säkerhet antaga en svensk bosättning i följande socknar: Storå, Bötom,

Östermark, Jurva, Laihela, Lillkyro, Storkyro, Ylistaro, Alajärvi, Vindala, Lappajärvi, Kortjesjärvi, Evijärvi, Vetil, Kaustby, Ullava, Kelviä, Lochteä, Himango. Därjämte har sannolikt enstaka kolonister äfven bosatt sig i Ilmola, Nurmo, Lappo, Kauhava, Ylihärmä, Alahärmä, Ullava och Kannus.

Det är sålunda ett vidsträckt område, och svenskarnas undanträngande af — eller kanske snarare uppgående i — finnarna måste anses bero därpå, att de troligen icke i någon af de nu nämnda socknarna (om ej möjligen i Laihela) varit den öfvervägande delen af befolkningen. Detta har däremot med all sannolikhet varit fallet i kustsocknarna — där såsom bekant finska ortnamn förekomma i stort antal — och förhållandena hafva därför också därstädes utvecklats sig i motsatt riktning: svenskarna hafva helt och hållet undanträngt eller i sig upptagit ortens finska befolkning.

Utan tvifvel äro vi berättigade att tala om en verkligt bofast finsk befolkning i många trakter af det nu svenskatalande Österbotten. De finska ortnamnen äro nämligen så talrika, att de ingalunda kunna förklaras härröra från finnar, som blott sommartid här idkat fiske. De finska namnen äro visserligen till största delen naturnamn (angifva vattendrag, sjöar, vikar, öar, uddar o. s. v.) och bevisa att finnarna här på de flesta ställen varit de första inbyggarna, men därjämte förekommer ett ej så ringa antal kulturnamn, hvilka med bestämdhet angifva en verklig bosättning. Tyvärr äro dessa namn ännu ej undersökta, och jag har ej håller nu till hands några vidlyftigare förteckningar öfver sådana, men här må såsom exempel på dylika nämnas följande:

Gamlakarleby: *Kallis, Närvilä, Heinola, Palo.*

Pedersöre: *Kristola, Gunnila, Pellis, Pivilö (= Pivilä), Pettil, Kittel, Tarvonen, Timonen, (1713 Tarwon).*

Nykarleby: *Sorvist.*

Jeppo: *Jeppo, Lavast.*

Munsala: *Jussila* (och kanske *Verala*).

Oravais: *Oravais, Karvat.*

Vörå: *Andiula, Mannil, Jussil, Jöröla, Heinul, Nikkul, Kauslby, Miemois, Palvis, Rekipeldo.*

Mustasaari: *Voitila, Martola, Keto, Miekka, Rankko, Pasto.*

Qeflax: *Vassor* (< **Varsasaari*).

Vi finna sålunda att många af de trakter, där svenskar nu äro bosatta eller tidigare varit det, finnes en brokig blandning af svenska och finska ortnamn, tydande på att under äldre tider ännu mer än för närvarande svenskar och finnar lefvat i hvarandras närmaste grannskap. Här likasom i Egentliga Finland och Satakunta böra vi därför under vissa tidsperioder i några trakter snarast tänka oss en blandbefolkning. Svenskarna hafva sedan under tidernas lopp fått öfverhanden vid kusten, finnarna inne i landet.

Om ock de finska ortnamnen i svenska Österbotten måste betecknas såsom talrika, om vi jämföra dem med liknande namn i Egentliga Finland och isynnerhet Nyland, så skola vi dock komma ihåg, att de i de flesta trakter jämförda med de svenska äro fåtaliga. De äro hufvudsakligen namn på större lokaliteter, hvilka väl i regeln först uppkallades. Den finska befolkningen kan därför ej hafva varit synnerligen manstark, och detta förklarar, hvarför de inflyttande svenskarna här — likasom finnarna på förut af svenskar bebodda områden — småningom fingo öfvervikten. — I några trakter synes dock förhållandet hafva varit ett annat. Så har åtminstone i Mustasaari fordom bott en mycket talrik finsk befolkning. Åtminstone några byar (Miecka, Stafversby och Voitby) hade ännu för några årtienden sedan bofast finsk befolkning,

hvarför man ännu talar om „det finska läslaget“.¹ Detta framgår äfven däraf, att dessa byars egor (åkrar, ängar o. s. v.) till stor del hafva — eller hade åtminstone i början och vid midten af 1700-talet — finska namn.

I en „Geometrisk beskrifning öfver Miecka och Stavers Byars uprättade Chartor“ (af år 1750)² uppräknas följande finska namn: *Ylinen Wainio, Alanen Wainio, Alanen Randa, Mäki Wainio, Peldo Salo, Caidan Neva, Ylinen Randa, Caukio, Heini Wainio, Perco äng, Miekholmen, Lill Kåski Suor* (uti Wäitby), *Woisaari* (uti Qveflaxby), *Cauris Salo, Maacunen, Hacanen, Alanen Revü, Sari Njemen Wainio, Vähä Alho, Mälsor Fierd, Matin Alho, Perä äng, Keski Sari, Rihi Wainio*. Sida vid sida med dem hafva vi t. ex. följande svenska namn: *Stubba, Strandäng, Öfvergiäla äng, Mara, Svedie Gierde, Humblegård, Kalfhaga, Nyängs-Gierde, Grän* (jfr *Kräni* i Sastmola), *Dahl, Grelsäker, Starnäs, Torabacka, Rå Lande, Marabacka, Ny Land, Sälting, Måsa Sidan, Cavell Måsa* (mosse med kavelbro), *Smidie Gierde*. Makaroniska bildningar äro naturligtvis under sådana förhållanden ej ovanliga, t. ex. *Maran Perä, Aker Salo, Perco äng*. — *Majona* är väl en bestämd pluralform af dialektordet *maja* f. fiskarkoja (< fi. *maja*: se Saxén, Sv. Im. XI:3 s. 171). Från nuvarande tid kan jag härtill ännu nämna *Orisor* (fi. *Orisaari*), *Lieck* och *Skatila* udde (finsk *lu*-bildning på sv. *skate*).

Bland „*Annezor, Wäijkars* och *Martos* byars egor „1723 finna vi t. ex. följande finska namn: *Stor Kåskisour, Lill Kåskisour* (jfr ofvan *Lill Kåski Suor* i Voitby; namnet kan vara en etymologiserande skrifform af ett sv. dial. *Koskisor*

¹ Enligt meddelande af pastor A. R. Hedberg.

² Landtmäteristyrelsens arkiv.

< fi. **Koskisaari*, men kan äfven aterge ett fi. *Koskisaaru*: se *Sauru* i Bjärnå, *Hoyssalu nijto* (mâhända ursprungligen ett sv. **Höy-sala*), *Kartanimäki*, *Nijtisurij*, *Lahetöma*, *Paijtila kirkkù*, *Warsarsluchta*, *Hämulatara*, *Mäijentacki*, *Nederst Kurkusu*, *Lacht*, *Uskunsu*, *Somisáur*, *Perko* (och nyänget; här finna vi den neutrala *ja*-bildningen bevarad; jfr isl. *engi n.*), *Säijkars*, *Torikar* och *Jürfuranpä*, *Näfvunpä*, *Päluckt*, *Lill väravainio* (fi. *Vuorovainio*), *Waijiniopä*, *Rudunpärä*, *Haijalaniemi*, *Säijkars*.

Det torde på grund af alla dessa namn få anses såsom säkert, att dessa trakter fordom haft en verkligan bofast finsk befolkning och att densamma troligen ännu på 1700-talet varit ganska talrik.

Vi hafva i det föregående äfven flere gånger varit i tillfälle att påpeka en påfallande öfverensstämmelse mellan ortnamnen i ännu svenska och sedan förfinskade kommuner. En i detalj genomförd jämförelse af detta namnförråd skall utan tvifvel leda till samma resultat, och vi kunna därför på grund af det redan nu anförda påstå, att den svenska befolkning, hvaraf vi i ortnamnen funnit så tydliga spår, varit på det närmaste befryndad med Österbottens ännu lefvande svenska kustbefolkning.

Det är naturligtvis ej möjligt att exakt angifva, från hvilken tid förfinskningen af de ofvan uppräknade kommunerna bör dateras. De nuvarande förhållandena äro en produkt af en småningom, under århundradens lopp skeende sammansmältning: i en del trakter har den försiggått snabbare än i andra. En blick på det ofvan granskade ortnamnsförrådet skall dock visa oss, att förfinskningen i många fall skett i jämförelsevis sen tid. Så t. ex. träffas i uddljud alldeles allmänt två och t. o. m. tre konsonanter (*Flander*, *Flaaminki*, *Trondila*, *Skuggila*, *Frusti*, *Trutsa*, *Sprättilä* m. fl.)

eller för finskan främmande ljud, som ej paträffas i äldre lån (t. ex. *Fossi*, *Filmosa*, *Finnilä*).

Komsila, *Trompari* äro inlånade först efter öfvergången $u > o$ (se Hultman, De östsv. dial. § 1, 48).

Nyppeli är förfinskad efter konsonantförlängningen (och vokalförkortningen) i det fsv. *Ny-boli*.

Söörinki utgår från ett nysv. uttal med ett enhetligt *sje*-ljud af äldre *Sköring*.

Björni återger den nysv. formen af fsv. *Biorn*.

På jämförelsevis unga sv. namnformer återgå också *Störvi* ($\ddot{o} < y < i$), *Krooka* ($a < \bar{a}$) och namnen på *-kääly* ($<$ sv. *gälo* $<$ *gerda*).

Räyrinki, *Maringais* hafva inkommit i finskan efter öfvergången $\ddot{a} < i$.

Men förfinsknigen har — såsom redan påpekades — skett långsamt och har antagligen börjat ganska tidigt. Därför kunna vi i de lånade namnen finna äfven äldre former. Till fornsvensk tid återgå t. ex. *Jurva*, *Napue*, *Spangar*.

Namn, som skulle uppvisa än högre ålder och återgifva urnordiska ordformer, äro ytterst sällsynta. Sådana äro: *Pernula*, *Peura* (\sim *Pöjry*), *Kauppiila*, *Kaustinen*, *Hattu*, *Hantula*, *Muhonen*, hvilka alla, om vår tolkning af dem är riktig, återgå till urnordisk tid. Såsom ortnamn äro de dock ej af större intresse, emedan de kunnat lånas af finnarna såsom personnamn i helt andra nejder än de, där de nu bevarats såsom gårdnamn. Om *Vaania*, *Puutio*, *Markko*, *Vatilo* se nedan.

Pärkkä (Lillkyro) återger kanske snarare ett fsv. namn på *Bærk-* än den obrutna formen af fsv. **Büerke* (vi skulle vänta oss **Perkkä*; jfr *Perkiö* i Lillkyro och Lokalahti).

Det är blott *Teuva* (\sim *Tjöck*), som enligt min mening med bestämdhet skulle bevisa tillvaron af svensk bosättning i

södra Österbotten ända från urnordisk tid, om vår ofvan framställda etymologi af detta namn vore tillförlitlig. Men då man därom — såsom jag redan ofvan s. 219 f. framhållit — kan hysa starka tvifvelsmål, så synes det mig något djärft att på grund af detta namn tillmäta den svenska bosättningen i Österbotten så hög ålder¹.

Arkeologin har visserligen ådagalagt en germansk bosättning i Kyro älfdal under äldre järnåldern och ännu tidigare kulturskeden, men känner ej till några fynd från yngre järnåldern, som med bestämdhet kunde sägas härröra af skandinaver. Detta faktum förklarar jag på samma sätt som de härmed fullkomligt likartade förhållandena i Egentliga Finland och Satakunta. Jag anser alltså, att äfven här den tidigare germanska befolkningen varit så svag i bredd med de inflyttande finnarna, att dessa snart blefvo „tongifvande“ i kulturellt afseende och småningom med sig assimilerade traktens äldre befolkning.

På grund af ortnamnen vågar jag äfven påstå, att denna sammansättning skett så hastigt — likväl under flere århundraden — att den nästan kan anses såsom afslutad, då sedermera (troligen c. 1,100—1,200) den svenska inflyttningen började. De äldre skandinaverna måste därför här ha varit fåtaligare och därigenom mindre motståndskraftiga än deras blodsförvandter i sydvästra Finland.

Att här assimileringen hunnit försiggå längre än i de ofvan behandlade trakterna i västra Finland, beror antagligen

¹ *Replot* (< *Raippaluoto*) och *Keiskar* (< *Kaiskenkari*), hvilka uppvisa diftongen *ai* och sålunda äro mycket gamla, äro namn på skär långt ute i Kvarken och hafva hört till svenskarnas i Sverige „intressesfär“ och få därigenom sin förklaring. Den af mig Finn.-ugr. Forsch. II s. 200 nämnda växlingen *ai* ~ *ei* uti *Tailuoto* ~ *Teilout* torde bero på misstag.

äfvén därpå att den svenska inflyttningen i Österbotten börjat senare. Vi sakna här alla de namngrupper, som man tillerkänt högre ålder och hvilka delvis äfvén uppvisats från södra Finland.

Hem- och *stad-*namn saknas helt och hållet.¹ Däremot äro namn på *-ing (-ung)* mycket vanliga. Sådana äro t. ex. *Hemming* (Laihela, Solf, Nykarleby, Kauhava, Lappo, Nurmo m. fl.), *Öling* (Maxmo), *Strömming* (Munsala), *Sperring* (Malaks, Petalaks), *Sköring* l. *Söörinki* (Solf Laihela), *Söfring* l. *Söjyrinki* (Storkyro), *Flemming*, *Halling*, *Tätting* (Mustasaari), *Helsing* (Mustasaari, Replot), *Helsingö* (Larsmo), *Böling* (Närpes), *Köping* (Malaks, Laihela), *Tummunki* (Storkyro), *Flaming* (Lillkyro), *Käringsnäset* (Kveflax), *Koşungskatgrynnor* (utanför Korsnäs), *Qvistingi* (1741 äng i Storkyro). *Svetinjin*, *Sältting* och *Hästingsfladan* (ängar i Mustasaari), *Röringe* (Vetil), *Ervinki* (Laihela), *Kallinge* (Ullava), *Maringais* (Lochteå), *Koşungöijen* (= Korsnäsön), *Harvungöijen* (= Harströmön), *Koşungskatan* (= Korsnäsudden), *Töjbungskatan* (= Töjbyudden), *Harvungöijskatan*, *Koşungfjälän*, *Harvungfjälän*, *Töjbungfjälän*, *Skaftung* (Sideby).²

Dessa namn hafva delvis redan förut påpekats af mig i Finska fornminnesför. tidskr. XXI: 3 s. 36 f. och Hellquist, Sv. ortn. på -inge r. 200 f. har sedan jämfört dem med namn på *-inge* i Sverige. Men äro vi nu verkligen berättigade att i dessa namn se gamla namn på *-inge*? Vore vi det, så skulle vi ju tillika i dem finna ett kraftigt bevis på att den svenska befolkningen i Österbotten vore mycket gammal, ty — såsom

¹ Karsten (Jauhakainen XII) har visserligen trott sig finna några *stad-*namn, men — såsom jag Finskt museum 1904 uppvisat — på ohållbara skäl.

² De sju sistnämnda namnen ha meddelats af pastor A. R. Hedberg.

förut påpekats — måste *inge*-namnen enligt senaste forskningar gå tillbaka åtminstone till vikingatiden. Men ett sådant antagande vore mycket förhastadt. De österbottniska *ing*-namnen kunde visserligen förklaras vara formelt identiska med de svenska *inge*-namnen (slutvokalen har apokoperats: se Saxén, Sv. Im. XI: 3 s. 90), men många viktiga omständigheter tala på det bestämdaste däremot.

Vi skola komma ihåg, att de svenska gårdnamnen på *-inge*, som äro bildade på patronymica, „nästan uteslutande“ beteckna „byar och ansenliga gårdar“ och „att ett synnerligen stort antal af dem gifvit sina namn åt de socknar, inom hvilka de äro eller varit belägna“ (Hellquist s. 204; jfr också s. 82 not 6). „Då ett nsv. *inge*-namn betecknar en obetydlig gård, ett torp l. dyl., kan man i de flesta fall vara tämligen säker på, att ordet är en relativt ung bildning eller ombildning af ett namn, som i fsv. icke ändats på *-inge*“ (anf. arb. s. 205).

Om vi nu i enlighet med dessa principer undersöka de ifrågavarande österbottniska gårdnamnen, så finna vi snart, att det är blott ytterst få af dem, som äro verkligen gamla. Det stora flertalet af dem äro unga gårdnamn, som börja blifva synliga först i 1700-talets jordeböcker (t. ex. 1748 *Söfring*, *Böhling*, *Witting*, *Sperring*, *Tätting*, *Skiöring*, *Flämning*, *Kiöping*, *Erfving*, *Halding*, medan vi från 1500-talet kunna uppvisa blott: *Skaftung* (1556 *Skaffthüna*, *Skapthuna*, 1554 *Skafftunge*), *Tummunki* (1556 *Tummungila by*, 1557 *Tummunkijla*), *Helsing* (1550 *Helsinge by*, 1580 *Helsingby*), *Röringe* (1550 *Röringe by*) och *Marinyais* (1550 *Maringos*).

Men ej ens alla dessa få hänföras till de äldsta *inge*-namnen. Vi måste genast eliminera *Röringe* och *Marinyais*, hvilka sannolikt äro gamla *ing*-namn, samt *Helsing*, som ej innehåller något patronymicum. Namn på *Helsing* äro rätt

vanliga i Finland, och denna namnled är väl i de flesta fall att uppfatta såsom ett släktnamn. Det är uppvisadt såsom sådant från medeltiden, och äfven från nyare tid är det känt. Här kan påpekas, att år 1560 bland skattebönder från Mustasaari nämnes en Nils Helsing (de öfriga äro P. Ödgersson, Nils Nilson, Erich Mongsson, Anders Bengtson, P. Jörenson, P. Oluffson och Morthen Matzson). Från Björkö känner man en släkt Hellsing, hvars stamfader var en bysmed från Bergö (Kalender utgifven af sv. folkskolans vänner s. 149).

Äfven af de öfriga ofvan uppräknade namnen innehålla ett stort antal gamla person l. släktnamn. Sådana äro *Hemming* (mycket vanligt personnamn i Finland i äldre tider: se ofvan s. 125), *Sköring* (se dock strax nedan), *Söfring*, *Flemming*, *Flaming*, *Sperring* (fsv. *Spaerring*; se Lundgren. Fsv. personnamn på -ing s. 11).

I andra fall ha vi antagligen *äng-* namn. Utom de ofvan behandlade *Röringe* och *Maringais* räknar jag hit *Halling* (< *Hall-äng* = „stenängen“; se ofvan sid. 175), *Tätting* (< *Tät-äng*) *Strömming* (< *Ström-äng*: ligger vid ett sund), *Sköring* (kan möjligen vara ett sv. *Skär-äng*; jfr *Skörbäck*, äldre *Skerebek* ofvan s. 36 f. samt *Skörmålo* i Pargas) samt de verkliga ängnamnen *Qvistinge*¹ (*Kvist-äng*), *Sälting*² (< *Sält-äng*; jfr växtnamnen *sälta*, *saltgräs*, *sälting*, som bl. a. beteckna en säfart), *Svetinjän* och *Hästingsfladan* (märk att i Mustasaari finnes en äng *Hästenjän*, 1770 *Hästängen*).³

Hvad *Böling* vidkommer, kan jag ej i likhet med Hellqvist däruti se en patronymisk afledning, utan anser namnet vara bildadt på gårdnamnet *Böle*. Detta bevisas äfven däraf.

¹ Jag är osäker om läsningen; kan möjligen läsas *Wistinge*.

² Jfr samma namn hos Hellquist, Sv. ortn. på -inge ss. 203, 205.

³ Svenska litteratursällskapets samlingar.

är *Böling* är det synbarligen första hemmanet i *Böle* by (i Närpes). Vi skola komma ihåg, att sådana bildningar än i dag kvarleva i Österbotten. Såsom jag redan förut¹ påpekat, kallas invånarena i *Harrström* (äldre *Harfström*), *Moikkipää*, *Töjby*, *Nämpäs*, *Bärgö* (äldre *Vargö*) och *Korsnäs* ofta *harrvingar*, *molpungar*, *töjlungar*, *nämpungar*, *košungar* och *vargungar*. Härtill kan läggas *öjlung* (= *öbo*, d. v. s. Bergöbo) Otvetydiga sådana afdelningar finna vi i de ofvan anförda. *Košungskatrymmor* utanför Korsnäs, *Košungöijen*, *Harrungöijen* m. fl. Måhända bör ännu något annat af de ofvan nämnda namnen förklaras så, ehuru sannolikheten däraf ej beträffande dem kan med samma evidens framläggas.

Jag anser det ej osannolikt, att t. ex. *Köping* vore bildadt på ett *Köpebacka*, *Köpeby*, *Skaftung* på ett *Skafteby*, *Tumming* på ett *Tuneby* l. n. d., ehuru vi i dessa fall kunna hafva verkliga patronymica (jfr ofvan s. 24 f). *Köping* l. *Köplingsgrund* är i hvarje fall ett så ungt gårdnamn, att vi ej kunna anse det för ett gammalt *inge*-namn. Återstå sålunda blott *Skaftung* och *Tumming*, hvilka båda äro gamla byar och af hvilka den förra ligger vid gränsen till Satakunta, den senare åter i den älsta kulturhärden vid Kyröälf. Vi måste därför för dessa två namn lämna möjligheten öppen, att de verkligen skulle höra till de älsta namnen, ehuru vi ingalunda få anse det för bevisadt. Om *Tumming* se också ofvan s. 237.

Om vi ej ha andra språkliga kriterier på att de svenska ortnamnen i Österbotten återginge till förhistorisk tid, vågar jag ej på grund af *ing-* (*ung-*) namnen uttala en sådan åsikt.

Och att den svenska bosättningen här är yngre än i andra delar af Finland, är en åsikt som väl ganska enhälligt hysts af alla, som uttalat sig i frågan.²

¹ Fi. fornminnesför. tidskr. XXI: 3 s. 37.

² Den enda, som mig veterligt häfdat en motsatt åsikt, är

T. o. m. de annorstädes så vanliga *böle*-namnen äro mycket sällsynta i Österbotten. Se Saxén, sv. bef. ålder s. 22. Till de af mig därstädes nämnda *Böle*, *Gottböle*, *Träskböle* och *Nyppeli* kunna ännu läggas *Dalsböl* och *Härtsböle* i Närpes. *Vimpeli* (se ofvan s. 250) är så osäkert, att jag ej vågar taga det med i beräkningen.¹ Alla dessa *böle*-namn finnas i sydligaste Österbotten, från Lillkyro och Mustasaari söderut, alltså på samma område, där vi hafva de om hög ålder vittnande *Teuva*, *Närviijoki*, *Markko* (i Ylistaro) och *Vatilo*.²

T. E. Karsten, som i en uppsats i Joukahainen XII velat bevisa, att den nu lefvande svenska befolkningen i Österbotten vore ättlingar till dessa traktens förhistoriska befolkning. — Då jag redan förut uppvisat flere fel i Karstens bevisföring (Finskt Museum 1904 s. 40 ff), vill jag ej här mera upptaga dessa frågor till behandling, men vill blott påpeka, att några ortnamn ej uppvisats, som med ens den ringaste grad af sannolikhet kunde antagas vara samman-satta med ett hedniskt gudanamn. Att de namn på *Tors*- och *Frös*-, som finnas, ej äro gamla har påpekats redan af Freudenthal FVS Bidrag 11 s. 20. De äro alla obetydliga orter — t. ex. *Frönäs* ligger i en aflägsen trakt i Korsnäs — och återfinnas ej i de äldre jordböckerna, hvarför man måste anse dem för unga namn bildade på personnamnen *Tord*, **Froc*. — *Vias* I. *Viasgränd* hör till de nysvenska bildningarna på *-as*, som först under 1600 och 1700-talen börja blifva vanliga. Namnet är bildadt på tillnamnet *Vie* (se ofvan s. 103 f.),

¹ Det ofvan s. 226 not 2 framställda antagandet, att skognamnet *Tipuli* (i Laihela) vore ett gammalt *Tibble*-namn, torde vara förbastaadt. Jag finner nämligen senare i Lönnbohms samlingar skognamnet *Tipuri* från Vesilaks, hvilket utan tvifvel är samma namn. Jfr växlingen *li~ri* uti t. ex. *Toivali~Toivari*, *Ihali~Ihari* (se Forsman PN s. 212).

² Härtill vill jag ännu nämna *Vaania* i Laihela, hvilket jag återför på den urnordiska formen (*vānia-*) af fsv. sjönamnet *Vacni(v)*.

Äfven i öfrigt tyder namnskicket i södra Österbotten på att trakterna vid Kyröälfs (nuvarande och äldre) åmynning och därifrån söderut först koloniserats af svenskarna. Jag vill här blott påminna om att de af mig ofvan s. 246 f. uppräknade finska kulturnamnen från svenska Österbotten alla äro hämtade från denna trakts norra del, d. v. s. från Mustasaari norrut, medan sådana namn ej synas förekomma söder om nämnda kommun. Detta måste förklaras så, att de inflytande svenska kolonisterna först bosatte sig i trakter, där den finska befolkningen var glesast eller alls ej förekom (annat än möjligen om sommaren i och för fiske).

Om vi nu få antaga, att *böle*-namnen tillkommit under tiden c:a 1,000—1,200, så komma vi till det resultat, att den svenska inflyttningen vidtagit mot denna periods slut, men hufvudsakligen försiggått först efter c. 1200; alltså sydliga delen af ifrågakvarande kuststräcka c. 1000—1200 (eller— då *böle*-namnen äro så få — under 1100-talet), norra delen efter c. 1200.

Jämförelsevis sent har alltså den svenka inflyttningen till Österbotten vidtagit, och detta förklarar, hvarför vi ej här såsom i Satakunta och Österbotten finna ortnamn, som ända från urnordisk tid bevarats i båda språken. De äldre skandinaverna måste hafva hunnit denationaliseras, innan den yngre svenska inflyttningen vidtog. Ofvan påpekades redan, att det blott är några få osäkra exempel som tala för motsatsen (*Teuva: Tjöck, Tummunki: Tummung, Skaftung*). Under sådant förhållande vågar jag ej på grund af dem uttala den åsikt, att ens några svaga rester skulle hafva behållit sin nationalitet och sitt språk, tills den nya inflyttningen vidtog. Om *Teuva:*

Se Noreen, *Aschw. gr.* § 395. Jfr äfven sv. häradsnamnet *Väne* (Sidenbladh, *Sveriges härads o. sockennamn* s. 166). Namnet återgår till den tid, då ännu stora delar af Laihela socken stodo under vatten.

Tjöck är rätt förklarodt och om *Tummunki*¹ vore ett gammalt *inge*-namn, kunna de lätt förklaras beroende därpå att dessa trakter voro kända af de förhistoriska svenskarna i norra Satakunta, till hvilket område äfven *Skaftung* bör räknas.

Denna fullständiga denationalisering beror väl äfven därpå, att den förhistoriska skandinaviska bosättningen här ej varit synnerligen talrik. Detta synes nämligen framgå af den omständighet, att äfven de urnordiska namnformer, som kvarlevat blott i finskan till våra dagar, äro ganska fåtaliga, och äfven af dem äro många osäkra.

Jag har redan (ofvan s. 268) påpekat, att namn sådana som *Pernula*, *Peura*, *Kauppila*, *Kaustinen*, *Hantula*, *Muhonen* ej kunna användas såsom bevismaterial, emedan de kunnat inkomna i språket såsom personnamn i helt andra trakter. Återstå sålunda blott namn sådana som *Vaania*, *Markko*, *Vatilo*², som med säkerhet måste anses hafva hög ålder. Dessutom kunna ju äfven några andra namn återföra oss till denna aflägsna tid t. ex. *Nyppeli*, *Napue*, *Närviäjoki*, *Skarvi*, *Hattu*, *Puoteli* m. fl. — Äfven om några af dessa namn måhända ej äro rätt tolkade, synes det mig dock vara höjdt öfver allt tvifvel, att en del af dem verkligen härstamma från en urnordisk källa och sålunda äro minnen från finnars och svenskars första beröring i dessa trakter.

I hvarje fall äro de dock fåtaliga i bredd med dem, som vi ofvan kunnat anföra från södra Finland, och det ser därför ut som om äfven bosättningen här varit glesare, ty knappast kan man väl antaga, att finnarna här i högre grad än annorstädes skulle hafva undvikit att upptaga de svenska namnen.

¹ Dessutom kan man väl förstå en ljudhistorie: sv. *Tummunge* > fi. *Tummunki* > sv. *Tummung* utan att behöfva antaga att namnet hela tiden kvarlevat i båda språken.

² *Puutio* har inkommit såsom appellativ.

I senare tid ha visserligen namnen i Österbotten ofta öfversatts (se ofvan t. ex. *Ohriluoma* < *Kornbäck*, *Ristiluoma* < *Korsbäck*, *Koivisto* < *Björklund* m. fl.), men detta sätt att behandla främmande namn kan väl ej under förhistorisk tid ha varit vanligare i Österbotten än i andra trakter.

Hvad de nordiska personnamn vidkommer, som äro bevarade i de ofvan behandlade gårdnamnen, så representera de i allmänhet det historiskt nordiska namnskicket. Till de namnlängder, som ofvan meddelats från Egentliga Finland och Satakunta, kunna vi från Österbotten göra följande tillägg:

*Amund, Anne, Bivv, Biaerke, Block, Blaesi, Bodel, Brusk, Dank, Erving, Eskil, Eveli (Elef?), Fili, Flaming, Flóki, Frosti, Fraende, Förste, Gebbe, Gubbe, Gudhmar, Gumse, Gute, Götstaf, Harri, Hatt, Holte, Howalde, Hudde, Hugge, Hvass, Hwiting, Haegge, Haerser, Ismar, Iön, Iop, *Iurve, Klamp, Knak, Knop, *König, *Könne, Naboe, Orre, Sigge, Skamil, Skiöldr, *Sköring, Slug, Sten, *Störve, Störle, Swart, Söfring, Trast, Trond, Tulli, Unger, Vali, Vende, Westi, Östen.*

Bland de i Egentliga Finland och Satakunta behandlade namnen funno vi äfven flere, som förde oss till en icke-nordisk källa och som därför måste anses såsom ett minne från finnarnas beröringar med andra germanska folk, troligen goterna. Sådana torde stå att finna i alla delar af Finland och troligen hos alla samfinska folk. Bland de ofvan antecknade namnen finner jag ej andra än *Patikka* (Jurva): fht *Badicho*, *Kero* (Lappo): fht. *Gera*, *Gero*, *Ikola* (Storkyro): got. *Igo*,¹ *Renko* (Storkyro): fht. *Renco*, *Vinkka* (Lappajärvi): fat. *Vinco*, *Vatilo* (Laihela): got. *Wadila(?)*, *Kojonen* (Lappo):

¹ Häraf en nordisk afledning i urn. *i3jon* (Bugge, Norges indskrifter I. s. 174).

got. *Gojo*, *Patana* (Vetil): fat. *Badan*. Märk också *Karikko* (Kelviä): fht. *Gericho*.

Vi hafva ofvan på tal om nationalitetsförhållandena i Satakunta och Egentliga Finland försökt erhålla stöd för vår åsikt i de förteckningar öfver personnamn, som i äldre urkunder stå att fås från dessa trakter. För Österbottens vidkommande ha vi ej någon hjälp häruti, då vi ju i allmänhet hafva så få medeltida källor att hålla oss till. Handlingar från senare tid åter äro i detta afseende föga upplysande, emedan de finska personnamnen i dem allmänt äro försvenskande och de gamla släktnamnen bortglömts eller kanske redan äfven bland finnarna kommit ur bruk genom inflytande af det svenska sättet att kalla sig efter sin fader (se Forsman PN s. 124 f). Så finna vi i en „Copie Book för Åbo 1665“ (Sv. riksark.) t. ex. uti Ilmola socken blott namn sådana som Valentin Jansson, Carll Thomsson, Mattz Nilsson Sighfredh Andersson, Hans Mårtensson m. fl., hvilka utan tvifvel alla varit finnar. Något mera invecklad förefaller saken då vi finna svenska och finska namn om hvarandra. Från Evijärvi finna vi år 1604 (N:o 4835 i Finska statsark.) t. ex. följande svenska namn: Anders Larsson, Lars Andersson, Enewald Staffuansson Anders Peersson, Lars Biörnsson o. s. v. men å andra sidan t. ex. Påffuall Kosuinen, Oluff Hyttiäinen, Nils Tiainen, Mikell Terffueniemi m. fl. I urkunden förekomma 52 svenska namn och 9 finska. Finne vi alltså anse att de svenska namnen betecknade svenskar och de finska finnar, skulle vi komma till det resultat att uti Evijärvi större delen af befolkningen var svenskatalande år 1604 och att Ilmola år 1666 varit en nästan helt och hållet svensk socken. Att denna slutsats vore förhastad, behöfver knapp påpekas. Enligt en sådan bevisföring skulle det vara lätt att ådagalägga, att stora delar af Finland varit befolkade af sven-

skar. Det enda vi på grund af namnlängden t. ex. från Evi-järvi kunna säga, är att trakten år 1604 åtminstone delvis beboddes af finnar.

Innan jag slutar min framställning, vill jag här i förbigående omnämna, att jag äfven långt inne i landet vid de tarastländska sjöarna — såsom känt en gammal kulturort — funnit några namn, som möjligen äro af nordiskt ursprung, och i så fall synbarligen äro mycket gamla. Sådana äro *Vanaja: Vänä, Hauho, Virala, Vesunti, Hattula, Turenki, Ritvala.*

Vanaja: Vänä (1329, 1330, 1333, 1352 *Wano*, 1352 *Wane*, 1449 *Waano*, 1483 *Wona*, 1484 *Wano*, 1425 *Wänä*, 1551 *Wanas*, 1526 *Wänä* o. s. v.). Jag jämför det med ortnamnen *Vänafjärden, Vänsjö, Vänä* i Sverige (Rosenberg, Geogr.-stat. lex.), hvilka åter synas innehåller samma rotord som fsv. sjönamnet *Vaeni(r)* och det ofvan s. 274 not 2 behandlade fi. *Vaania*. Hit bör väl äfven isl. *vân* (l. *von*) f. amnis; amnis ex ore Fenreris profluens (Egilsson, Lex. poet.). Den svenska formen *Vänä* angifver, att vi ha att utgå från en ursprungligen långstafvig stam; fi. *Vanaja* måste bero på en sekundär finsk förkortning (t. ex. analogiskt inflytande från fi. *vana*; märk isynnerhet *runavesi* = spår efter fartyg i sjön). Men äfven i öfrigt erbjuda de två formerna vissa svårigheter, som jag ej tillfredsställande kan lösa. Uti sv. *Vänä* beror äret uti ultima på någon senare association eller möjligen påverkan af första stafvelsen: det framgår af namnets äldre former. Men huru skola de två formerna för öfrigt fås att gå i hop? Den äldsta formen af namnet är *Wano*. Om vi få antaga denna för den ljudenliga, så kunna vi ansätta ett urn. **Wân-awia* och däraf kan knappast fås ett fi. *Vanaja*, vi skulle snarast vänta oss ett

fi. **Vanavia* (jfr det latiniserade *Scandinavia* = *Skāno*). Om man ater antager att namnet varit en gammal *ia*-stam (märk 1352 *Wāne*), så kunde vi tänka oss att fi. *Vanaja* återgafve en mycket gammal urnordisk form af namnet (**WāniR* < **Wānēr* < **WānaiR* < **WānaiAR*). Häremot kan anmärkas å ena sidan, att *ai* redan i de älsta urnordiska inskrifterna kontraherats till *ē* (se Noreen, Aisl. gr. ³ § 132, 360 anm.)¹. å andra sidan att vi då skulle vänta oss omljudd vokal i den svenska formen af namnet. Måhända representerar fi. *Vanaju* sjönamnet och fsv. *Wano* en därpå bildad afledning på *ö*. — Jag tror ej på någon af de nu gifna förklaringsförsöken, men anser i alla fall nordiskt ursprung hos namnet för möjligt.

Hauho (1329 *Hawa*, 1331, 1333, 1335, 1483 *Haw*) kunde återföras på den urnordiska formen af adj. isl. *hór* hög, hvars biform *hár* vi finna många ortnamn (t. ex. *Håtuna*, *Håfjäll*, *Húsjö* samt möjligen sjönamnet *Hún*; se Saxén, Finn. ugr. Forsch. II, Hellqvist, Sv. sjönamn s. 247 f). — Om *hár*, *hór* se Leffler, Arkiv I s. 266, Bugge NO. I s. 454. — *Hauho* vore väl i detta fall ursprungligen sjönamn (= *Hauhonselkä*). Emot denna etymologi kan dock anföras, att namnstammen är mycket utbredd i olika delar af Finland, t. ex. *Hauhajärvi* (by 1540 i Tyrvis), *Hauhämäki* (by 1551 i Tavisalmi), *Hauhala* (by 1558 i Tyrvis, 1458 i Hollola, 1468 i Asikkala), *Hauhola* by i Jockas, Lojo, Pusula, *Hauhi*, *Hauhu* (i olika delar) m. fl. Då vi i alla dessa fall naturligtvis ej kunna antaga nordiska ortnamn, så måste vi antingen anse åtminstone det stora flertalet af dem för finska eller också antaga, att

¹ Vore dock denna etymologi riktig, så skulle namnet bevisa tillvaron af finnar långt tidigare än man vanligen antagit. Eller vore det möjligt att namnformen genom lapparna förmedlats at finnarna?

ordstammen inkommit i språket såsom appellativt lån. Hvad särskild *Hauho* vidkommer är jag dock på grund af den äldsta formen *Hawa* ej alldeles obenägen för att uti detsamma se att nordiskt lokalnamm. Detta *Hawa* kan nämligen innehålla en biform af ordet, den urn. formen af isl., fsv. *hār* (< **hawar*). Måhända var *Hawa* ursprungligen namn på sjön (jfr sv. *Han*) och *Hauho* på någon annan närliggande lokalitet. — I hvarje fall är dock etymologin osäker, och formen *Hawa* kan förklaras beroende på inkorrekt ortografi.

Vid det smala vattendrag, som från Vanajavesi leder söderut mot Tavastehus ligger *Vesunti* l. *Vesunda* gård i *Hattula* socken. Båda dessa namn äro af skandinaviskt ursprung. *Vesunda*, som är ett mycket gammalt namn (1319 *de Vesunda*, in *Vesundia*, 1324 *de Vesundhe*, 1325 *de Vesunde*, 1357 in villa *Waesundae*, 1413? *Vesunda*), återgår på ett fsv. *Vē-sunda*, sammansatt af sbst. *ve* l. *vi* + fsv. *sund* i genitiv pluralis (jfr *Baeka*, *Hamra* m. fl.). Samma namn är *Visund* i Sverige (Rosenberg, Geogr. stat. lex.). — *Hattula* (1324, 1331, 1333 (in) *Hattalum*, 1331 *Hatalum*, *Hattulum*, 1338 *Hattilum*, 1357 *Hattula* m. fl.) åter är bildadt antingen på personnamnet isl. *Hottr*, fda *Hatt* eller appellativet isl. *hottr*, sv. *hatt* = klint, topp), hvilket ingår i ortnamn både i Sverige (t. ex. *Hattåsen*, *Kungshatt*) och Norge (se Rygh NG Indl. s. 59). Här ha vi snarare personnamnet (jfr ofvan s. 231).¹

¹ I Borgå finnes ett *Hornhattula*, hvilket — då byn ligger i svensk trakt — synes mig vara en senare sammansättning af sv. *horn* (troligen tillnamnet) och fi. *Hattula*, ty knappast våga vi väl antaga, att namnet vore en förfinskning af ett ursprungligen fsv. **Hornhatt*, hvars förta led skulle varit fsv. *horn*, användt likasom no., isl. *horn* om „spidse Fjeldtoppe“ (se Rygh NG Indl. s. 57). Snarare vore jag benägen för att antaga att *Hornhattula* vore försvenskadt af ett äldre finskt *Horna(n)hattula*, hvars första komposi-

I grannsocknen Janakkala ha vi det ofvan s. 151 behandlade *Turenki*¹ och ej långt därifrån gården *Vivala* och sjön *Vivalanjärvi*. Dessa namn jämför jag med gårdsnamnet *Vire-sjö* och sjönamnet *Viren* i Sverige, beträffande hvilka jag hänvisar till Hellqvist, Sv. sjönamn.²

Utom dessa namn kunde ännu anföras flere på nordiska personnamn bildade gårdnamn (se t. ex. om *Ritvala* Saxén, Nord studier s. 44), men då dessa ej äro bevisande, och då det ej för denna gång varit min afsikt att gifva en utförlig framställning af hithörande namn, så må de förbigås. — Redan de nu anförda namnen synas mig dock med någon grad af sannolikhet tyda på en mycket tidig beröring mellan finnar och skandinaver i dessa trakter.

Vår undersökning af den svenska befolkningens äldre utbredning i västra Finland — från Nyland i söder till Uleåborgs län i norr — är härmed afslutad. Vi hafva på grund af ortnamnens vittnesbörd kommit till den slutsats, att svenskar fordom bebott ett vida större område af vårt land än för

tionsled jag sammanställer med fi. *horna* (namn på en ond genius; se Castrén, Mytologi s. 114). Detta ord åter anser jag vara ett urnordiskt lan. Betydelseutvecklingen hade då varit likartad med den hos *Hüsi* (egentligen aflägsen öde skog). Den ursprungliga betydelsen „berg“ hos fi. *horna* finna vi ännu i det mytiska bergnamnet *Hornankallio* i Kalevala.

¹ Om min framställning af de nu behandlade tavastländska namnen befinnes riktig, så hindrar oss ju ej något att antaga, att fi. *Turenki* verkligen återger ett fsv. *Turaengi* (= Tors äng). Mitt uttalande ofvan s. 151 finner jag därför nu något förhastadt.

² I de hittills utkomna delarna af arbetet finnas dessa namn anförda å s. 40.

närvarande. Och i följande del af undersökningen hoppas jag kunna uppvisa ännu andra nu finska områden, som likaså en gång i tiden kunnat räknas till den svenska delen af vårt land. Det kan därför till en början se ut, som om det svenska elementet i vårt land i kännbar grad skulle hafva försvagats i jämförelse med det finska, och måhända är det i någon mån berättigadt att antaga, att den svenska befolkningen relativt ej tillvuxit lika starkt som den finska. Men vi skola å andra sidan komma ihåg, att hvad den svenska bosättningen förlorat i geografisk utbredning, har den säkerligen till betydande del återtagit i intensitet på andra områden, där den blifvit ensamt förhärskande eller åtminstone öfvervägande. Vi funno ju ofvan, hurusom t. ex. i Mustasaari ännu för icke lång tid sedan måste hafva funnits en ganska talrik bofast finsk befolkning. Och längs hela Österbottens, Satakuntas och Egentliga Finlands kuststräckor hafva finnar engång varit bosatta. Jag måste därför anse det tvifvel underkastadt, om den förskjutning mot kusten af den svenska språkgränsen, hvilken vi på grund af ofvan anförda fakta måste antaga, tillika innebär ett försvagande af den svenska nationaliteten. Detta är en fråga, som skulle erbjuda mycket af intresse, men sannolikt skall det blifva omöjligt att därutinnan vinna full klarhet, åtminstone för en längre tidrymd, då ju uppgifterna om nationalitetsförhållandena i äldre handlingar äro så ytterst sparsamma. Där- emot borde det ej vara så svårt att statistiskt belysa arten af de utjämnningar, som skett under de senaste decennierna, och beträffande dem ser det verkligen ut, som om förfinskningen af svenska trakter ej fullt skulle uppvägas af den å andra orter uppvisade försvenskningen.

Mitt antagande att under äldre tider finnar och svenskar i ännu högre grad än för närvarande bott i hvarandras omedelbara grannskap, i samma socknar, ja måhända t. o. m. i

samma byar, bör ej förefalla egendomligt. Om vi bedöma saken blott från vår tids synpunkt, så kan ett sådant påstående visserligen väcka förvåning, men vi böra komma ihåg, att ju längre vi gå tillbaka i tiden, dess glesare var landet befolkadt och dess bättre utrymme fanns för kolonister, vare sig att de kommo öster- eller västerifrån, vare sig att de voro finnar eller svenskar. Men då sedan på sådana orter denna blandbefolkning tillväxer, så tager småningom den ena nationaliteten öfverhand och upptager i sig den andra, d. v. s. förhållandena komma att utveckla sig just så, som de på de ofvan undersökta områdena enligt ortnamnens utsago gjort det. Och för många orter kan detta äfven på annan väg ledas i bevis.

Att den svenska befolkningen på det vidsträckta område, som nu genomgåtts, fått vika för den finska, beror antagligen därpå, att densamma sannolikt ingenstädes varit den öfvervägande, om den ock i några trakter måhända varit den äldre. Från alla de nu genomgångna socknarna kunna nämligen äfven finska ortnamn uppvisas, och i de flesta fall är det — såsom redan i inledningen påpekades — åtminstone tillsvidare omöjligt att säga, hvilka som äro de äldre.

Hvad åter förfinskningen vidkommer, har den på skilda orter försiggått på mycket olika tider. Medan den i några trakter först i våra dagar kan betraktas såsom ett fullbordadt faktum — stundom så att den äldre generationen ännu kan svenska — så har i andra socknar kunnat förflyta mycket lång tid — jag tror vi kunna säga, att den varierar från några decennier till inemot tusen år — sedan de kunnat sägas hafva haft en svensk befolkning. Den nuvarande disloceringen af de två olika språkelementena i vårt land är sålunda resultatet af en tusenårig — ja säkerligen ännu långvarigare — „kulturkamp“. Men denna kamp har alltid varit fredlig, den har aldrig förts med hätskhet och bitterhet, om ej möjligen under de sista de-

cennierna, då följderna af den bittra språkstriden stundom kunnat visa sig såsom tecken till verkligt rashat mellan dem, som sedan urminnes tider bott sida vid sida och vant sig att betrakta hvarandra såsom bröder. Huru denna kamp skall sluta, är naturligtvis omöjligt att förutsäga, men man torde dock få anse för säkert, att både det svenska och finska elementet af vår lands befolkning allt fortsättningsvis kommer att hafva samma lifskraft, som de hittills visat, och att alla farhågor om denationalisering i ett eller annat afseende skola visa sig ogrundade. Smärre förskjutningar af språkgränsen i den ena eller andra riktningen betyda väl ej så mycket, som man kanske vid första ögonkastet vore benägen att antaga.

Rättelser och tillägg.

S. 4 f. Utom de här nämnda hjälpkällorna har jag under arbetets tryckning varit i tillfälle att tillgodogöra mig Svenska litteratursällskapets ortnamnssamlingar samt gamla kartor och handlingar i Landtmästeristyrelsens arkiv.

S. 7 rad 14 står: 1540 förut *Gesterby*: läs: 1540 *Gesterby*.

S. 12 rad 6 står *Lüde*; läs *Liide*.

S. 17. *Birkekere* (1469) innehåller såsom första led sbst. *birke* (björkskog).

S. 19. Bland gårdnamnen i Karuna har *Steninge* blifvit bortglömdt.

S. 21. Till de fsv. personnamnen på *-ika* kunna ännu läggas t. ex. *Arnika*, *Todeke*, *Vidike*.

S. 23. *Kraapa* bör utgå, emedan det upptages å sid. 25.

S. 25 säges om gårdnamnet *Köping*, att det snarast bör betraktas såsom patronymiskt, bör vara: släktnamn (se s. 273).

S. 27. Beträffande *Klaavo* bör påpekas att det möjligen är = *Klaus* (se *Klaavu* s. 256).

S. 30 not 1. Beträffande första leden i *Basthöle* (jfr äfven *Bastholmen* s. 198 not samt t. ex. *Bastön* i Nyland) hade kunnat påpekas, att vi här möjligen finna den östnordi-

ska motsvarigheten till isl. superlativen *baztr*: enligt Tamm, Uppsalastudier s. 31 återfinnes den i Östgötalagens *buzst* (neutr.).

S. 37 rad 9. Efter *Fuglaby* tillägges: se *Fuila*.

S. 48. Om formen *Kustad* tillägges: märk 1522 *Koo-stadt slot* (Arw. VII).

S. 58 rad 2. Till art. *Kulkkila* tillägges: Jfr *Skulke-thorp* hos Hansen AfuÖ 1879 s. 107.

S. 76 f. Till de där nämnda nordiska ortnamnen från Nådendal kunna ännu fogas *Vengu* (se s. 144 not) och *Vadjo* (se s. 205).

S. 78. Beträffande *Sattesund* i Rimito kan hänvisas till *Sattelu* s. 42.

S. 88 rad 16 står *Valberg*, läs: *Valborg*.

S. 95 rad 10 (nedifrån) står *Thursunperä*; läs *Tur-sunperä*.

S. 96 rad 1. Tillägges: Se *Ottila* s. 163.

S. 97. Märk ännu *Nils Kaland* 1472 (Arw. VII).

S. 106. *Pirkola* kan möjligen vara bildadt på fi. *Pirkko* (= Birgitta). Vanligt namn.

S. 118 rad 11. Beträffande *Klopp* hänvisas till *Harkjunkloppi* s. 173.

S. 134. Utom de där nämnda namnen på *-kko* märk ännu *Ammakko* i Halikko (jfr fht. *Amacho*).

S. 141 rad 1 nedifrån står: urn. **Salu-* (*Salu-wihak*); läs: urn. *Hari* (*Hari-wolafk*).

S. 145 rad 14 står *Livvola*; läs *Livvalu*.

S. 146 rad 11 nedifrån står *Muhā*; läs *Muha*.

S. 152 not 2. Den af mig framställda etymologin till *Kaland* synes mig ej sannolik. Jag är numera böjd för att såsom första led i namnet se det i vissa norska gårdnamn upprävisade sbst. *kað* n. (Rygh NG II s. 81 m. fl.), hvilket

Bugge, Arkiv XXI s. 157 f. för till samma rot som det urn. **kōda*, hvilket han tror sig återfinna hos det hos Pomponius Mela förekommande *Codanus sinus* (= Kattegat: egentligen den sydöstliga delen af Öresund; namnet torde betyda „den grunde Sö:“ „en grund Fjord, et grundt Sted i Vandet“). Stammen *kad-* antager Bugge uti *Scandinavia*, hvilket han tolkar såsom *s-Kadin-awi* (= „det vandomflydte Land ved **Kōda*“). — *Kaland* (< **Kapland*) skulle således egentligen betyda „det af vatten omflutna“ eller „det af vikar (fjordar) inskurna landet“, och en blick på kartan visar oss att denna etymologi fullkomligt motsvarar ortens naturförhållanden.

S. 172 rad 13 nedifrån står *Läfblad*; läs *Löfblad*.

S. 185. Angående *Kruapo* se s. 61.

S. 197. Till äldre former af *Norrmark* lägges *Norra-mark* 1413? (Svb).

S. 202. Beträffande *Råggi* jfr *Rokkuinen* s. 103.

S. 204. Beträffande det egendomliga namnet *Ormluoto*: *Kärmö* må påpekas, att jag numera anser den sv. formen *Kärmö* vara den ursprungliga och att första leden sedermera associerats med fi. *käärme* (orm). Detta *Kärm-* jämför jag med svenska sjönamnet *Kärmen*, som Hellqvist, Sv. sjönamn s. 326 jämför med fht. *chura* klagan, *kerran* skria, brusa, isl. *kurr* rykte, fht. *karm* larm. *Kärmö* kunde då öfversättas „den larmande, brusande ön“.

S. 206 rad 1. *Klivistein* innehåller troligen såsom första led fsv. *klef* f. brant backe.

S. 220 rad 17 står *Syvälouvu*; läs *Syvälouma*.

S. 236 f. Från Storkyro kan jag ännu nämna följande svenska namn från en „Carta öfver Turala Byns åker“ 1741: *Brun Gierde*, *Haka*, *Rinta* (se s. 238 m. fl.), *Narajocki* (jfr *Naarjoki* s. 168), *Crocki* (männe sv. *krok?*), *Braskisari* (jfr *Praskila* s. 239), *Hästhaka* (= Hästhage), *Skultinkorpi* (jfr

Kultti s. 239), *Qvistingi* l. *Wistingi*: se s. 272), *Rajabuskas* (fi. *raja* = *rä* + sv. *buskas*).

S. 242 rad 13 nedifrån står om *Siikainen*: socken i Sastmola, skall vara: socken i Satakunta.

S. 255. Ut i *Rammusnoore* och *Millasnoore* kunde vi såsom senare led äfven tänka oss det i ortnamn vanliga subst. *nor* „trångt ställe i ett vattendrag“, men jag har mig ej bekant, om de nämnda lokaliteterna äro belägna vid något vattendrag.

S. 258. *Kaustinen*: *Kaustby* skrives på 1500-talet *Koustar*, *Coustar*, *Kowstar* (se Saxén Sv. Im. XI:3 s. 42, 45; jfr också bynamnet *Kaustar*, dial. *Köustar* i Gamlakarleby). Detta *Kaustar* l. *Kaustari* synes mig återgå på en urnordisk nominativ **Gautstaf*r och namnet saknar ej sitt språkhistoriska intresse, emedan det visar oss, att diftongen *au* ännu bibehållit sitt ursprungliga ljudvärde efter ljudöfvergången *k > r*.

S. 269 rad 14 nedifrån står: sammansättning; läs: sammansmältning.

S. 277 (och 211) ha inkommit några personnamn, som redan upptagits å s. 130 f.

S. 143, 157 står *Laukinainen* (*Lökanäs*): namnets finska form torde dock vara *Loukkalainen* (l. *Luokkinainen*): se s. 65.

Starkare förkortningar.

AfdA = Anzeiger für deutsches Altertum.

AfnO = Annaler för nordisk Oldkyndighed og Historie.

Arkiv = Arkiv för nordisk filologi.

Arw. = Arwidsson, Handlingar till Upplysning af Finlands häfder, I—X.

Bugge No. = S. Bugge, Norges indskrifter med de ældre Runer.

Falkman = Falkman, Ortnamnen i Skåne.

Finn.-ugr. Forsch. = Finnisch-ugrische Forschungen.

Forsman PN = Forsman, Pakanuuden aikainen nimistö I.

FVS acta = Finska vetenskaps societetens acta.

FVS Bidrag = Finska vetenskaps societetens Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk.

Grubb = Grubb, Prænomina sveogothica (citerad enligt Sv. Im. VI. 7 s. 25 ff.).

Hausen = Hausen, Bidrag till Finlands historia, I—III.

Kemble Saxons = J. M. Kemble, The Saxons in England, I.

Krus = J. M. Krus Undersökningar om Finska adelns gods och ätter (utg. af W. G. Lagus).

Loll.-Falst = P. Petersen, Lolland-Falsters Navnebog.

Månadsblad = Kongl. vitterhets, historie och antiqvitets akademimens månadsblad.

Nielsen = O. Nielsen, Olddanske personnavne.

Nordlander, Norrl. saml. = Nordlander, Norrländska samlingar.

Ojansuu = H. Ojansuu, Suomen lonnaismurteiden äännehistoria.

Rygh GP = O. Rygh, Gamle personnavne i norske stedsnavne.

Rygh NG = O. Rygh, Norske Gaardnavne, I—IV, XIV—XV.

K. Rygh = Karl Rygh, Norske og islandske tilnavne (Trondhjems kathedralskoleprogram 1871).

Setälä ÄH = E. N. Setälä, Yhteissuomalainen äännehistoria.

Svb = Åbo domkyrkas svartbok.

Sv. dipl. = Svenskt diplomatorium.

Sv. lm. = Nyare bidrag till kännedom om De svenska landsmälen och svenskt folkliif.

Thomsen BFB = V. Thomsen, Beröringer mellem de finske og baltiske sprog.

Thomsen GSI = V. Thomsen, Den gotiske sprogklasses indflydelse på den finske.

Wimmer DR = Ludv. F. A. Wimmer, De danske Runemindesmaerker I, II.

ZfdA = Zeitschrift für deutsches Altertum.

De isländska, norska, danska, fornsvenska och fornhögtyska namnen äro, då ej annorlunda angifves, anförda enligt Landnámabók samt Ryghs, Nielsens, Lundgrens och Förstemanns bekanta arbeten.

Register.

<p>Aaaka 37, 201
 Aakainen 106
 Aakkoinen 37
 Aakkijula 37, 93, 180
 Aaljoki 10
 Aarlaks 46, 91, 137
 Aatila 54, 79
 Aatola 88
 Aatula 54, 171
 Abborvarpin umpiaita
 205
 Aerla 46
 Agerbo 84
 Ahla 199
 Alainen 198, 213
 Ahlajoki 199 not 1
 Ahlajärvi 199 not 1
 Aikkinen 93, 143
 Aikko 163
 Aininen 44
 Airikkala 91, 94, 143
 Airikki 10, 31, 90, 94,
 143
 Airisto(Erstan)58, 143,
 147, 157.
 Aitlaks 10, 143, 157
 Akaa 140
 Akkala 81
 Akko(i)nen 81, 85
 Akkola 81
 Aku 27, 141
 Alagrundi 206
 Alaholm 200</p> | <p>Alasjoki 91
 Alberi 256
 Alborg 253
 Alholm 263
 Allik 136
 Allola 68
 Alsböle 17
 Alsila 111
 Amböle 17
 Ammakko 287
 Amnala 163
 Ammesmäki 252
 Ampela 104
 Anavainen 109, 144
 Andelma 15, 43
 Ane 100
 Angela 14
 Angelniemi 13
 Angelisto 13, 147, 157
 Anikvere 67, 136
 Aninkainen 56, 144,
 146, 148, 157
 Ankka 67
 Annala 247, 248, 252
 Anninen 26
 Ano(la) 56, 141, 190
 Antala 100
 Antära (Anttoora) 199,
 203
 Anuntila 166
 Arantila (ArnäS) 187
 Arkkila 31, 71
 Arkkola 31</p> | <p>Arnika 135
 Aro 37
 Arnäs (Arantila) 187
 Artukainen 135
 Arvassalo 111
 Arvela 102, 115, 116,
 163, 164, 166, 176, 185
 Asikainen 83, 135
 Asikkala 83, 135
 Asila 10, 16
 Askainen 82, 86
 Askala 37
 Asmundela 258
 Asplund 172
 Aspö 85
 Asson 175, 214
 Ast(a)la 96, 181
 Asteljoki 10
 Astola 165
 Aula 42, 111, 115
 Aunela 117, 242
 Aurajoki 58, 143
 Auraå 58
 Auvainen 70, 86, 143
 Auvaisberg 42, 51
 Auvaismäki 42, 70
 Auvala 42
 Auvinkylä 42, 165, 213
 Auvola 42, 85
 Avikainen 135
 Backa 248
 Backända 255
 Bagari 199</p> |
|---|---|--|

Bagarla 74	Bodekangas 254	Båtsholm (Paattelma)
Baggböle 7	Bogaskär (Pooskeri)	14, 70, 183
Baggoura 202	201	Båtö (Paatio) 15
Bakkala 256	Boijas 48	Bäckbro 197
Baklande 226	Bondby 85	Böle 29, 36, 43, 76, 84,
Balkis 105	Bondböle 6	100, 105, 272, 274
Bangi 30, 45	Bondenes 85	Böling 270, 272
Bastböle 30 not, 286	Bondtykö 6	Bötom 217
Bastholmen 198 not,	Borre 259	Cederholm 253
286	Braskisari 288	Crocki 288
Bastubacka 246	Brefdragar 254	Daghwata 175 not
Bastuskeri 199	Breidilä 22, 38	Dagsverkin perko 204
Bastö 286	Breitsböle 7	Dal 253
Berg 197	Brinkhall (Prinkkala)	Dalbacka 254
Bergilä 200	54	Dalbo 245
Bergvik 13, 100	Britsböle 17	Dalsböl 274
Berttala 44	Broända 7	Damskula 19
Berttilä 44, 239	Brun Gierde 288	Danila 85
Berttula 239	Brungila(la) 61	Dankka 232
Bindar 235 ²²	Brunka 69	Danskila 81
Biri(lä) 34, 35, 74, 111,	Brunkabacka 227	Dikarböle 17
127, 248	Brunkala 69	Dikars 26
Birkala 185	Brunsker 85	Dikareböle 37
Birknäs (Birckiniemi)	Brusibacka 245	Diskarholm 32
174	Brusila 40	Diskarla 32, 44
Birksund 200	Bruunila 80	Djupvik 100
Birrkärr 17	Bryggä 235	Djärp 257
Birrkär 260	Brytiatekt 60	Domar 230
Biurstekt 60	Brändö 82	Domaraby 62
Biöreckbackan 226	Brännas 227	Dunkar 255
Biörecköo 85	Bränni 227, 230	Dunkersfors 255
Bjärnå (Perniö) 6, 157	Brännikkälä 67	Dyrffuenes 99
Björkbacka 249, 254,	Brännäsbäck 205	Dädmarins 105
255, 261	Brännäsvik 205	Edväinen 118
Björkholm 248	Brödtorp 243 not 2	Eitsböle 19
Björknäs 257	Bukkila 28, 44	Ekeby 37
Björkö 105, 144, 157	Buotila 13, 22, 100	Ekenäs 19
Björnbäck 217	Burghæsundum 81	Ekkulla 7
Björni 112, 169, 220,	Buska 241	Ekstensholm 76
234, 268	Bussila 40, 44	Elevi 233
Björnö 199	Busö 199	Elg 201
Bleknäs 108, 118	Byggar 243, 254	Elgbacka 254
Boböle 6	Byggmäsa 253	Elgland (Lyölanti) 251
Bock 253	Byiatresk 198 not	Eliäsgard 197
Boda 105	Bylande 226	Ella 71, 169

- Elli(nen) 71, 232
 Ello 71, 232
 Ellä 111
 Elmnäs 108
 Elsilä 116
 Elungi 204
 Ena (Söder-, Norr-) 254
 Enaperä 254
 Engelica 136
 Ennikwere 136
 Eppinen 38
 Eriksnäs 252
 Erkkilä 182
 Erstan (Airisto) 58
 Ervasböle 7
 Ervinki 229, 270, 271
 Eskelä 235
 Eskils 252
 Esselpää 16, 38
 Ettala 96, 115, 116, 117
 Ettola 164
 Etvik 200
 Eura, 58, 86, 164, 167
 Eurajoki (Euraäminne) 164
 Eveli 233
 Fagerdal 197
 Falkkila 26
 Fallila 192
 Falläng 197
 Falttu 166
 Feilä s
 Filla 232
 Filmosa 224, 268
 Filppu(la) 89, 167, 169, 246, 248
 Finbeläs 197
 Finkärri 225
 Finnby 43, 197
 Finni(lä) 81, 88, 230, 232, 248, 252, 256, 257, 268
 Finnsjö 253
 Finnäng 7, 199
 Finnö 85
 Fiskari 177
 Flaaminki 234, 267
 Flaatti 204
 Flackabäck 204
 Fla(m)ming 234, 267, 270, 272
 Flander 234, 267
 Flenning 270, 271, 272
 Flinkki 243
 Flossböle 17
 Flybacka 206
 Flympelto 204
 Formulakso 200
 Fors 197
 Forsbacka 263
 Forsby 174, 216
 Forsbäck 207
 Forsinkoski 197
 Forsman 216
 Forsnabba 257
 Forssa 64
 Fossila) 220, 243, 246, 268
 Foudila 11, 81
 Fougdila 18
 Frabacka 249
 Frantla 96
 Frantsi 228
 Frasa 220
 Fredriksfors 194
 Fremmastakka 204
 Frigard 251
 Friikoski 205
 Friisilä 75, 107, 234
 Friitala 190
 Friskala 57
 Frost(as) 233
 Frusti 233, 267
 Frälsi s
 Fränti(lä) 112, 247, 248, 253
 Fröjd 248
 Frönäs 274 not
 Fuglaby 37, 118
 Fuila 38, 118
 Fulkkila 26, 81
 Fulleri 69
 Fultila 95
 Furuholm 204
 Furuluoto 261
 Furunäs 254
 Futtari 180, 185
 Futtari 180
 Fylispakka 254
 Fyra 200
 Färkki(lä) 181, 182
 Föidilä 248
 Fölisön 254
 Försti 237, 253
 Gabel (Kaapeli) 197
 Galtby 85
 Gamblegard 110
 Gammelgard 201, 207
 Garpgård 38
 Gebas 243
 Geitilä 77
 Gerekenes 35
 Gerdilä 75
 Gesterby 7
 Geting 77, 197, 213
 Giltö 85
 Girs (Kirsilä) 254
 Globbholm 205
 Godelsjö (Koilsuu) 109
 Gottböle 274
 Grabacka 34
 Grabboda 34
 Grabbetorp 34
 Granholm(a) 198, 253
 Grankulla 29, 30
 Granlund 216
 Graungard 201
 Granskog 216
 Granö 259
 Grekilä 263
 Grekola 246
 Greu(s) 8, 261
 Greula s

- Gräggilä 259
 Gränholm 205
 Gräsoura 202
 Grönblad 172
 Gröndal 220
 Grönvik 108
 Guldsö 206
 Gullranta 77, 133
 Gummandoora 203
 Gunnarainen 109, 118
 Gummi(la) 100
 Gussdal 19
 Gyllila 246
 Gädda (Kentala) 258
 Ha(a)ka 51, 256, 288
 Haddböle 17
 Hadvala 45, 145
 Hafverö 168
 Haga 20, 93, 256
 Hakkaböle 37
 Haistila 181, 192, 213
 Hakari 92
 Hakari 166
 Hakkebergh 37
 Hakula 67, 74, 89, 90
 105, 165
 Hakuli 67, 74
 Hakundi 259
 Hakuni 67, 74, 104,
 144, 183, 213
 Hakuni-Froomi 185
 Halfuastad 85
 Halikko 21, 134
 Halikkola 21, 62, 134
 Halikonsaari 21
 Halila 55
 Halinmaa 55
 Halismäki 106
 Halla 12
 Hallari 226
 Hallela 18
 Halli(la) 31, 41, 61, 67,
 243
 Halling 175, 270, 271,
 272
 Hallis 55
 Hallu 111
 Halluskeri 204
 Haloila 93, 111
 Haloinen 93
 Halsi 196
 Halslax 19, 147, 157
 Halso 93, 146
 Halsö 200
 Halvaringinniitty 163,
 204
 Hamar 43
 Hamara 55
 Hamaranjärvi 55
 Hamari 55, 188
 Hamarintöykkä 55
 Hamaro 55, 88, 93,
 146, 157
 Hamlande 226
 Hammainen 27, 185
 Hammarland 99
 Hamplande 225
 Hampula 176
 Handby 165, 193
 Hanga(la) 27, 80
 Hannikainen 135
 Hannila 262
 Hannuksela 236
 Hannula 96, 117, 163,
 167, 176, 182, 217
 Hannulabacka 250
 Hantula 193, 246, 268
 Harabacka 257
 Haraholm 200
 Haravalta 212
 Harfvarö 43
 Harikka(la) 112, 136
 Harinka 140, 146, 149
 Harinki 149
 Harjavalta 133, 183,
 211
 Harjubacka 263
 Harjunkloppi 173
 Harri 233, 247
 Harska 95
 Hartikkala 114, 134
 Hartvik 229
 Harvungfjälän 270
 Harvungöijien 270
 Harvungöijskatan 270
 Hassala 178, 212
 Hasula 107
 Hattlande 226
 Hattresk 55
 Hattula) 231, 268,
 281
 Hatula 141
 Hauhajärvi 280
 Hanhala 280
 Hauhamäki 280
 Hauhi 280
 Hauho 280
 Hauhu 280
 Haukanpää 27, 80
 Haukiharja 113, 133
 Haukka(la) 27, 63, 102,
 107, 115, 143, 165,
 213, 248
 Hauknäs 80, 143
 Hauninen 74, 144
 Haunu 144
 Haveri 71, 72, 116
 Haveru 115
 Havinke 162
 Havinki 184, 213
 Hedherby 20
 Heimbacka 257
 Heimosa 251
 Heinäinen 81, 137
 Heiäng 197
 Helgaa 7
 Heikala 163
 Helkkula 116
 Helluskeri 260
 Hellä 99, 144
 Helsing(e) 105, 148,
 270, 271
 Helsingö 270
 Helttula 71, 144
 Hemböle 17

- Hemmilä) 86, 106, 116, 117, 171
 Hemming (-nki) 91, 148, 228, 245, 248, 270
 Hemmola 86
 Herlevi 258, 261
 Herrgard 197
 Herttola 178, 213
 Herttua 242
 Herttula 78, 144, 145
 Heslebergh 37
 Heviläböle 37
 Hiedais 167
 Hiedo 167
 Hiides 45
 Hiidis 45
 Hiipakka 222, 246
 Hilleinen 100, 145
 Hilli(lä) 259, 263
 Hilloinen 106, 145
 Himlande 226
 Himno 101, 137
 Hinssa 229
 Hintsala) 25, 76, 80, 116, 191
 Hintsholm 19
 Hirsund 43
 Hiællö 99
 Hjulböle (Hyvelä) 194, 213
 Hjärpe 172
 Hogland 99
 Holkeri-Hollman 191
 Holland 226, 263
 Hollfast 7
 Holm(a) 20, 202, 248
 Holmi 191
 Holstens 191
 Holsti(la) 191
 Holtti 233, 252
 Holvastböle 17
 Honko 216
 Horeli 179
 Horna 171, 282 not
 Hornkallio 282 not
 Hornhattula 281 not
 Hosla 7
 Houna 30, 74, 90, 144
 Houneböle 30
 Hovirinta 51, 127, 153
 Hudd(i) 46, 234
 Huhtaklobben 199
 Huiskeri 204
 Huita 198, 228
 Huitla 106
 Huittila 38
 Huittinen 38, 182
 Huitu 38
 Hukka 263
 Hulttinen 177
 Humalainen 242
 Humalista 170, 213
 Humble 221
 Humla 197
 Humppila 64
 Hungerla 67
 Hunkkila 107
 Hunninge 163
 Hunnukka 135
 Huntsala) 25, 27, 89, 115
 Huolila 94, 102
 Huolinen 94
 Huossa 228
 Huovari 101, 188, 234
 Huovaristo 60, 147
 Hurri(la) 71, 239
 Hurtig 197
 Huttala 46
 Huttela 46, 116
 Huttu(nen) 46
 Huukainen 83, 101, 106
 Hvittis (Huittinen) 182
 Hvittisbofjärd 198
 Hylkiurutta 245
 Hylkmysholm 110
 Hyppinki 188
 Hyvelä (Hjulböle) 194, 213
 Hyvilä 194
 Hyyninen 111
 Hyöri 112
 Hyörtti 78, 165
 Hyörä 181
 Hyövälti 243
 Halagrund 204
 Hallsnäs 191
 Häkkillä 235
 Hälli 182, 185
 Hämmäis 27
 Hämmärö 81
 Hämölä 80
 Hännikkböle 17
 Hännälä 18, 54
 Häntelä (Händelä) 12, 26
 Hänti(lä) 12, 26, 30, 31, 68, 94, 102, 104, 189
 Häntöla 12, 26
 Härkinen 23
 Härkkeli 201
 Härkölä 23
 Härkönen 23
 Härri 32
 Härsilä 249
 Härtsböle 274
 Hästihaka 288
 Hästingsfladan 270, 272
 Hästbacka 254
 Hästenjin 272
 Högbacka 241
 Högbäck 200
 Högholm 204
 Högmossa 206
 Hök (Stor-, Lill-; Höykkylä) 249
 Hölsobacka 253
 Hölsö 253
 Hönsnäs 85
 Höykkylä (Hök) 249

- Höykääly 225
 Höönaspakka 202
 Hööpakanharju 253
 Idula 110, 145
 Ihanaböle 37
 Iiroinen 86
 Iivari 171, 241
 Ikala 177, 212
 Ikkarmäki 63
 Ikkerlä 45
 Ikola 239, 248, 277
 Illois 58, 88
 Ilma 242
 Ilmajoki 242
 Ilmajärvi (Ilmen) 243
 Ilmihjärpe 172
 Ilmijärvi 172
 Ilmola 243
 Ilpoinen 53
 Imbola 33
 Immala 22
 Immi 22
 Immoinen 22, 78
 Immola 22, 33, 38, 163, 164
 Ina 254
 Inaperä 254
 Inderö (Kokemäen-
 saari) 196
 Inge (Öfver-, Neder-)
 201
 Ingemari 197
 Inger 116
 Ingeris (Inkere) 30
 Ingervick 262
 Inka(la) 67, 101
 Inkeranta 106, 133
 Inki 67
 Inkinen 87
 Inkiniemi 18, 75
 Inkoinen 67, 75, 84
 Inkurinen 57, 101
 Innerlandet 226
 Isakas 248
 Iskois 70
 Ismari 226
 Issala 53
 Isto 137
 Jaani 36, 91
 Jaanu 36
 Jaati(nen) 32
 Jalli 62
 Jama(lainen) 33
 Jamajärvi 33
 Jasu 166
 Jenskeri 204
 Jermo 80
 Jerpböhle 119 not 2
 Jesboskeri 204
 Jockas 109
 Johannislund 33
 Joopäri 257
 Jorvas 221
 Joulu 32, 144
 Juhasgård 199
 Julla(s) 16, 48
 Junnila 163, 165, 191
 Juopila 240
 Jurva 221, 268
 Juti(la) 185, 253
 Jutinka 141, 146, 149
 Juupeli 180
 Juurus 167
 Juutila 61, 249
 Juva(la) 109, 112, 165
 Juvans 109
 Järf 257
 Järi(lä) 84, 145, 180
 Järpilä 106
 Järstä 84, 167
 Järä 183
 Järäinen 84, 89, 145
 Järämäki 57, 76
 Jölböle (Köörtälä) 201
 Kaapeli (Gabel) 189, 197
 Kaara 247
 Kaari 221
 Kaarla 30
 Kaarleinen 93
 Kaarlela 245
 Ka(a)rslax 78, 147
 Kaasmarkku (Karls-
 mark) 190
 Kaer(la) 52 not 1
 Kairijoki 52
 Kairila 52, 197
 Kairi(nen) 23, 51, 52, 83, 86, 143, 157
 Kakkarainen 53
 Kakola 11
 Kalais 45
 Kaland 97, 152 not, 287
 Kalenningiatekt 60, 97
 Kalfholmen 198 not
 Kalfsnäs 14
 Kalkkila 23, 76
 Kalkkinen 23
 Kallela 86
 Kalli 86
 Kallinge 259, 270
 Kallstedt 197
 Kallunki 151
 Kalmari 176, 226
 Kalmusnäs 14
 Kalpi 102
 Kamila 235
 Kampars 19
 Kamppila 245
 Kamppinen 242
 Kana(la) 16, 182
 Kanamäki 16, 67
 Kanansyltha 75
 Kannigola 23
 Kanturböle 9
 Kanunki 23, 32
 Kappa 61
 Kappola 53, 61
 Kapral 25
 Kapuli 69
 Karby 85
 Karikko 278
 Karinainen 72, 137

- Karlberg 26
 Karlsmark (Kaas-
 markku) 190
 Karpala 38
 Karpi 106
 Karppakulla 51
 Karppi 233
 Karri 252
 Karro 111, 145
 Karta 167
 Karuna 19, 137
 Karunki 149
 Karvala 61
 Karvela 61
 Karvia 16, 203, 213
 Karviainen 15, 69
 Karviais 16
 Kas 231
 Kasaböle (Kasala) 201
 Kasi 231
 Katila 63, 169
 Katina 112, 137
 Katinen m. fl. 169
 Katinhätä 116
 Kattalainen 240
 Kattelus 63, 94, 169,
 247
 Kattikäälly 225
 Kattila inen) 63, 92,
 137, 169
 Kattilakoski (Kittel-
 fors) 258
 Katrumpan 117, 204
 Kattsvansen 117
 Kaukas 140
 Kaukonböle 9
 Kaukovalta 25 not
 Kaupelanböle 37
 Kaupisto 61, 72, 79,
 147
 Kauppi 24, 62, 75,
 230, 248
 Kauppila 24, 96, 117,
 221, 240, 242, 261,
 268
 Kauppinen 24
 Kaustajärvi 240
 Kaustari 289
 Kaustby 258
 Kaustia 240
 Kaustinen 240, 258,
 268
 Kaustio 240
 Kaurtranta 87, 133
 Kavasto 13
 Kaxjala 54
 Kaxkerta 53
 Kaxunge 15, 148, 157
 Keiri 52, 165
 Keisala 242
 Keiskar (Kaiskenkari)
 269 not
 Keitilä 77
 Keitinki (Geting) 77,
 197, 213
 Kelkka 94, 144
 Kellahti 200
 Kello 35
 Kellpakka 251
 Kemppi(lä) 63
 Kempus 236
 Kentala (Gädda) 258
 Kepola 81, 172, 212
 Keuvinen 81
 Kerinki 149 not 5
 Keris 51
 Kero (la) 169, 212, 247,
 277
 Kerttola 163
 Kerttula 75, 116
 Kestilä) 39, 117, 145,
 163, 171, 222, 235,
 245
 Kettarsalmi 105
 Ketteli 117
 Kettu 257 not 2
 Ketunböle 9
 Kierikainen 86
 Kierikka (la) 35, 87,
 101, 135
 Kierikko 181
 Kierlä 23, 52, 54
 Kiertilä 45
 Kiiainen 83
 Kiiminge(-nki) 149
 Kijrenböle 37
 Kiiseli 205
 Kila 241
 Kilholm (Küllholma)
 198
 Killainen 59, 81, 89
 Killa(la) 59, 181
 Killeskeri 204
 Killi(nen) 181
 Kiilola 181
 Killingham 213
 Kilo 241
 Kilperi 226 not 3
 Kilpijoki 65, 97
 Kiltinen 238
 Kinnari 223, 229, 237
 Kirakböle 9
 Kirholm 187
 Kirsilä (Girs) 254
 Kirsinpäkki 255
 Kirstonkivi 226
 Kistilä 29, 165
 Kistola 29
 Kitriiku (Kitrikki) 218
 Kitsböle 17
 Kittelfors (Kattila-
 koski) 258
 Kiusala 39, 96
 Kiäpunj 122, 137
 Kiärna (Nor-, Söder-)
 252
 Kiöpi 24
 Kjellström 172
 Kjulo (Köyliö) 170,
 213
 Kjuloholm 171
 Kjuloträsk 171
 Klaavo(la) 27, 29,
 100
 Klaavu 256

- Klamppu 238
 Klankki 233
 Klapuri 259
 Klasi 189
 Klasmark (Lassila) 198
 Kleemola 35, 117, 169
 Klemelä 35, 63, 90
 Klemetti(lä) 35, 197
 Klemettylä 90
 Klemi 35
 Klemola 35
 Klemä 35
 Klippi 227
 Klivistein 206, 288
 Klockarsand 196
 Kloholm 205
 Klomsi 188
 Klooti 72
 Klopp 118
 Klmpppi 257
 Kluukeri 262
 Klämsä 68
 Knaapi(la) 11, 29, 35, 59, 61
 Knaappi(la) 23, 239
 Knappböle 17
 Knookka(la) 234
 Knuusi 201
 Knuuti(la) 107, 117, 169, 173, 229, 235, 245, 248
 Knööppi 235
 Kock (Stor-, Lill-) 253
 Koivisto (Olofsbäck) 217
 Koivistoholm (Sälltö) 191
 Kojo(nen) 137, 247, 277
 Kokemäensaari (In-derö) 196
 Kokemäki (Kumå) 173
 Kokki 16, 63, 171, 179
 Kokkila 11, 16
 Kokkola 16
 Kolabacka 257
 Kolabäck 257
 Kolkki 236
 Kolla 35, 54, 163
 Kollandi 205
 Kollari 18, 27
 Kollarla 9
 Kolli 35, 54, 90
 Kolsäng 205
 Kommonen 56
 Komsil(a) 220, 239, 268
 Kongi (Konki) 86
 Kongola (Konkola) 86
 Kontola 12
 Kookku 172
 Koomansuo 115 not
 Koota 189
 Koppala 173
 Koristo 45, 50, 147
 Koroinen 45, 56
 Korpholm 204
 Korppöö 165, 193
 Korsnäs 100
 Korsungfjälän 270
 Korsungskatan 270
 Korsungskatgrynnor 270
 Korsungön 270
 Kortti(la) 12, 30
 Koskeri 204
 Kosundböle 17
 Koum(a) 115
 Koura 245
 Kouri 194
 Kraap(p)a 23, 25, 61
 Kraapo 61, 185
 Kraatla 33
 Krabset 34
 Kraka 207
 Krankmaari 204
 Krammi(la) 166, 169, 179, 189, 192
 Krammintalo 257
 Krapenpyöli 34
 Krapfos 34
 Krapil 34, 36
 Krapila 45
 Krappathorp 34
 Krappe 94, 115
 Krapperup 34
 Krapu 34, 179
 Krasslande 226
 Kreivi(lä) 28, 70
 Krekola 8
 Krekula 8, 185, 194
 Krenkku 180
 Kreppkäli 199
 Kreu 8, 29
 Kreula 8, 26, 86, 102, 115, 166, 191
 Krigbacka 205
 Krii(k)ku 240, 242
 Kriipi 36
 Kriksinmäki 259
 Kristaholm 110
 Kristeri 31
 Kristerskeri 199
 Kristola 242
 Krogsböle 7, 62
 Krogstad 62
 Krona 172
 Krooki(la) 76, 104, 110
 Krook(ka) 69, 220, 268
 Krookki 101
 Krootila (Krogsböle) 7, 169, 179
 Krootilanluoto 196
 Krossi 228
 Krotti 71
 Kronvila 62, 86, 95, 107, 169
 Kruusi 188
 Kruusila 35, 39
 Kruuntari 235
 Kruuvais 39
 Kryssi 94
 Kråkbo 197
 Kräftkäily 205
 Kräftlandi 205

- Kräkilä 8, 82, 101, 232
 Kräni 202
 Krööpilä 107
 Kuböila 76
 Kuddholm 113
 Kuggi 201
 Kuivalahdenkylä
 (Kvivlax) 167
 Kukila 237
 Kukkoola 253
 Kukola 78
 Kukonharja 133, 189,
 211
 Kula 59, 71
 Kulkkila 58, 287
 Kulla 262
 Kullaa 194
 Kullamäki 56
 Kullela 54
 Kulling 99
 Kulla 194
 Kuloila 59
 Kuloinen 59, 76
 Kultalahti 254
 Kultaranta 77, 133
 Kultti 239, 246
 Kumara 228
 Kumila 71
 Kumioböle 37
 Kummala 68, 76
 Kummila 106
 Kummoinen 102
 Kummola 101
 Kumnäs (Kuuminai-
 nen) 174, 196
 Kumä (Kokemäki) 173
 Kungspakka 201
 Kuninkainen 87 not,
 150, 182, 213
 Kunnainen 57, 78, 145
 Kunnarainen 57, 109,
 118, 145
 Kunnari 248
 Kunni(la) 100, 145,
 181
 Kuolema(nkorpi) 249
 Kuolemanluoto 192
 Kuopila 40
 Kuorila (Skörböle) 190
 Kuoti(la) 46
 Kupantalo 249
 Kupi(la) 27, 63, 178
 Kuppari(la) 227, 235
 Kursila 117
 Kuru 23, 263
 Kustö 47, 48, 51 not,
 147, 157
 Kuttila 23, 33
 Kuulila 101
 Kuuminainen (Kum-
 näs) 174, 196
 Kuusisto 47, 51 not
 Kuusluoto 47
 Kuusto 47
 Kuustonböle 9
 Knuttila 235
 Kvilleby 19
 Kyllälä 40
 Kymi (Kymmene) 173
 174 not 2
 Kyttälä 176
 Kyysilä 40
 Käl(l)and 225, 226
 Kärsbiörek 227
 Käxholm 19
 Källdinge 149
 Kældonæ 171
 Käikulla 54
 Käppi 42
 Käre 241
 Käringnäset 270
 Kärkenäs 19
 Kärälä 49
 Kärmelä 46, 90
 Kärmä 46, 90
 Kärmö 204, 288
 Kärn(a) 49, 252
 Kärne 49
 Kärnöm 49
 Kärä 49
 Kärri(lä) 49, 63, 72,
 201, 205
 Kärris 49
 Kärröm 48, 72, 147
 Kärsämäki 56
 Kättarsund 106
 Kökar 219 not
 Könieke 90
 Könni 243
 Könnö 243, 245
 Köpi 177
 Köping(e) 24, 25, 229,
 270, 273
 Köyliö (Kjulo) 170,
 213
 Köyliönjärvi 71
 Köyliönsaari 171
 Köömilä 180
 Köönikkä(lä) 90, 135,
 178
 Köörtilä 201
 Laajoki 66, 96
 Laaleis 79 not, 90
 Laan(t) 189
 Laanviiki 206
 La(a)nkoski 206
 Laarois 79 not
 Laavainen 87
 Laavinen 87, 94
 Laavu 87
 Lahdinko 101
 Laikko 180, 212
 Laitala 75, 230
 Laiterla 33
 Laitila 75, 114, 143
 Laitinen 75, 143, 230
 Laitio 75
 Lakari 238
 Lakkila 23
 Lambola 27
 Lammainen 187
 Lammaistenkoski 187
 Lampo 115
 Lamppala 173
 Lamppu 169

- Landbacka 251
 Landmosanneva 253
 Langari 260
 Langhstiarto 99, 102
 Lango 86
 Langslet 200
 Langängen 204
 Lanki(la) 86, 166, 261
 Lankinen 86, 94
 Lankoski 202
 Lantela 252
 Lantila 189
 Lapila 102, 185
 Lappajärvi (Lappträsket) 253
 Lappby 13
 Lappnäs 7
 Lassila (Kläsmark) 198
 Lassinböle 9
 Lasetti 199
 Latala 23
 Lattmark 17, 186
 Lattokari 186
 Lattomeri 185
 Latva(la) 72
 Latvo 72, 78
 Lauhaluhta 206 not
 Laubavuori 168, 206, 214
 Lauhianmäki 168, 206, 213, 214
 Lauka 127
 Laukaa 140
 Laukkinen 71, 143
 Launastanytto 50
 Laupaus 108
 Laupunen 108, 143
 Laustinen 115
 Laustu 50, 143, 147
 Lavamäki 57
 Lavila 102, 115, 166
 Leikas 227
 Leikilä 36, 80
 Leikkinen 80
 Leik(kio)la 36, 80, 186
 Leiklax 80
 Leikmosa 224
 Leineperi 194
 Leisala 71, 72
 Lellainen 86, 137
 Lemetti 106
 Lemogård 9
 Lempsholma (Lempsaari) 82
 Lemsjöholm 82
 Lenaviiki 206
 Lento 262
 Lepistö 92, 147, 198
 Letala 114
 Liemola 173
 Lieto (Lundå) 65
 Liide 12
 Liiden 19
 Liikistö 192, 213
 Liiporla 63, 68
 Liivala 18, 32, 145
 Liivi 32, 59, 145
 Likholmen 192
 Lillande 226
 Lillmarin 261
 Lillmålö 19
 Limingo(-nka) 150
 Lind 188
 Lindbacka 251
 Lindilä 12
 Lintala 235
 Linteri 178
 Lisviiki 262
 Litslaböle 7
 Liuhta(r)la 45, 247
 Liuskallio 155
 Liuttu 165
 Ljufstad 193, 213
 Lommola 68
 Lookila 81
 Lotsöre 196
 Loukkinainen 65 143, 157
 Luleå 2 not
 Lund 251
 Lundå (Lieto) 64
 Lunti 230
 Luokkinainen 65
 Luonto (Luonnonmaa) 77
 Lurböle 17
 Lutankylä 166
 Luukeri 252
 Luvia 193
 Lyland 225
 Lyneskeri 204
 Lypörtö 108
 Lyttskär (Lyttylä) 196
 Lyyski(lä) 231
 Lyytikäinen 135, 136
 Lyölänti (Elgland) 251
 Lang 255
 Långsjö 64, 253
 Langskata 200
 Langvik 7
 Läksilä 89, 106
 Läksy 88
 Länna 262
 Läntesviikin niitty 197
 Läsp(ä) 255
 Löfbacka 257
 Löfblad 172
 Löfböle 7
 Löja 255
 Lökanäs 65, 143
 Lökö 118
 Lönnberg 197
 Löpar 248
 Löpö (Laupunen) 108, 143, 157
 Lööti 257
 Maakasto 49, 147
 Maalo 19
 Majamaaholm 110
 Makala 45
 Makarla 9
 Makula 141
 Malmi 172, 174, 187
 Malo 167

- Mangsbacka 205
 Mangsvassa 205
 Manki(la) 257, 261, 262
 Mankka 166
 Mankonen 178
 Manna 83
 Manni(la) 29, 73, 163, 217, 229
 Mannikka 135
 Manninen 29
 Mannisbacka 253
 Mannoinen 106
 Mara 261
 Marabacka 261
 Maran 261
 Maranmäki 261
 Maranniitty 204
 Maranperä 261
 Marapakankangas 253, 254
 Marasby ængh 109
 Marela 112, 137
 Marielund 246
 Marike 112
 Maringais 163, 261, 268, 270, 271
 Marinkylä 112
 Marins 105
 Markko 245
 Markom 85
 Markusgård 199
 Maräng 261
 Masio 189, 212
 Maskila 85
 Masku 82, 85, 137
 Masurböle 7
 Matikka(la) 115, 134, 182, 212
 Mattlin 172
 Maunumäki 259
 Mauriala 182
 Mauru 182, 212
 Maurumaa 113, 137
 Medellby 85
 Meitouri 202
 Millanlande 226
 Millanoura 202
 Millasnoore 255, 289
 Minnilä 241
 Mjölkvalla 201
 Monnainen 54
 Monnby 54
 Monninen 54
 Morgonlande 226
 Morss 201
 Mosala 257
 Muffi 75
 Muhoi(nen) 146, 260, 268
 Mulli(la) 166, 173
 Multronskeri 204
 Munkki(la) 42, 165, 233
 Munniskärry 225
 Munttila 105, 171
 Muuntinen 96
 Murom 48, 147
 Muru 31
 Mussaari 9
 Muti 62
 Muurla 29
 Muutti 189
 Myllykylä 51
 Mylläri 222
 Mynsteri 192
 Mångisbacka 254
 Mäsabacka 254
 Mäsäliden 20
 Maekelborg 55
 Mölkkäri 29
 Molley 99
 Mörkkäri 251
 Möträsk 197
 Naapala 16
 Naapuri 61
 Naaranoja 71
 Naarjoki 71, 168, 288
 Nabb 254
 Naglas 54
 Naglum 54
 Nakkila 94, 164, 187
 Napue 61, 236, 268
 Narajocki 288
 Narbäck 168
 Narvela 117, 145
 Narvi 145
 Naskala 33
 Naula 54, 86
 Naulasaari 54
 Nautela 68
 Neljemark 249
 Nenättömä (Näselös) 244
 Nerfö 177
 Nessby 85
 Nidrae 91
 Niivilä 254
 Nikkinen 227
 Nikko 235
 Nirva 12, 178, 245
 Nirvankallio 12
 Nirvinen 12
 Nistrovankangas 255
 Nivala 86
 Nivola 86, 137
 Norby 165, 193
 Norrbacka 253
 Norrbäck 197
 Norrgård 201, 217
 Norri 94
 Norrland 205
 Norrmark 197
 Norrola 94, 106
 Nuorante 168
 Nurkkila 9
 Nybacka 245, 248
 Nybonde 199
 Nyborg 257
 Nyby 198
 Nybygd 60, 97
 Nygård 81, 207, 220, 247, 249, 251, 255, 257, 261, 263
 Nyipakka 257
 Nyland 98, 226
 Nylund 263
 Nynäs 81, 84, 88

- Nyppeli 127, 231, 268
 Nyylandi 205
 Nyyniäinen 84
 Nyypakka 230
 Nyysti 230
 Näfverbacka 258
 Näpi 181
 Närpes 222
 Närvelä 27
 Närvijoki 222
 Närvä(lä) 12, 27, 145,
 177, 185, 222
 Näs 254
 Näsegård 7
 Näselös (Nänättömä)
 244
 Näsi 202
 Nääs 248
 Nökters 26
 Nötskata 205
 Nötö 105
 Odenpä 85
 Odensnäs (Ohensaari)
 85
 Odensö 85 not
 Ohensaari (Odensnäs)
 85
 Ohriluoma (Kornbäck)
 217
 Okslanpää 114
 Ollas 199
 Ollgård 199
 Onas 204 not
 Ootois 45
 Orgsaari 20
 Orkenäs 19
 Ormluoto (Kärmö) 204,
 288
 Orre 172
 Orrela 221
 Orrenmaa 248
 Osala 12
 Oso 166
 Osla 96
 Otila 163
- Ounasskeri 204
 Ouran saaristo 202, 213
 Paalila 112
 Paanu 32
 Paappala 68
 Paarskylä 12
 Paaskunta 52
 Paatio (Bätö) 15
 Paattelma 14
 Paattinen 70
 Paavainen 80, 83
 Paddais 18
 Padva 107
 Paimio (Pemar) 36
 Paitulainen 102, 137
 Pakainen 86, 90
 Pakarla 42, 74
 Pakkala 230, 240, 241,
 256, 262
 Pakula 68
 Pakurla 68
 Pakki(nen) 105, 112
 Palmgard 261
 Palsa(la) 83, 85, 90, 112
 Palsi 112
 Palt(ta) 33, 37
 Palttilaholm 116
 Palva 107, 137
 Palvi 107
 Pamsila 25
 Pankari 251
 Pankarin niitty 252
 Ran(k)kila 45, 88
 Papala 53, 102
 Papekulla 93
 Papila 53
 Pappinen 27, 53
 Parikkala 135
 Parkkari 229, 234
 Parkki(la) 171, 183, 220
 Parmala 179
 Parpala 259
 Parsila 94
 Partala 183
 Parta(nen) 33
- Partela 63
 Passi(la) 12, 30, 68,
 248
 Pastila 116
 Patala 31
 Patana 257, 278
 Patarautila 223 not
 Patikka 223
 Peinikkala 84, 134
 Pelli(lä) 94, 144, 173
 Pellinge(-nki) m. fl.
 151
 Pelttari 59, 69, 259
 Pelttu 172
 Pemar (Paimio) 36, 157
 Pennainen 68
 Pennilä 54
 Penninen 84
 Penson 229
 Pentti(lä) 165, 181,
 182, 216
 Perinki m. fl. 151
 Perkiö 105, 144, 234
 Perla 83
 Perna(la) 128
 Perniö (Björnå) 6
 Perno 76
 Pernu(la) 76, 128, 240,
 259, 268
 Perta 44
 Perti 44
 Pertola 44, 164
 Pertta(la) 44, 107, 145,
 261
 Perttilä 44, 155, 239
 Perttula 44, 173, 182,
 220, 239, 242, 248
 Pertunmaa 44
 Pertunpuro 44
 Peura 222, 268
 Pietniemi 196
 Piipari 245
 Piisi 179
 Piittari (Bitsar) 233
 Pil 172

- Pilli 73
 Pilpala 89, 145
 Pilpelä 83, 145
 Pilpola 69, 89, 94, 115, 145
 Pilppu 113
 Pilito 181
 Pinkilä 16
 Piri(lä) 34, 35, 74, 111, 145, 166, 184, 233, 243, 261
 Pirjälä 69, 145
 Pirkholm 113
 Pirkkala 185
 Pirkkiniemi (Birknäs) 174
 Pirkola 106, 145, 259, 287
 Pisi 262
 Pisu 53
 Pitorauma 162
 Pitsar 233
 Plasilan keto 172
 Pleiklä 108
 Plosila 244
 Plukka 240
 Plusinsaari 259
 Plusu 233
 Pläsilä) 90, 243
 Plökki 241
 Pojogård 9
 Pollila 106
 Poola 222, 228
 Po(o)markku 197
 Poosjärvi 198
 Po(r)kholma 253
 Porsbacka 249
 Poso 70
 Poteeterlandi 205
 Poti(la) 171, 178, 181, 183, 227
 Potka 180, 228
 Pottala 262
 Praadi 182
 Praka 197
 Prami(la) 72, 90, 112
 Prandi 201
 Praskila 239
 Prehtu 91
 Preiviiki 196
 Priia 184
 Prinkkala (Brinkhall) 54
 Prinkki 230
 Prinssi 192
 Prosi 218
 Protinki 183, 213
 Protta 8
 Prunkka(la) 61, 69
 Prusi(la) 40, 56, 59, 62, 72, 100
 Prusimäki 245
 Pruuni 173
 Pryhti 91, 171
 Pryykilä 103
 Prähti 91
 Prälli 257
 Præstoo 20
 Prättä 32
 Prömpsi 217
 Pudikisto 71
 Pukböle 19, 112
 Pukka(la) 176, 228
 Pukholma 183
 Pukki(la) 28, 44, 56, 96, 110, 235, 248
 Pukkinen 28, 237, 242
 Pulkka(la) 80, 180
 Pulkkinen 256
 Pulla 113
 Pulli(la) 30, 102, 220
 Pullola 30
 Pumpula 176
 Pundasåra 203
 Punkari 241
 Puntala 96.
 Puntamäki 68
 Puntti 218
 Puonti 27, 111
 Puosi 192
 Puosta 100
 Puoteli 22, 232
 Puotila 13, 22, 100
 Puotula 22, 86, 239
 Puotus 91
 Pursila 92, 103
 Pursinen 94
 Puska(la) 217, 230, 246, 262
 Pussi(la) 40, 44, 185
 Pusso 40, 182
 Putikko 71, 135
 Putko 180
 Putta 102
 Puttila 102
 Puttinen 102
 Puukka 112, 185
 Puukki(la) 112, 233
 Puutio 262
 Pyrilä 113
 Pylä 18, 35
 Pyöriä 106
 Pålsgård 199
 Pålungi 204
 Påmark (Po(o)markku) 197
 Päkki(lä) 90, 171, 174, 187, 202
 Pälpälä 89, 178
 Pärkkä 235, 268
 Pärkö 112, 216
 Pärskeri 204
 Päräinen 81
 Pässä 33
 Pääрни(lä) 61, 63
 Päärnäspää 16
 Pöntinen 247
 Pöriä 18
 Pörtsudd 201
 Pöylä 15, 117
 Pöyry 228, 268
 Qvistingi 270, 272
 Raadelma 15
 Raatikainen 135
 Rabbi 230

Ragneböle 26, 55	Rinta(la) 238, 242, 248,	Ränki 179
Ragvaldsby (Ravanin- kylä) 190	288	Räntämäki 56
Raimela 95	Risa 12	Räyrinki (Röringe) 163, 256, 268
Raisio (Reso) 157	Ristiluoma (Korsbäck) 220	Rödlins 79
Rajabuskas 289	Risö 200	Rörlax 41
Rakkila 59	Ritaala 45, 237	Rölling 85
Ramnusnoore 255, 289	Ritari 89, 228, 235	Rönpäkki 217
Rampakka 251	Ritvala 282	Röringe (Räyrinki) 163, 256, 268, 270, 271, 272
Randa(la) 30, 104	Riutta 198, 262	Rörkärr 205, 256
Rankkuu 200	Riuttamäki 245	Rörängen 256
Rantapuota 199	Rokka(inen) 103	Rövarla 236
Rasi 35, 178	Ro(o)landi 205, 226	Röödilä 79
Rask 172	Rosendal 246	Saaraluoma 217
Raska 183	Rosnäs (Ruosniemi) 194	Saari 190
Ratala 181	Rossi 198	Saarikkala 103, 134
Ratikylä 227	Rotlande 226	Saarikko 182, 212
Raula 67, 112, 163, 164	Rudom 20	Saarnistoholm 110
Raune(la) 27, 55, 67, 166	Rungo 75	Saksa(la) 28, 180, 221
Raunistula 54, 67, 147	Runkka 69, 71	Saksenböle 9
Rantila 103, 263	Runlande 226	Saksi(la) 28
Rauvala 53	Runoinen 92	Sala 28
Rauvola 28, 89, 92, 167, 189	Runola 113	Salavainen 108, 144, 145
Reidula 117	Ruokrauma 162	Sali 28, 262
Reinikka 135	Ruosniemi (Rosnäs) 194	Salikka 28, 135
Reinilä 237	Rurkainen 80	Salko 115, 137
Reini(lä) 103	Rurot 226	Salo 26, 28, 119 not 1, 145, 247, 258
Rekola 182	Ruskulla 19	Salo(i)nen 26
Rekottila 40	Ruuspakka 246	Saltbacka 259
Remalum 95	Ruuti(la) 95, 228	Sammi 207
Renko(la) 240, 248, 277	Ryhty 169	Samminmaja 207
Replot (Raippaluoto) 269 not	Ryssä 181, 189	Sandbacka 251, 253
Revaskeri 204	Ryistingin niitty 163	Sandila 115, 137
Revo 103	Ryytsä(lä) 178	Sandrefvel 204
Revä 36	Råfors 200	Sannainen 107, 137
Ribba 194	Rågeli 202	Sanntio 113, 137
Riikilä 163, 164, 167	Råggi 202, 288	Saramäki 56
Riiko 166	Rågö 105	Sassöö 165, 193
Riipinkylä 221	Rålande 226	Sastmola 203 not
Riispyy 201	Räbba 201	Sattela 42
Rikantila 166	Räf 257	Sattesund 78, 287
Rimal 95	Räfnäs 48	
	Räfsund 48	

- Satuli 24
 Sauru 12, 143, 246
 Seksmanninkangas
 257
 Seppgård 199
 Sibbas 48
 Siikala 242
 Siikanen 207
 Siiri(lä) 58, 75, 247,
 259, 261, 263
 Siiro 58
 Sikilä 68
 Sikkilä 249
 Silkilä 18, 42
 Silva 35
 Silvola 41, 87
 Simbälssköjin 205
 Simbälsträske 205
 Simbälsänjen 205
 Simfällskäälly 205
 Simsjöberget (Simsi-
 önvuori) 246
 Sipi(lä) 26, 48, 172,
 189, 247, 261, 263
 Sirilä 58
 Sitikka 136
 Siiri 18
 Siuru 116
 Sjundeby 164
 Sjurdela_62
 Sjusholm 109
 Sjöholm 200
 Sjöfax (Syvälaksi) 157
 Skaftung 270, 271,
 273
 Skarakulla 224
 Skarförarna 203
 Skarpakulla 51
 Skarr 253
 Skarra 234
 Skarvi 234
 Skata 204
 Skattavainio 204
 Skeggeby 77
 Skinnarböle 20, 34
 Skinnari(la) 24, 69, 70,
 164, 259
 Skinnars 2
 Skiömfors 254
 Skogskäälly 204
 Skogslund 217
 Skoila 8
 Skottar 253
 Skraatarla 33
 Skrabb 250
 Skräfvelholm 200
 Skuggi(la) 242, 267
 Skultinkorpi 288
 Skutholm 206
 Skuuntokori 199
 (S)kyttäla 176
 Skäludd 206
 Skänkkilä 45
 Skörbäck 36, 272
 Skörböle (Kuorila) 190
 Sköring 220, 270, 271,
 272
 Skörmålo 19
 Skörsböle 17
 Sluuki 229
 Slääti 18
 Smalars 237
 Snickarikoski 263
 Soini(la) 76, 78, 198,
 207, 236
 Soinila (Svensby) 188,
 212
 Soinisto 61, 72, 78, 147
 Somerniemi 64
 Somero 64
 Sommarnäs 64, 76
 Sommersoja 76
 Sormijärvi 9 not
 Sorrböle 17
 Soukkaböle 9
 Spangar 251, 268
 Spangarpakka 250
 Sperring 270, 271
 Spink 191
 Spinkkilä 191
 Sprättilä 236, 267
 Spuurila 41
 Stangholm 204
 Stansholm 109
 Stantz 216
 Starringi 184
 Steikari 223
 Steini 229
 Stenbacka 197, 248, 254
 Stenberg(a) 84
 Steninge 148, 287
 Stor 253, 255
 Storbacka 249
 Storebyn 43
 Stor(e)gård 29, 86, 201
 Stormila 197
 Stormalo 19
 Storsved 201
 Stora 216
 Strandgård 205
 Strang (Rankila) 251
 Strikka 202
 Strömma 109
 Strömming 270, 272
 Strömnäs 257
 Strömsböl 19
 Strömsudd 246
 Stubila 201
 Stufvuäng 202
 Störvi 233, 268
 Stöörilä 201
 Sui(la) 230
 Sulkala 63
 Sullböle 43
 Suna 91
 Sundbäck 197
 Sundholm 110, 205
 Suni(la) 63, 95, 103,
 107, 169
 Sunis 119 not 2
 Sunniemi 190, 199
 Sunniva (Sundvall) 191
 Sunnäs (Sunniemi) 190
 Suolisto 190, 213
 Suomölkkäri 178

- Suortti(la) 229
 Suosmeri (Svarts-
 mark) 186, 191
 Suurpää-Bjong 191
 Suurpää-Åkergård 191
 Suurpää-Åkervall 191
 Suurviiki 200
 Svartbäcken 222
 Svartliden 20
 Svartlidbacka 20
 Svartsmark (Suosme-
 ri) 186, 191, 213
 Svartö 204
 Svartti 216
 Sved 206
 Svendbacka 252
 Svensby 78, 188
 Svenssilä (Svensbac-
 ka) 197
 Swenstekt 60
 Svetinjin 270, 272
 Svidja 204
 Svidjankorpi 214
 Syltylä 75
 Syring 179
 Syväjärvi (Diupträsk)
 216
 Syvälaksi (Sjöfax) 157
 Syväluoma (Djup-
 bäck) 220
 Syykerkulla 224
 Syyrinki 179
 Säbbskär (Säppi) 177
 Sälting (Sälttinki) 202,
 262, 270, 272
 Sä(1)ltö 191, 202
 Säminge 150
 Säpilä 177
 Säppi (Säbbskär) 177
 Särsbacka 254
 Sä(t)teri 46, 64, 174
 Sääminki 150
 Södenpärä 20
 Söderbacka 220, 249
 Söderby 105
 Södergård 197, 201
 Söderkulla 64
 Söderkullalax 254
 Söderkåli 199
 Söderlande 226
 Södermark(Söörmark-
 ku) 197
 Södersund 192
 Södervik 251
 Södmö 20
 Söyrinki 237, 252, 270,
 271
 Söörinki 228, 268
 Taatila 41, 68, 101
 Taaveli 73
 Talala 26
 Tali 26
 Talla 96
 Tallasaari 259
 Tallbacka 249, 251
 Talleböl 19
 Tallklobben 200
 Tallåra 200
 Talola 64
 Talonen 64
 Tampari 82
 Tanikainen 135
 Tanila 100
 Taninen 41
 Tanttari 228, 239
 Tast 257
 Tattu(la) 31, 137
 Tavastland 99, 205
 Teikari 179, 216, 223
 Teinby 178
 Teini(lä) 178, 190
 Teir 221
 Teirfolk 221
 Teirilä 221
 Telge 175
 Teppala 46
 Teppo 253
 Termisoora 203
 Teuva(Östermark) 218
 f, 268
 Teuvala 219
 Teuvo 219
 Tiilikka(la) 125
 Tiipeli 33, 60, 147, 157
 Tiipilä 13, 15 not, 34
 60, 147, 158
 Tiisa 183
 Timberhejden 202
 Timberpakka 251
 Timmerbacka 253
 Timperlä 19
 Tipuli 226 not, 274
 not 1
 Tipuri 274 not 1
 Tiukka (Tjöck) 218 f,
 Tiuri 180
 Tiurla 107, 144
 Tiuvainen 95
 Tjäder 172
 Tjöck (Tiukka) 218 f,
 268
 Toby 34
 Toböle 34
 Tolkki 31
 Tolppa 31
 Tolvi 63, 179, 185
 Tomma 29
 Topuli 34
 Toorsinkäälly 205
 Toorsinpelto 205
 Torabol 17
 Torbonäs(Toukari) 195
 Torkkeli 171, 179
 Torkkila 12, 16, 102
 Torp 243, 255
 Torp(p)a 243, 255
 Torri 116
 Tors 48
 Torsbacka 255
 Torsnäs (Tuorsniemi)
 195, 214
 Torsti(la) 68, 229
 Tortti(la) 75, 84, 185
 Torvarkulla 224
 Tottola 28

- Toukari (Torbonäs) 195
 Tranala 8
 Traskeböle 20
 Trasti 233
 Travasaari 259
 Triippu 165
 Triittula 91
 Trojo 189
 Trompari 237, 268
 Trondi(la) 235, 267
 Trummetari 192
 Trutsa 233, 267
 Tryyki 35, 99
 Träsk 85
 Träskböle 274
 Träskvik 29
 Träskäkoski 197
 Träskääly 225
 Trötti 262
 Tuffavainio 202
 Tukki 110
 Tulkki 54
 Tullila 252
 Tumbespakka 251
 Tummunki (Tummung) 237, 270, 271, 273
 Tunila 26
 Tuomarainen 106, 145
 Tuomarla 59, 100
 Tuori 46, 88, 89, 191, 229
 Tuor(i)la 46, 88, 235, 263
 Tuorinen 46
 Tuorlaksi 113, 158 not
 Tuormäki 46
 Tuorsniemi (Torsnäs) 195, 214
 Tupi(la) 41, 185
 Tuppi 223 not
 Turenki 151, 282 not
 Turila 26
 Tursas 68
 Tursunperä 95
 Tuovila 34
 Tuura(la) 238
 Tuuri(la) 88, 169, 238, 242
 Tuurinmaa 88, 227
 Tuuvala 42
 Tyddi 122
 Tyllilä 59
 Tynkä 263
 Tyyki(lä) 197, 199, 229
 Tyykoura 203
 Tyyri 62
 Työveri 35
 Täppmarin 261
 Tärkkinen 82
 Tättilä 113
 Tätting 270, 271, 272
 Töfsala (Taivassalo) 157
 Töjbungfjälän 270
 Töjbungskatan 270
 Tönnijärvi 216
 Törböle 17
 Törvilä 233
 Töyli 241
 Ugervattninharju 254
 Ukkila 103
 Ulfby (Ulvila) 190
 Ulkojärnskeri 204
 Ulkopakka 251
 Ulla 112, 116
 Ullainen 70, 112
 Ullerböle 28
 Ulvi 62
 Ulvila 190, 238, 247
 Ulvinen 238
 Unki(la) 58, 167
 Uokraminjoki (Uokraminjoki) 251
 Uotila-Renfors 191
 Uotkulla 18
 Upainen 177
 Upalinko (Uplinge) 73, 93, 146, 148, 158
 Upla vuor 164
 Uplinge (Upalinko) 73, 93, 146, 148, 158
 Upo 179
 Uppa 220, 243
 Upsila 79
 Urkola 107
 Uro(la) 70, 92
 Ursala 70
 Uttula 88
 Uusitomtti 236
 Vaadi 205
 Vaali 234
 Vaania 274 not 2
 Vaaninen 169, 212
 Vadjo 205
 Vaimala 167, 212
 Vaimaroinen 116, 137, 146
 Vaistenkylä 57, 143
 Vakkila 182, 240
 Vakkinen 91
 Valaskallio 155
 Vallainen 57, 80, 95
 Vallast 110, 147
 Valli(la) 80, 87, 103, 178, 197, 207
 Vallinen 80
 Walmastanwyttä 170
 Walnostabakj 170, 213
 Valperi 91
 Valperinjoki 88
 Valpola 117, 166
 Valta 235,
 Valtari 236, 238
 Valtila 16
 Valtola 111
 Vanaja (Vänä) 279
 Vankio 49, 69, 74, 144, 145, 158
 Vapola 262
 Vappula 235
 Varbulandi 205
 Varg (Varila) 257
 Varjola 248
 Varjoranta 113

- Varo 237
 Vaskio 144, 145, 157
 Vastila 84
 Vastlaks 91
 Vatengi 204
 Vatilo 230, 276, 277
 Vatpakka 251
 Vattkast 85
 Vatung 204
 Vaxholm 205
 Vehmaa (Vemo) 98
 Vellinkylä 172, 213
 Vellviiki 202
 Vemo (Vehmaa) 98
 Venga 144 not 1
 Ventelä 238
 Ventä 238
 Werk(a)holm 99, 118
 Verk'kari 164
 Verknäsudden 118
 Verkstrand 118
 Verkviiki 206
 Vermuntila 163
 Vesa(la) 63, 165
 Vesikoski 77
 Veso 89
 Westerby 85
 Vesunti (Vesunda) 281
 Vesä 32
 Vetil 255
 Vettervik 172
 Vias 274 not
 Viasvesi 104, 184, 196,
 213, 214
 Viasvuori 104, 183, 213,
 214
 Viborgsgård 7
 Vidkärr (Viikari) 197
 Viia(i)nen 103, 107,
 145, 230
 Viiala 78, 104
 Viianto 104
 Viiri 13, 104
 Viikainen 104
 Viikari 181, 188
 Viikerlä 26
 Viiki(lä) 68, 205, 230
 Viikka(la) 58, 68, 70,
 189
 Viikkilä 201
 Viikari (Vidkärr) 197
 Viinämäki 207
 Viinikka 90, 134, 189,
 212
 Viipäri 257
 Vika 95
 Vikars 181
 Viksberg 37, 64
 Vikuriböle 37
 Viljakkala 135
 Villamo (Åstorp) 216
 Villbacka 253
 Villi(lä) 28, 42, 86, 181,
 183, 187
 Villinen 42
 Villniemi 42
 Villiö 42
 Villikkala 13, 134
 Vilo(la) 112
 Vilpola 89, 173
 Vilppula 89, 145
 Vilu 112
 Vimpa 72
 Vimpeli 250
 Vimpelinjoki 251
 Vina 95
 Vind 172
 Vindala 65, 250
 Vindland 226
 Vinimä 10
 Vinkka 253, 277
 Vinko 63, 137
 Vinnainen 185
 Vinnari 172
 Vinnäs 7
 Vintala 65
 Vintturi 257
 Vipinen 84
 Virala 282
 Virkkala 257
 Virmo 92, 174 not 1
 Vis (Stor-, Lill-) 253
 Visnom 49, 147
 Vista 42, 71
 Visti 251, 254
 Wistinge (?) 272 not 1
 Vistola 71
 Vitikainen 135
 Vitikkala 135, 177, 212
 Vitilä 166
 Vittinki 241
 Vittspärgi 199
 Voghtenkulla 87
 Vohdensaari 87
 Workulla 20
 Vrang 197
 Väanafjärden 279
 Vänga 49, 74
 Vänsjö 279
 Vänä (Vanaja) 279
 Vänö 279
 Vähähaaro 216
 Vällingholm 172
 Vänni 95
 Värmelä 64
 Värmland 205
 Värnä 200
 Västerbacka 207, 217,
 253
 Västerby 109
 Västergård 197
 Västerlande 226
 Västi(lä) 216, 227, 242
 Västimäki 242
 Västaränki 252
 Vätti(lä) 53, 56, 62, 71,
 173
 Vääklunti 251
 Yrjäne 90
 Yrjäntilä 59
 Yttermarin 261
 Yttelä 26
 Ytterberg 172
 Ytterö 196
 Yttilä 26, 171

Yöntilä 26	Åsleholm 195, 109	Öling 270
Yörläinen 193	Åvik 64	Örn 252
Åbacka 249	Åvist 251	Österbacka 220, 263
Åby 254	Ådväinen 108	Österby 201
Ådra 47	Ämtö 205	Östergård 201
Ådö 204	Ärholma 204	Östermark (Teuva) 215
Ådöklobbi 204	Äystö(nkylä) 220	Östermyra 245
Åkerskulla 19	Ofrabole 37	Östersten 227
Åland 93, 157	Öfverby 7, 201	Österås 200
Åminne 20, 43	Öfvermark 252	Öykkäri 181
Ånäs 174, 247	Öist 229	Öyriälä 13
Asinkangas 254	Ölandsskär 226	

Försvenskade finska namn å sidd. 159, 264 f, 266 f.

Pris: Fmk. 4: 50.

3 2044 106 182 421

